Jules Verne

Jules Verne

Satul aerian închipuirile lui Jean Marie Cabidoulin

CUPRINS:

SATUL AERIAN.
I După o lungă etapă 5
II Focurile mişcătoare 12
III împrăştie rea 19
IV Decizie de luat, decizie de urmat 27
V Prima zi de drum 35
VI Tot spre sud-vest 41
VII Cuşca goală 49
VIII Doctorul Johausen 56
IX Duşi de curentul râului Johausen 65
X Ngora 71
XI Ziua de 19 martie 78
XII în pădure 88
XIII Satul aerian 95
XIV Tribul Wagddi 103
XV Trei săptămâni de cercetări 110
XVI Măria Sa Mselo-Tala-Tala 118
XVII în ce stare era doctorul Johausen? 125
XVIII Scurtă şi neaşteptată încheiere 130
ÎNCHIPUIRILE LUI JEAN-MARIE CABIDOULIN.
I O plecare întârziată 135
II Saint-Enoch 143
III Pe coasta de est a Noii-Zeelande 151
IV Străbătând Pacificul 160
V Golful Marguerite 170
VI Vancouver 179
VII A doua campanie 187
VIII Marea Ohotsk 195

IX în Kamciatka 205
X Lovitură dublă 213
XI între englezi şi francezi 222
XII Eşuare 231
XIII O stâncă mişcătoare 238
XIV Spre nord 246
XV încheiere 253

DUPĂ O LUNGĂ ETAPĂ

— Şi Congo nu vine încă la rând? întrebă Max Huber.

— La ce bun, dragul meu Max? răspunse John Cort. Oare ne lipsesc spaţiile vaste în Statele Unite? Câte ţinuturi noi şi pustii nu sunt de cercetat între Alaska şi Texas?… înainte de a ne duce să explorăm în afară, mai bine să explorăm în interior, nu?

— Ei, dragul meu John, europenii or să o ia înainte, dacă lucrurile merg tot aşa – şi Africa are o suprafaţă de vreo trei miliarde de hectare! Americanii or să le dea în întregime pe mâna englezilor, nemţilor, olandezilor, portughezilor, francezilor, italienilor, spaniolilor, belgienilor!

— Nimeni n-are ce face cu ele, îi răspunse John Cort, şi cauza e aceeaşi.

— Care?

— De ce să-ţi rupi picioarele când n-ai nevoie decât să întinzi braţul…

— Ba eu cred, dragul meu John, că guvernul nu va renunţa la expediţiile în Africa, mai ales după ce timp de trei luni am străbătut atâta amar de drum.

— Doar ca nişte călători plini de curiozitate, Max, nu ca exploratori.

— Deosebirea nu-i prea mare, demn cetăţean al Statelor Unite,- declară Max Huber. Repet, această parte a Africii prezintă un interes considerabil… Se găsesc teritorii fertile, care aşteaptă doar să li se folosească rodnicia cu ajutorul

unei bogate irigaţii, pe care natura ţi-o pune la îndemână pe propria-i socoteală. Posedă o reţea lichidă care nu seacă niciodată.

— Nici chiar pe arşiţa asta îngrozitoare, remarcă John Cort ştergându-şi fruntea tăbăcită de soarele tropical.

— Lasă! Nu mai ţine seama de căldură! reluă Max Huber. Ne-am aclimatizat, aş zice chiar negrificat, dacă n-ai nimic împotrivă, dragă prietene? Suntem de-abia în martie; ce să mai vorbim de temperaturile din iulie, august, când razele soarelui îţi străpung pielea ca nişte sfredele de foc!

— N-are a face, Max, ne-ar fi fost totuşi greu să ajungem Pahuini sau Zanzibariţi, cu epiderma noastră subţire de francezi sau americani. Recunosc că încheiem o campanie frumoasă şi interesantă în care ne-a ajutat şi norocul… Dar abia aştept să mă întorc la Libreville, să regăsesc în factoriile noastre ceva din liniştea, din odihna bine meritate de nişte drumeţi după trei luni de călătorie în asemenea condiţii.

— Sunt de acord, John dragă, că această expediţie aventuroasă a prezentat oarecare interes. însă, aş vrea să-ţi mărturisesc, nu mi-a oferit ceea ce aşteptam.

— Cum, Max, mai multe sute de mile, printr-un ţinut necunoscut, destule primejdii înfruntate în mijlocul unor triburi prea puţin primitoare, vânători pe care leul numid şi pantera libiana nu s-au sfiit să le onoreze cu prezenţa lor, hecatombe de elefanţi făcute pentru şeful nostru Urdax, o recoltă de fildeş de prima calitate, îndestulătoare să furnizeze clape pentru pianele din lumea întreagă!…Şi nu te declari mulţumit?

— Da şi nu, John. Toate astea sunt tainul obişnuit al exploratorilor din Africa centrală. Cititorul le întâlneşte în povestirile lui Barth, Burton, Speke, Grant, Chaillu, Livingstone, Stanley, Serpa Pinto, Anderson, Cameron, Mage, Brazza, Gallieni, Dibowsky, Lejean, Massari, Wissemann, Buonfanti, Maistre…

Hurducătura datorată trecerii căruţei peste un bolovan uriaş întrerupse şirul de nume al cuceritorilor Africii, depănat de Max Huber. John Cort profită ca să-i spună:

— Deci socoteai că vei găsi altceva în timpul călătoriei noastre?

— Da, dragul meu John.

— Ceva neprevăzut?

— Mai mult decât neprevăzutul, care de altfel nu ne-a lipsit.

— Ceva extraordinar?

— Ăsta-i cuvântul, dragul meu, şi niciodată, nici măcar o singură dată n-am avut prilejul să-i dau vechii Libii enorma caracterizare de potentora Africa datorată glumeţilor clasici ai antichităţii.

— Haide, Max, văd că un suflet francez e mai greu de mulţumit…

— Decât unul american… recunosc. John, dacă amintirile ce le iei cu tine din campania noastră îţi ajung.

— Pe deplin, Max.

— Şi dacă te întorci mulţumit…

— Mulţumit… mai ales că mă întorc.

— Şi crezi că oamenii care vor citi povestirea acestei călătorii vor exclama: Vai, ce întâmplări neobişnuite!

— Ar fi foarte pretenţioşi dacă n-ar rosti asemenea cuvinte.

— După părerea mea, n-ar fi destul de pretenţioşi.

— Fără îndoială că, după tine, ar fi, ripostă John Cort, dacă ne-am fi încheiat expediţia în pântecele unui leu sau al unui canibal din Oubangui.

— Nu, John, nu, şi fără a ajunge la acest soi de deznodământ care, de altminteri, nu-i lipsit de un oarecare interes pentru cititori şi chiar şi pentru cititoare, ai îndrăzni să juri cu mâna pe conştiinţă că am descoperit şi cercetat ceva în plus faţă de ceea ce descoperiseră şi cercetaseră înaintaşii noştri în Africa centrală?

— Nu, într-adevăr nu, Max.

— Ei bine, eu speram să fiu mai norocos.

— Eşti lacom, şi pretinzi să faci din lăcomie un merit! grăi John Cort. în ce mă priveşte, declar că am avut de toate pe săturate şi nu aşteptam de la campania noastră mai mult decât mi-a dat.

— Adică nimic, John.

— De altfel, Max, călătoria încă nu s-a sfârşit şi în timpul celor cinci sau şase săptămâni cât va fi nevoie pentru a ajunge la Libreville…

— Să fim serioşi! exclamă Max Huber, un simplu drum de caravană… mersul obişnuit cu etapele lui, o plimbare cu diligenta ca-n vremurile bune.

— Cine ştie? zise John Cort.

De astă dată căruţa se opri pentru halta de seară la poalele unei movile cu cinci sau şase arbori falnici pe culme, singurii ce puteau fi văzuţi pe întinsul câmpiei uriaşe, luminată atunci de razele amurgului. Era şapte seara. Datorită crepusculului scurt, la această latitudine de nouă grade nord, noaptea avea să se lase în curând. întunericul va fi fără-ndoială adânc, deoarece nori groşi aveau să acopere scăpărarea stelelor, iar cornul lunii pierise la orizontul de vest.

Căruţa, întrebuinţată doar pentru transportul călătorilor, nu conţinea nici provizii şi nici mărfuri. închipuiţi-vă un fel de vagon pe patru roţi masive, tras de şase boi. în partea din faţă se deschidea o uşă. Luminat de mici ferestre laterale, vagonul era împărţit în două încăperi alăturate, despărţite de un perete. Cea din spate era rezervată celor doi tineri de 25-26 de ani, americanul John Cort şi francezul Max Huber. Cea din faţă era ocupată de un neguţător portughez pe nume Urdax şi de „foreloper”, pe nume Khamis. Foreloperul – adică omul din fruntea caravanei – era un băştinaş din Camerun, foarte priceput la greaua meserie de călăuză prin arzătoarele ţinuturi ale fluviului Oubangui.

Se-nţelege de la sine că vagonul-căruţă nu lăsa nimic de dorit în ce priveşte soliditatea. După încercările prin care trecuse în timpul lungii şi anevoioasei expediţii, carul era în bună stare, roţile foarte puţin uzate la cercul obezii, osiile nici frânte nici strâmbate, încât s-ar fi zis că se-ntorcea dintr-o simplă plimbare de cincisprezecedouăzeci de leghe, când parcursul ei se cifra la mai mult de două mii de kilometri.

Cu trei luni în urmă, vehicolul părăsise Libreville, capitala Congo-ului francez. De acolo, luând-o spre est, înaintase în susul lui Oubangui mai departe de cursul râului Bahar-el-Abiad, care-şi varsă apele la sudul lacului Ciad.

Regiunea poartă numele unuia dintre afluenţii principali de pe malul drept al Congoului sau Zairului. Fără a fi propriu-zis un deşert – un deşert cu o vegetaţie rezistentă, neavând nici o asemănare cu Sahara – este însă o întindere nesfârşită, unde aşezările răzleţe se află la mare distanţă una de alta. Aici există triburi care se războiesc fără încetare, se-nrobesc unele pe altele sau se ucid între ele şi se mai hrănesc cu carne de om, precum Mubutu – populaţie locuind între bazinul Nilului şi Congo.

În Oubangui, copiii sunt folosiţi ca monedă de schimb, la vânzarea mărfurilor. Se poate plăti cu fetiţe sau băieţi şi cel mai bogat indigen e acela a cărui familie e mai numeroasă. Dar dacă portughezul Urdax nu se aventurase prin aceste ţinuturi ca să facă negoţ cu băştinaşi, dacă nu avusese de-a face într-un astfel de scop cu triburile riverane lui Oubangui, dacă nu-şi propusese decât să-şi procure o anume cantitate de fildeş vânând elefanţii care se găsesc în număr mare în aceste ţinuturi, totuşi întâlnise triburi sălbatice. De mai multe ori fusese nevoit să se apere de cete duşmănoase de oameni. Dar până la urmă campania fusese rodnică şi reuşită şi nu avusese nici o victimă printre membrii caravanei.

Chiar lângă un sat din apropierea lui Bahar-el-Abiad, John Cort şi Max Huber putuseră să smulgă un copil groaznicei

sorţi care-l aştepta şi să-l răscumpere cu preţul câtorva mărgele de sticlă. Era un băieţel de vreo zece ani, robust, cu un chip blând şi atrăgător. Cum se-ntâmplă la unele populaţii africane, avea pielea deschisă, părul bălai şi nu negru şi creţ, nasul drept şi nu turtit, buzele subţiri nu groase. Ochii îi sclipeau de inteligenţă şi curând simţi pentru salvatorii lui un fel de dragoste filială. Biata făptură, răpită din mijlocul tribului său, nu din sânul familiei, căci nu avea nici tată, nici mamă, se numea Llanga. După ce învăţase de la misionari puţină franceză şi engleză, ghinionul făcuse să cadă în mâinile denkaşilor şi bănuiţi ce soartă îl aştepta. Cuceriţi de dragostea lui alintătoare, de recunoştinţa pe care le-o arăta, cei doi prieteni căpătară o vie afecţiune pentru orfan; îl îmbrăcară, îl hrăniră şi îl crescură cu mult folos deoarece avea o minte foarte dezvoltată pentru vârsta lui. Şi de-atunci viaţa lui Llanga se schimbă cu desăvârşire. în loc să fie o marfă, ca alţii la anii lui, trăia la facturiile din Libreville, ca fiu adoptiv al lui Max Huber şi John Cort. îl luaseră sub aripa lor şi nu-l vor mai părăsi!... în pofida vârstei lui fragede, înţelegea acest lucru, se simţea iubit şi o lacrimă de fericire îi picura din ochi de fiecare dată când Max Huber sau John Cort îl mângâiau pe cap.

Când căruţa se opri, boii, istoviţi de drumul lung pe arşiţa nemiloasă, se culcară pe câmp. De îndată Llanga, care mersese pe jos o parte din etapă, fie în faţa, fie în urma atelajului, alergă spre cei doi protectori ai săi în clipa când aceştia coborau de pe platformă.

— Nu eşti prea obosit, Llanga? întrebă John Cort, luându-l de mână pe băiat.

— Nu, nu... picioare bune... şi place la mine alerg, răspunse Llanga lui John şi Max cu surâsul pe buze şi în priviri.

— Acum e vremea să mâncăm, spuse acesta din urmă.

— Mâncăm... da... prieten Max! Apoi, sărută mâinile întinse spre el şi se duse să se amestece printre^ cărători

sub frunzişul arborilor falnici de pe movilă.

În căruţă nu călătoreau decât portughezul Urdax, Khamis şi cei doi tovarăşi ai lor; lăzile, fildeşul şi poverile fuseseră încredinţate personalului caravanei – vreo cincizeci de oameni, cea mai mare parte negri din Camerun. Puseseră pe jos colţii de elefant şi lăzile care asigurau hrana zilnică, în afară de ceea ce reuşeau să doboare pe meleagurile înţesate de vânat ale lui Oubangui.

Negrii sunt mână de lucru plătită, pricepuţi în această meserie şi putând furniza un câştig bun, deoarece expediţiile aduc un mare beneficiu organizatorilor. Se putea spune chiar că nu lâncezesc precum „cloşca pe ouă”, pentru a întrebuinţa expresia cu care sunt zeflemisiţi băştinaşii care stau degeaba. Obişnuiţi să care din copilărie, cară atâta cât îi duc picioarele. Şi totuşi, meseria e aspră când trebuie s-o faci într-un asemenea climat. Umerii, împovăraţi de fildeşul care atârnă greu sau de lăzi încărcate cu provizii, sunt de multe ori carne vie; picioarele le sângerează, iar pieptul e sfâşiat de ierburile tăioase, căci merg aproape goi. Mărşăluiesc aşa din zori până la unsprezece dimineaţa şi îşi reiau mersul spre seară, când arşiţa se mai stinge. Dar interesul traficanţilor este să-i plătească mulţumitor şi aşa şi fac; să-i hrănească bine şi îi hrănesc, să nu-i istovească peste poate şi se conformează acestei cerinţe. Primejdiile vânătorilor de elefanţi sunt foarte reale, fără să mai vorbim de putinţa de a întâlni lei şi pantere şi şeful trebuie să se bizuie pe personalul său. Pe deasupra, după ce se încheie strângerea materiei preţioase, e importantă întoarcerea, cu bine şi fără întârziere a caravanei la factoriile de pe coastă. Se cere aşadar să nu fie împiedicată nici de întârzieri din pricina marii oboseli, nici de boală – între altele, de vărsat, care face mult temute ravagii. Astfel, pătruns de aceste principii, dublate de o veche experienţă, portughezul Urdax, având grijă de oamenii săi, reuşise până atunci în expediţiile bănoase întreprinse în centrul Africii ecuatoriale. Acesta era cazul şi

cu ultima, de vreme ce îi aducea un stoc considerabil de fildeş de bună calitate din regiunile de dincolo de Bahar-el-Abiad, aproape de hotarele Darfourului.

Tabăra se ridică la umbra falnicilor tamarini. Fildeşul fu strâns în grămezi lângă căruţă. Atelajele rătăceau în jurul copacilor. Se aprinseră focuri ici şi colo cu vreascurile căzute. Foreloperul se îngriji să nu lipsească nimic diverselor grupuri. Aveau destulă carne de antilopă proaspătă sau afumată şi vânătorii o puteau înlocui mereu cu uşurinţă. în văzduh se înălţa mirosul de friptură la grătar şi cu toţii dădură dovadă de o poftă nesăţioasă," firească după o jumătate de zi de mers.

Se-nţelege că armele şi muniţiile rămăseseră în căruţă; câteva lăzi de cartuşe, puşti de vânătoare, carabine, revolvere – excelente unelte ale armamentului modern – se aflau la îndemâna portughezului, lui Khamis, John Cort şi Max Huber, în caz de alarmă. Prevăzător, foreloperul le puse sub supravegherea câtorva dintre oamenii săi care aveau să se schimbe din două în două ore. In aceste ţinuturi depărtate e totdeauna bine să te păzeşti de răufăcători pe două sau patru picioare.^ De aceea, Urdax îşi lua întotdeauna toate măsurile de prevedere. în vârstă de cincizeci de ani, viguros încă, foarte priceput să conducă astfel de expediţii, era deosebit de rezistent. La fel şi Khamis, care la cei treizeci şi cinci de ani ai săi, sprinten, zvelt dar şi puternic, înzestrat cu sânge rece şi mult curaj, oferea cea mai bună garanţie pentru a călăuzi caravanele pe drumurile Africii.

Portughezul şi cei doi prieteni se aşezară să cineze la poalele unui tamarin. Mâncarea adusă de băieţel fusese pregătită de unul dintre băştinaşi, căruia îi revenise slujba de bucătar. în timpul mesei dădură de lucru şi gurii şi fălcilor. A mânca nu te împiedică să glăsuieşti când nu eşti prea grăbit. Despre ce vorbeau? Despre peripeţiile expediţiei în cursul drumului spre nord-est? Aş, de unde! Cele prin care puteau trece de-acum încolo, la întoarcere,

erau de un interes mai actual. Mai aveau mult de mers până la factoriile din Libreville – peste două mii de kilometri, ceea ce însemna nouă până la zece săptămâni, şi, cine ştie, cum îi spusese John Cort tovarăşului său căruia îi trebuia ceva mai dihai ca neprevăzutul, îi trebuia extraordinarul, cine ştie ce-i aştepta în această a doua parte a călătoriei.

Până la ultima etapă, caravana coborâse de la hotarele Darfourului către Oubangui, după. ce trecuse prin păsurile râului Aoukadebe şi ale numeroşilor săi afluenţi. în ziua când începe povestirea, se oprise aproape de locul unde se încrucişează meridianul douăzeci şi doi cu paralela nouă.

— Acum, zise Urdax, o vom lua spre sud-vest.

— Cu atât mai mult, răspunse John Cort, cu cât – dacă ochii nu mă-nşală – orizontul este tăiat spre sud de o pădure al cărei capăt nu se vede nici la răsărit, nici la apus.

— Da… uriaşă! rosti portughezul. Dacă am fi siliţi s-o ocolim pe la est, ar trece luni de zile până s-o lăsăm în urmă.

— Pe când pe la vest…

— Pe la vest, continuă Urdax, fără să lungim prea mult calea, merg în d de-a lungul lizierei, vom ajunge ia Oubangui prin partea vârtejurilor lui Zongo.

— Oare, străbătând-o, n-am scurta drumul? întrebă Max Huber.

— Da… cu vreo cincisprezece zile.

— Atunci de ce n-o luăm prin pădure?

— Pentru că e de nepătruns.

— Ei! de nepătruns!… replică Max Huber cu îndoială în glas.

— Poate nu pentru drumeţul care merge pe jos, grăi portughezul şi nici de asta nu sunt sigur de vreme ce până acum n-a încercat niciunul. Cât despre atelaje, ar fi o încercare fără sorţi de izbândă.

— După spusele tale, Urdax, nimeni n-a încercat vreodată să intre în această pădure?

— De încercat… cine ştie, domnule Max, dar de reuşit nu… şi în Camerun ca şi în Congo nu văd cui i-ar trece prin cap s-o facă. Cine ar avea pretenţia să umble acolo unde nu există nici o potecă printre rădăcini şi tufe spinoase? Habar n-am dacă focul sau securea ar ajunge să croiască drumul, fără a mai vorbi de trunchiurile putrede care alcătuiesc, neîndoielnic, piedici de netrecut.

— De netrecut, Urdax?

— Haide, prietene, interveni John Cort, nu te mai înflăcăra cu gândul la pădurea asta! Să ne socotim fericiţi că nu e nevoie decât s-o ocolim. Mărturisesc că nu m-ar încânta să mă aventurez prin hăţişul ăsta de copaci.

— Nici măcar pentru a vedea ce^se ascunde în spatele lor?

— Şi ce vrei să se ascundă, Max? împărăţii necunoscute, cetăţi fermecate, vreun Eldorado mitologic, animale dintr-un soi nou, fiare cu cinci labe şi fiinţe omeneşti cu trei picioare?

— Şi de ce nu, John? Nimic mai simplu decât să te duci să vezi cu propriii tăi ochi.

Llanga, ascultând cu atenţie, cu ochii mari deschişi, cu mutra lui isteaţă, părea să spună că dacă Max Huber îndrăznea să pornească prin pădure, lui nu i-ar fi fost teamă să-l urmeze.

— Oricum, reluă John Cort, Urdax n-are de gând să o străbată pentru a ajunge pe malul lui Oubangui…

— Bineînţeles, rosti portughezul. Am risca să nu mai ieşim de-acolo niciodată.

— Ei bine, dragul meu Max, hai să dormim puţin şi n-ai decât să încerci să descoperi taina acestei păduri, să te strecori printre desişurile ei de nepătruns… dar în vis numai… cu toate că nici asta nu-i prea prudent.

— Râzi, John, râzi de mine cât îţi place! Eu însă îmi aduc aminte de ce a spus unul dintre poeţii noştri… nu mai ştiu care: „Scormone în necunoscut pentru a găsi noul”.

— Zău, Max?…Şi cu ce vers rimează asta?

— Am uitat, John, pe legea mea!

— Atunci uită-l şi pe primul cum l-ai uitat pe-al doilea şi hai să dormim.

Era neîndoielnic cea mai cuminte hotărâre. N-aveau nevoie să se bage în căruţă. O noapte petrecută afară, la poalele stufoşilor tamarini care dădeau puţină răcoare în atmosfera foarte încinsă încă după apusul soarelui, nu-i îngrijora pe vreme frumoasă pe cei obişnuiţi cu hanul „La bolta înstelată”. Seara aceasta, deşi constelaţiile se ascunseseră pe după nori groşi, nu era a ploaie şi nimic mai plăcut decât să te culci în aer liber.

Băiatul aduse păturile. Cei doi prieteni, învelindu-se bine, se întinseră între rădăcinile unui tamarin – adevărat amplasament de carabină – şi Llanga se ghemui lângă ei ca un câine de vânătoare.

Înainte de a le urma pilda, Urdax şi Khamis voiră să facă pentru o ultimă oară înconjurul taberei, ca să fie siguri că boii, deşi împiedicaţi, nu pot să rătăcească prin câmpie, că oamenii de veghe se află la posturile lor, că au fost stinse focurile, căci o singură scânteie ar fi fost de-ajuns să aprindă ierburile uscate şi vreascurile şi să ardă totul împrejur. După ce îşi terminară turul, se-ntoarseră amândoi pe dâmb.

Curând îi cuprinse un somn adânc de puteaj tăia lemne pe ei. Şi oare nu li se închiseseră ochii şi paznicilor? într-adevăr, după ora zece nimeni nu mai era treaz ca să zărească nişte focuri ciudate ce se mişcau la marginea uriaşei păduri şi să le dea de veste celorlalţi.

II.

FOCURILE MIŞCĂTOARE.

O distanţă de cel mult doi kilometri despărţea movila de perdeaua întunecată de arbori la poalele cărora se mişcau încoace şi încolo flăcări pâlpâitoare răspândind funingine. Puteai număra vreo zece, când alăturate când răzleţe, rotite uneori cu o violenţă pe care calmul atmosferic n-o justifica. Puteai presupune că o ceată de băştinaşi îşi

aşezase acolo tabăra în aşteptarea zorilor. Totuşi, focurile nu păreau ale unei tabere. Prea se plimbau capricios pe vreo sută de stânjeni* în loc să se strângă într-o singură vâlvătaie ca pentru o haltă de noapte.

Nu trebuie uitat că ţinuturile de la Oubangui sunt străbătute de triburi nomade venite din Adamaoua sau Barghimi în vest şi chiar din Ungande în est. O caravană de neguţători n-ar fi fost aşa de imprudentă încât să-şi semnaleze prezenţa prin focuri numeroase, mişcându-se în întuneric. Doar nişte băştinaşi puteau să se fi oprit în acest loc. Şi cine ştie dacă nu aveau intenţii duşmănoase faţă de caravana adormită sub frunzişul tamarinilor? Oricum, dacă dinspre partea asta îi ameninţa vreo primejdie, dacă mai multe sute de pahuini, fungi, xiluşi, bari, denkaşi ori de alt neam nu aşteptau decât clipa potrivită să-i atace cu toate şansele unei superiorităţi numerice, nimeni – cel puţin până la zece şi jumătate – nu luase nici o măsură de apărare. în tabără toţi dormeau, stăpâni şi slugi şi, ceea ce era mai grav, cărătorii însărcinaţi să se schimbe din două în două ore la postul de veghe. Căzuseră toţi într-un somn adânc.

Din fericire, băiatul se trezi. Dar fără îndoială că ochii i s-ar fi închis din nou pe loc dacă nu şi i-ar fi îndreptat spre orizontul din sud. Sub pleoapele pe jumătate lăsate, avu impresia unei lumini

* Stânjen: veche măsură de lungime, egală cu 1,949 metri.

care sfâşia bezna nopţii. Se întinse, îşi dezmorţi braţele, se frecă la ochi şi mai privi o dată cu atenţie. Nu! nu se-nşelase: focuri răzleţe se mişcau la marginea pădurii.

Lui Llanga îi fulgeră prin minte că va fi atacată caravana. Mai curând presimţi din instinct decât pricepu cele văzute. De fapt, răufăcătorii când se pregătesc de jaf şi vărsare de sânge ştiu că-şi măresc şansele dacă acţionează prin surprindere. Aşadar nu se arată înainte de a fi nevoie. Atunci aceştia de ce-şi semnalau prezenţa?

Băiatul, nevoind să-i deştepte pe Max Huber şi pe John Cort, se târî pe nesimţite spre căruţă. Când ajunse lângă

foreloper, îl atinse cu mâna pe umăr, îl trezi şi-i arătă cu degetul focurile din zare. Khamis se îndreptă din şale, cercetă un minut flăcările mişcătoare şi cu un glas răsunător, pe care nu încercă să-l coboare, rosti: „Urdax!” Portughezul, obişnuit să se desprindă într-o clipită din mrejele somnului, sări în picioare şi întrebă:

— Ce e, Khamis?

— Priveşte!

Şi cu braţul întins îi arătă liziera pădurii unde jocul de lumini se vedea la nivelul şesului.

— Alarmă! strigă din răsputeri Urdax.

În câteva clipe, tot personalul caravanei era în picioare, atât de pătruns de gravitatea situaţiei, că nici nu se gândi măcar să-i învinuiască pe paznici că nu-şi făcuseră datoria. Nu-ncăpea îndoială că, fără Llanga, tabăra ar fi căzut pradă răufăcătorilor în timp ce Urdax şi tovarăşii săi dormeau. E de prisos să spunem că şi Max Huber şi John Cort, grăbindu-se să-şi părăsească cuibul dintre rădăcini, se apropiaseră neîntârziat de portughez şi de foreloper. Trecuse de zece şi jumătate. Un întuneric adânc învăluia şesul pe trei pătrimi din perimetrul său, la nord, la est şi la vest. Doar la sud se lumina din pricina flăcărilor jucăuşe care aruncau sclipiri când se roteau. Se zăreau nu mai puţin de cincizeci.

— Are loc, probabil, o adunare a băştinaşilor, zise Urdax, pesemne a celor din tribul Budjdo, care cutreieră malurile lui Congo şi Oubangui.

— Sigur e, în orice caz, că flăcările astea nu s-au aprins singure, grăi Khamis.

— Şi că sunt ţinute de mâini care le duc de colo-colo, adăugă John Cort.

— Iar mâinile, zise Max Huber, aparţin unor braţe care sunt legate de umeri iar umerii sunt ai unor trupuri. Ori, din trupurile astea nu se zăreşte nici o urmă în mijlocul luminii.

— Asta din pricină că se află puţin după lizieră, în spatele copacilor, îl lămuri Khamis.

— Băgaţi de seamă, reluă Max Huber, că nu e vorba de o ceată în mers la marginea pădurii. Nu! Dacă focurile se mişcă în dreapta şi în stânga, revin totuşi mereu în acelaşi loc.

— Acolo trebuie să fie tabăra indigenilor, afirmă foreloperul.

— Care-i părerea dumitale? îl întrebă John Cort pe Urdax.

— Că vom fi atacaţi şi că trebuie să ne pregătim numaidecât de apărare, răspunse portughezul.

— Dar de ce oare răufăcătorii n-au năvălit asupra noastră fără să se arate mai înainte?

— Chiar dacă nu par prea vicleni, nu înseamnă că sunt mai puţin primejdioşi prin numărul şi, poate, sălbăticia lor. Trebuie să fim gata să le ţinem piept.

Da, trebuiau să se apere, să se apere chiar cu preţul vieţii. Nu te poţi aştepta la mila triburilor de canibali din Oubangui. Sunt neînchipuit de cruzi şi se spune că jertfele omeneşti mai intră în ritualul lor. Sclavii sunt ucişi pe mormintele stăpânilor, iar capetele, legate de o cracă mlădioasă, sunt azvârlite departe de îndată ce au fost tăiate.

De la începutul expediţiei, portughezul Urdax nu putuse să se ferească întru totul de atacurile unor triburi ostile, dar nu avusese pierderi prea mari şi se înapoia cu întregul personal al caravanei, întoarcerea părea să se petreacă în condiţii perfecte de siguranţă. După ce ar fi ocolit pădurea pe la vest, ar fi ieşit pe malul drept al lui Oubangui şi ar fi coborât de-a lungul râului până la gurile sale ce se găseau pe malul drept al lui Congo. Când ajungi la Oubangui, ţinutul e străbătut de neguţători şi misionari. Din acel moment ai a te teme mai puţin de triburile nomade.

Şi tocmai când mai avea câteva zile de mers până să-şi atingă ţinta, caravana să fie oprită din drum şi silită să lupte cu un asemenea număr de răufăcători încât să piară?! Aveai

toate motivele să te temi de un astfel de sfârşit. însă, oricum, nu va fi nimicită fără să se fi apărat. Portughezul începu să organizeze rezistenţa.

Cât ai zice peşte, Urdax, foreloperul, John Cort, Max Huber se-narmară cu carabina în mână, revolverul la brâu şi cartuşiera plină. în căruţă se găseau vreo douăsprezece puşti şi pistoale, care fură date unor cărători de încredere pe al căror devotament te puteai bizui. Totodată Urdax porunci personalului să se strângă în jurul falnicilor tamarini pentru a se adăposti mai bine de săgeţile cu vârful otrăvit care fac răni mortale. Aşteptară. Nu se auzea nici un zgomot. Se părea că indigenii nu au de gând să iasă din pădure. Focurile se arătau necontenit şi ici şi colo se-nălţau fuioare de fum gălbui.

— Sunt facle răşinoase…

— Asta-i sigur, rosti Max Huber, dar nu pricep de ce le duc dt colo-colo oamenii ăştia dacă au intenţia să ne atace.

— Nici eu nu pricep, adăugă John Cort. într-adevăr părea de neînţeles.

Trecu o jumătate de oră fără ca situaţia să se schimbe. Tabăra stătea de veghe să yadă ce se-ntâmplă. Privirile scormoneau depărtările întunecoase de la est la vest. în timp ce focurile ardeau în sud, o ceată putea să se strecoare pe flanc şi să atace caravana la adăpostul întunericului. în acea direcţie însă şesul se vădea cu siguranţă pustiu. Oricât de adâncă era noaptea, nici un grup de agresori nu i-ar fi putut surprinde pe portughez şi pe tovarăşii săi înainte ca aceştia să tragă.

Puţin mai târziu, pe la unsprezece, Max Huber apropiindu-se de Urdax, Khamis şi John Cort spuse cu glas hotărât:

— Trebuie să ieşim în întâmpinarea inamicului.

— E oare nevoie? întrebă John Cort. Prudenţa cea mai elementară nu ne zice să rămânem de veghe până în zorii zilei?

— Să aşteptăm… să aşteptăm, răspunse Max Huber, după ce am fost treziţi atât de nemilos din somn şi să mai stăm

aşa şase-şapte ore cu mâna pe puşcă! Nu! Trebuie să ştim cât mai devreme la ce să ne aşteptăm. Şi dacă se dovedeşte până la urmă că indigenii din pădure n-au gânduri rele, nu m-ar supăra dacă aş putea să mă ghemuiesc din nou până mâine dimineaţă în cuibul dintre rădăcini şi să am un vis frumos.

— Ce crezi? întrebă John Cort pe portughez, care păstra tăcere.

— Poate că propunerea ar merita să fie examinată şi acceptată, replică în cele din urmă gânditor, dar să ne luăm întâi toate măsurile de prevedere.

— Eu mă ofer să plec în recunoaştere, zise Max Huber; bizuiţi-vă pe mine…

— Vă însoţesc, adăugă foreloperul, dacă domnul Urdax crede de cuviinţă…

— Sigur că ar fi mai bine, încuviinţă portughezul.

— Şi eu pot merge cu voi… propuse John Cort.

— Nu… rămâi, dragul meu, stărui Max Huber. Doi suntem de-ajuns. De altfel nu vom merge mai departe decât va fi nevoie. Şi, dacă descoperim un grup care se-ndreaptă spre voi dintr-acolo, vom reveni cât de iute ne ţin picioarele.

— Asiguraţi-vă că armele vă sunt în bună stare, le recomandă John Cort.

— S-a făcut, răspunse Khamis, dar sper să n-avem de ce să ne slujim de ele în timpul recunoaşterii. Totul e să nu fim văzuţi.

— Asta-i şi părerea mea, rosti portughezul.

Max Huber şi foreloperul, mergând alături, se depărtară repede de movila cu tamarini. Mai încolo şesul era mai puţin întunecos. Totuşi, un om n-ar fi putut fi zărit la mai mult de o sută de paşi. Abia făcură însă cincizeci, când observară că Llanga se afla în spatele lor. Fără a spune nimic, copilul îi urmase.

— Ei! De ce ai venit cu noi, micuţule? îl întrebă Khamis.

— Da, Llanga, reluă Max Huber, de ce n-ai rămas cu ceilalţi?

— Hai, întoarce-te, porunci foreloperul.
— Vai, domnu Max cu tine, eu cu tine.
— Ei, doar ştii bine că prietenul tău John a rămas acolo.
— Da, dar prietenul meu Max… aici.
— Numai tu ne mai lipseai! zise Khamis destul de aspru.
— Lasă-l, dacă tot a venit! grăi Max Huber. N-o să ne stinghereaască în nici un fel, Khamis, şi cu ochii lui de pisică sălbatică poate o să descopere în întuneric ceea ce noi n-am putea vedea.
— Da, eu o să mă uit!… o să văd departe! îi asigură băiatul.
— Bine! Aţin-te după mine, zise Max Huber şi cască ochii.
Toţi trei înaintau din nou. Peste un sfert de ceas făcuseră jumătate din drumul între tabără şi codrul cel mare şi des. Focurile tot îşi mai plimbau luminile pe sub copaci şi de mai aproape parcă ardeau mai viu şi mai puternic. Dar oricât de pătrunzătoare era vederea lui Khamis, oricât de bun ocheanul pe care Max Huber îl scosese din tocul de piele, oricât de străpungătoare privirea micuţei „pisici sălbatece”, le era cu neputinţă să desluşească cine ducea faclele. Asta confirma părerea portughezului că luminile se mişcau la adăpostul copacilor, în spatele desişului şi al trunchiurilor groase. Neîndoielnic indigenii nu depăşiseră liziera pădurii şi poate nici nu se gândeau s-o facă. De fapt, lucrurile păreau din ce în ce mai de neînţeles. Dacă era vorba de un simplu popas al unor băştinaşi care aveau intenţia să o ia iar la drum în zori, ce însemnau luminile de la marginea pădurii? Ce ceremonie nocturnă îi ţinea treji la ora asta?
— Mă şi întreb, remarcă Max Huber, dacă au reperat caravana noastră şi dacă ştiu că ne-am făcut tabăra în jurul tamarinilor.
— S-ar putea, răspunse Khamis, să nu fi sosit decât la căderea nopţii, când întunericul învăluia şesul şi, cum stinsesem focurile, să n-aibă habar că ne aflăm aşa de aproape. Dar mâine, înainte de se crapă de ziuă, or să ne vadă.

— Dacă nu vom fi plecaţi, Khamis.

Max Huber şi foreloperul îşi reluară drumul în tăcere. Străbătură astfel o jumătate de kilometru. Acum distanţa până la pădure era doar de câteva sute de metri. Nimic suspect la suprafaţa acestui sol pe care se profilau din când în când fâşiile lungi de lumină ale faclelor. Nici o siluetă nu se desluşea nici la sud, nici la răsărit sau la apus. Agresiunea nu părea iminentă. în plus, deşi se apropiaseră aşa de mult de lizieră, nici Max Huber, nici Khamis, nici Llanga nu reuşeau să descopere fiinţele care-şi semnalau prezenţa prin numeroasele focuri.

— N-ar trebui să mai înaintăm? întrebă Max Huber după o oprire de câteva clipe.

— La ce bun? răspunse Khamis. Ar fi mai eurând o imprudenţă. E posibil, la urma urmei, să nu fi fost zărită caravana noastră şi, dacă plecăm mai departe chiar în noaptea asta…

— Totuşi, aş fi vrut să ştiu despre ce este vorba! repetă Max Huber. Pare ceva aşa de ciudat.

Nu trebuia mai mult decât atât ca să înflăcăreze via imaginaţie a francezului.

— Să ne înapoiem la tabără, i-o tăie foreloperul.

Totuşi, n-avu încotro şi trebui să mai înainteze puţin în urma lui Max Huber pe care Llanga nu voia să-l părăsească. Şi, poate, pe nesimţite ar fi ajuns aşa până la lizieră dacă foreloperul nu s-ar fi oprit deodată definitiv locului.

— Nici un pas mai mult, şopti el.

Khamis şi tovarăşul său îşi întrerupseră mersul ameninţaţi de vreo primejdie? Zăriseră o ceată de indigeni? Se temeau să nu fie atacaţi? Lucru sigur era că se petrecuse o schimbare neaşteptată în aşezarea focurilor de la marginea pădurii.

Pentru o clipă aceste focuri dispărură în spatele perdelei primului rând de copaci, cufundând totul într-o beznă adâncă.

— Atenţie! murmură Max Huber.

— îndărăt! rosti Khamis.

Trebuiau oare să dea înapoi de teama unei agresiuni imediate? Poate. în orice caz e mai bine să nu baţi în retragere înainte dq,a fi gata la ripostă. Puseră carabinele la umăr, în poziţie de tragere, întimp ce privirile lor nu încetau să cerceteze întunecata perdea de copaci de la marginea pădurii.

Deodată luminile ţâşniră din nou din beznă în număr de vreo douăzeci.

— Pe legea mea! exclamă Max Huber, dacă nu-i extraordinar, e cel puţin ciudat.

Avea dreptate dacă te gândeşti că flăcările, după ce se zăriseră tot timpul la nivelul câmpiei, aruncau acum o lumină vie la o distanţă între cincizeci şi o sută de picioare* peste înălţimea solului. Iar făpturile – care or fi fost ele – purtătoare ale faclelor le fluturau când deasupra crengilor joase, când deasupra celor mai înalte, ca şi cum un vânt de foc ar fi străbătut frunzişul des fără ca nici Max Huber, nici foreloperul, nici Llanga să poată desluşi măcar una singură dintre aceste fiinţe.

— Ei! spuse Max Huber, n-or fi emanaţii de gaze care se aprind printre arbori?

Khamis clătină din cap. Explicaţia fenomenului i se părea nesatisfăcătoare. Nu, aceste focuri nu se puteau confunda cu vreo emanaţie de hidrogen sau cu cele vreo douăzeci de egrete aprinse pe care furtuna le agaţă de crengile arborilor ca şi de greementul unei nave, căci nu arătau ca văpăile ce se zăresc uneori la capătul catargelor. Atmosfera nu era saturată de electricitate şi norii păreau mai curând că vor să se prefacă într-una din acele ploi torenţiale care potopesc deseori partea centrală a continentului african.

Dar atunci de ce indigenii aflaţi la poalele copacilor s-au căţărat unii până la furcă, alţii până la crengile de sus? Şi în ce scop plimbau încoace şi încolo nişte şomoioage aprinse, nişte facle răşinoase care ardeau cu trosnete ce se auzeau până la această distanţă?

— Să înaintăm, zise Max Huber.

— De prisos, îi răspunse iar foreloperul. Nu cred că în noaptea

* Picior: veche măsură de lungime egală cu 33 centimetri.

asta ne e ameninţată tabăra. Şi e mai bine să ne întoarcem şi să-i liniştim pe tovarăşii noştri.

— Am fi mai în măsură să-i liniştim, Khamis, dacă am şti cu ce fel de fenomen avem de-a face.

— Nu, domnule Max, să nu ne aventurăm prea departe. Cu siguranţă un trib s-a strâns în locul acela. De ce nomazii poartă facle? De ce s-au refugiat în copaci? Poate că au întreţinut focurile ca să alunge fiarele…

— Fiarele? rosti Max Huber. Dar, dacă ar fi pentru hiene sau boi sălbatici, le-am auzi răgetele, ţipetele sau mugetul şi unicul zgomot pe care-l interceptăm este trosnetul acestor răşinoase în stare să dea foc pădurii! Vreau să ştiu!

Şi Max Huber înainta câţiva paşi, urmat de Llanga, pe care Khamis îl chema zadarnic să se întoarcă.

Foreloperul şovăia, neştiind ce să facă, deoarece îşi dădea seama de neputinţa sa de a-l opri pe nerăbdătorul francez. Şi, hotărându-se să nu-l lase să se aventureze singur, se pregătea să-l însoţească până la perdeaua de copaci, deşi după părerea lui era o imprudenţă de neiertat.

Dar se opri brusc în acelaşi timp cu Max Huber şi Llanga. Toţi trei se-ntoarseră grabnic cu spatele spre pădure. Nu luminile erau acelea care le atrăgeau acum atenţia. De altfel, ca suflate de o pală puternică de vânt, toate se stinseseră şi un adânc întuneric învălui zarea. Dinspre partea opusă răzbătea o larmă depărtată ori, mai curând, un concert de mugete prelungite, de sforăituri şi fornăieli nemaipomenite, ca şi cum o orgă uriaşă îşi răspândea undele puternice pe suprafaţa şesului.

Se pregătea o furtună, învolburându-şi norii în acea parte a cerului şi primele ei tunete tulburau văzduhul?

Nu! Nu urmă unul din uraganele care mătură adesea totul în jur de la o coastă la alta a Africii ecuatoriale. Mugetele

acestea caracteristice trădau o origină animală şi nu proveneau dintr-o repercusiune a trăsnetului în înaltul cerului. Ieşeau din boturi formidabile şi nu din norii încărcaţi de electricitate. In plus, zonele joase nu erau sfâşiate de zig-zagul fulgerelor care ar fi trebuit să apară la scurte intervale după tunete. Nici o dâră de lumină deasupra orizontului la nord, unde domnea, ca şi la sud, întunericul de nepătruns. Nu trecea nici o săgeată de foc printre norii strânşi laolaltă ca nişte grămezi de vapori.

— Ce-o fi asta, Khamis? întrebă Max Huber.

— Iute, spre tabără… strigă foreloperul.

— N-or fi?… începu să se dumirească Max Huber. Şi ascultă cu urechea ciulită. Percepu un trâmbiţat din ce în ce mai desluşit, strident uneori ca un şuier de locomotivă în mijlocul larmei care, apropiindu-se, se înteţea.

— S-o luăm din ioc, zise foreloperul, şi cât mai repede.

ÎMPRĂŞTIEREA.

Max Huber, Llanga şi Khamis străbătură în mai puţin de zece minute cei o mie cinci sute de metri care-i despărţeau de movilă. Nu întoarseră capul nici o singură dată, nesinchisindu-se să vadă dacă indigenii, după ce-şi stinseseră faclele, încercau să-i urmărească. De altfel în partea aceea domnea liniştea, în timp ce în partea opusă şesul răsuna de tropăituri nedesluşite şi de zgomote puternice.

Când cei doi şi băiatul ajunseră la movilă, în tabără domnea spaima, o spaimă justificată în faţa primejdiei contra căreia curajul şi inteligenţa nu puteau face nimic. Să i te împotriveşti? Cu neputinţă. Să fugi? Mai aveau oare timp? Max Huber şi Khamis se duseră numaidecât la John Cort şi Urdax care se postaseră la cincizeci de paşi înaintea dâmbului.

— O turmă de elefanţi, zise foreloperul.

— Da, răspunse portughezul, şi în mai puţin de un sfert de ceas vor năvăli asupra noastră.

— Să fugim în pădure, rosti John Cort.

— Nu pădurea o să-i oprească, răspunse Khamis.
— Ce s-a întâmplat cu indigenii? întrebă John Cort.
— Nu i-am putut zări, răspunseMax Huber.
— Totuşi, probabil că n-au plecat de la marginea pădurii.
— Nu, cu siguranţă că nu!

În depărtare, la vreo jumătate de leghe se desluşea o întinsă unduire de umbre pe suprafaţă de circa o sută de stânjeni. Era ca un val uriaş ale cărui creste înspumate se rostogoleau cu mare vuiet. Un tropăit greoi se propaga prin stratul elastic al solului şi^tremurul pământului se făcea simţit până la rădăcina tamarinilor. în acelaşi timp, mugetul dobândea o intensitate formidabilă. Sunete stridente de trâmbiţă, pocnete de alămuri ieşeau din sutele de trompe, ca şi cum s-ar fi suflat cu forţa în tot atâtea trompete.

Călătorii noştri prin Africa centrală ar fi putut fără greş să asemuie acest zgomot cu al unei baterii de artilerie, îndreptându-se în grabă spre câmpul de bătaie. Asta, cu condiţia ca trompetiştii să se mulţumească să înalţe până-n văzduh muzica lor care sfâşia timpanele, închipuiţi-vă însă groaza ce cuprinsese personalul caravanei, în primejdie de a fi strivit de turma de elefanţi! A goni aceste uriaşe animale se leagă de mari pericole. Când reuşeşti să surprinzi câte unul rămas singur, să-l desparţi de turma din care face parte, să tragi dintr-o poziţie în stare să-ţi asigure atingerea ţintei şi să-l nimereşti între ochi şi ureche cu un glonte, omorându-l pe loc, pericolele vânătorii sunt foarte mici. Dar, chiar dacă turma nu-i alcătuită decât din şase animale, e neapărat nevoie de cele mai riguroase precauţiuni, de cea mai mare prudenţă. în faţa a cinci sau şase perechi de elefanţi furioşi, nu-i cu putinţă nici o rezistenţă, dat fiind că masa lor – cum ar spune un matematician – este înmulţită cu pătratul vitezei. Iar, dacă aceste animale formidabile se năpustesc cu sutele asupra unei tabere, nu le poţi opri în avântul lor cum nu poţi opri o avalanşă sau una din acele furtuni care azvârl corăbiile pe uscat la mai mulţi kilometri de ţărm. Cu toate acestea,

oricât sunt de numeroşi, specia va sfârşi prin a dispare. Elefantul, preţuind vreo sută de franci numai pentru fildeşul lui, este vânat cu o înverşunare fără limită. în fiecare an, după calculele domnului Foa, sunt ucişi nu mai puţin de 40 000 pe continentul african şi se scot 750 000 de kilograme de fildeş care se expediază în Anglia. Nu va trece nici jumătate de veac şi vor pieri până la unul, deşi durata vieţii lor este foarte lungă. N-ar fi mai înţelept să profităm de aceste preţioase animale, domesticindu-le, de vreme ce un elefant e în stare să ducă în spinare povara a treizeci şi doi de inşi şi să facă un drum de patru ori mai lung decât un om mergând pe jos? Şi apoi, domesticit ar valora, ca în India, 1 400 până la 2 000 de franci în locul celor 100 primiţi pentru un exemplar mort. Elefantul din Africa formează împreună cu elefantul din Asia singurele două specii existente. Există între ei o oarecare deosebire. Dacă primii sunt mai mici de statură decât congenerii lor asiatici, dacă au pielea mai închisă şi fruntea mai boltită, în schimb urechile le sunt mai late,colţii mai lungi şi au o fire mai sălbatică, aproape de neînfrânat. în timpul expediţiei, portughezul avusese de ce să se felicite de reuşita lui ca şi cei doi amatori de acest sport. Cum se ştie, pachidermele sunt încă numeroase pe pământul libian. Ţinuturile de pe malul lui Oubangui le oferă un mediu pe care îl caută – păduri şi şesuri mlăştinoase aşa cum le place. Trăiesc în turme, de obicei supravegheate de un mascul bătrân. Atrăgându-i în locuri împrejmuite, unde fuseseră puse capcane, atacându-i când erau izolaţi de ceilalţi, Urdax şi tovarăşii săi făcuseră o treabă bună fără accidente, dacă nu fără trudă şi pericole. Dar pe drumul de întoarcere nu se părea că turma furioasă care umplea văzduhul cu mugetul ei va strivi, în trecere, întreaga caravană?

Dacă portughezul avusese timpul necesar să pregătească apărarea când crezuse că-i vorba de agresiunea indigenilor, aflaţi la marginea pădurii, ce putea face însă împotriva acestei navale? Din tabără nu va rămâne în curând decât

praf şi pulbere. Problema era simplă: oamenii vor reuşi oare să se adăpostească împrăştiindu-se pe câmpie care încotro? Să nu uităm că iuţeala elefantului e nemaipomenită şi nici un cal la galop n-o poate depăşi.

— Trebuie să fugim… chiar în clipa asta! îi zise Khamis portughezului.

— Să fugim! exclamă Urdax.

Sărmanul neguţător pricepuse că asta însemna să piardă împreună cu materialul tot rodul expediţiei.

De altfel, dacă rămânea în tabără, îl putea oare salva? Nu era curată nebunie să te încăpăţânezi să opui o rezistenţă fără rost?

Max Huber şi John Cort îl a aşteptau să ia o hotărâre, gata să se supună oricare ar fi fost ea. între timp turma se apropia şi cu o asemenea gălăgie, încât abia se mai auzeau unul pe altul.

Foreloperul repetă că trebuiau neapărat să se îndepărteze.

— în ce direcţie? întrebă Max Huber.

— înspre pădure.

— Şi indigenii?

— Pericolul de-aici e mai mare decât cel de-acolo.

Dacă era adevărat, rămânea de văzut. Oricum, că nu puteau sta pe loc, asta era sigur. Singura posibilitate să nu fie striviţi rămânea să caute adăpost în pădure. Dar mai era timp? Aveau de străbătut doi kilometri, când turma se afla la cel mult jumătate din această distanţă.

Fiecare aştepta ordinul lui Urdax, ordin pe care portughezul nu se decidea să-l dea. în fine strigă:

— Căruţa… căruţa! S-o punem la adăpost, în partea cealaltă a movilei. Poate va scăpa.

— Prea târziu, răspunse foreloperul.

— Fă ce-ţi spun, porunci portughezul.

— Cum? întrebă Khamis.

Într-adevăr, după ce-şi sfărâmaseră piedicile, boii atelajului, cu neputinţă de oprit, o luaseră la goană şi,

înnebuniţi, alergau drept spre uriaşa turmă de elefanţi care în mersul ei îi călca în picioare şi-i strivea ca pe nişte muşte.

Văzând acestea, Urdax voi să pună la treabă personalul caravanei.

— Cărători, la mine! porunci el.

— Cărătorii! exclamă Khamis. Hai, chemaţi-i înapoi, fiindcă o iau cu toţii la sănătoasa.

— Laşii! strigă John Cort.

Da, toţi cărătorii fugeau pe la vestul taberei. Nu te mai puteai bizui pe ei. Plecau fără să mai aibă de gând să se întoarcă, căutând adăpost în satele din ţinut. Din întreaga caravană nu mai rămăseseră decât portughezul şi foreloperul, francezul, americanul şi băiatul.

— Căruţa! Căruţa! repeta Urdax, încăpăţânându-se să o aducă în partea cealaltă a movilei.

Khamis nu se putu stăpâni să ridice din umeri. Totuşi se supuse şi, cu ajutorul lui Max Huber şi John Cort, vehiculul fu împins la loc mai ferit, la poalele copacilor. Poate va fi cruţată dacă turma se-mpărţea în două ajungând la pilcul de tamarini. Dar operaţia le luă câtva timp şi, când se sfârşi, era limpede că se făcuse prea târziu pentru ca portughezul şi oamenii săi să mai poată ajunge în pădure.

Khamis vdându-şi seama de acest lucru, strigă celorlalţi doar două cuvinte: „în copaci”.

Le rămânea o singură şansă: să se caţere în tamarini pentru a se feri măcar de prima izbitură.

Înainte de a se urca în copac, Max Huber şi John Cort pătrunseseră în căruţă pentru a căra cu ei destule cartuşe ca să se poată sluji de carabine atât împotriva elefanţilor, cât şi pe drumul de întoarcere, într-o clipă, cu ajutorul portughezului şi al foreloperului, puseră mâna pe ce aveau nevoie. Khamis îşi mai luă şi bărdiţa şi plosca. Străbătând ţinuturile de jos ale lui Oubangui, cine ştie dacă el şi tovarăşii lui nu vor reuşi să ajungă la factoriile de pe coastă! Ce oră era? John Cort văzu, după ce se uită la ceas la flacăra unui chibrit, că se făcuse unsprezece şi

şaptesprezece minute. Pe american nu-l părăsise stăpânirea de sine şi, judecind situaţia cu sânge rece, o găsea foarte primejdioasă şi fără ieşire, dacă elefanţii se opreau în faţa movilei, în loc s-o ia pe şes spre est sau spre vest. Max Huber, mai nervos, fiind şi el conştient de primejdie, se plimba încoace şi încolo înaintea căruţei, cu privirea aţintită asupra enormei mase unduitoare care se detaşa ca o pată întunecată pe fondul cerului.

— Ne-ar trebui artileria! murmură.

Pe chipul lui Khamis nu se vedea nimic din simţămintele care-l Irământau. Poseda acel uimitor calm al africanului cu sânge arab în vine, care are alt fel de a reacţiona şi îşi exteriorizează mai puţin sentimentele decât europeanul. Stătea cu două revolvere la brâu şi puşca la picior şi aştepta. Cât despre portughez, nu era în stare să-şi ascundă disperarea, gândindu-se mai mult la paguba de neînlocuit decât la pericolul navalei elefanţilor. Gemea necontenit, bombănea, învinuia pe toată lumea şi blestema cât îl ţinea gura în limba maternă. Llanga se trăsese lângă John Cort şi se uita la Max Huber. Nu dădea semne de frică fiindcă nici nu se temea de nimic câtă vreme se' afla lângă prietenii săi. Larma asurzitoare se răspândea cu o forţă nemaiauzită pe măsură ce se apropia formidabila cavalcadă. Trâmbiţatul fălcilor puternice era din ce în ce mai tare. Se şi simţea un suflu prin aer ca un vânt vestitor de furtună. La o distanţă de patru-cinci sute de paşi pachidermele păreau, în noapte, de dimensiuni nemăsurate, cu înfăţişări teratologice. S-ar fi zis că e un cuib de monştri ale căror trompe ca mii de şerpi se zvârcoleau într-o mişcare frenetică. Abia mai aveau timp să se adăpostească printre crengile tamarinilor. Poate că turma va trece pe lângă ei fără să-i vadă. Copacii îşi înălţau cununa la vreo 60 de picioare deasupra solului. Asemănători cu nucii, caracterizându-se prin capricioasa aşezare a crengilor, tamarinii, un fel de curmali, sunt foarte răspândiţi în diverse zone ale Africii. Cu partea lipicioasă a

fructelor, negrii fac o băutură răcoritoare, iar coaja au obiceiul s-o amestece cu orezul cu care se hrănesc, mai ales în ţinuturile de pe ţărmul mării. Tamarinii erau destul de apropiaţi pentru ca să li se înlănţuie crengile joase, ceea ce-ţi permitea să treci dintr-un copac într-altul. Trunchiul lor avea la bază o circumferinţă de şase până la zece picioare care ajungea până la cinci în dreptul furcii. Această grosime garanta o rezistentă destui de mare dacă animalele se repezeau asupra movilei? Trunchiurile aveau o suprafaţă netedă până la naşterea primelor crengi întinse la vreo treizeci de picioare deasupra solului. Dată fiind grosimea trunchiului, ar fi fost greu să te caţeri până la furcă, dacă foreloperul n-ar fi avut la îndemână nişte „şamboks” – adică nişte curele din piele de rinocer, foarte mlădioase, de care călăuzele se slujesc pentru a lega atelajele de boi. Datorită unei asemenea curele, Urdax şi Khamis, după ce o azvârliră prinzând-o de furcă, putură să se salte într-unui din copaci, iar Max Huber şi John Cort le urmară pilda. După ce se aşezară călare pe câte o cracă, îi aruncară capătul curelei lui Llanga pe care-l traseră sus într-o clipă. Turma era la două-trei sute de metri. Peste trei sau patru minute va ajunge la movilă.

— Dragă prietene, eşti mulţumit? îl întrebă batjocoritor John Cort pe Max Huber.

— Asta nu-i decât neprevăzutul, John!

— Bineînţeles, Max, dar extraordinarul ar fi să reuşim să scăpăm teferi din povestea asta.

— Da… dacă stăm şi ne gândim, John, ar fi fost mai bine să nu fim expuşi la atacul elefanţilor, cu care întâlnirea e uneori neplăcută…

— E de necrezut, dragă Max, că suntem de aceeaşi părere, se mulţumi să răspundă John Cort.

Replica lui Huber, americanul n-o mai auzi. în acea clipă răsunară mugete de spaimă, apoi de durere care i-ar fi făcut să tresară şi pe vitejii între viteji.

După ce fugiseră, boii nu mai puteau să o ia decât spre pădure. Dar aceste animale cu mersul încet şi măsurat aveau oare să ajungă până acolo înainte de a fi surprinse? Nu… şi astfel se aflară curând pradă elefanţilor furioşi. în zadar se apărară dând cu copita sau cu coarnele; fură doborâţi. Din întregul atelaj nu mai rămase decât un singur bou care, din nenorocire, încercă să se adăpostească sub crengile tamarinilor.

Da, din nenorocire, deoarece elefanţii îl urmăriră şi se opriră aici dintr-un instinct fără greş. în câteva clipe din rumegător nu mai rămase decât o grămadă de carne sfârtecată, de oase sfărâmate, de rămăşiţe sângerânde călcate de picioare colosale cu unghii tari ca fierul. Movila fu înconjurată şi nu mai puteai spera la norocul de a vedea elefanţii îndepărtându-se. într-o singură clipă, căruţa fu răsturnată, strivită, făcută zob sub greutatea animalelor furioase care se năpusteau contra dâmbuiui. Fărâmată ca o jucărie, nici din ladă, nici din roţi nu mai rămase nimic. Bineînţeles, noi blesteme îi ieşiră din gură portughezului, dar asta nu opri sutele de elefanţi. Degeaba trase Urdax în cel mai apropiat, a cărui trompă se încolăcise în jurul copacului. Glontele ricoşa pe spinarea animalului fără să pătrundă în carne. Max Huber şi John Cort înţeleseră ce-i aşteaptă. Chiar dacă fiecare împuşcătură şi-ar fi nimerit din plin ţinta şi ar fi făcut o victimă, tot nu te-ai fi putut descotorosi de aceşti teribili duşmani nimicindu-i până la unul, decât în cazul când ar fi fost în număr mic… Atunci zorii n-ar mai fi luminat decât o grămadă de cadavre uriaşe la poalele tamarini'or. Dar trei sute, cinci sute, o mie de elefanţi! Nu-i un lucru aşa de rar să întâlneşti o asemenea aglomerare de animale în ţinuturile Africii ecuatoriale şi călătorii ori neguţătorii vorbesc de câmpiile nesfârşite acoperite cât vezi cu ochii de rumegătoare de tot soiul.

— Treaba se complică, remarcă John Cort.

— Am putea spune chiar că se-ncurcă, adăugă Max Huber. Apoi, adresându-se copilandrului aşezat călare pe cracă

lângă el, îl întrebă:

— Nu ţi-e frică?

— Nu, prieten Max, cu tine… nu, răspunse Llanga.

Şi totuşi, într-o astfel de situaţie nu numai unui copil, dar chiar unui bărbat în toată firea îi e îngăduit să-şi simtă inima năpădită de o spaimă de neîndurat.

Într-adevăr nu-ncape îndoială că elefanţii zăriseră între crengile tamarinilor pe cei rămaşi din membrii caravanei. Şi, încetul cu încetul, ultimele rânduri împingându-le pe primele, cercul în jurul movilei se strânse. Vreo douăsprezece animale încercară să ajungă cu trompele la crăcile joase ridicându-se pe picioarele dindărăt, dar nu reuşiră. Patru focuri de carabină răsunară în acelaşi timp – patru focuri trase la nimereală, căci era cu neputinţă să ţinteşti cum trebuie sub întunecosul frunziş al tamarinilor. Se auziră mugete puternice, urlete tot mai furioase. Dar nu părea că vreun elefant să fi fost lovit de moarte. Şi-apoi ce contau patru mai mult sau mai puţin?

Curând elefanţii nu mai încercară să agate cu trompa crengile joase. înconjurară trunchiurile copacilor şi începură să le împingă cu trupurile lor puternice. Şi într-adevăr, oricât de groşi erau tamarinii la bază, oricât de bine şi adânc le erau înfipte rădăcinile în pământ, începură să fie scuturaţi atât de tare, încât n-aveau să reziste multă vreme.

Răsunară alte împuşcături – două de astă dată – trase de portughez şi foreloper.

Arborele în care se aflau, fiind zguduit cu o nespusă violenţă, erau mai-mai să cadă. Francezul şi americanul nu-şi descărcaseră până acum carabinele, deşi erau gata s-o facă.

— La ce bun? zise John Cort.

— Da, să ne păstrăm muniţiile, răspunse Max Huber. Mai târziu ar. putea să ne pară rău că am risipit aici ultimele cartuşe.

Între timp, tamarinul de care se ţineau cu mâinile încleştate Urdax şi Khamis fu scuturat atât de îngrozitor,

încât se auzi cum, trosnind, se despică pe toată lungimea. Sigur că, dacă nu va fi smuls, se va rupe în două. Animalele îl atacau cu colţii, îl aplecau cu trompele, voiau să-l scoată din rădăcină. A rămâne mai departe în acest copac chiar un singur minut însemna să rişti să te prăbuşeşti la poalele movilei.

— Haideţi! îi strigă foreloperul lui Urdax, încercând să treacă în copacul învecinat. Portughezul îşi pierduse capul şi continua să tragă fără rost cu carabina şi revolverul, deşi gloanţele alunecau pe pielea groasă şi zgrunţuroasă a elefanţilor ca pe o carapace de aligator.

— Haideţi, repetă Khamis.

Şi, într-o clipă când tamarinul era scuturat cu şi mai mare violenţă, foreloperul reuşi să apuce una din crengile copacului unde se aflau Max Huber, John Cort şi Llanga, copac care se ţinea mai bine, deoarece animalele se-nverşunau împotriva celuilalt.

— Urdax? strigă John Cort.

— N-a vrut să mă urmeze, răspunse foreloperul, nu mai ştie ce face!

— O să cadă, nenorocitul!

— Nu-l putem lăsa acolo, zise Max Huber.

— Trebuie să-l tragem încoace chiar fără voia lui, adăugă John Cort.

— Prea târziu! rosti Khamis.

Prea târziu într-adevăr. Doborât, tamarinul se prăbuşi cu un ultim trosnet la poalele movilei.

Tovarăşii portughezului nu putură să vadă ce i se-ntâmplă.

— Bietul de el, bietul de el, murmură John Cort.

— Ne vine şi nouă rândul îndată, zise Khamis.

— Ar fi păcat, replică fără să se înduioşeze asupra propriei soarte Max Huber.

— A doua oară, astăzi, prietene, suntem de aceeaşi părere, declară John Cort.

Ce era de făcut?… Elefanţii călcau în picioare movila, scuturau ceilalţi copaci, cuprinşi parcă de un vânt de

nebunie. Groaznicul sfârşit al lui Urdax nu le era hărăzit şi celor care îi vor fi supravieţuit doar câteva minute? Se întrezărea oare vreo posibilitate de a părăsi tamarinul înaintea căderii acestuia? Şi, dacă ar îndrăzni să coboare pentru a ieşi în câmp deschis, ar scăpa de urmărirea hoardei? Ar avea destulă vreme să ajungă în pădure? Şi, de altfel, acolo ar fi în siguranţă? Dacă elefanţii nu i-ar urmări, oare n-ar scăpa de ei numai pentru a cădea în mâna~unor răufăcători poate şi mai sălbatici9

Totuşi trebuiau să profite de primul moment potrivit şi, fără şovăială, să caute adăpost în pădure. Raţiunea le poruncea să prefere un pericol incert, unuia absolut sigur. Copacul continua să se legene şi, pe când se apleca într-o parte şi alta, mai multe trompe putură ajunge la crengile de jos. Foreloperul şi cei doi tovarăşi ai săi erau gata-gata să dea drumul crăcii de care se ţineau, într-atât erau de puternice scuturăturile. Max Huber, gândindu-se la Llanga, îl strângea lângă el cu braţul stâng, în timp ce-şi încleştase de copac mâna dreaptă. Foarte curând trunchiul avea să fie ori smuis din rădăcini, ori sfărâmat ia bază. Iar căderea trunchiului ar fi însemnat moartea celor care se adăpostiseră în copac, aşa cum se întâmplase cu portughezul Urdax.

Copacul fiind împins cu o forţă tot mai mare, rădăcinile lui cedară, ieşiră din pământ cu totul, solul se-nalţa şi arborele se culcă pe o parte mai degrabă decât se prăbuşi cu întreaga greutate.

— Spre pădure, spre pădure, strigă Khamis.

În locul unde coroana copacului atinsese pământul, elefanţii dăduseră înapoi, lăsând câmpul liber. Cât putu de iute, foreloperul sări jos. La strigătul lui, ceilalţi îl urmară neîntârziat.

La început, animalele, încrâncenându-se împotriva copacilor care mai erau încă în picioare, nu-i zăriră pe fugari. Max Huber, luându-l în braţe pe Llanga, fugi cât îl ţineau picioarele. John Cort alerga alături de el gata să

ducă partea lui din povară şi de asemenea să-şi descarce carabina asupra primului din hoardă care va ajunge în dreptul lui.

Foreloperul, John Cort şi Max Huber parcurseseră abia jumătate de kilometru, când vreo zece elefanţi desprinzându-se din turmă se apucară să-i urmărească.

— Curaj, curaj… strigă Khamis. Să ne păstrăm avansul. Vom ajunge.

Da, poate, cu condiţia să nu te întârzie nimic. Llanga simţea că Max Huber obosea.

— Lasă-mă jos, lasă-mă jos, prieten Max. Am picioare bune. Max Huber nu-l ascultă şi încercă să nu rămână în urmă. Mai parcurseră un kilometru fără ca distanţa între ei şi elefanţi să se fi micşorat. Din nenorocire însă începeau să scadă din iuţeala goanei, gâfâiau, îşi pierdeau forţele. Liziera se afla la numai câteva sute de paşi şi, odată în pădure, ar fi scăpat probabil, dacă nu sigur, ascunşi pe după perdeaua deasă de arbori printre care cu greu se puteau mişca animalele uriaşe.

— Iute! Iute! repetă Khamis. Daţi-mi-l pe Llanga, domnule Max.

— Nu, Khamis, eu îl voi duce până la capăt.

Unul dintre elefanţi se găsea la numai doisprezece metri de ei. I se auzeau sunetele de trompetă, i se simţea răsuflarea caldă. Pământul tremura sub galopul uriaşelor lui picioare. încă un minut şi l-ar fi ajuns pe Max Huber care se ţinea cu greutate de prietenii lui.

Deodată John Cort se opri, se întoarse, puse carabina la umăr, ochi, trase şi-I nimeri, se pare, pe elefant unde trebuie. Căzu fulgerat. Glontele îi străpunse inima.

— Bună treabă! murmură John Cort şi începu iar să gonească drept înainte.

Celelalte animale, când ajunseră peste o clipă la locul unde se prăbuşise elefantul împuşcat, înconjurară imensul trup neînsufleţit. Astfel dădură foreloperului şi tovarăşilor săi un răgaz de care aceştia se grăbiră să profite.

E adevărat însă că după ce va fi doborât ultimii arbori de pe movilă, hoarda nu va întârzia să se repeadă spre pădure.

Nici un foc nu se mai ivise nici la nivelul şesului, nici printre crengile copacilor. Până departe în zare totul era cufundat în întuneric.

Istoviţi, cu răsuflarea tăiată, fugarii vor avea oare puterea să-şi atingă ţinta?

— Nu vă lăsaţi! Nu vă lăsaţi, striga Khamis.

Dacă nu mai aveau de străbătut decât vreo sută de paşi, elefanţii nu erau nici ei mai departe de patruzeci în urma lor.

Făcând un suprem efort – cel al instinctului de conservare – Khamis, Max Huber şi John Cort se aruncară printre primii arbori de la marginea pădurii şi, pe jumătate morţi de oboseală, se prăbuşiră la pământ.

În zadar vru hoarda să treacă de perdeaua de copaci. Arborii erau atât de deşi şi de atare dimensiuni, încât nu-şi putură croi drum printre ei şi nu reuşiră să-i răstoarne. Degeaba se strecurară trompele printre interstiţii, degeaba ultimele rânduri le împinseră înainte pe primele. Fugarii n-aveau a se mai teme de elefanţi pentru care pădurea de lângă Oubangui era o piedică de netrecut.

IV.

DECIZIE DE LUAT, DECIZIE DE URMAT.

Era aproape miezul nopţii. Le mai rămâneau şase ore de stat într-un întuneric deplin. Şase ore lungi de temeri şi primejdii. Punerea lor la adăpost după bariera de netrecut a arborilor părea un fapt împlinit. Dar, dacă în privinţa elefanţilor se aflau în siguranţă, îi ameninţa un alt pericol. Nu se arătaseră nenumărate focuri pe lizieră în mijlocul nopţii? Crengile înalte ale copacilor nu fuseseră luminate de licăriri de nepriceput? Nu-ncăpea îndoială că un trib sau mai multe poposiseră în acest loc. N-aveau să se teamă de o agresiune căreia nu i se vor putea împotrivi?

— Să vedem, zise foreloperul, când ajunse să răsufle după ce fugise să-şi spargă pieptul.

Când francezul şi americanul fură în stare să-i răspundă, John Cort îi întări vorbele.

— Să veghem şi să fim gata să respingem un atac. Nomazii trebuie să fie pe aproape. Aici, pe această parte a lizierei s-au oprit şi uite rămăşiţele unui foc de und? mai sar câteva seanţei.

Într-adevăr, şase sau şapte paşi mai încolo, la poalele unui copac, ardeau câţiva tăciuni aruneând o lumină roşietică.

Max Huber se ridică şi cu carabina încărcată se strecură pe sub desiş. Khamis şi John Cort erau gata, la nevoie, să-l urmeze. Max Huber nu lipsi decât trei sau patru minute. Nu găsise nimic suspect, nu auzise nimic de natură să-i trezească teama faţă de un pericol imediat.

— Această parte a pădurii e deocamdată pustie, zise el. Probabil că indigenii au părăsit-o.

— Poate au fugit când au văzut elefanţii, rosti John Cort.

— E posibil, deoarece focurile pe care le-am zărit, domnul Max şi cu mine, spuse Khamis, s-au stins de îndată ce au răsunat mugetele dinspre nord. Din prudenţă? De teamă? Oamenii puteau să se socotească în siguranţă pe după perdeaua de arbori. Nu-mi explic prea bine.

— Nici nu e de priceput, reluă Max Huber, şi noaptea nu-i prielnică explicaţiilor. S-aşteptăm venirea zilei. Mărturisesc că nu mă mai ţin picioarele de oboseală şi mi se-nchid ochii fără voia mea.

— Nu-i momentul să dormi, dragul meu Max, declară John Cort.

— Nu e deloc, dragul meu John, dar somnul nu ascultă, dă poruncă… Noapte bună, pe mâine…!

O clipă mai târziu, Max Huber, întins la poalele unui copac, se afundă într-un somn adânc.

— Du-te de te culcă lângă el, Llanga, zise John Cort. Khamis şi cu mine vom veghea până dimineaţa.

— E de ajuns să rămân eu treaz, domnule John, interveni foreloperul. Am obiceiul s-o fac. Vă sfătuiesc să vă imitaţi prietenul.

Pe Khamis te puteai bizui. Va veghea fără să-şi îngăduie o clipă de răgaz.

Llanga se duse şi se ghemui lângă Max Huber. John Cort vru să reziste. Timp de un sfert de oră mai stătu de vorbă cu foreloperul. Amândoi îşi amintiră de nefericitul portughez, cu care Khamis lucrase multă vreme. Tovarăşii săi îi preţuiseră calităţile în cursul acestei expediţii.

— Bietul de el, repetă Khamis, şi-a pierdut capul când a văzut că i-au fugit cărătorii.

— Sărmanul om! murmură John Cort.

Rostind aceste cuvinte, răpus de oboseală, se lungi pe iarbă şi adormi numaidecât.

Singur, pândind din ochi, cu urechea ciulită, atent la cel mai mic zgomot, cu carabina la îndemână, scormonind cu privirea bezna de nepătruns, sculându-se uneori în picioare pentru a sonda mai bine depărtările joase ale pădurii, gata în orice clipă să-şi trezească tovarăşii, dacă ar fi fost cazul să se apere, Khamis veghe până la geana zorilor.

John Cort era o fire foarte serioasă şi practică, însuşiri obişnuite la oamenii din Noua-Anglie. Născut la Boston, era înzestrat cu tot ce yankeul are mai bun. Se interesa de probleme de geografie şi antropologie, dar cel mai mult îl pasiona studiul raselor umane. La aceste însuşiri intelectuale se adăuga curajul şi devotamentul faţă de prieteni care era în stare să meargă până la sacrificiul vieţii.

Max Huber, originar din Paris, rămas parizian şi în mijlocul acestor ţinuturi îndepărtate unde-l dusese întâmplarea, nu era mai prejos de John Cort nici în ce priveşte mintea, nici în ce priveşte vitejia. Dar avea mai puţin simţ practic. Se putea spune că „trăieşte în versuri”, în timp ce John Cort „trăia în proză”. Firea lui îl împingea să alerge cu plăcere după neobişnuit. Aşa cum aţi putut observa, era în stare de îndrăzneli regretabile pentru a-şi satisface dorinţele imaginaţiei, dacă prevăzătorul său tovarăş nu l-ar fi reţinut.

Această intervenţie folositoare se exercitase cu mai multe prilejuri de la plecarea din Libreville.

Libreville e capitala Congoului francez*. întemeiată în 1849 pe malul stâng al estuarului fluviului Gabon, numără 1 500-1 600 locuitori, în afară de locuinţa guvernatorului, care îşi are aici reşedinţa, nu există alte clădiri. Spitalul, locaşul misionarilor, şi, în partea industrială şi comercială, exploatările de cărbuni, prăvăliile şi şantierele alcătuiesc întregul oraş. La trei kilometri de capitală se găseşte o anexă, satul Glass, cu factorii prospere aparţinând nemţilor, englezilor şi americanilor. Cei doi se cunoscuseră acolo cu cinci sau şase ani în urmă şi se-mprieteniseră la cataramă. Familiile lor aveau interese considerabile în factoria americană din Glass. Această întreprindere era înfloritoare făcând negoţ cu fildeş, ulei de arahide, vin de palmier şi alte produse ale ţinutului, precum nucile de guru – gustare înviorătoare – sau baca de Kaffa cu o mireasmă atât de pătrunzătoare şi care e un atât de bun întăritor, ambele expediate din gros pe pieţele din Europa şi America.

Cu trei luni în urmă, Max Huber şi John Cort plănuiseră să cunoască regiunea care se întinde la est de Congoul francez şi de Camerun. Buni vânători, nu şovăiră să se alăture personalului unei caravane care pleca din Libreville înspre aceste ţinuturi dincolo de Bahar-el-Abiad până la hotarele de la Baghirmi şi Darfour, unde elefanţii sunt cu duiumul. Amândoi îl ştiau pe şeful caravanei, portughezul Urdax, originar din Loango şi care, pe drept cuvânt, trecea drept un neguţător abil. Ui iax făcea parte din Asociaţia vânătorilor de fildeş pe care Stanley a întâlnit-o la Ipoto în 1887-1889, când se-ntorcea din Congoul septentrional.

Portughezul nu avea proasta reputaţie a unora dintre confraţii săi, care, în cea mai mare parte, sub pretextul de a vâna elefanţi, se dedau la masacrarea indigenilor şi – aşa cum spune intrepidul explorator al Africii ecuatoriale – fildeşul adus de ei este pătat de sânge omenesc.

Nu! un francez şi un american puteau, fără a se înjosi călătorind cu asemenea ticăloşi, să accepte să-l însoţească pe Urdax şi pe fore-

* Datele sunt cele corespunzătoare situaţiei de la începutul secolului XX, când e scrisă cartea.

loperul lui, pe călăuza caravanei, Khamis, care în nici o împrejurare nu-şi cruţa devotamentul şi zelul.

Expediţia, precum se ştie, decursese cum nu se poate mai bine. Obişnuindu-se repede, John Cort şi Max Huber suportaseră cu o remarcabilă putere de rezistenţă şi răbdare oboselile drumului. Puţin slăbiţi, fără îndoială, reveneau perfect sănătoşi, când nenorocul le aţinu calea de întoarcere. Şi acum, având de străbătut o distanţă de mai mult de 2 000 de kilometri până la Libreville, le lipsea şeful caravanei.

„Pădurea cea mare”, cum îi spunea Urdax, pădurea de la Oubangui, căreia îi trecuseră hotarul, merita din plin acest nume. în părţile cunoscute ale globului terestru există asemenea spaţii acoperite de milioane de copaci şi dimensiunile lor sunt atât de mari, încât depăşesc suprafaţa majorităţii statelor europene. Se menţionează printre cele mai întinse din lume cele patru păduri situate în America de Nord, în America de Sud, în Siberia şi în Africa centrală.

Prima, prelungindu-se în direcţia septentrională până la golful Hudson şi peninsula Labrador, acoperă, cu provinciile Quebec şi Ontario, la nord de Saint Laurent, o arie cu lungimea de 2 750 kilometri şi lăţimea de 1 600. A doua, în valea Amazonului la nord-vest de Brazilia, are o întindere de 3 300 kilometri în lungime şi 2 000 în lăţime. A treia, cu o latură de 3 800 kilometri şi alta de 2 700, îşi înalţă uriaşele conifere cu o înălţime de 150 picioare, pe o porţiune a Siberiei meridionale, de la câmpiile bazinului fluviului Obi la vest până la valea lui Indighiska la est, ţinut scăldat de Yenisei, Olamk, Lena şi Yana. A patra se întinde de la valea Congoului până la izvoarele Nilului şi ale lui Zâmbezi, pe o suprafaţă încă nedeterminată care, probabil,

o depăşeşte pe a celorlalte trei. Acolo se desfăşoară, într-adevăr, o imensă întindere de locuri necunoscute existente în această parte a Africii paralelă cu ecuatorul, la nord de Ogue şi Congo şi care măsoară un milion de kilometri pătraţi, aproape de două ori cât suprafaţa Franţei.

N-aţi uitat că portughezul Urdax avea de gând să nu se aventureze prin această pădure, ci s-o ocolească prin nord şi vest. De altfel, cum ar fi putut trece căruţa prin acest labirint? Cu riscul de a lungi itinerariul cu câteva zile de mers, caravana trebuia să urmeze de-a lungul lizierei un drum mai uşor către malul drept al lui Oubangui şi de acolo putea ajunge fără greutate la factoriile din Libreville.

Acum situaţia se schimbase. Nu mai rămăsese nimic din obstacolele reprezentate de un personal numeros şi povara unui material dificil de cărat. Nu mai aveau nici căruţă, nici boi, nici obiecte de tabără. Doar trei oameni şi un copil cărora le lipseau mijloacele de transport, la 500 de leghe depărtare de Oceanul Atlantic.

Ce decizie aveau de luat? Să se întoarcă la itinerariul stabilit de Urdax în condiţii puţin prielnice sau să încerce să treacă oblic prin pădure, mergând pe jos?

În a doua alternativă n-aveau a se teme aşa de mult de întâlnirile cu nomazii şi ar scurta drumul până la frontierele Congoului francez. Această problemă importantă trebuia studiată şi rezolvată de îndată ce Max Huber şi John Cort se vor trezi din somn la ivirea zorilor.

În timpul lungilor ceasuri ale nopţii Khamis stătuse de veghe. Nici un incident nu tulburase odihna celor ce dormeau, nici nu vestise vreun atac nocturn. Foreloperul se depărtase de câteva ori cu revolverul în.mână vreo 50 de paşi, târându-se prin ierburi, pentru a cerceta împrejurimile, când auzea un zgomot de natură să-l îngrijoreze. Dar de fiecare dată nu fusese decât trosnetul unei crăci uscate, bătaia de aripă a unei păsări mai mari care mişca printre ramuri, călcătura unui rumegător în

jurul locului de popas sau acel nedesluşit freamăt al pădurii unde prin frunzişul copacilor înalţi trece vântul.

Din clipa când deschiseră ochii, cei doi prieteni fură în picioare.

— Ce-i cu indigenii? întrebă John Cort.

— Nu s-au mai arătat, răspunse Khamis.

— N-au lăsat nici o urmă?

— Ba cred că da, domnule John, probabil lângă lizieră.

— Hai să vedem, Khamis.

Toţi trei, urmaţi de Llanga, se strecurară înspre câmpie. La o depărtare de treizeci de paşi de la locul lor de popas găsiră destule semne ale trecerii băştinaşilor: amprente numeroase, iarbă călcată în picioare, rămăşiţe de crengi răşinoase pe jumătate arse, grămezi de cenuşă unde mai scăpărau câteva scântei, mărăciniş care, mai uscat pe alocuri, răspândea încă puţin fum. Altminteri însă nici o făptură omenească pe sub sau în copacii unde, cu cinci sau şase ore mai devreme, se văzuseră flăcările mişcătoare.

— Au plecat, rosti Max Huber.

— Sau cel puţin s-au îndepărtat, fu de părere Khamis, şi nu mi se pare că avem a ne teme de ei.

— Dacă indigenii s-au îndepărtat, rosti John Cort, elefanţii nu le-au urmat pilda.

Într-adevăr, monstruoasele pachiderme dădeau în continuare târcoale la marginea pădurii. Câţiva se încăpăţânau în zadar să răstoarne arborii de la lizieră. Cât despre pâlcul de tamarini, Khamis şi tovarăşii săi văzură că fusese doborât. Movila, neîncununată de copacii ei umbroşi, nu mai alcătuia decât o uşoară vălurire pe suprafaţa câmpiei.

La sfatul foreloperului, Max Huber şi John Cort se feriră să se arate, în speranţa ca elefanţii vor părăsi şesul.

— Asta ne-ar îngădui să ne întoarcem la tabără şi să strângem ce-a mai rămas din material, zise Max Huber, câteva lăzi de conserve, de muniţii poate…

— Şi totodată să-l îngropăm pe nenorocitul de Urdax.

— Nici să nu vă treacă prin minte aşa ceva atâta vreme cât elefanţii se află la lizieră, îi preveni Khamis. Şi apoi, în ce priveşte materialul, fără îndoială că s-a ales de el praful şi pulberea.

Foreloperul avea dreptate şi cum elefanţii nu arătau că au de gând să se retragă, nu le rămânea decât să decidă ce au de făcut. Khamis, John Cort, Max Huber şi Llanga se-ntoarseră deci de unde plecaseră.

În drum, Max Huber avu norocul să doboare un vânat de soi care le asigura hrana pe două sau trei zile. Era o inyala, un soi de antilopă cenuşie cu spic cafeniu. Animalul puternic, un mascul, avea coarnele în spirală şi pieptul şi partea inferioară a trupului îi erau acoperite cu o blană deasă. Glontele îl izbise în clipa când îşi strecura capul prin desiş. Inyala împuşcată trebuia să cântărească între două sute cincizeci şi trei sute de livre. Când îl văzu căzând, Llanga se repezi în goană ca un căţelandru. Dar, cum bine vă puteţi închipui, n-ar fi fost în stare să ducă singur un asemenea vânat şi a fost nevoie ca ceilalţi să-i vină în ajutor.

Foreloperul, obişnuit cu asemenea treburi, jupui animalul, păstră părţile trebuincioase pe care le aşeză lângă foc. John Cort aruncă un braţ de vreascuri deasupra care începură să ardă în câteva minute; apoi, după ce se formă un strat de jar, Khamis puse la fript câteva bucăţi de carne foarte ademenitoare. Despre conserve sau pesmeţi din care caravana poseda un număr mare de lăzi, nu mai putea fi vorba. Din fericire, în pădurile bogate în vânat din Africa centrală, un vânător nu moare de foame dacă se mulţumeşte cu carne friptă. Ceea ce însă nu trebuie să-i lipsească sunt muniţiile. John Cort, Max Huber şi Khamis aveau fiecare o carabină de precizie şi un revolver. Aceste arme mânuite cu îndemânare le puteau fi de mare folos, dar mai era nevoie să fie bine umplute cartuşierele. Or, făcându-şi toate socotelile, deşi înainte de a părăsi căruţa îşi burduşiseră buzunarele, nu mai aveau de tras decât 50 de gloanţe. Slabe rezerve, trebuie să recunoaştem, mai ales

dacă erau siliţi să se apere împotriva fiarelor şi răufăcătorilor pe un drum lung de 600 de kilometri până la malul drept al lui Oubangui. Ajunşi acolo, Khamis şi tovarăşii lui puteau să se reaprovizioneze fără mare greutate, fie prin sate fie la lăcaşul misionarilor, fie la bordul ambarcaţiilor care coboară pe marele afluent al Congoului.

După ce-şi potoliră foamea cu carnea fragedă de inyala şi setea cu apa limpede a unui pârâu care şerpuia printre copaci, cei trei începură să discute ce hotărâre să ia. John Cort vorbi primul:

— Khamis, până acum şeful nostru a fost Urdax. Am fost întotdeauna gata să-i urmăm sfaturile pentru că aveam încredere în el. Această încredere ne-o inspiri şi tu datorită caracterului şi experienţei tale. Spune-ne ce crezi că e bine să facem în situaţia în care ne aflăm şi fii sigur că vom fi de acord.

— Bineînţeles, adăugă Max Huber, între noi nu va fi niciodată vreo neînţelegere.

— Cunoşti ţinutul, Khamis, reluă John Cort. De un număr de ani călăuzeşti caravanele cu un devotament pe care am avut prilejul să-l preţuim… Facem apel la acest devotament ca şi la fidelitatea ta şi ştiu că faţă de noi vei face dovadă de amândouă.

— Domnule John, domnule Max, vă puteţi bizui pe mine, răspunse cu simplitate foreloperul. Le strânse celor doi mâinile întinse spre el, ca şi pe cea a lui Llanga.

— Care e părerea ta? întrebă John Cort. Trebuie să renunţăm sau nu la proiectul lui Urdax de a ocoli pădurea pe la vest?

— E mai bine s-o străbatem, răspunse fără să şovăie foreloperul. Nu vom fi astfel expuşi unor atacuri banditeşti. Vom întâlni poate fiare ale pădurii, dar nu răufăcători. Nici pahuinii, nici denkaşii, nici funzii, nici bugkoşii nu s-au aventurat niciodată în codrul cel des, precum nici un alt trib de Ungă Oubangui. Pentru noi pericolele sunt mai mari în

câmp deschis. în această pădure, unde nu s-ar fi încumetat a trece o caravană cu atelajele ei, nişte oameni care merg pe jos îşi vor putea croi drum. Repet, să ne îndreptăm spre sud-vest, unde trag nădejde să ajung fără greş la vâltorile lui Zongo. Aceste vâltori barează cursul lui Oubangui la cotitura pecare o face fluviul părăsind direcţia vest pentru a se îndrepta spre sud. Dacă e să dăm crezare călătorilor, acolo îşi prelungeşte capătul Marea Pădure. Apoi n-ai decât să-ţi urmezi calea pe câmpiile de pe paralela ecuatorului şi, graţie caravanelor foarte numeroase în această regiune, mijloacele de aprovizionare şi transport vor fi destule.

Sfatul lui Khamis era înţelept. în plus, itinerariul pe care-l propunea trebuia să scurteze drumul până la Oubangui. Totul depindea de natura obstacolelor întâlnite în acest codru adânc. N-aveau de sperat că vor găsi o potecă; poate doar o cărăruie ce servea trecerii animalelor sălbatice: bivoli, rinoceri şi alte mamifere mari. Cât despre sol, acesta va fi acoperit de buruieni şi stufăriş care ar fi trebuit îndepărtate cu securea, pe când foreloperul poseda doar o bărdiţă, iar tovarăşii săi nişte cuţite. Totuşi, gândeau că treaba nu o să-i întârzie prea mult.

După ce făcu obiecţii dinspre partea asta, John Cort nu mai şovăi. Nici n-avea rost să se frământe cu privire la greutatea de a se orienta sub copaci prin a căror cunună bogată abia pătrundeau razele soarelui. într-adevăr, un soi de instinct asemănător cu al animalelor – instinct inexplicabil întâlnit la unele popoare – permite, între alţii, chinezilor, precum mai multor triburi din Far-West, să se călăuzească după auz şi miros mai mult chiar decât după văz şi să recunoască după unele indicii direcţia. Khamis avea această facultate de orientare dezvoltată într-un înalt grad; le dăduse adesea dovezi de netăgăduit. într-o oarecare măsură, francezul şi americanul se puteau bizui pe această însuşire mai mult fizică decât intelectuală, foarte puţin supusă greşelii şi deci nu aveau nevoie să afle poziţia

soarelui. în ce privea celelalte obstacole pe care le vor întâlni străbătând pădurea, iată ce răspunse foreloperul:

— Domnule John, ştiu că în loc de potecă vom găsi doar un sol acoperit de mărăciniş, vreascuri, arbori căzuţi din pricina bătrâneţn, în sfârşit, piedici greu de trecut. Dar vă închipuiţi că o pădure atât de întinsă nu-i brăzdată de râuri care nu pot fi decât afluenţii lui Oubangui?

— Ba cred că este dacă n-ar fi să ne luăm decât după pârâul care curge la est de movilă, remarcă Max^Huber. Se îndreaptă spre pădure… De ce n-ar deveni un râu? în acest caz vcxn construi o plută… din câteva trunchiuri legate împrcnă.

— N-o lua razna, prietene, spuse John Cort, şi nu te lăsa purtat de imaginaţie pe apa acestui râu imaginar.

— Domnul Max are dreptate, îl contrazise Khamis. Pe la apusul soarelui vom întâlni acest curs de apă care se varsă, probabil, în Oubangui.

— De acord, răspunse John Cort, dar ştiu cum sunt râurile din Africa; pe cea mai mare parte nu se poate naviga.

— Nu vezi decât greutăţile, dragă John.

— Mai bine să le văd înainte decât după, dragă Max. John Cort ştia ce spune. Râurile şi fluviile din Africa nu oferă aceleaşi condiţii de navigaţie ca cele din America, Asia şi Europa. Există patru mari cursuri de apă: Nilul, Zâmbezi, Congo şi Niger, alimentate de numeroşi afluenţi şi reţeaua lichidă a bazinului lor e considerabilă. în pofida acestor daruri ale naturii, nu slujesc decât foarte puţin expediţiilor în interiorul continentului negru.

După povestirile călătorilor pe care pasiunea descoperirilor i-a mânat prin aceste imense teritorii, fluviile africane nu pot fi comparate cu Mississipi, Saint-Laurent, Volga, Irrawaddy, Brahmaputra, Gange, Indus. Volumul apelor le e mai puţin bogat, chiar dacă parcursul îl egalează pe cel al marilor artere menţionate şi, la oarecare distanţă în amonte de gurile lor, nu pot purta nave de tonaj mijlociu. Pe deasupra au multe praguri, cataracte şi cascade care

întrerup circulaţia de la un mal la celălalt, iar vârtejurile sunt de o asemenea violenţă, încât nici o ambarcaţie nu se-ncumetă să treacă pe-acolo. Obiecţia lui John Cort era deci întemeiată şi Khamis nu putea să nu ţină seamă de ea. Dar, la urma urmei, nu constituia un motiv pentru a respinge proiectul foreloperului care, pe de altă parte, prezenta avantaje însemnate.

— Dacă vom întâlni un râu, răspunse acesta, vom coborî pe el atâta vreme cât nu ni se va tăia calea. Dacă o piedică va putea fi ocolită, o vom ocoli. Dacă nu, ne vom relua mersul pe jos.

— Tocmai de aceea, replică John Cort, nici nu m-am opus propunerii tale, Khamis. Cred că avem doar de câştigat îndreptându-ne spre Oubangui, pe firul unuia din afluenţii săi, în caz că e cu putinţă.

La punctul la care ajunsese discuţia, nu mai erau de spus decât două cuvinte:

— La drum! exclamă Max Huber. Iar tovarăşii săi repetară: „La drum”.

De fapt proiectul îi plăcea de minune lui Max Huber: Avea să meargă în adâncul imensei păduri, nepătrunsă până atunci, dar. într-adevăr, nu de nepătruns. Poate va întâlni cu acest prilej extraordinarul pe care de trei luni încoace îl căuta fără să-l fi găsit în ţinuturile nordice ale lui Oubangui.

V.

PRIMA ZI DE DRUM.

Trecuse de opt când John Cort, Max Huber, Khamis şi băiatul o luară către sud-vest. La ce distanţă se va ivi cursul de apă pe care voiau să-l urmeze până la vărsarea lui în Oubangui? Nimeni n-ar fi putut spune. Şi dacă râul care părea să curgă spre pădure, după ce dăduse ocol movilei cu tamarini, schimba direcţia spre est fără a o străbate? Şi cine putea şti dacă piedici ca stânci şi viitori nu-i zăgăzuiau albia într-atât încât să-l facă de nenavigat? Pe de altă parte, dacă imensa îngrămădire de copaci n-avea poteci sau cel puţin treceri deschise de animale prin desişuri, cum ar fi

reuşit nişte oameni mergând pe jos să-şi croiască drum fără să întrebuinţeze fierul sau focul? Khamis şi tovarăşii săi vor găsi în locurile cutreierate de patrupedele mari solul curăţat, desişul călcat în picioare, lianele rupte ca să poată umbla pe aceste cărărui'.'

Llanga alerga înainte ca un dihor, cu toate că John Cort îi spusese să nu se depărteze. Dar când îl pierdeau din vedere auzeau vocea lui ascuţită:

— Pe aici… pe aici!

Şi toţi trei mergeau după el, urmându-l prin bortele pe unde se strecura. Când trebuiră să se orienteze în acest labirint, instinctul foreloperului funcţiona cu folos. De altfel prin ochiurile coroanei copacilor puteai să stabileşti poziţia soarelui. în luna martie, la ora de culminaţie, urca aproape până la zenit, care la această latitudine se află pe linia ecuatorului ceresc. Totuşi frunzişul devenea aşa de des, încât sub miile de arbori domnea aproape întunericul. Când cerul se acoperea era chiar beznă, iar noaptea orice circulaţie era imposibilă.

E adevărat că după spusele lui Khamis aveau de făcut un popas între seară şi dimineaţă, să aleagă un adăpost la poalele vreunui trunchi în caz de ploaie, să nu aprindă focul decât atât cit să frigă vânatul doborât înainte sau după amiază. Deşi pădurea n-ar fi trebuit, în mod normal, să fie bântuită de nomazi – şi nu găsiseră nici o urmă a celor ce se opriseră la marginea codrului – era mai bine să nu-şi semnaleze prezenţa. în plus, câţiva tăciuni arzând sub cenuşă ajungeau pentru gătit şi în Africa la această epocă a anului n-aveau a se teme de frig. De fapt, caravana suferise mai mult de căldură parcurgând şesurile ţinuturilor intertropicale. Temperatura era foarte ridicată. La umbra copacilor Khamis, Max Huber şi John Cort vor fi mai feriţi de arşiţă, ceea ce crea condiţii mai prielnice lungului şi anevoiosului drum la care îi siliseră împrejurările. E de la sine înţeles că noaptea, pătrunşi de căldura zilei, cu condiţia să nu plouă, puteau dormi fără grijă sub cerul liber.

Dar, ploaia, iată de ce trebuiau să se teamă într-o regiune unde în toate anotimpurile umiditatea e mare. Deasupra zonei echinoxiale suflă alizeele care se neutralizează unele pe altele. Din acest fenomen climateric rezultă că, atmosfera fiind îndeobşte calmă, norii îşi descarcă aburii condensaţi în nesfârşite averse. însă, de o săptămână cerul se-nseninase odată cu luna nouă şi deoarece satelitul terestru pare să aibă o influenţă meteorologică, puteai conta pe 15 zile netulburate de dezlănţuirea stihiilor.

În această parte a pădurii, care coboară în pantă lină spre malurile lui Oubangui, pământul nu era mlăştinos aşa cum avea să fie, fără îndoială, mai spre sud. Solul foarte tare era acoperit cu o iarbă înaltă şi stufoasă care te-mpiedica la mers dacă nu fusese înainte călcată de picioarele animalelor.

— Ei, remarcă Max Huber, păcat că elefanţii noştri n-au putut răzbate până aici. Ar fi smuls lianele, ar fi sfâşiat tufele, ar fi bătătorit cărarea şi ar fi strivit mărăcinişul.

— Şi pe noi aşijderea, replică John Cort.

— Bineînţeles, întări foreloperul. Să ne mulţumim cu ceea ce au făcut rinocerii şi bivolii. Pe unde au trecut ei, va fi drum şi pentru noi.

Khamis cunoştea pădurile din Africa centrală fiindcă străbătuse deseori pe cele din Congo şi Camerun. Se-nţelege, aşadar, că nu a fost prea tare pus în încurcătură când i s-au adresat întrebări cu privire la atât de diversele soiuri de copaci aflaţi aici. Pe John Cort îl interesa studiul acestor minunate exemplare ale regnului vegetal, al acestor fanerogame din care au fost catalogate nenumărate specii între Congo şi Nil. Şi apoi, unele se puteau folosi pentru a schimba mereu aceeaşi mâncare de carne friptă. Fără a vorbi de uriaşii tamarini, găsiţi în mare cantitate, mimozierii de o înălţime nemaipomenită şi baobabii care îşi ridicau creasta la o altitudine de 150 de picioare. La 20-30 metri se înălţau anumite specimene din familia ephorliaceelor cu crăci spinoase, cu frunze late de şapte-opt degete, căptuşite

cu o scoarţă dintr-o substanţă lăptoasă şi al căror fruct, când e copt, face explozie, zvârâind sămânţa celor şaisprezece împărţituri ale sale. Dacă nu ar fi avut simţ de orientare, Khamis ar fi putut să se ghideze după sylphinum. lacinatum, deoarece frunzele de formă radială ale acestui arbust se întorc cu faţa una spre est, alta spre vest.

Un brazilian care s-ar fi rătăcit în desişul codrului s-ar fi crezut în mijlocul pădurilor virgine din bazinul Amazonului. în timp ce Max Huber blestema tufele pitice presărate pe sol, John Cort nu se sătura să admire covoarele înverzite, parcă ţesute cu o spată orizontală, unde se zăreau în număr mare phrynium şi aniome şi douăzeci de specii de ferigi prin care trebuia să-ţi faci drum. Şi câte soiuri de arbori, unii cu lemn tare, alţii cu lemn moale! Aceştia, aşa cum observa Stanley în Călătorie în bezna Africii, înlocuiesc pinul şi bradul din zonele hiperboreene. Indigenii îşi construiesc colibele pentru un popas de câteva zile numai din frunzele lor uriaşe. în afară de aceste soiuri, pădurea rnai avea un număr mare de copaci de tek, mahon, arbori de fier, campeşi – copaci cu scoarţă groasă, bogaţi în tanin şi care nu putrezesc niciodată – copaci falnici, manguieri arborescenţi, şi sycomori ce puteau rivaliza cu cei mai frumoşi din Africa orientală, portocali sălbatici, smochini cu trunchiul alb ca şi cum ar fi fost văruit, „mpafii” colosali şi mulţi alţii.

Aceste nenumărate produse ale regnului vegetal nu cresc atât de dese încât să dăuneze dezvoltării crengilor, foarte puternice într-un climat cald şi totodată umed. Printre copaci ar fi putut trece şi căruţa caravanei, dacă nişte cabluri de o grosime mergând până la un picior n-ar fi fost întinse între trunchiuri. Erau liane nesfârşite încolăcite în jurul lor ca o îngrămădire de şerpi. Se împleteau din toate părţile aidoma unei ghirlande de crengi de neînchipuit, cu răsuceli capricioase, cu dantelării neîntrerupte între copaci şi desişuri. Nu exista nici o ramură care să nu fie legată de ramura învecinată, nici un trunchi care să nu fie pus în

aceste lungi lanţuri vegetale, unele dintre ele atârnând până la pământ precum nişte stalactite de verdeaţă! Nu vedeai nici o scoarţă aspră care să nu fie acoperită de muşchiul des şi catifelat unde se aşezau mii de gâze cu aripi presărate cu aur. Şi din orice amalgam, cât de mic, al frunzişului se auzea un concert de uguieli şi ciripituri, ici ţipete, colo gungurit care se răspândeau în văzduh din zori şi până seara. Cântecele le intonau miriade de ciocuri de ciocârlie, privighetoare şi altele, triluri mai variate şi mai ascuţite decât fluierul unui caporal de marină pe bordul unui vas de război. Şi cum să nu asurzeşti la auzul acestei lumi înaripate de papagali, pupeze, bufniţe, veveriţe zburătoare, mierle, papagali pitici, piţigoi, fără a mai pune la număr micuţii colibri, îngrămădiţi ca un stup de albine între crengile de sus? Ţipetele veneau de la o colonie de maimuţe – o împreunare discordantă de sunete scoase de babuini cenuşii, grenuşe cu blană neagră, cimpanzei, mandrili, gorile, cele mai primejdioase şi puternice exemplare din fauna africană. Până atunci, aceste fiinţe cu patru mâini. cu toate că erau în cete, nu se manifestaseră duşmănos la vederea lui Khamis şi a tovarăşilor săi, primii oameni pe care îi zăreau, probabil. în adâncul acestei păduri din Africa centrală. Aveai toate motivele să crezi că niciodată picior de om nu călcase pe sub copacii înalţi. De aceea, neamul de maimuţe arăta faţă de ei mai mult curiozitate decât rnânie. în alte părţi ale Congoului şi Camerunului n-ar fi fost acelaşi lucru. Omul îşi făcuse acolo apariţia de vreme îndelungată. Vânătorii de fildeş, ajutaţi de sute de bandiţi, băştinaşi sau nu, n-aveau cum să le mai mire pe maimuţele martore de atâta vreme la ravagiile tăcute de aceşti aventurieri şi care au costat nenumărate vieţi omeneşti.

După un prim popas în miezul zilei, se mai opriră o dată la orele şase seara. Mersul fusese uneori destul de anevoios din pricina reţelelor de liane aproape cu neputinţă de rupt sau de descurcat. A Ie tăia sau a le sfâşia cerea o muncă

grea. Totuşi, pe o mare întindere de drum se zăreau cărări pe care umblau mai ales bivolii. Pe unii îi întrezăriseră chiar în tufişuri – printre ei câţiva puternici onja. Aceste rumegătoare sunt primejdioase datorită forţei lor nemaipomenite şi vânătorii trebuie să se ferească să nu fie luaţi în coarne când sunt atacaţi. Cel mai sigur mijloc de a-i doborî este să tragi în ei ţintind între ochi nu prea jos, pentru ca lovitura să fie fulgerătoare.

John Cort şi Max Huber nu avuseseră niciodată prilejul să-şi pună la încercare îndemânarea împotriva bivolilor, care până acum nu le ieşiseră în cale. De altfel, nelipsindu-le până acum carnea de antilopă, era bine să nu risipească muniţiile. Nu trebuia să răsune nici o împuşcătură în timpul drumului dacă nu era vorba de apărarea personală sau necesitatea de a avea hrana zilnică.

Khamis dădu semnalul de oprire la marginea unui mic luminiş, la poalele unui copac care depăşea desimea codrului din jur. îşi întindea, la şase metri de sol. frunzişul de un verde cenuşiu în care se amestecau flori cu un puf albicios, căzând ca o ploaie pe lângă trunchiul cu scoarţă argintată. Era unul din acei arbori de bumbac din Africa, cu rădăcinile aşezate precum nişte arcade, sub care te poţi adăposti.

— Patul e făcut! exclamă Max Huber. Fără saltea elastică, bineînţeles, dar avem una de bumbac şi cred că noi sin tem aceia care o vor înnoi.

Aprinseră focul cu amnar şi iască de care Khamis nu ducea lipsă şi luară o masă asemănătoare cu cea de dimineaţă şi de prânz. Din păcate – dar trebuiau să se resemneze – n-aveau nici o bucăţică din pesmetul ce înlocuise pâinea în timpul expediţiei. Se mulţumiră deci cu carne friptă care le potoli în bună măsură foamea. După cină, înainte de a se culca între rădăcinile arborelui de bumbac, John Cort îi spuse foreloperului:

— Dacă nu mă înşel, am mers mereu spre sud-vest.

— Da, tot timpul. De câte ori am putut zări soarele am stabilit direcţia.

— Câte leghe crezi că am străbătut astăzi?

— Patru sau cinci; domnule John, şi dacă mergem la fel şi mai departe, în mai puţin de o lună vom fi ajuns la malul lui Oubangui.

— Bine, reluă John Cort, dar nu-i mai cuminte să ţinem seama de eventualele neşanse?

— Ca şi de noroc, interveni Max Huber. Cine ştie dacă nu vom descoperi un curs de apă pe care să coborâm fără să ne obosim.

— Până acum nu se vede, dragă Max…

— Fiindcă n-am înaintat destul spre vest, afirmă Khamis, dar aş fi foarte surprins dacă mâine sau poimâine…

— Să ne închipuim că nu avem să întâlnim nici un râu, zise John Cort. La urma urmei, o călătorie de 30 de zile, dacă greutăţile nu sunt covârşitoare, aşa cum nu s-au arătat în această primă zi, n-are de ce să sperie nişte vânători africanizaţi ca noi!

— Da, teamă mi-e, rosti Max Huber, ca marea pădure tainică să nu fie lipsită de mister!

— Cu atât mai bine, Max!

— Cu atât mai rău, John! Şi acum, Llanga, hai să ne culcăm.

— Da, prieten Max, răspunse băiatul abia ţinând ochii deschişi după oboseala unui drum lung în timpul căruia nu rămăsese niciodată în urmă.

Astfel încât îl duseră în braţe între rădăcinile arborelui de bumbac şi -l întinseră în colţişorul cel mai bun.

Foreloperul se oferi din nou să vegheze toată noaptea, dar tovarăşii săi nu consimţiră. Aveau să se schimbe din trei în trei ore, cu toate că împrejurimile luminişului nu dădeau nimic de bănuit. Totuşi prudenţa poruncea să fie cu ochii-n patru până la ziuă.

Primul care rămase de pază fu Max Huber, în timp ce John Cort şi Khamis se culcară în puful alb căzut din copac.

Max Huber, cu carabina încărcată la îndemână, sprijinit de una din rădăcini, se lăsă în mrejele nopţii plină de pace. în adâncimile pădurii încetase toată larma zilei. Nu trecea printre ramuri decât o răsuflare regulată, răsuflarea copacilor adormiţi. Razele lunii, ridicată mult spre zenit, se strecurau printre frunze şi brăzdau solul cu zig-zaguri de argint. Dincolo de luminiş, văzduhul se bucura şi el de scânteierea iradiaţiilor lunii. Foarte simţitor la poezia naturii, Max Huber gusta din plin vraja nopţii, se pătrundea de frumuseţea ei, credea uneori că visează, deşi nu dormea. I se părea că-i singura făptură vie în sânul lumii vegetale. O lume vegetală, iată în ce se preschimbase în imaginaţia lui marea pădure de lângă Oubangui. îşi spunea în sinea sa: „Dacă vrei să pătrunzi în ultimele taine ale globului, trebuie oare să mergi până la capetele axei lui ca să descoperi misterele cele mai însemnate? De ce să încerci să cucereşti cei doi, poli, cu preţul unor primejdii înfiorătoare şi fiind sigur că vei întâlni obstacole, poate, de netrecut? Şi cu ce rezultat? Cu soluţia câtorva probleme de meteorologie, de electricitate, de magnetism terestru. Merită asta să lungeşti lista exploratorilor care şi-au găsit moartea în ţinuturile australe şi boreale? N-ar fi mai util, mai interesant, ca în loc să cutreieri mările arctice şi antarctice, să cercetezi ariile nesfârşite ale acestei păduri fără capăt şi să învingi obstacolele care le fac de nepătruns? Cum? Să mai existe asemenea codri neumblaţi în America, Asia, Africa şi nici un pionier să nu fi avut gândul să le considere drept câmpul lui de investigaţie, nici curajul să se azvârle în necunoscut? Nimeni n-a smuls taina acestor arbori cum au reuşit strămoşii cu bătrânii stejari din Dodone*? Iar făuritorii de mituri n-aveau dreptate să populeze codrii cu fauni, satiri, driade şi nimfe închipuite? De altfel, restrângându-ne numai la datele ştiinţei moderne, nu se poate admite existenţa unor fiinţe necunoscute care în imensităţile forestiere să se fi adaptat la mediu? în epoca druizilor, Galia transalpină nu adăpostea populaţii ca celţii, germanii,

ligurii, sute de triburi, sute de ostaşi şi sate cu datinile şi moravurile lor specifice, cu felul lor înnăscut de a fi înlăuntrul acestor păduri, ale căror graniţe n-au putut fi trecute decât cu mari eforturi de puterea romană?” Astfel cugeta Max Huber.

Şi într-adevăr, în aceste ţinuturi din Africa ecuatorială nu semnalase legenda fiinţe pe jumătate fabuloase pe scara inferioară a umanităţii? Pădurea de la Oubangui se-nvecina la est cu teritoriile cercetate de Schweinfurth şi Junker şi anume: ţinutul Niam-Niam, adică al oamenilor cu coadă, deşi e adevărat că aceştia nu posedau nici un fel de apendice codai. Henry Stanley întâlnise în ţinuturile de la nord de Ituri pigmei înalţi de mai puţin de un metru, perfect constituiţi, cu pielea subţire şi lucioasă, cu ochi mari de căprioară, şi misionarul englez Albert Lhyd le-a constatat existenţa între Uganda şi Cabinda, unde aceşti băştinaşi trăiau, mai mulţi de 10 000, adăpostiţi sub crengile copacilor sau cocoţaţi în arborii gigantici, sub conducerea unui şef căruia îi dădeau ascultare.

Tot Stanley, după ce plecase din Ipoto, trecuse prin cinci sate aflate în codrii Ndougourboşa, părăsite de puţină vreme de populaţia lor liliputană. Şi oare nu se găsise în prezenţa triburilor Ouambouti, Batina, Akka, Bazoungou ai căror membri au o înălţime de 130 centimetri, iar unii dintre ei nu ating decât 92 şi cântăresc sub 40 kg? Totuşi, aceşti oameni nu sunt mai puţin inteligenţi, muncitori, viteji şi de temut cu micile lor arme cu care bagă spaima în animale şi chiar în populaţiile agricole din ţinuturile de pe malurile cursului superior al Nilului.

Purtat de valurile închipuirii, setos de extraordinar, Max Huber se încăpăţâna să creadă că pădurea de la Oubangui e bântuită de făpturi ciudate, nebănuite de etnografi. De ce n-ar exista aici oameni cu un singur ochi, ca ciclopii din poveste, sau cu nasul alungit în formă de trompă, putând fi clasaţi, dacă nu în ordinul pahidermelor, cel puţin în familia proboscidienilor?

Max Huber, sub înrâurirea visurilor lui ştiinţifico-fantastice, îşi. uită puţin rolul de santinelă. Duşmanul s-ar fi putut apropia fără ca John sau Khamis să fie înştiinţaţi la timp pentru a se pregăti de apărare.

O mână i se aşează pe umăr.

— Ei, ce-i? întrebă tresărind.

* Oraş din Epir, unde se afla un templu şj un oracol al iui Z.eus. acesta din urmă recurgând pentru prezicerile lui la zborul porumbeilor, sunetul bronzului şi mai ales la foşnetul stejarilor sacri.

— Eu sunt, îi răspunse tovarăşul său, nu mă lua drept un sălbatic din Oubangui. Nimic suspect?

— Nimic.

— E ceasul când am hotărât să te duci să te odihneşti, dragă Max.

— Fie, dar m-ar mira dacă visele pe care le voi avea dormind să fie aşa de frumoase ca cele avute cu ochii deschişi.

Prima parte a nopţii nu fusese tulburată de vreun incident şi nici în rest nu se-ntâmplă nimic, după ce John Cort îl înlocui pe Max Huber, iar Khamis pe John Cort.

VI.

TOT SPRE SUD-VEST.

A doua zi, la 11 martie, odihniţi, John Cort, Max Huber, Khamis şi Llanga erau gata să facă faţă mersului înainte. Părăsind adăpostul arborelui de bumbac, dădură ocol luminişului, salutaţi de miriade de păsări care umpleau văzduhul de triluri asurzitoare şi sunete de orgă în stare să trezească gelozia Adelinei Patti* şi altor virtuozi ai muzicii italiene. înainte de a porni la drum, înţelepciunea îţi comandă să iei o gustare. Ea se compunea doar din carne rece de antilopă şi apă dintr-un pârâu care şerpuia în dreapta poieniţe^ şi de unde foreloperul îşi umplu şi plosca.

Îşi începură calea spre dreapta, sub rămurişul prin care răzbăteau primele raze ale soarelui a cărui poziţie fu stabilită cu grijă. Fără îndoială că această parte a pădurii

trebuia să fie cutreierată de patrupede puternice. Se vedeau cărărui în toate direcţiile. într-adevăr, în timpul dimineţii zăriră câţiva bivoli şi chiar doi rinoceri care se ţineau la distanţă. Cum, după toate aparenţele, nu aveau chef de luptă, drumeţii nu fură nevoiţi să-şi risipească gloanţele respingând un atac.

Micul grup nu se opri decât la jirânz, după ce străbătuse o bucată de drum de vreo 12 kilometri. în acel loc John Cort putu să doboare o pereche de dropii din specia Koran, care trăiesc în păduri – zburătoare negre ca smoala sub pântece. Carnea lor foarte căutată de băştinaşi, găsi de astă dată aceeaşi preţuire la prânzul americanului şi francezului.

— Cer, spuse însă Max Huber, să mâncăm friptură în loc de carne la grătar.

* Celebră cântăreaţa italiană de operă flX4.i-1919).

— Nimic mai uşor, se grăbi să răspundă foreloperul. Şi una din dropii, jumulită, curăţată şi pusă pe frigare fu pregătită deasupra unei flăcări vii şi puternice. Mesenii o înghiţiră cu poftă.

Khamis şi tovarăşii săi porniră iar la drum în condiţii mai grele decât în ajun. La coborâşul spre sud-est nu găsiră treceri atât de dese. Trebuiau să-şi croiască drum printr-un desiş la fel de stufos şi încâlcit ca şi lianele ale căror cordoane fură nevoiţi să le taie cu cuţitul. Ploaia căzu mai multe ore în şir, o ploaie destul de mare. Dar desimea frunzişului o opri să treacă, încât abia dacă picară câţiva stropi pe sol. Totuşi, în mijlocul unui luminiş, Khamis putu să umple iar plosca, aproape goală, şi mare îi fu bucuria căci căutase până atunci zadarnic un fir de apă printre ierburi. Aşa se explica, probabil, puţinătatea animalelor şi a cărăruilor.

— Nu prea văd să ne aflăm în preajma unui râu, zise John Cort la popasul de seară.

Prin urmare, trebuia să se tragă concluzia că râuşorul care curgea pe lângă movilă ocolea pădurea. Cu toate

astea,»nu intenţionau să schimbe direcţia, de vreme ce aceasta era calea spre bazinul lui Oubangui.

— De aittel zise Khamis, dacă nu dăm de cursul de apă, zărit alaltăieri lângă tabără, vom putea întâlni altul.

Noaptea de 11 spre 12 nu o petrecură între rădăcinile unui arbore de bumbac, ci la poalele unui copac nu mai puţin gigantic, un bombax, cu trunchiul simetric, înălţat ca din puşcă la vreo sută de paşi deasi^ ra covorului de iarbă de pe locul unde se găsea.

Făcură de pază pe rând, ca de obicei, şi somnul celor ce dormeau nu fu tulburat decât de câteva mugete îndepărtate de bivoli şi rinoceri. N-aveau a se teme că în acest concert nocturn se va amesteca şi răgetul leului. Aceste fiare primejdioase nu trăiesc în pădurile din Africa centrală. Se găsesc în ţinuturi aflate la o latitudine mai mare, fie dincolo de Congo spre sud, fie la graniţa Sudanului spre nord, în vecinătatea Saharei. Pădurile dese nu sunt prielnice firii pline de toane şi foarte independente a regelui animalelor – rege prin autoritate şi nu de drept constituţional. îi trebuie spaţii vaste, câmpii scăldate în soare unde poate sări cum îi e voia. Nu se auziră deci răgete, grohăieli de hipopotam nici pe atât, lucru regretabil, se cuvine să spunem, căci prezenţa acestor mamifere amfibii ar fi vestit apropierea unei ape.

A doua zi plecară în zori pe o vreme întunecată şi Max Huber doborî cu o împuşcătură de carabină o antilopă de mărimea unui măgar sau mai precis a unei zebre – care are o conformaţie de animal între cal şi măgar. Era un oryx de culoarea vinului cu câteva dungi regulate. Oryxul are o bandă neagră de la ceafă până la coadă, picioarele acoperite cu păr albicios -îi sunt împodobite cu pete negre, iar coada cu un pămătuf de blană neagră în vârf îi atârnă până la pământ, pe care-l mătură cu mişcări ample.

E un animal frumos, cu coarne lungi de un metru, înzestrate la bază cu treizeci de inele, şi curbate elegant, având o simetrie naturală rar întâlnită.

La oryx coarnele slujesc la apărare şi-i îngăduie să se împotrivească, în ţinuturile din nordul şi centrul Africii, chiar atacurilor leului. Dar în acea zi, animalul ochit de vânător nu putu să scape de glontele care-l nimeri în plin şi, cu inima străpunsă, căzu din primul foc.

Aveau hrană pentru mai multe zilt. Khamis tăie antilopa în bucăţi, treabă care-i luă un ceas. Apoi fiecare luă o halcă pentru a o căra. Llanga cerând şi primind şi el una, porniră mai departe.

— Ei! pe legea mea! zise John Cort, carnea costă ieftin aici, doar un singur cartuş.

— Cu condiţia să fii îndemânatec, rosti foreloperul.

— Şi mai ales să ai noroc, adăugă Max Huber, mai modest decât sunt de obicei confraţii lui în ale vânătorii.

Până atunci Khamis şi tovarăşii săi îşi cruţaseră plumbii şi praful de puşcă, întrebuinţându-le doar ca să doboare vânatul. Dar ziua nu avea să sfârşească fără să fie nevoiţi să le folosească pentru a se apăra. Pe parcurs de un kilometru şi mai bine foreloperul crezu că va trebui să respingă atacul unei cete de maimuţe. Această ceată se zbânţuia de-a dreapta şi de-a stânga unei cărări, unele maimuţe sărind din cracă în cracă de la un copac la altul, celelalte zburdând şi trecând prin desiş cu salturi nemaipomenite care ar 11 putut trezi invidia celor mai agili gimnaşti.

Se zăreau mai multe specii de cvadrumani înalţi: cinocefali în trei culori (galbeni ca arabii, roşii ca indienii din Far-West, negri precum cafrii) care constituie un pericol pentru animalele sălbatice şi câteva tipuri de colobi ce se strâmbau la ei; adevăraţi filfizoni, cei mai eleganţi domnişori ai neamului simiesc, periindu-şi fără încetare şi potrivindu-şi cu mâna pelerina albă care le-a adus denumirea de colobi episcopali.

Dar această escortă, ce se strânsese după masa de prânz, dispăru pe la ora două când Max Huber, John Cort, Khamis şi Llanga ajunseră pe o potecă destul de largă, şerpuind înaintea lor cât se vedea cu ochii. Dacă aveau să fie

bucuroşi că au dat de un drum atât de uşor, trebuiau să se teamă că vor întâlni animalele care trecuseră pe acolo. Erau doi rinoceri. Fornăitul lor prelung răsună puţin înainte de ora patru la o distanţă destul de mică.

Khamis nu se înşelă asupra acestui sforăit şi le spuse tovarăşilor săi să se oprească.

— Păcătoase animale, rinocerii ăştia! rosti luând în mână carabina purtată pe umăr.

— Foarte rele, întări Max Huber, cu toate că sunt ierbivore.

— Şi nu mor cu una cu două, adăugă Khamis.

— Ce avem de făcut? întrebă John Cort.

— Să încercăm să trecem fără să ne vadă, îi sfătui Khamis, sau cel puţin să ne ascundem câtă vreme umblă pe aici. Poate n-or să ne zărească… Totuşi să fim gata să tragem dacă ne observă, deoarece se vor năpusti numaidecât asupra noastră.

Carabinele fură pregătite şi cartuşele aşezate în aşa fel, încât armele să poată fi încărcate cât mai repede. Apoi, părăsind poteca, se aruncară în desiş, unde se pitiră pe după tufele care mărgineau drumul în dreapta. După cinci minute, fornăielile se-nteţiră şi se iviră monstruoasele pahiderme, din specia Ketloa, care n-are păr aproape deloc. Se deplasau în trap săltat, cu capul sus şi coada îmbârligată pe crupă. Măsurau aproape patru metri lungime, aveau urechile drepte, picioarele scurte şi strâmbe, botul turtit înarmat cu un singur corn în stare de lovituri teribile. Şi fălcile lor sunt atât de puternice, încât sfarmă fără să simtă cactusul cu ţepi ascuţiţi, cum mănâncă ciulini măgarii.

Deodată o pereche de rinoceri se opri locului. Khamis şi ceilalţi nu se-ndoiră că fuseseră descoperiţi. Unul dintre rinoceri – un monstru cu pielea aspră, zgrunţuroasă şi uscată – se apropie de desiş.

Max Huber ochi.

— Nu trage în coapsă, în cap, îi strigă foreloperul.

Răsună o împuşcătură, apoi alta. Gloanţele abia că pătrundeau în carapacele tari şi ie pierdură degeaba.

Focurile nu intimidară, nici nu opriră animalele care se pregăteau să intre în desiş. Era limpede că grămada de mărăciniş şi tufăriş nu opunea un obstacol unor pahiderme atât de puternice. într-o clipă vor răscoli, strivi şi zdrobi totul. După ce scăpaseră de elefanţii de câmpie, vor reuşi Khamis şi tovarăşii săi să scape de rinocerii din Marea Pădure? Fie cu trompă, fie cu corn pe bot, pahidermele au aceeaşi forţă… Şi aici nu-i apăra rândul des de copaci giganţi de pe lizieră care oprise năvala elefanţilor. Dacă foreloperul, John Cort, Max Huber şi Llanga ar fi încercat să fugă, ar fi fost izbiţi fără întârziere, căci reţeaua de liane le-ar fi stânjenit cursa, pe când rinocerii ar fi trecut peste ea ca o avalanşă. Totuşi, printre arborii din desiş, un baobab enorm îi putea adăposti dacă reuşeau să se caţere până pe crăcile lui. Ar fi însemnat să reînnoiască manevra de pe movila cu tamarini, care însă nu se isprăvise prea bine. Oare acum ar fi avut mai mult succes? Poate, deoarece baobabul avea o înălţime şi o grosime în stare să reziste izbiturilor rinocerilor. E adevărat că nu-şi deschidea furca decât la vreo 50 de picioare deasupra solului, iar trunchiul în formă de dovleac nu avea nici o ieşitură de care să se prindă cineva cu mâna sau să găsească un punct de sprijin pentru picior. Foreloperul înţelese că n-aveau cum să încerce să urce în baobab. Max Huber şi John Cort aşteptau să ia o hotărâre. în această clipă, tufele de la marginea potecii se mişcară şi printre ele se ivi un cap uriaş. Se auzi a patra împuşcătură de carabină. Dar John Cort nu avu mai mult noroc decât Max Huber. Glontele, pătrunzând în scobitura umărului, provocă doar un urlet teribil al animalului, durerea sporindu-i furia. Nu dădu înapoi, dimpotrivă, se repezi cu un salt spre desiş, în timp ce celălalt rinocer atins uşor de o împuşcătură a lui Khamis se pregătea să-l urmeze.

Nici Max Huber, nici John Cort, nici foreloperul n-avură vreme să-şi încarce din nou armele. Era prea târziu să fugă care încotro, sau să se ascundă pe sub copaci. Instinctul de conservare îi mână pe toţi trei împreună cu Llanga să se pitească în spatele baobabului, care avea la bază o circumferinţă de nu mai puţin de şase metri. Dar, când primul animal va da ocol arborelui şi când al doilea i se va alătura, cum se vor putea feri de atacul lor?

— La naiba! zise Max Huber.

— Mai curând, la noroc! exclamă ironic John Cort. Amândoi gândeau că n-au speranţă de scăpare fără ajutorul soartei.

Sub o izbitură formidabilă, baobabul se clătină de sus până jos, de credeai că va fi smuls din rădăcini. Deodată însă rinocerul fu oprit în pornirea sa. într-un loc unde scoarţa copacului era crăpată, cornul său, care intrase ca icul pădurarului, se înfundase şi se înţepenise pe o porţiune de un picior. în zadar se străduia cu deznădejde să-l scoată. Chiar proptindu-se pe picioarele dinapoi, tot nu izbuti. Celălalt, care făcea prăpăd prin desiş, se opri şi el. Furia amândurora era de nedescris.

Khamis, strecurându-se pe lângă copac, după ce se târâse pe ia poalele lui, încerca să vadă ce se-ntâmplă.

— Fugiţi… fugiţi, şopti aproape în aceeaşi clipă.

Îl înţeleseră mai mult decât îl auziră. Fără să ceară nici o altă lămurire, Max Huber şi John Cort, trăgând după ei pe Llanga, o luară la goană printre ierburile înalte. Spre marea lor mirare, rinocerii nu-i urmăriră. După vreo cinci minute cât alergară până li se tăie răsuflarea se opriră la un semn al foreloperului.

— Ce s-a întâmplat? întrebă John Cort când apucă să răsufle un pic.

— Rinocerul nu şi-a putut scoate cornul din scoarţa copacului, răspunse Khamis.

— La naiba, exclamă Max Huber, e Milon de Crotone* al rinocerilor.

— Şi va sfârşi ca acest erou al jocurilor olimpice! adăugă John Cort.

Khamis, fără a se sinchisi cine fusese celebrul atlet din antichitate, se mulţumi să murmure:

— în fine… teferi… dar cu preţul a patru-cinci cartuşe trase în zadar.

* Milon: atlet din sec. VI înaintea erei noastre, originar din Crotone. campion de mai multe ori la jocurile olimpice. Bătrân, mai vru o dată să-şi demonstreze forţa despicând un copac crăpat. Cele două părţi ale trunchiului de arbore se strânseră făcându-l prizonier şi muri pradă fiarelor sălbatice.

— Şi cu atât mai trist cu cât, pe câte ştiu, carnea animalelor ăstora e bună de mâncat, zise Max Huber.

— într-adevăr, îl asigură Khamis, deşi are un puternic iz de mosc… Să lăsăm deocamdată rinocerul unde a rămas.

— Da, să-l lăsăm să-şi smulgă cornul cât pofteşte, încheie Max Huber.

N-ar fi fost prudent să se întoarcă la baobab. Mugetele rinocerilor mai răsunau în desiş. După un ocol care îi readuse pe potecă, toţi patru o luară din nou la drum. Pe la şase poposiră la poalele unei stânci uriaşe. Ziua următoare trecu fără nici un incident. Greutăţile drumului nu crescură cât străbătură vreo 30 de kilometri în direcţia sud-vest. în ce priveşte cursul de apă, a cărui apariţie era aşteptată cu atâta nerăbdare de Max Huber şi prezisă cu atâta siguranţă de Khamis, el nu se ivi defel. Seara, după ce mâncară dintr-o antilopă, cunoscută sub numele de antilopă de junglă, obişnuita lor cină, se duseră la culcare. Din păcate, cele zece ore de somn le fură tulburate de zborul a mii de lilieci mari şi mici, care nu părăsiră locul decât în zori.

— Mulţi zgripţuroi, prea mulţi! exclamă Max Huber când se scula, căscând îndelung după o noapte în care dormise aşa de prost.

— Să nu ne plângem, zise foreloperul.

— De ce?

— Pentru că e mai bine să ai de-a face cu lilieci decât cu ţânţarii şi ăştia ne-au cruţat până acum.
— Cel mai bine ar fi, Khamis, să ne scutească şi unii şi alţii.
— De ţânţari nu vom scăpa, domnule Max…
— Şi când vor începe să ne pişte insectele astea nesuferite?
— Când ne vom apropia de un râu.
— Un râu! exclamă Max Huber. După ce-am crezut cu tărie că-l vom întâlni, acum mi-am pierdut orice nădejde, Khamis!
— Vă înşelaţi, domnule Max, şi poate că acea clipă nici nu-i aşa departe.
Foreloperul observase, de fapt, câteva schimbări ale solului şi pe la trei după-amiază presupunerile lui tindeau să se adeverească. Partea aceasta a pădurii devenea simţitor de mlăştinoasă. Ici şi colo se iveau băltoace acoperite de plante acvatice. Putură chiar să împuşte câteva gauga, un fel de raţe sălbatice, a căror prezenţă era dovada că se aflau în preajma unei ape. De asemenea, pe măsură ce apunea soarele, începu să se audă orăcăitul broaştelor.
— Ori mă-nşel cu desăvârşire, ori nu suntem departe de ţinutul stăpânit de ţânţari, zise foreloperul.
Restul drumului merseră pe un teren accidentat, înţesat de nenumărate fanerogame, cărora le prieşte clima caldă.şi umedă. Copacii erau mai rari şi mai puţin năpădiţi de liane.
Max Huber şi John Cort îşi dădură şi ei seama de aceste schimbări care deveneau tot mai vădite cu cât înaintau spre sud-vest. Dar, în pofida afirmaţiilor lui Khamis, nici o şerpuire de apă curgătoare nu li se arătă privirilor în acea direcţie. Totuşi, pe măsură ce poteca se povârnea, terenul devenea tot mai mlăştinos, cu numeroase hârtoape. Trebuia mare băgare de seamă să nu te înnămoleşti. Şi nu puteai ieşi fără blânde. Mii de lipitori mişunau prin gropi şi la suprafaţă se iveau urechelniţe uriaşe şi respingătoare, cu cap negru şi picioare roşii,^făurite parcă dinadins ca să-ţi

trezească un dezgust fără pereche. în schimb, ce sărbătoare a ochilor! Valuri de fluturi cu mii de culori strălucitoare şi gingaşe libelule zburau pândite de veveriţe, de civete, de văduve, de gemete, de pescăruşi-verzi care se aşezau pe marginea băltoacelor ca să le prindă cu duiumul şi să le mănânce.

Foreloperul observă că nu numai viespile, ci şi muştele tse-tse roiau puzderie deasupra tufişurilor. Din fericire, dacă trebuie să te păzeşti de acele celor dintâi, nu-i nevoie să te sinchiseşti de pişcăturile muştelor. Veninul lor care ucide caii, câinii şi cămilele nu face rău omului şi nici animalelor sălbatice.

Micul nostru grup coborî astfel spre sud-vest până la şase jumătate seara, făcând.un drum lung şi obositor. Khamis se şi îngrijea de găsirea unui loc bun de popas pentru la noapte, când Max Huber şi John Cort îl auziră pe Llanga strigând. Băiatul, cum îi era obiceiul, o luase înainte cercetând încolo şi încoace toate colţişoarele, când ţipetele lui răsunară deodată până la ei. Oare se lupta cu vreo fiară? John Cort şi Max Huber alergară gata să tragă spre locul de unde venea glasul copilului. Dar se liniştiră repede. Suit pe un trunchi gros răsturnat, arătând cu mâna spre o poiană întinsă, Llanga repeta cu o voce ascuţită: „Rio! Rio!”

Lui Khamis, care venea spre ei, John Cort îi spuse:

— Cursul de apă pe care l-am comandat.

La o jumătate de kilometru depărtare, pe o întindere mare fără copaci, şerpuia un râu limpede, în care se rellectau ultimele raze ale soarelui.

— Aici trebuie să poposim, după părerea mea, rosti John Cort.

— Da, aici, încuviinţă foreloperul şi fiţi siguri că acest „rio” ne va^ duce până la Oubangui.

Într-adevăr, nu le va fi prea greu să construiască o plută şi să se lase purtaţi de curent pe acest râu.

Pentru a ajunge la malul râului trebuiră să treacă printr-un teren foarte mlăştinos.

Cum amurgul e scurt în aceste ţinuturi ecuatoriale, se şi lăsase întunericul când foreloperul şi tovarăşii săi se opriră pe un mal destul de înalt. în acel loc, copacii erau rari, dar pilcuri mai dese se aflau în susul şi în josul apei. Cât despre lăţimea râului, John Cort o evalua din ochi la vreo 40 de metri. Nu întâlniseră deci un pârâu oarecare, ci un afluent mai însemnat, care nu părea să curgă prea repede. Mai cuminte însă era să aştepte până a doua zi ca să-şi dea seama de situaţie. Se impunea ca primă necesitate să găsească un adăpost uscat unde să-şi petreacă noaptea. Khamis descoperi la moRio! Rio!

mentul potrivit o scobitură în stâncă, un fel de grotă săpată în calcarul falezei în care puteau să încapă toţi patru.

Deciseră să mănânce întâi ce le rămăsese din vânatul fript. în acest fel n-aveau nevoie să aprindă focul ale cărui flăcări ar fi putut trezi curiozitatea fiarelor. Crocodilii şi hipopotamii mişună în apele din Africa. Dacă voiau să se folosească de râu – ceea ce era mai mult ca sigur – măcar să nu trebuiască să se apere de la început de un atac nocturn. Era adevărat că un foc la intrarea grotei, care ar fi răspândit mult fum, ar fi risipit norul de ţânţari ce roiau la poalele falezei. Dar între două rele, mai bine să-l alegi pe cel mai mic şi să te arăţi viteaz în faţa acului ţânţarilor şi altor insecte nesuferite decât înaintea fălcilor unui aligator.

Primele ceasuri John Cort stătu de veghe la intrarea grotei, în timp ce tovarăşii săi căzuseră într-un somn adânc, în ciuda zbârnâitului ţânţarilor.

Cât făcu de pază nu văzu nimic suspect, deşi în câteva rânduri crezu că aude un cuvânt articulat de o gură omenească cu un glas de jale. Acest cuvânt era „ngora”, care în limba indiană înseamnă „mamă”.

VII.

CUŞCA GOALĂ.

Cum să nu fii mulţumit de faptul că foreloperul descoperise la imp grota, scobită de natură chiar în mal!

Solul era acoperit de un nisip mărunt şi uscat. Nici o urmă de umezeală nici pe pereţii laterali, nici pe partea boltită. Graţie acestui adăpost, călătorii nu ivură de suferit din pricina ploii dese care nu încetă să cadă până la.niezul nopţii. Iată dar o locuinţă asigurată pentru toată perioada necesară construirii unei plute.

Un vânt destul de puternic sufla din nord. Cerul se limpezi la pri-mele raze ale soarelui. Ziua se vestea caldă. Se prea putea ca foreloperului şi tovarăşilor săi să aibă de ce să le pară rău după umbra copacilor sub care umblaseră vreme de cinci zile.

John Cort şi Max Huber nu-şi ascundeau voioşia. Râul îi va duce fără să se obosească, cale de circa 400 de kilometri până la gurile lui Oubangui, al cărui afluent, probabil, era. Aşa vor străbate ultimele trei pătrimi ale drumului în condiţii mai prielnice. John Cort făcu socoteala cu destulă exactitate după datele furnizate de Khamis. îşi îndreptară apoi privirile spre dreapta şi spre stânga, spre nord şi sud.

În amonte, cursul de apă, care se întindea aproape în linie dreaptă, dispărea, după un kilometru, sub desişul copacilor. în aval verdeaţa se zărea la o mai mică depărtare, de vreo 500 de metri, unde râul cotea deodată spre sud-est. De la acest cot pădurea îşi relua fireasca desime. De fapt o luncă largă şi mlăştinoasă se-ntindea pe această porţiune din malul drept. Pe malul celălalt copacii se-ngrămădeau în şiruri dese. Un tufăriş stufos se înălţa pe suprafaţa unui teren destul de vălurit şi coama lui, luminată de răsăritul soarelui, se profila pe depărtata zare.

O apă limpede, străvezie şi liniştită umplea până la buză albia râului, purtând pe unde trunchiuri bătrâne, grămezi de ierburi şi ramuri rupte din malurile măcinate de curent.

În primul rând, John Cort îşi aminti de cuvântul „ngora”, pe care-l auzise rostit de un glas omenesc în apropierea grotei, în timpul nopţii trecute. Căută deci să afle dacă vreo fiinţă omenească dădea târcoale prin împrejurimi.

Se putea ca nomazii să se încumete uneori să coboare pe râu pentru a ajunge la Oubangui, fără a trage de aici concluzia că uriaşa arie a pădurii care se desfăşura până la izvoarele Nilului e cutreierată de triburi rătăcitoare sau locuită de triburi statornice.

John Cort nu zări însă picior de om primprejurul mlaştinii şi nici pe maluri.

„M-a înşelat auzul, se gândi. Se prea poate să fi aţipit o clipă şi în vis am crezut că se rosteşte acest cuvânt.” De aceea nu povesti incidentul tovarăşilor săi.

— Dragă Max, îl întrebă pe prietenul său, i-ai cerut scuze vrednicului nostru Khamis că te-ai îndoit de existenţa acestui „rio” pe care el a fost mereu sigur că-l vom întâlni?

— El a avut dreptate, John, şi eu sunt foarte fericit că am greşit, deoarece Mul ne va duce fără osteneală până pe malul lui Oubangui…

— Fără osteneală… asta n-aş spune, îl întrerupse foreloperul. Poate vor fi căderi de apă, vâltori…

— Să ne gândim la partea bună a lucrurilor, grăi John Cort. Căutam un râu… Iată-l. Voiam să construim o plută… Hai s-o construim…

— în chiar dimineaţa asta mă voi pune pe treabă, zise Khamis şi, dacă vreţi să mă ajutaţi, domnule John…

— Bineînţeles, Khamis. în timp ce noi vom lucra, Max se va ocupa cu aprovizionarea…

— Asta-i cu atât mai urgent cu cât nu ne-a mai rămas nimic de mâncare… Mâncăciosul ăsta de Llanga a înghiţit aseară totul…

— Eu… prieten Max! se apără Llanga, care, luându-l în serios, păru necăjit de-o asemenea mustrare.

— Ei, băiete, vezi bine că glumesc! Hai, vino cu mine! Vom merge de-a lungul malului până unde coteşte râul. Cu mlaştina de-o parte şi râul de alta, animalele de apă nu ne vor lipsi nici la dreapta, nici la stânga şi, cine ştie? poate un peşte frumos va schimba ceva din mesele obişnuite.

se

— Păziţi-vă de crocodili şi chiar de hipopotami, domnule Max, îl statui foreloperul.

— Ei! Khamis, o pulpă de hipopotam friptă nu-i de colo, cred! Cum s-ar putea ca un animal atât de blând, un purceluş de apă dulce la urma urmei… să n-aibă o carne gustoasă?

— E blând, poate, domnule Max, dar când îl superi intră într-o furie grozavă!

— Doar nu poţi să tai câteva kilograme din el fără să te aştepţi să se^mânie puţin…

— In sfârşit, încheie John Cort, dacă vedeţi că vă ameninţă cea mai mică primejdie, întoarceţi-vă cât mai iute. Fii prevăzător…

— Şi tu, fii pe pace, John. Hai, Llanga.

— Du-te, băiete, zise John Cort, şi nu uita că ţi -l încredinţăm pe prietenul tău Max!

După o astfel de recomandare, puteai fi sigur că lui Max Huber nu i se va întâmpla nimic rău, căci Llanga va veghea neîncetat asupra lui.

Max Huber îşi luă carabina şi-şi controla cartuşiera.

— Nu risipiţi muniţiile, domnule Max… spuse foreloperul.

— Cât se poate, Khamis. Dar păcat că natura n-a făurit cartuşierul aşa cum a creat arborele de pâine şi arborele de unt din pădurile africane! în drum ai fi cules cartuşele ca smochinele sau curmalele.

După această observaţie foarte înţeleaptă, Max Huber şi Llanga se depărtară luând-o pe un fel de potecă în josul falezei şi curând cei rămaşi îi pierdură din vedere.

John Cort şi Khamis se apucară să caute un lemn bun pentru construirea plutei. Deşi nu putea fi decât un mijloc de transport foarte rudimentar, totuşi trebuiau să adune materialul potrivit. Foreloperul şi tovarăşul său nu aveau la ei decât o bărdiţă şi câteva bricege.

Cu asemenea unelte, cum să dobori pe uriaşii pădurii sau chiar pe fraţii lor mai mici? De aceea Khamis se gândea să folosească doar crengile căzute, legându-le cu liane pe care

vor aşeza un soi de podea căptuşită cu pământ şi iarbă. Lungă de douăsprezece picioare şi lată de şase, pluta va putea să ducă trei oameni şi un copil care, de altfel, vor coborî pe mal la orele de masă şi la popasurile de noapte. Găseai destule crengi căzute din pricina uscării, vântului sau a vreunui trăsnet prin mlaştina unde se mai înălţau câţiva arbori din soiul răşinoaselor. încă din ajun, Khamis îşi propusese să adune în locul acesta diversele bucăţi de lemn necesare la construirea plutei, îi împărtăşi intenţia sa lui John Cort şi americanul se arătă gata să-l însoţească.

Aruncară o ultimă privire în susul şi în josul râului. Liniştea părând să domnească pretutindeni primprejurul mlaştinei, John Cort şi Khamis porniră la drum. Nu făcură decât o sută de paşi şi zăriră plutind o grămadă de bucăţi de lemn. Cea mai mare greutate era, iară îndoială, să le târăşti până la poalele falezei. în cazul că ar fi fost prea greu de mânuit pentru două persoane, aveau să încerce abia după întoarcerea vânătorilor.

Până atunci, totul te făcea să crezi că Max Huber avea noroc la vânat. Se auzi o împuşcătură şi, ţinând seama de îndemânarea francezului, se putea spune că glontele nu fusese tras în zadar. Nu-ncăpea îndoială că, dacă aveau destule muniţii, hrana micului grup ar fi fost asigurată pe timpul parcurgerii celor 400 de kilometri care îi despărţeau de Oubangui şi chiar pentru o vreme mai îndelungată.

Khamis şi John Cort alegeau lemnul cel mai bun, când strigăte din direcţia în care pornise Max Huber îi făcură să ciulească urechile.

— E glasul lui Max, zise John Cort.

— Da, răspunse Khamis, şi cel al lui Llanga. într-adevăr, o voce subţire de falset se împletea cu una bărbătească.

— Sunt oare în primejdie? întrebă John Cort.

Amândoi, străbătând din nou mlaştina, se-ntoarseră la mica ridicătură sub care era scobită grota. De aci, privind spre aval, îl zăriră pe Max Huber şi micul Llanga stând pe mal. Nici un om şi nici un animal nu se afla în preajma lor.

De altfel, semnele pe care le făceau nu păreau decât o chemare de a veni să vezi ceva şi nu arătau a fi speriaţi. Khamis şi John Cort, după ce coborâră, parcurseră repede cei vreo trei-patru sute de metri până la locul unde îi aşteptau vânătorii şi, când fură laolaltă, Max Huber se mulţumi să spună:

— Poate că nu-i nevoie să vă omorâţi să construiţi o plută.

— De ce? întrebă foreloperul.

— Iată una gata făcută, în stare proastă – e adevărat – dar bucăţile sunt bune.

Şi Max Huber le arătă într-o adâncitură a malului un fel de platformă de dulapi şi scânduri care nu lăsau nici o îndoială asupra folosinţei lor.

— Băştinaşii or fi coborât pe râu f)ina aici? se miră Khamis.

— Băştinaşii sau exploratorii, rosti John Cort. Şi totuşi, dacă s-ar fi cercetat partea asta din pădurea de la Oubangui, s-ar fi ştiut în Congo sau în Camerun.

— La urma urmei, declară Max Huber, n-are nici o importanţă. Problema e dacă pluta asta, sau ce-a rămas din ea, ne poate sluji la ceva.

— Cu siguranţă.

Şi foreloperul era pe punctul să se strecoare până la nivelul golfuleţului, când îl opri un strigăt scos de Llanga. Băiatul, care se-depărtase cu vreo 50 de paşi în josul apei, venea alergând şi flutura ceva în mână.

O clipă mai târziu îi întinse obiectul lui John Cort. Era un lacăt de fier ruginit, fără cheie şi care oricum avea mecanismul stricat.

— în mod cert, zise Max Huber, nu-i vorba de indigeni, căci ei nu cunosc tainele broaştelor moderne. Această plută a transportat până aici nişte albi.

— Care, după ce s-au depărtat, nu s-au mai întors niciodată.

Era smgura urmare logică a incidentului. Starea de oxidare a lacătului şi de deteriorare a plutei arăta că au

trecut câţiva ani de când unul fusese pierdut şi cealaltă fusese părăsită la marginea golfuleţului. Aveau de dedus două lucruri din acest fapt de netăgăduit. încât, când John Cort le dădu glas, Max Huber şi Khamis nu şovăiră o clipă să fie de aceeaşi părere.

1. Exploratorii sau călătorii care nu erau băştinaşi ajunseseră până la acest luminiş, după ce s-au îmbarcat fie mai sus, fie mai jos de liziera Marii Păduri, i 2. Exploratorii sau călătorii cu pricina, dintr-o cauză sau alta, şi-au lăsat aici pluta ca să cerceteze partea de codru situată pe malul drept.

Niciunul din ei nu se întorsese. Nici John Cort, nici Max Huber nu-şi amintea să fi fost vorba, de când se aflau în Congo, de o ex-

—* plorare de acest fel. Dacă întâmplarea nu era, poate, extraordinară.

În orice caz puteau s-o socotească cel puţin neaşteptată şi Max Huber trebuia să renunţe la cinstea de a fi primul care a drumeţit prinMarea Pădure, considerată pe nedrept de nepătruns.

Între timp, Khamis, nepăsător în ce priveşte onoarea de cel dintâi explorator al Marii Păduri, examina cu grijă dulapii şi scândurile plutei. Dulapii se păstraseră destul de bine, scândurile suferiseră mai mult din cauza intemperiilor şi două sau trei trebuiau înlocuite. Dar, oricum, nu mai era nevoie să construiască o plută nouă. Câteva reparaţii vor ajunge. Foreloperul şi tovarăşii săi, pe cât de mulţumiţi pe atât de miraţi, aveau aşadar vehicolul plutitor care le ingăi duia să plece spre confluenţa râului cu Oubangui.

c Pe când Khamis cerceta pluta, cei doi prieteni făceau un schimb de păreri despre această descoperire.

— Nu-ncape nici o îndoială, repetă John Cort, nişte albi au explorat partea superioară a râului, nişte albi, e limpede… Ca pluta, construită atât de rudimentar, să fie rodul muncii indigenilor, poate, dar lacătul…

— Lacătul revelator, fără a mai pune la socoteală şi alte obiecte pe care, cine ştie, ie vom găsi… adăugă Max Huber.

— Iar te laşi dus pe aripile închipuirii. Max?

— Ei, John, n-ar fi exclus să dăm de rămăşiţele unei tabere, din care deocamdată nu văd nici o urmă, căci grota unde ne-am petrecut noaptea nu poate fi socotită ca atare. Nu pare să mai fi slujit drept loc de popas şi sunt sigur că am fost singurii care ne-am adăpostit în ea.

— E clar ca lumina zilei, dragă Max. Să mergem până la cotul râului!

— Da, cu atât mai mult, dragă John, cu cât acolo e capătul luminişului şi nu m-ar mira ca ceva mai departe…

— Khamis… strigă John Cort. Foreloperul veni spre cei doi prieteni.

— Ei bine, ce-i cu pluta? întrebă John Cort.

— O vom repara fără prea mare greutate… Am să aduc lemnele de care avem nevoie.

— înainte de a ne apuca de lucru, propuse Max Huber, să coborâm de-a lungul râului. Cine ştie dacă nu vom găsi câteva unelte, având pe ele marca de fabricaţie care ne-ar arăta de unde provin? Poate ne-ar completa la timp vesela, cam puţină; o ploscă, măcar o ceaşcă sau un ceainic.

— Doar nu speri, dragă Max, să descoperi o bucătărie şi o masă pusă cu tot ce se cuvine pentru oaspeţii în trecere?

— Nu sper nimic, dragul meu John, dar suntem în prezenţa unui fapt inexplicabil. Să încercăm a-i da o explicaţie demnă de crezut.

— Fie, Max. Nu vezi nici un neajuns, Khamis, să ne îndepărtăm cu un kilometru?

— Cu condiţia să nu treceţi dincolo de cot, răspunse foreloperul. De vreme ce avem posibilitatea de a naviga, să ne cruţăm de marşuri fără rost…

— S-a înţeles, Khamis, răspunse John Cort. Şi, în timp ce curentul va duce pluta, vom avea răgazul să ne uităm cât ne place dacă există urmele vreunei tabere pe un mal sau pe celălalt.

Cei trei, urmaţi de Llanga, o luară de-a lungul falezei care forma un fel de dig natural între mlaştini şi râu.

Mergând, priveau mereu pe jos, căutând vreo amprentă, urma unui pas de om sau un obiect.lăsat de cineva pe-acolc). în ciuda unei cercetări atente, nici în susul, nici în josul malului nu găsiră nimic. Nicăieri nu zăriră vreun semn de trecere sau popas. Când Khamis şi tovarăşii săi ajunseră la primul şir de copaci, primiră salutul unei cete de maimuţe.

Aceşti cvadrumani nu părură prea miraţi de apariţia unor fiinţe omeneşti. Totuşi o luară la fugă. Că nişte reprezentanţi ai neamului maimuţelor se zbenguiau prin copaci, era de aşteptat. Recunoscură printre ei babuini, mândri, care se apropie ca înfăţişare de gorile, cimpanzei şi urangutani. Ca toate speciile din Africa, n-aveau decât un ciot de coadă, cu această podoabă fiind înzestrate speciile din America şi Asia.

— Degeaba, zise John Cort, nu ei au construit pluta şi, oricât ar fi de inteligenţi, încă nu se folosesc de lacăt.

— Nici de cuşcă, pe câte ştiu, adăugă Max Huber.

— De cuşcă? exclamă John Cort. în legătură cu ce pomeneşti de o cuşcă, Max?

— Pentru că mi se pare că desluşesc, printre tufişuri, la vreo 20 de paşi de mal… un soi de construcţie…

— Vreun furnicar în formă de stup, cum îşi fac furnicile în Africa, răspunse John Cort.

— Nu, domnul Max nu s-a înşelat, rosti Khamis. Colea, da, văd şi eu… s-ar zice că-i o colibă ridicată la poalele unor mimozieri şi are în faţă un parmalâc.

— Cuşcă sau colibă, zise Max Huber, trebuie să ştim ce-i înăuntru.

— Să fim prevăzători, grăi foreloperul, şi să înaintăm pitindu-ne în umbra copacilor.

— De ce ne-am putea teme? protestă Max Huber îmboldit de un sentiment de curiozitate împletită cu nerăbdare, după cum îi era felul.

De altfel împrejurimile păreau pustii. Nu se auzea decât cântecul păsărilor şi ţipetele maimuţelor puse pe fugă. Nici o urmă mai veche sau mai nouă a unei tabere nu se ivea la marginea luminişului. Nimic nici pe suprafaţa apei care ducea la vale mari smocuri de iarbă. Iar pe malul celălalt – aceeaşi privelişte de pustietate neumblată. Străbătură repede ultimii 100 de paşi de-a lungul malului care făcea şi el o cotitură pentru a urma cursul râului. Mlaştina se sfârşea în acel loc şi solul devenea uscat pe măsură ce se ridica sub un tufăriş mai stufos.

Ciudata construcţie li se arătă atunci din trei părţi, sprijinită de arbori, cu un acoperiş înclinat care dispărea sub o creastă de ierburi îngălbenite. Nu se vedea nicăieri nici o intrare şi lianele căzătoare îi ascundeau pereţii până la temelie. Ceea ce îi dădea înfăţişarea de cuşcă erau zăbrelele sau mai curând grilajul faţadei asemănător cu cel care într-o menajerie desparte fiarele de public. Grilajul avea o poartă deschisă în acest moment. Cuşca însă era goală. Această constatare o făcu Max Huber care, primul, se repezise înăuntru. Dintre lucruri mai rămăseseră câteva: un ceaun în stare destul de bună, un ceainic cu toartă, o ceaşcă, trei sau patru sticle sparte, o pătură de lână destrămată, petece de stofă, un topor ruginit, un toc de ochelari pe jumătate putrezit pe care nu se mai putea citi numele fabricantului. într-un colţ zăcea o cutie de aramă, al cărei capac bine închis păstrase, probabil nealterat, conţinutul, dacă avea ceva înăuntru.

Max Huber o ridică şi încercă s-o deschidă, dar nu reuşi. Rugina care se aşternuse pretutindeni împiedica cele două părţi ale cutiei să se desprindă una de alta. Trebuiră să bage vârful cuţitului între ele ca până la urmă să ridice capacul. Cutia conţinea un carnet bine păstrat şi de-a latul lui erau tipărite următoarele două cuvinte pe care Max Huber le citi cu glas tare:

DOCTOR JOHAUSEN.

Dacă John Cort, Max Huber şi chiar Khamis nu scoaseră nici un sunet la rostirea acestui nume, e fiindcă rămăseseră cu gura căscată de uimire.

Numele lui Johausen li se înfăţişă ca o revelaţie. Dezlega o parte din taina care învăluia una dintre cele mai stranii experienţe ştiinţifice moderne în care se-mpleteau comicul şi seriozitatea – ba chiar şi tragicul, căci se bănuia că a avut un deznodământ dintre cele mai triste.

Poate vă amintiţi de experienţa făcută de americanul Garner în scopul de a studia limbajul maimuţelor şi de a-şi însoţi teoriile cu o demonstraţie experimentală. Numele profesorului, articolele apărute în Hayser's Weekly din New York, cartea sa publicată şi lansată în Anglia, Germania, Franţa şi America nu puteau fi uitate cu uşurinţă de locuitorii din Congo şiCamerun şi cu deosebire de John Cort şi Max Huber.

— El, în sfârşit, exclamă unul din ei, el de la care nu mai venise nici o veste…

— Şi nici nu va mai veni, de vreme ce nu se află aici să ne-o dea! continuă celălalt.

„El”, pentru francez ca şi pentru american, era doctorul Johausen. Dar înaintea doctorului iată ce făcuse domnul Garner. Acest yankeu n-ar fi putut afirma ceea ce spusese despre sine Jean Jacques Rousseau la începutul Confesiunilor sale: „întreprind un lucru pentru care n-am avut nici o pildă şi nimeni nu se va lua după mine”. Domnul Garner avu un imitator.

Înainte de a pleca spre continentul negru, profesorul Garner intrase în contact cu lumea maimuţelor – cu a celor domesticite, se-nţelege. Din lungile şi amănunţitele sale cercetări, ajunsese la convingerea că maimuţele vorbesc, că pricep ce-şi spun, că întrebuinţează un limbaj articulat, că se slujesc de un cuvânt anume pentru a exprima nevoia de hrană şi de altul pentru a cere de băut.

În grădina zoologică din Washington, domnul Garner pusese fonografe menite să culeagă cuvintele acestui

vocabular. Observase chiar că maimuţele nu vorbesc niciodată decât când e nevoie, ceea ce le deosebeşte cu totul de om. Şi îşi formulă opinia în următorii termeni: „Cunoştinţele mele despre lumea animală m-au dus la credinţa fermă că toate mamiferele posedă darul vorbirii la un grad care e în raport cu experienţa şi necesităţile lor”.

Şi înainte de studiile domnului Garner se ştia că mamiferele – câinii, maimuţele şi altele – au un aparat laringo-bucal la fel cu al omului şi o glotă organizată pentru a emite sunete articulate. Dar se ştie de asemenea – nu-i fie cu supărare şcolii de simiologie – că gândirea a precedat cuvântul. Pentru a vorbi, trebuie să gândeşti şi a gândi înseamnă facultatea de a generaliza – facultate pe care animalele nu o au. Papagalul vorbeşte, dar nu înţelege o iotă din ce spune. Pe scurt, adevărul este că animalele nu vorbesc, deoarece natura nu le-a înzestrat cu destulă inteligenţă, altfel nimic nu le-ar împiedica s-o facă. Aşadar, aşa cum se cunoaşte de mult „pentru a exista vorbire – precum formula regula un critic priceput – trebuie să existe judecată şi raţionament, bazate măcar implicit pe un concept abstract şi universal”. însă de asemenea reguli întemeiate pe bunul simţ, profesorul Garner nu voia deloc să ţină seamă. Se-nţelege de la sine că teza sa stârni vii discuţii. De aceea el se hotărî să intre în legătură cu subiecţi pe care îi putea întâlni în număr mare şi făcând parte din multe specii în pădurile din Africa tropicală. Când va fi învăţat bine limba gorilă şi limba cimpanzee, se va întoarce în America şi va publica gramatica şi dicţionarul limbii maimuţelor. Toţi vor fi atunci nevoiţi să-i dea dreptate şi să se plece în faţa evidenţei.

Domnul Garner îşi ţinuse oare promisiunea făcută sieşi şi oamenilor de ştiinţă? Asta era întrebarea şi nu-ncape îndoială că doctorul Johausen credea că nu, aşa cum se va vedea.

În 1892, domnul Garner părăsi America plecând în Congo, ajunse la Libreville pe 12 octombrie şi stătu la factoria lui

John Holtand et Co. până în luna februarie 1894. Abia atunci profesorul se decise să-şi înceapă călătoria de studii. După ce urcă pe cursul lui Ogue cu un vaporaş, debarcă la Lambarene şi pe 22 aprilie ajunse la misiunea catolică din Fernand-Vaz. Preoţii îl primiră călduros în casa lor construită pe malul minunatului lac Fernand-Vaz. Doctorul nu putu fi decât foarte mulţumit de grija pe care o avură de el membrii misiunii, care nu se dădură în lături de la nimic pentru a-l ajuta să-şi ducă la îndeplinire explicaţia zoologică.

În spatele lăcaşului se înşiruiau primii copaci ai unei mari păduri unde trăiau puzderie de maimuţe. Nu se puteau închipui condiţii mai prielnice pentru a intra în legătură cu ele. Dar ceea ce trebuia încercat era să te stabileşti în preajma lor, să le cunoşti în intimitate, pe scurt să le împărtăşeşti viaţa. în acest scop, domnul Garner a dat să i se fabrice o cuşcă de fier demontabilă. Puse să se transporte cuşca în pădure. Şi, după spusele lui, trăi acolo trei luni în cea mai mare parte a timpului singur şi putu astfel să studieze maimuţele în starea lor naturală. De fapt, prevăzătorul american îşi instalase pur şi simplu casa metalică la 20 de minute depărtare de lăcaşul misionarilor, lângă fântâna lor, într-un loc pe care-l numi Fortul Gorilă şi unde ajungeai pe o cărare umbroasă. Dormi chiar în cuşcă trei nopţi de-a rândul. Muşcat de mii de ţânţari, nu rezistă mai mult, îşi demontă locuinţa şi se întoarse la misionari, cerându-le să-l primească din nou în casa lor, ceea ce aceştia făcură fără a-i lua nici o platŁ. în fine, la 18 iunie, părăsind definitiv lăcaşul misionarilor, pleca spre Anglia şi se-ntoarse apoi în America, aducând drept amintire din călătoria sa doi cimpanzei micuţi, care se-ncăpăţânară să^nu stea de vorbă cu el. Iată rezultatul obţinut de domnul Garner. In totul, unicul lucru sigur era că graiul maimuţelor, dacă exista, mai rămânea de descoperit ca şi respectivele funcţii care jucau un rol în formarea limbii lor. Profesorul susţinea că surprinsese diverse semne vocale cu

o semnificaţie precisă ca „Whouw” – hrană, „seni” – băutură, „iegk” – ia seama, şi altele de acelaşi fel, culese cu grijă. Mai târziu chiar, în urma experienţelor făcute la grădina zoologică din Washington şi graţie întrebuinţării fonografului, afirma că a notat un cuvânt generic care se raporta la tot ce se bea şi se mănâncă, un altul pentru folosirea mâinii şi al treilea pentru măsurarea timpului. Prin urmare această limbă era alcătuită, după el, din opt sau nouă sunete principale, schimbate de 30 sau 35 de modulaţii, cărora le dădea chiar tonalitatea muzicală, articularea făcându-se aproape totdeauna în la diez. în concluzie, după părerea lui, în conformitate cu teoria lui Darwin asupra unităţii speciilor şi transmiterea prin ereditate a însuşirilor fizice şi nu a defectelor, se putea spune: „Dacă rasele umane sunt urmaşele unei specii de maimuţe, de ce graiurile oamenilor nu s-ar trage din limba primară a acestor antropoide?” Dar pretinsa limbă a maimuţelor, cercetată de naturalistul Garner, nu-i alcătuită decât dintr-o serie de sunete pe care aceste mamifere le emit pentru a stabili o comunicare cu semenii lor ca şi celelalte animale: câini, cai, oi, rândunici, furnici, albine etc. Şi, conform observaţiei unui cercetător, această comunicare se face fie prin strigăte, fie prin semne sau anumite mişcări şi care, chiar dacă nu traduc gânduri propriu-zise, exprimă impresii vii, emoţii morale ca bucuria şi groaza.

Era limpede că problema n-a fost rezolvată de studiile incomplete şi prea puţin experimentate ale profesorului american. Doi ani după el, un doctor german îşi puse în minte să reînceapă încercarea, ducându-se de astă dată în adâncul pădurii, în mijlocul neamurilor de maimuţe şi nu la douăzeci de minute de lăcaşul unor misionari, cu riscul de a fi pradă ţânţarilor, în faţa cărora nu rezistase pasiunea semiologică a domnului Garner.

Trăia pe atunci în Camerun, la Malinba, un savant pe nume Johausen. Locuia acolo de câţiva ani. Era medic dar se ocupa mai degrabă de zoologie şi botanică decât de

profesia sa. Când află de nereuşita experienţei profesorului Garner, îi veni gândul s-o reia el, cu toate că avea peste 50 de ani. John Cort avusese prilejul să stea de câteva ori de vorbă cu doctorul la Libreville.

Dacă nu era tânăr, doctorul Johausen se bucura, în schimb, de o sănătate de fier. Vorbea engleza şi franceza ca limba sa maternă şi înţelegea dialectul indigen, datorită exercitării profesiei. Avea ceva avere, ceea ce-i îngăduia să dea îngrijiri gratuite, mai ales că nu avea nici rude directe, nici alţi posibili moştenitori. Independent, în adevăratul înţeles al cuvântului, fără a avea de dat nimănui socoteală, plin de o neclintită încredere în sine, de ce n-ar fi făcut ce-i plăcea? Trebuie să adăugăm că, bizar şi maniac, părea să aibă ceea ce se cheamă o minte sucită.

Doctorul ţinea în slujbă un băştinaş de care era destul de mulţumit. Când află de proiectul stăpânului său de a se duce să trăiască în pădure în mijlocul maimuţelor, indigenul primi să-l însoţească, fără a şti bine despre ce e vorba. Doctorul Johausen şi slujitorul său se puseră, prin urmare, pe treabă. O cuşcă demontabilă, de tipul celei a lui Garner, dar mai bine gândită şi mai confortabilă, fu comandată în Germania şi adusă la bordul unui pachebot care făcea escală la Malinba. în oraş găsiră fără greutate provizii, conserve şi altele, precum şi muniţii, în aşa fel încât să n-aibă nevoie de nimic pe o lungă perioadă de vreme. Cât despre mobilele, foarte simple, rufăria, veşmintele, obiectele de toaletă şi vasele de bucătărie, toate fură luate din casa doctorului, ca şi o flaşnetă veche, în ipoteza că maimuţele gustă farmecul muzicii. Doctorul Johausen puse de asemenea să se bată un număr de medalii de nichel cu numele şi portretul său, destinate autorităţilor acestei colonii de maimuţe pe care spera s-o întemeieze în Africa centrală. în sfârşit, la 13 februarie 1896, doctorul şi băştinaşul îmbarcară la Malinba tot materialul într-o luntre cu care voiau să urce cursul lui Nbarui pentru a merge… Unde? Acest lucru doctorul nu vru să-l spună şi nici nu-l

spuse nimănui. Neavând nevoie să se aprovizioneze o perioadă îndelungată de vreme, avea să fie la adăpost de orice amestec în treburile sale. împreună cu servitorul se va descurca fără ajutorul nimănui. Maimuţele printre care voia să trăiască nu vor avea deci nici o pricină de tulburare sau supărare şi el va şti să se mulţumească în tot acest timp cu deliciile conversaţiei lor, sigur că va pătrunde în tainele limbii macacilor. Ceea ce se află mai târziu fu că barca, după ce urcase pe Nbarui circa o sută de leghe, ancorase lângă satul Nghila; vreo douăzeci de negri au fost plătiţi să care materialul spre est. Dar după această ştire nu se mai auzi vorbindu-se de Johausen. Cărătorii se întorseseră la Nghila, dar nu fuseseră în stare să spună care era locul exact unde se despărţiseră de el. Trecuseră doi ani şi, în ciuda cercetărilor, rămase fără rezultat, nu se ştia nimic despre doctor şi credinciosul său servitor.

John Cort şi Max Huber descoperiseră poate acum, măcar în parte, ce se întâmplase.

Doctorul Johausen ajunsese cu escorta sa până la un râu din nord-estul pădurii de la Oubangui; apoi construise o plută slujindu-se de materialul adus cu sine pentru a o face dulapi şi scânduri. în sfârşit, după ce terminară lucrul, oamenii din escortă se-ntorseseră, iar el şi servitorul coborâseră cursul acestui rio necunoscut, se opriseră şi înălţaseră coliba în locul unde o descoperise Max Huber, sub primul şir de arbori de pe malul drept.

Asta era partea de istorie petrecută cu siguranţă. Dar la ce ipoteze nu dădea naştere cu privire la situaţia actuală! De ce era goală cuşca? De ce o părăsiseră cei doi locuitori ai ei? Câte luni, săptămâni, zile stătuseră acolo? Au plecat de bună voie? Probabil că nu. în cazul acesta, fuseseră răpiţi? De cine? De băştinaşi? Dar pădurea de la Oubangui trecea drept neumblată. Trebuiau să pună mai curând plecarea doctorului în seama unui atac al fiarelor? în fine, doctorul Johausen şi indigenul mai erau în viaţă? Cei doi prieteni îşi puseră numaidecât aceste întrebări. E adevărat

că la fiecare ipoteză n-aveau cum să afle răspunsul potrivit şi se pierdeau în meandrele misterului.

— Să citim ce scrie în carnet, propuse John Cort.

— Vom fi nevoiţi s-o facem, zise Max Huber. Poate, chiar dacă nu găsim informaţii precise, vom fi în stare să stabilim, pe baza datelor…

John Cort deschise carnetul din care câteva pagini se lipiseră unele de altele din cauza umezelii.

— Nu cred că vom afla mare lucru din acest carnet, fu de părere John Cort.

— De ce?

— Pentru că are toate filele albe în afară de prima.

— Şi ce-i pe prima pagină, John?

— Câteva frânturi de frază şi câteva date care, fără îndoială, trebuiau să-i slujească mai târziu doctorului Johausen să-şi redacteze jurnalul.

Şi John Cort reuşi, cu destulă greutate, să descifreze următoarele rânduri, scrise cu creionul în nemţeşte. Traduse pe măsură ce citea:

29 iulie 1896 – Ajuns cu escorta la liziera pădurii de Ungă Oubangui… Poposit pe malul drept al unui râu… De construit pluta…

3 august. Terminat pluta… Trimis înapoi escorta la Nghila… Făcut să dispară orice urmă a taberei… îmbarcat cu servitorul meu.

9 august. Coborât cursul de apă fără obstacole timp de 7 zile… Oprit într-o poiană… Multe maimuţe prin împrejurimi… Pare loc potrivit…

10 august. Debarcat materialul… Ales loc pentru ridicarea colibei-cuşcă sub primul şir de arbori de pe malul drept, la capătul poienii… Multe maimuţe, cimpanzei, gorile.

13 august. Rămânem aici… Locuim în colibă… Nimeni în împrejurimi… Nici urmă de om, băştinaş sau alb… Mult vânat de apă… Râu plin de peşte… Bine adăpostiţi în colibă pe timpul unei furtuni.

27 august. Au trecut 27 de zile… Existenţa zilnică bine organizată. Câţiva hipopotami la suprafaţa râului. dar nici o agresiune din partea lor… Doborât elani şi antilope. Maimuţe mari s-au apropiat noaptea trecută de colibă. Din ce specie? Nu mi-am putut da seama… N-au fost duşmănoase, alergau primprejur sau stăteau căţărate în copaci… Crezut că întrevăd un foc la vreo sută de paşi în desiş… Lucru ciudat de verificat: se pare că aceste maimuţe vorbesc, că schimbă între ele câteva cuvinte… Un pui a zis: „Ngora!… Ngora!… Ngora!”, vorbă pe care băştinaşii o întrebuinţează pentru.mamă”.

Llanga asculta cu atenţie ceea ce citea prietenul său John şi la ultimul rând strigă:

— Da… da… ngora… ngora… mamă… ngora… ngora. Repetarea de către Llanga a cuvântului care trezise curiozitatea doctorului Johausen îi aminti lui John Cort că parcă şi lui îi sunase la ureche noaptea trecută această vorbă. Crezându-se pradă unei iluzii, unei greşeli, nu spusese nimic despre acest incident tovarăşilor săi. Dar, după ce citi remarca doctorului, socoti că trebuie să-i pună la curent. Şi cum Max Huber se-ntreba uimit:

— Oare doctorul Garner să fi avut dreptate? Să existe maimuţe vorbitoare…?

John Cort afirmă:

— Tot ce pot spune, dragă Max, e că şi eu am auzit cuvântul „ngora”!

Apoi povesti în ce împrejurări fusese rostit cu o voce jeluitoare, în timpul nopţii din 14 august, când stătuse de veghe.

— Ia te uită, exclamase Max Huber, asta începe să fie într-adevăr extraordinar.

— Nu-i ceea ce îţi doreai, dragă prietene? răspunse John Cort.

Khamis ascultase şi el întreaga istorie. Era vădit că lucrurile care-i tulburau pe francez şi pe american îl lăsau rece. Primi cu nepăsare faptele privitoare la doctorul

Johausen. Pentru el principalul eveniment îl constituia construirea unei plute de care puteau să se folosească, precum şi de obiectele din cuşca părăsită. Cât despre a şti ce se-ntâmplase cu doctorul şi servitorul lui, foreloperul nu înţelegea de ce trebuie să se frământe pentru aşa ceva şi cu atât mai puţin că poate trece cuiva prin gând să se repeadă în adâncurile Marii Păduri pentru a descoperi urmele celor doi cu riscul de a fi răpit, cum se petrecuse fără îndoială cu aceştia. Deci, dacă Max Huber şi John Cort ar fi propus să plece în căutarea lor, el avea să se silească să le scoată din cap ideea asta şi le va aminti că singura decizie de luat era să-şi urmeze călătoria pe apă până la Oubangui. De altfel, dacă stăteai să te gândeşti cât de puţin, îţi dădeai seama că nici o încercare nu se putea face cu mari şanse de reuşită. în ce direcţie trebuiau s-o ia ca să-l găsească pe doctorul neamţ? Poate, dacă ar fi existat cel mai mic indiciu, John Cort ar fi socotit de datoria sa să-i vină în ajutor, iar Max Huber s-ar fi considerat ca unealta salvării lui, aleasă de soartă.

Dar din carnet nu era de aflat nimic, nimic decât aceste frânturi de frază, din care ultima fusese aşternută pe hârtie la data de 25 august şi, în afară de asta, nişte pagini albe răsfoite în zadar până la ultima.

John Cort trase încheierea:

— Nu-ncape îndoială că doctorul a sosit aici la 9 august, iar notele se opresc la 25 ale aceleiaşi luni. Dacă după această dată n-a mai scris, înseamnă că dintr-o pricină sau alta şi-a părăsit coliba unde n-a locuit decât 13 zile.

si

— Şi, adăugă Khamis, nu-i cu putinţă să-ţi închipui ce s-a întâmplat cu el.

— Totuşi, spuse Max Huber, deşi nu sunt curios…

— Vai! dragă prietene, dar eşti în cel mai mare grad…

— Ai dreptate, John, şi ca să dăm de firul acestei taine…

— Să plecăm, se mulţumi să zică foreloperul.

Într-adevăr, n-aveai de ce să mai întârzii pe aceste meleaguri. Trebuiau să repare pluta, să părăsească poiana şi să coboare pe râu. Dacă mai târziu vor socoti că se cuvine să organizeze o expediţie să-l caute pe doctorul Johausen şi să se aventureze până la capătul Marii Păduri, o puteau face în condiţii mai prielnice şi atunci cei doi prieteni n-aveau decât să ia parte la aceste cercetări.

Înainte de a ieşi din cuşcă, foreloperul se uită cu grijă prin fiecare colţişor. Poate mai găsea vreun lucru de care aveau nevoie. Luându-l, nu făceau nimic rău, căci după doi ani de absenţă nu era de aşteptat ca posesorul lui să reapară şi să-l vrea înapoi.

Coliba, bine construită şi încă solidă, le oferea un excelent adăpost. Acoperişul de zinc, acoperit cu paie rezistase intemperiilor şi vremii proaste. Faţada, singura cu parmalâc, era orientată spre est şi deci mai puţin expusă vânturilor puternice. Probabil că mobilele, rufele, masa, scaunele, cuferele ar fi fost intacte, dacă n-ar fi fost transportate în altă parte, ceea ce, la drept vorbind, părea destul de ciudat. Totuşi, după cei doi ani cât fusese nelocuită, coliba avea nevoie de diverse reparaţii. Scândurile, pereţii laterali începeau să se desfacă, picioarele tocului de la uşă jucau în pământul umed, semne de dărăpănare se arătau sub dantelele de ierburi şi liane. Treaba asta însă nu-i privea pe Khamis şi tovarăşii săi. Părea puţin probabil ca această cabană să slujească de adăpost altui amator de simiologie. O vor lăsa aşadar aşa cum o găsiseră. Acum era de văzut dacă nu vor da însă de altceva în afară de ceainicul, ceaşca, tocul de ochelari, toporişca şi cutia cu carnetul pe care le descoperiseră înainte. Khamis căută cu cea mai mare grijă. Dar nu găsi nici arme, nici unelte, nici lăzi, nici conserve, nici veşminte. Era tocmai pe punctul să iasă cu mâna goală, când în ungherul din fund, în dreapta, pe jos, izbind cu piciorul în pământ, auzi un sunet metalic.

— Aici se află ceva, spuse el.

— O cheie, poate, rosti Max Huber.

— De ce o cheie? întrebă John Cort.

Khamis scoase nu o cheie, ci o cutie mare metalică, îngropată în acel loc. Părea să nu fi suferit nici o stricăciune şi avură bucuria să vadă că în ea se aflau vreo sută de cartuşe.

— Mulţumesc, dragă doctore, exclamă Max Huber şi să ne-ajute soarta să-ţi răsplătim într-o zi serviciul pe care ni l-ai făcut.

Mare serviciu, într-adevăr, căci cartuşele erau exact de acelaşi calibru cu cele pentru carabinele foreloperului şi ale tovarăşilor săi.

Nu le mai rămânea decât să se întoarcă la locul de popas şi să repare pluta.

— înainte de asta, propuse John Cort, hai să vedem dacă nu găsim vreo urmă a doctorului Johausen şi servitorului său… E posibil ca amândoi să fi fost duşi de băştinaşi în adâncurile pădurii, dar tot aşa de bine se poate să fi murit apărându-se… şi dacă rămăşiţele lor pământeşti au rămas neîngropate…

— Datoria noastră este să-i înmormântăm, adăugă Max Huber. Căutările pe o rază de 100 de metri nu dădură nici un rezultat.

Trebuiau să tragă concluzia că nefericitul Johausen fusese răpit – şi de cine dacă nu de un trib, poate chiar de cel pe care doctorul îl lua drept o colonie de maimuţe vorbitoare. Cum altfel le-ar fi auzit noaptea discutând între ele? Parcă există cvadrumani care să aibă darul avorbirii!

— în orice caz, asta arată, remarcă John Cort, că pădurea Oubangui este cutreierată de nomazi şi trebuie să fim cu ochii în patru…

— Aşa-i, încuviinţă energic Khamis. Şi acum, spre plută…

— Fără a şti ce s-a întâmplat cu doctorul? replică Max Huber. Unde ar putea să fie?

— Acolo unde sunt oamenii de la care nu mai vine nici o ştire, zise John Cort.

— Asta-i un răspuns, John'/

— E singurul pe care ni-l putem da, dragă Max.

Când ajunseră înapoi la grotă era în jur de 9. Khamis pregăti întâi masa. Având acum un ceaun, Max Huber ceru să fie înlocuită carnea friptă cu carne fiartă. Va fi o schimbare. Propunerea lui, odată acceptată, aprinseră focul şi, spre prânz, se linseră pe degete mâncând o supă căreia nu-i lipsea decât pâinea, legumele şi sarea. Dar înainte de masă lucrară toţi să repare pluta, aşa cum făcură şi după aceea. Din fericire Khamis găsise în spatele cabanei câteva scânduri putând înlocui pe cele ale platformei, care putreziseră în câteva locuri. Asta-i scutise de multă trudă şi bătaie de cap, dată fiind lipsa de unelte. Ansamblul de dulapi şi scânduri fu legat cu ajutorul lianelor la fel de solide ca sârmele sau cel puţin odgoanele. Terminară când soarele dispăru pe după copacii de pe malul drept al râului.

Amânară plecarea pentru a doua zi în zori. Era mai bine să petreacă noaptea în grotă. într-adevăr, ploaia care sta să cadă începu sub formă de aversă pe la opt.

Aşadar, după ce găsiseră locul unde locuise doctorul Johausen, Khamis şi tovarăşii săi aveau să-l părăsească fără a şti ce se-ntâmplase cu acesta. Nici o urmă! Niciuna! Acest gând nu înceta să-l frământe pe Max Huber, în timp ce pe John Cort nu-l preocupa din cale-afară iar pe foreloper îl lăsa chiar cu totul nepăsător. Max Huber începu să viseze la babuini, cimpanzei, gorile, mandrili, maimuţe vorbitoare, deşi îşi dădea seama că doctorul nu putuse avea de-a face cu indigenii. Şi atunci, cu imaginaţia lui bogată – Marea Pădure îi reapăru învăluită în mister, bântuită de ciudăţenii de neînchipuit, pe care i le trezeau în minte adâncurile ei: populaţii noi, fiinţe necunoscute, sate -pierdute sub copacii uriaşi, înainte de a se întinde în fundul grotei, zise:'

— Dragă John şi Khamis, vreau să vă supun o propunere.

— Ce fel de propunere, Max?

— Să facem ceva pentru doctor…

— Doar n-o fi să plecăm în căutarea lui? strigă indignat Khamis.

— Nu, răspunse Max Kuber, dar să dăm numele lui cursului de apă, care presupun că nu se cheamă în nici un fel.

Iată de ce de-acum încolo rio Johausen avea să figureze pe hărţile moderne ale Africii ecuatoriale.

Noaptea trecu în linişte şi cât timp veghează cu schimbul nici John Cort, nici Max Huber, nici Khamis nu auziră nici un cuvânt care să le izbească urechea.

IX.

DUŞI DE CURENTUL RÂULUI JOHAUSEN.

Era şase jumătate dimineaţa când, la 16 martie, plecară cu pluta, care se depărta de mal şi porni pe firul apei.

De-abia se crăpa de ziuă. Se iveau zorii. Mânaţi de un vânt puternic, norii alergau sus pe cer. Nu sta să plouă, dar timpul era închis şi aşa avea să rămână probabil în tot restul zilei. Khamis şi tovarăşii săi n-aveau de ce să se plângă, deoarece trebuiau să coboare un râu expus de obicei din plin razelor perpendiculare ale soarelui.

Pluta, de formă alungită, nu măsura decât şapte-opt picioare lăţime şi vreo douăsprezece lungime, ceea ce ajungea tocmai bine pentru patru persoane şi cele câteva obiecte pe care le luaseră cu ei. Se reduceau la foarte puţin de altfel: cutia de metal cu cartuşe, carabinele, ceainicul, ceaunul, ceaşca. Cele trei revolvere de un calibru inferior faţă de al carabinelor nu puteau sluji decât pentru a trage vreo 20 de gloanţe, stând să numeri cartuşele rămase în buzunarele lui John Cort şi Max Huber. Se putea nădăjdui că vânătorilor nu le vor lipsi muniţiile până ce vor sosi pe malurile lui Oubangui.

În faţă, pe un strat de pământ bătătorit se afla o grămadă de lemne uscate, uşor de reînnoit în cazul când Khamis ar fi avut nevoie de foc în afara orelor de popas. în spate, o vâslă puternică, făcută dintr-una din scânduri, îngăduia conducerea plutei sau cel puţin menţinerea ei pe direcţia

curentului. între cele două maluri, la o depărtare de 50 de metri unul de altul, curentul se deplasa cu o viteză de circa un kilometru pe oră. Mergând în acest ritm, pluta va avea nevoie deci de douăzeci-treizeci de zile ca să străbată cei 400 de kilometri până la Oubangui. Dacă era, în medie, cam acelaşi timp pe care l-ar fi luat mersul pe jos, prin pădure, măcar îşi cruţau aproape total forţele. Cât despre obstacolele ce puteau zăgăzui cursul râului Johausen, n-aveai cum să le ştii dinainte. Ceea ce constatară însă de la început, era că râul părea adânc şi şerpuitor. Trebuia să-i supraveghezi cu grijă cursul. Dacă va fi împiedicat de viitori sau căderi de apă, foreloperul avea să ia măsuri după împrejurări.

Până la popasul de prânz navigară uşor. Manevrând bine, se feriră de vârtejuri şi de contracurenţii de la cotituri. Pluta nu se ciocni niciodată de mal, datorită îndemânării lui Khamis, care corecta direcţia cu o mână viguroasă.

John Cort stătea în faţă, cu carabina alături, cercetând malurile în scop pur cinegetic. Voia să înnoiască proviziile. Dacă vreun vânat cu blană sau cu pene ar fi ajuns pe lângă el, l-ar fi doborât cu uşurinţă. Aşa se şi întâmplă pe la nouă şi jumătate. Un glonte îl omorî pe loc pe un waterbuck, un soi de antilopă care cutreieră malurile râurilor.

— Frumoasă lovitură, zise Max Huber.

— Lovitură zadarnică, declară John Cort, dacă nu putem pune mâna pe animal.

— Nici o grijă, vom reuşi în câteva clipe, rosti foreloperul. Şi apăsând pe vâslă, apropie pluta de mal, lângă un mic prund unde zăcea waterbuck-ul. Animalul fu tăiat în bucăţi, păstrând pe cele necesare pentru masa următoare.

Între timp Max Huber dădu dovada talentelor sale de pescar, cu toate că nu avea la îndemână decât unelte foarte rudimentare, două capete de sfoară găsite în cuşca doctorului şi, drept cârlige, nişte spini de salcâm care aveau ca momeală mici bucăţi de carne. Peştii, printre care unii se vedeau trecând chiar la suprafaţa apei, se vor hotărî oare

să muşte? Max Huber sta îngenuncheat la tribord, iar Llanga la dreapta lui urmărea operaţia cu un viu interes. Trebuie să credem că ştiucile din rio Johausen sunt pe cât de lacome, pe atât de proaste deoarece, puţin mai târziu, una înghiţi cârligul. După ce o „prăpădi” – ăsta era cuvântul potrivit – aşa cum fac indigenii cu hipopotamul prins în asemenea condiţii – Max Huber o aduse cu destulă îndemânare până la capătul undiţei. Peştele cântărea opt-nouă livre şi puteţi fi siguri că preacinstiţii călători nu au aşteptat până a doua zi ca să se ospăteze cu acest fel gustos. La popasul de prânz ia masă se servi friptură de waterbuck şi o ştiucă din care nu rămase decât oasele. Pentru cină se hotărâră să facă o supă cu o bucată bună de antilopă. Şi cum pentru asta era nevoie de mai multe ore ca să fiarbă bine carnea, foreloperul aprinse focul în partea dinainte a plutei şi puse ceaunul. Apoi plutiră fără întrerupere până seara.

După-amiază nu se mai pescui nimic. Pe la şase, Khamis se opri lângă o plajă îngustă şi stâncoasă, umbrită de crengile joase ale unui arbore de gumă din soiul Krabah. îşi alesese bine locul de poj>as, căci scoicile bivalve, mulele şi stridiile mişunau sub pietre. încât unele fripte, altele crude completară plăcut cina. Cu trei-patru pesmeţi şi puţină sare ar fi avut un gust desăvârşit.

Cum noaptea se vestea întunecoasă, foreloperul nu vru să plutească în derivă. Râul Johausen ducea câteodată trunchiuri uriaşe. O ciocnire putea fi foarte dăunătoare pentru plută. Se culcară aşadar pe o grămadă de iarbă la poalele arborelui de gumă. Ca de obicei, John Cort, Max Huber şi Khamis statură de veghe cu schimbul. Nu avură nici un oaspete nepoftit. Doar ţipetele maimuţelor se auziră de la apusul până la răsăritul soarelui.

„Şi îndrăznesc să spun că sunt dintre cele nevorbitoare!” exclamă Max Huber când, în zori. se duse să-şi cufunde faţa şi mâinile. pe care nu le cruţaseră păcătoşii de ţânţari, în apa limpede a râului.

Dimineaţa trebuiră să plece cu o oră mai târziu. Ploua cu găleata. Era mai bine să te păzeşti de asemenea ploi diluviene pe care deseori cerul le revarsă asupra regiunii ecuatoriale a Africii. Frunzişul des al arborelui de gumă feri într-o oarecare măsură tabăra precum şi pluta acostată la poalele rădăcinilor sale puternice. în plus era şi vijelie. Pe suprafaţa râului stropii de apă se rotunjeau ca mici becuri electrice. Câteva tunete bubuiau în amonte tară a fi urmate de fulgere. Nu aveau a se teme de grindină, căci uriaşele păduri din Africa au darul să-i abată căderea. Totuşi, starea atmosferică era destul de alarmantă pentru ca John Cort să zică:

— Dacă nu încetează ploaia, e mai bine să rămânem pe loc. Avem acum muniţii, cartuşierele ne sunt pline, dar ne lipsesc hainele de schimb.

— în cazul ăsta, îi răspunse Max Huber râzând, de ce să nu ne-mbrăcăm după moda locală, adică în pielea goală? Ar fi mult mai simplu. E de-ajuns să te scalzi şi ţi-ai şi spălat rufele. Apoi n-ai decât să te freci de tufăriş ca să-ţi perii costumul.

Adevărul este că de vreo săptămână. cei doi prieteni îşi spălau hainele în fiece dimineaţă neputând să le schimbe.

Dar aversa foarte violentă nu dură decât o oră. Nu pierdură vremea, căci luară între timp masa de dimineaţă. La ea aveau un fel nou de mâncare, foarte binevenit: ouă de dropie, proaspăt ouate, descoperite de Llanga şi pe care Khamis le puse la fiert în ceainic. Şi de această dată Max Huber se plânse. nu fără dreptate, că mama natură iar l-a lăsat fără un grăunte de sare la bucate, deşi e aşa de greu să te lipseşti de el.

Pe la şapte şi jumătate ploaia încetă, cu toate că cerul rămase acoperit. Pluta o luă iar pe firul apei. dusă de curent prin mijlocul râului. Undiţele fiind aruncate, mai mulţi peşti avură bunăvoinţa să muşte la timp pentru a figura printre felurile mesei de prânz. Khamis propuse să nu mai facă obişnuitul popas, ca să recupereze întâr- /ierea de

dimineaţă. Toţi fură de acord, John Cort aprinse focul şi ceaunul clocoti curând deasupra cărbunilor aprinşi. Cum mai aveau destul din carnea de vvaterbuck, puştile rămaseră mute. deşi Max Huber fu ispitit de mai multe ori să tragă în câteva animale frumoaşe ce alergau perechi-perechi pe mulul râului. Această parte a pădurii era plină de vânat. Fără a mai vorbi de păsări, pe-aici umblau şi o mulţime de rumegătoare. Ades capete de pallah şi de sassaby – nişte soiuri de antilopă – îşi ridicară coarnele printre ierburile şi trestiile de pe mal. De câteva ori, elani mari şi puternici, cerbi lopătari roşii, steimbock, gazele micuţe, kudu, din specia de cerbi din Africa centrală, cuagga şi chiar girafe, a căror carne e foarte gustoasă, îşi făcură apariţia prin apropiere. Ar fi fost uşor să dobori unele din aceste animale, dar la ce bun, de vreme ce hrana era asigurată până a doua zi? Şi apoi n-avea rost să încarci prea tare pluta şi să mai ocupi ceva din locul şi aşa destul de mic. John Cort îi şi atrase atenţia prietenului său asupra acestui lucru.

— Ce vrei, dragă John, mărturisi Max Huber. Puşca mea ocheşte parcă singură când are vânat în dreptul ei!

Totuşi, deoarece era vorba să tragă doar de frumuseţea trasului – cum fac de altfel mulţi vânători – Max Huber îi porunci carabinei sale să stea locului şi să nu i se urce singură la umăr. împrejurimile nu răsunară aşadar pe neaşteptate de împuşcături şi pluta coborî în linişte mai departe pe râul Johausen.

Khamis, John Cort şi Max Huber avură în schimb prilejul să-şi scoată paguba în timpul după-amiezii. Focurile de armă îşi făcură auzit glasul – glasul apărării dacă nu cel de atac. Parcurseseră de dimineaţă vreo 10 kilometri. Râul şerpuia capricios în nenumărate meandre, cu toate că direcţia lui generală se menţinea în continuare spre sud-vest. Malurile foarte accidentate erau mărginite dc copaci uriaşi, ma[ales bombacsi, a căror umbrelă se întindea până deasupra apei. închipui ţi-vă! Deşi râul Johausen nu se

îngustase şi lăţimea lui atingea câteodată 50-60 de metri, crengile joase ale bombacsilor se întâlneau şi formau un leagăn de verdeaţă sub care se auzea un susur şi un clipocit uşor. Multe dintre crăci, împletite între ele la capete, se legau unele de altele cu liane şerpuitoare ca o punte vegetală pe care clovni agili sau cel puţin maimuţe ar fi putut să treacă de pe un mal pe celălalt. Norii aducători de furtună, care nu părăsiseră încă zonele joase ale orizontului, făceau ca soarele să dea parcă foc văzduhului, iar razele lui să cadă drept asupra râului. Prin urmare Khamis şi tovarăşii săi nu puteau decât să se bucure că pluteau sub acest acoperiş de verdeaţă. Le amintea de mersul prin pădure de-a lungul cărăruilor umbroase, dar acum nu se mai oboseau şi nu aveau să-şi croiască drum prin tufărişul de siziphus sau alte ierburi spinoase.

— Pădurea de lângă Oubangui e un adevărat parc, declară John Cort, un parc cu pilcuri de copaci uriaşi şi ape curgătoare. Te-ai putea crede prin Parcul Naţional al Statelor Unite, la izvoarele lui Missouri şi Yellowstone.

— Un parc populat de maimuţe, zise Max Huber. S-ar părea că şi-a dat întâlnire aici întreg neamul lor! Sântern în plin regat cvadruman, unde cimpanzeii, gorilele şi gibonii domnesc în lege.

Observaţia era îndreptăţită de mulţimea maimuţelor care ocupa malurile, se cocoţa prin copaci, alerga şi se zbenguia în adâncurile pădurii. Khamis şi tovarăşii săi nu văzuseră niciodată o cantitate aşa de mare, nici cete atât de zgomotoase şi mişcăreţe. Ce mai strigăte, salturi şi tumbe şi pe deasupra o serie de strâmbături demne de a fi surprinse de un fotograf.

— La urma urmei, adăugă Max Huber, nimic mai firesc! Nu ne aflăm oare în centrul Africii?

Dar era nevoie mai degrabă să fie prevăzători sau să ia măsuri împotriva manifestărilor duşmănoase ale maimuţelor care aveau o mare superioritate numerică. Ar fi fost foarte greşit să le tratezi ca pe o cantitate neglijabilă.

Aceşti cvadrumani alcătuiau o armată recrutată din toate populaţiile simieşti din Oubangui. Purtările lor nu te puteau înşela şi aveau să fie curând siliţi să se apere cu înverşunare.

Foreloperul urmărea cu destulă înverşunare săriturile şi gălăgia maimuţelor. Neliniştea i se citea pe chipul aspru, sângele îi urcase în obraji, îşi încruntase sprâncenele dese, fruntea i se încreţise şi arunca în jur priviri vii şi sfredelitoare.

— Fiţi gata, spuse el, cu carabina încărcată şi cu cartuşele la îndemână, căci nu ştiu ce întorsătură vor lua lucrurile.

— Aş! un foc de puşcă ar risipi cetele astea cât ai clipi, rosti Max Huber.

Şi puse mâna pe carabină.

— Nu trage, domnule Max, strigă Khamis. Nu trebuie să le atacăm, nu trebuie să le provocăm! Destul că vom fi poate siliţi să ne apărăm!

— Dar, uite, au şi început, exclamă John Cort.

— Să nu ripostăm decât dacă e absolut nevoie, zise Khamis.

Maimuţele deveneau tot mai agresive. Aruncau cu pietre, cu cioturi de lemn. Cele mari le zvârleau de pe mal destul de periculos, cu o putere colosală. Foloseau însă şi proiectile mai inofensive, ca fructe smulse din copaci.

Foreloperul încerca să menţină pluta în mijlocul râului, la o distanţă egală şi de un mal şi de celălalt. Loviturile vor fi mai puţin primejdioase dacă ţinta era mai depărtată, mai nesigură. Din păcate, n-aveau cum să se adăpostească împotriva atacului. în plus, numărul asediatorilor creştea şi mai multe proiectile îi atinseră pe pasageri fără a-i izbi, e adevărat, prea tare.

— Destul, grăi supărat Max Huber.

Şi, ţintind o gorilă care umbla printre trestii, o doborî pe loc. La zgomotul împuşcăturii, maimuţele scoaseră ţipete asurzitoare. Agresiunea nu încetă şi cetele nu fură puse pe fugă. Dacă ar fi vrut să nimicească toate maimuţele, una

după alta, nu le-ar fi ajuns câtă muniţie aveau. Chiar în cazul că ar fi doborât cu fiecare glonte un cvadruman, şi-ar fi terminat repede cartuşele. Ce le rămânea atunci de făcut vânătorilor?

— Să nu mai tragem! ordonă John Cort. N-am face decât să aţâţăm animalele astea blestemate. Vom scăpa poate cu câteva vânătăi Iară însemnătate.

— Mulţumesc, ripostă Max Huber, pe care o piatră îl izbise în picior.

Continuară, prin urmare, să coboare, urmăriţi de o dublă escortă pe malurile râului foarte întortocheat în această parte a sa. Când se îngusta la anumite cotituri, albia îşi reducea o treime din lăţime. Atunci mersul plutei se accelera împreună cu viteza curentului, lira de sperat că la venirea nopţii ostilităţile să înceteze. Poate că asediatorii se vor împrăştia prin pădure. In orice caz, dacă va trebui, în loc să se oprească pentru popasul de seară, Khamis se hotărî să rişte să navigheze toată noaptea. Nu era decât ora patru şi până la şapte situaţia rămânea foarte îngrijorătoare. De fapt, ea se agrava şi pentru că pluta nu era la adăpost de cotropitori. Dacă maimuţelor, ca şi pisicilor, nu le place apa, dacă cei patru călători n-aveau a se teme că se aruncă să înoate până la plută, crengile ce se întindeau deasupra râului le îngăduiau în anumite locuri să se aventureze pe aceste punţi de crăci şi liane, apoi să se lase să cadă pe capul lui Khamis şi al tovarăşilor săi. N-ar fi decât un joc pentru aceste făpturi agile. Cinci sau şase gorile încercară chiar această manevră în jur de ora cinci la un cot al râului unde se-ntâlneau crengile unui bombacs. Animalele, stând la 50 de paşi în aval, aşteptau trecerea plutei. John Cort le dădu de ştire.celorlalţi, arătând spre gorile, ale căror intenţii erau limpezi.

— Or să se lase pe plută, strigă Max Huber, dacă nu le silim s-o ia la goană.

— Trageţi! comandă foreloperul.

Răsunară trei împuşcături. Trei maimuţe, lovite mortal, căzură în râu, după ce încercară zadarnic să se agate de crengi. Cu o larmă asurzitoare, vreo 20 de cvadrumani se porniră printre liane, gata să se repeadă asupra plutei. Trebuiră să-ncarce iute armele din nou şi să tragă fără a pierde o clipă. Urmă o ploaie de gloanţe. Zece sau douăsprezece gorile şi cimpanzei fură răniţi înainte ca pluta să se afle sub puntea vegetată. Descurajate, celelalte maimuţe fugiră pe mal.

Prin minte îţi trecea musai gândul că dacă profesorul Garner s-ar fi dus în miezul pădurii, ar ti avut aceeaşi soartă ca doctorul Johausen. Admiţând că populaţia codrului i-a făcut acestuia din urmă o primire asemănătoare cu cea pregătită lui Khamis, John Cort şi Max Huber mai trebuiau oare să-i explice pieirea? Totuşi, în caz de agresiune ar fi găsit nişte mărturii ale faptului. Instinctele destructive ale maimuţelor nu ar fi cruţat cuşca din care n-ar fi lăsat altceva decât câteva rămăşiţe.

Dar la această oră, nu aveau a se gândi la soarta doctorului german, ci la ce se-ntâmplă cu pluta. Râul se-ngustase încetul cu încetul. La dreapta, la 100 de paşi mai încolo, înainte de un nou cot.

vârtejurile apei arătau că se apropie de o bulboană. Dacă pluta, atrasă de viitoare, nu mai era dusă de curentul abătut de cotitură, va fi aruncată pe mal. Khamis putea, la nevoie, s-o menţină cu vâsla pe firul apei, dar s-o îndepărteze de bulboană era greu. Maimuţele de pe malul drept vor veni s-o asalteze în număr mare. Aşadar trebuia în primul rând să le gonească cu focuri de armă. începură să tragă în momentul când pluta începea să se-nvârtească în loc. După o clipă, ceata dispăru. Nu gloanţele, nu zgomotul împuşcăturilor le pusese pe fugă. De o oră, la zenit, furtuna se pregătea să izbucnească. Nori vineţii acopereau acum tot cerul. Deodată fulgerele luminară văzduhul şi uraganul se dezlănţui cu acea iuţeală specifică latitudinilor joase. Maimuţele resimţiră tulburarea

instinctivă pe care o provoacă la toate animalele^ influenţa electricităţii când văzură văzduhul brăzdat de fulgere. înspăimântate, alergară să caute sub copacii mai stufoşi un adăpost împotriva zigzagurilor de lumină orbitoare, împotriva formidabilei ruperi de nori. în puţine clipe malurile rămaseră pustii şi din întreaga ceată nu se mai vedeau decât vreo 20 de trupuri, neînsufleţite, zăcând între trestii.

X.

NGORA.

A doua zi cerul se înseninase din nou – s-ar fi zis că un pământuf uriaş îl curăţase de nori – şi-şi arcuia bolta de un albastru viu deasupra coroanei copacilor. La răsăritul soarelui bobitele de apă de pe frunze şi de pe firele de iarbă pieriră ca prin farmec. Solul, uscându-se repede, te poftea parcă să mergi prin pădure. Dar nu se punea în nici un caz problema să reia drumul pe jos. Dacă rio Johausen nu se abătea de la direcţia sa spre sud-vest, Khamis nu se-ndoia că vor ajunge în douăzeci de zile la bazinul lui Oubangui.

Turburărije atmosferice, miile de fulgere, bubuitul prelung al tunetelor, căderea trăsnetelor nu încetaseră decât la trei dimineaţa. După ce acostaseră trecând de bulboană, găsiră un adăpost pentru plută. în acel loc se înălţa un uriaş baobab din ai cărui trunchi scorburos nu mai rămăsese decât scoarţa. Khamis şi tovarăşii lor, strângându-se puţin, încăpură cu toţii înăuntru. Duseră acolo şi puţinele lor ustensile, arme şi muniţii care nu avură de suferit din pricina rafalelor şi putură fi îmbarcate fără nici o stricăciune la ora plecării.

— Pe legea mea, furtuna asta a venit la ţanc! observă John Cort. întreţinându-se cu Max, în vreme ce foreloperul pregătea ultimele bucăţi de vânat pentru masa de dimineaţă.

Stând de vorbă, cei doi îşi curăţau carabinele, lucru de care se simţea neapărat nevoie după multele focuri trase în ajun.

Între timp, Lâanga scotocea printre trestii şi ierburi în căutarea cuiburilor şi ouălor.

— Da, dragul meu John, într-adevăr la ţanc, spuse Max Huber, şi sper ca blestematelor alea de animale să nu le vină în minte să se întoarcă acum când furtuna a trecut… Oricum, să fim cu ochii în patru…

Şi Khamis se temea ca în zori cvadrumanii să nu revină pe maluri. La început se linişti; nu se auzea nici un sunet suspect pe măsură ce se făcea ziuă.

— Am mers pe mal vreo sută de paşi şi n-am zărit nici o maimuţă, îl asigură John Cort.

— Asta-i semn bun, răspunse Max Huber, şi nădăjduiesc să-mi folosesc de-acum încolo cartuşele în alt fel decât ca să ne apărăm împotriva macacilor! Am crezut că mi se vor duce toate rezervele…

— Şi cum le-am fi putut reînnoi, mă-ntreb? zise John Cort… Nu ne putem bizui c-o să găsim o a doua cuşcă pentru a ne reaproviziona cu gloanţe, plumb şi praf. de puşcă…

— Ei! exclamă Max Huber, când mă gândesc că bunul nostru doctor voia să stabilească relaţii sociale cu asemenea creaturi. Drăguţe fiinţe, n-am ce spune! Şi să mai vrei să descoperi ce termeni întrebuinţează ca să se poftească la cină şi cum îşi zic „bună ziua şi bună seara”, trebuie într-adevăr să fii profesorul Garner sau altul de soiul lui, ca, de pildă, doctorul Johausen…

— în orice caz, dragul meu Max, dacă în privinţa primului n-avem a ne face griji, deoarece pare să fi rupt orice legături cu societatea maimuţelor, cu al doilea lucrurile ar putea să nu stea aşa şi tare mi-e teamă că…

— Că babuinii sau alt neam i-au rupt oasele, urmă Max Huber. După cum ne-au primit ieri, se vede cât de civilizaţi sunt şi nu cred c-or să se schimbe vreodată.

— Vezi, Max, probabil că fiecare specie îşi are felul ei de a fi. Maimuţele ca maimuţele…

— Şi oamenii ca oamenii, completă Max râzând. Cu toate astea, îmi pare tare rău că mă întorc la Libreville fără nici o ştire despre doctor…

— Sunt de acord, dar esenţial pentru noi e să putem străbate această pădure nesfârşită…

— O vom face!

— Fie, însă aş vrea s-o fi făcut!

De fapt; parcursul părea să aibă cele mai bune şanse de reuşită de vreme ce pluta n-avea decât să se lase în voia curentului. Dar mai trebuia ca albia lui rio Johausen să n-aibă vâltori mari, să nu fie tăiată de zăgazuri sau întreruptă de căderi de apă. De asta se temea şi foreloperul. în acea clipă îşi chemă tovarăşii la masă. Llanga se întoarse şi el aducând câteva ouă de raţă care fură păstrate pentru la prânz. Datorită hălcii de antilopă nu va fi nevoie să se mărească provizia de carne înainte de următorul popas.

— Ei, dacă stau să mă gândesc, rosti John Cort, în caz că nu vrem să ne fi cheltuit degeaba muniţiile, ne-am putea hrăni cu carne de maimuţă…

— Vai, nu! exclamă dezgustat Max Huber.

— Că doar nu ţi-o fi scârbă?

— Ce, dragul meu John, ai poftă de un cotlet de gorilă, nişte muşchiuleţ de gibon sau fripturică de cimpanzeu? Ori mai bine frigărui de mândrii.

— Nu-i aşa de rău, îl întrerupse Khamis. Băştinaşii nu se dau în lături de la carne de maimuţă friptă.

— Şi eu aş mânca la nevoie, zise John Cort.

— Antropofagule, îl mustră Max Huber. Aproape că ţi-ai mânca semenul.

— Mulţumesc, Max!

Până la urmă lăsară păsărilor de pradă maimuţele ucise în timpul bătăliei. în pădurea de la Oubangui se găseau destule rumegătoare şi zburătoare pentru a nu face neamului simiesc cinstea de a-i mistui reprezentanţii în pântece de om.

Khamis scoase cu greu pluta din bulboană şi se sili să dea ocol limbii de pământ formată de cotitură. Toţi puseră mâna ca să facă această manevră, care le luă aproape o oră. Trebuiră să taie mai mulţi seminceri şi să-i cureţe de crengi pentru a face nişte pârghii şi cu ajutorul lor să desprindă pluta de mal. Bulboana nu o lăsa să se depărteze, iar dacă ceata de maimuţe s-ar fi întors la acea oră, n-ar fi fost cu putinţă să te fereşti de atacul ei, ţinându-te în mijlocul apei cu ajutorul curentului. Nu-ncape îndoială că nici foreloperul nici tovarăşii săi n-ar fi scăpat teferi dintr-o luptă atât de inegală.

Pe scurt, după multă trudă, pluta depăşi capătul limbii de pământ şi începu să coboare din nou cursul râului Johausen.

Ziua făgăduia să fie frumoasă. Nici un semn de furtună la orizont, nici o ameninţare de ploaie. în schimb, o revărsare de raze potopea apa râului şi căldura ar fi fost înăbuşitoare dacă nu bătea din nord o boare proaspătă de vânt care ar fi slujit mult Ia navigat dacă pluta ar fi avut o pânză.

Râul se lărgea treptat pe măsură ce se-ndrepta spre sud-vest. Nici un leagăn de verdeaţă nu se mai putea întinde deasupra albiei, nici o ţesătură de crengi să ajungă de la un mal la altul. în aceste condiţii, o nouă apariţie a cvadrumanilor de o parte şi de alta n-ar fi prezentat aceleaşi pericole ca-n ajun. De altfel nu se arătă nici ţipenie de maimuţă. Totuşi malurile nu erau pustii. Un număr de păsări de apă le însufleţeau ţipând şi zburătăcind. Printre ele puteai recunoaşte raţe, dropii, pelicani, pescăruşi şi multe exemplare de piciorongi. John Cort doborî mai multe perechi din aceste zburătoare care aveau să le slujească la masa de prânz, împreună cu ouăle dibuite de Llanga. Pentru a câştiga din timpul pierdut, nu făcură popasul la ora obişnuită şi prima parte a zilei se scurse fără cel mai mic incident. După-amiază însă avu loc o alarmă cu pricini foarte serioase. Era în jur de patru când Khamis, care lopăta în partea dinapoi a plutei, îl rugă pe John Cort să-l

înlocuiască şi rămase în picioare în partea din faţă. Max Huber se ridică, se asigură că nu se ivise nimic ameninţător nici pe un mal, nici pe celălalt, şi-i zise foreioperului:

— La ce te uiţi?

— La ce se petrece acolo.

Şi cu mâna Khamis arătă spre aval unde se vedea o destul de mare Jjulbucire a apei.

— încă vreo bulboană sau mai curând un Măelstrom al râului! Ai grijă, Khamis, să nu ne prindă viitoarea.

— Nu-i o bulboană, rosti foreloperul.

— Dar ce e?

La această întrebare răspunse aproape numaidecât un fel de ţâşnitură de apă care se ridica la vreo zece picioare deasupra suprafeţei râului.

Max Huber, foarte mirat, exclamă:

— Doar n-or fi balene în fluviile din Africa centrală?

— Nu… sunt hipopotami, îl lămuri foreloperul.

Se auzi o răsuflare zgomotoasă şi în aceeaşi clipă se ivi un cap uriaş cu fălcile înarmate cu colţi puternici şi, întrebuinţând comparaţii mai puţin obişnuite, dar foarte potrivite, când deschise botul parcă vedeai „o halcă de carne roşie dintr-o măcelărie”, iar deasupra lui se holbau nişte ochi „aidoma ferestruicilor unei căsuţe olande/r” cum s-au exprimat în povestirile lor câţiva călători cu închipui rea bogată.

Hipopotamii pot fi întâlniţi de la Capul Bunei Speranţe până la 23 de grade latitudine nordică. Se află de obicei pe lângă râurile acestor ţinuturi nesfârşite sau pe lângă mlaştini şi lacuri. Totuşi, după una din observaţiile care s-au făcut, dacă râul Johausen ar fi fost afluentul Mediteranei – lucru, bineînţeles, cu neputinţă – n-ar fi fost nevoie să te temi de atacul acestor amfibii, căci ele nu se arată niciodată în apele care se varsă acolo, cu excepţia cursului superior al Nilului.

Hipopotamul este un animal primejdios cu toate că are o fire blândă. Dintr-un motiv sau altul, când este aţâţat sau la

durere, în clipa când îl atinge o săgeată sau o lance, se repede furios asupra vî~ nătorilor şi îi urmăreşte de-a lungul malului, împinge bărcile cu botul şi are puterea să le răstoarne şi să le sfarme cu fălcile sale enorme, cu care de asemenea poate reteza un braţ sau un picior.

Fireşte, nici unuia din călătorii de pe plută, nici măcar lui Max Huber – oricât de iubitor era de isprăvi vânătoreşti – nu-i veni în minte să atace un asemenea animal. Dar poate că hipopotamul va încerca să-i oprească din drum şi, dacă se atingea de plută, dacă o izbea, dacă o împingea cu întreaga-i greutate, care ajunge uneori la 2 000 de kilograme, dacă o rupea cu colţii săi teribili, ce soartă îi aştepta pe Khamis şi pe tovarăşii săi? Curentul era rapid şi poate ar tace mai bine să se. lase în voia lui decât să încerce să se apropie de unul din maluri, unde hipopotamul cu siguranţă că i-ar urmări. Odată pe sol, e adevărat, s-ar fi putut feri mai uşor de loviturile lui. deoarece nu se mişcă repede pe picioarele lui scurte târându-şi uriaşul pântece pe pământ. Ţine mai mult de porc decât de mistreţ. Dar, la suprafaţa apei, pluta ar fi în puterea lui. Ar face-o fărâme şi, presupunând că înotând călătorii ar ajunge la mal, ar trebui să facă faţă tristei împrejurări de a construi o a doua plută.

— Să încercăm să trecem neobservaţi, spuse Khamis. Să ne întindem pe jos, să nu facem nici un zgomot şi să fim gata să sărim, la nevoie, în apă.

— Te iau în grija mea, Llanga, zise Max Huber.

Urmară sfatul foreloperului şi se culcară pe pluta dusă de curent cu oarecare viteză. în această poziţie poate aveau norocul ca hipopotamul să nu-i vadă. O răsuflare puturoasă şi un grohăit de porc auzite de toţi patru câteva minute mai târziu fură urmate de mari scuturături care vesteau că trec prin apele tulburate de uriaşul animal.

Îi cuprinse o vie nelinişte. Pluta va fi săltată de capul monstrului sau scufundată sub greutatea trupului său?

Khamis. John Cort şi Max Huber nu se liniştiră decât când apa nu mai clocoti şi totodată nu mai simţiră, în trecere,

calda şi puternica suflare a animalului. Atunci se ridicară şi nu mai văzură hipopotamul care se lăsase iar în adâncul râului.

Desigur nişte vânători obişnuiţi să lupte cu elefanţii, care se alăturaseră caravanei lui Urdax, n-ar fi trebuit să se înfricoşeze întâlnind un hipopotam. De mai multe ori atacaseră aceste animale în mijlocul mlaştinilor de pe cursul superior al lui Oubangui. dar în împrejurări mai prielnice. La bordul acestui şubred ambalaj de scânduri, a cărui pierdere ar fi fost aproape de neînlocuit. îngrijorarea lor era de înţeles ca şi uşurarea că avuseseră norocul să se ferească de atacul formidabilei amfibii.

Seara, Khamis se opri la gurile unui pârâu de pe malul sting. Nici că putea alege pentru noapte un loc mai bun, la poalele unui pâlc de bananieri, ale căror frunze late alcătuiau un excelent adăpost. Plaja era aici acoperită cu moluşte comestibile pe care le culeseră şi le mâncară crude sau prăjite, după specie. Cât despre bananele sălbatice, gustul lor lasă de dorit. în schimb, apa pârâului amestecată cu sucul acestor fructe dădu o băutură răcoritoare plăcută.

— Totul ar fi în ordine, zise Max Huber, dacă am fi siguri că vom dormi liniştiţi… Din nefericire, blestematele de insecte n-or să ne lase în pace. Fără apărătoare de ţânţari o să ne trezim ciuruiţi de pişcături.

Aşa s-ar fi întâmplat, într-adevăr, dacă Llanga n-ar fi găsit mijlocul de a goni miriadele de ţânţari ale căror roiuri alcătuiau nori zbârnâitori. Se îndepărtase urcând de-a lungul pârâului, când i se auzi vocea la destul de mică distanţă. Khamis plecă spre ei şi Llanga îi arătă pe plajă grămezi de balegă uscată, lăsate de rumegătoare – antilope, cerbi, bivoli şi altele, care veneau aici să se adape. Dând foc balegii, se ridică un fum cu un miros acru caracteristic care constituie cel mai bun mijloc şi poate singurul de a goni ţânţarii. Indigenii îl întrebuinţează de câte ori pot şi nu dau greş. Câteva clipe mai târziu, adunaseră o grămadă la poalele bananierilor. Focul fu

aţâţat cu vreascuri de mai multe ori. Foreloperul aruncă peste el o balegă. Un nor de fum se înălţă şi de îndată nesuferitele insecte se risipiră ca prin farmec. Nu lăsară toată noaptea focul să se stingă, veghind pe rând, ca de obicei. Dimineaţa, odihniţi după un somn bun, o luară din nou la drum de cum se iviră zorile, urmându-şi coborârea pe râul Johausen.

Nimic mai schimbător ca vremea din Africa Centrală. După cerul senin din ajun, se treziră cu o zi cenuşie şi ploioasă. E adevărat că, deoarece norii erau joşi, căzu doar o ploaie subţire, simplă pulbere lichidă dar tare sâcâitoare.

Din fericire, Khamis avu o idee foarte bună. Frunzele bananierului din specia „eusete" sunt poate cele mai mari din tot regnul vegetal. Băştinaşii se slujesc de ele pentru acoperişul colibelor. Cu numai 12 se putea alcătui un fel de tendă în mijlocul plutei, legându-le cozile cu ajutorul lianelor. Asta făcuse foreloperul înainte de plecare. Călătorii erau astfel la adăpost împotriva ploii mărunte care curgea pe frunzele de „eusete" fără a pătrunde înăuntru.

În timpul dimineţii câteva maimuţe se arătară pe malul drept, vreo 20 de exemplare mari care păreau gata să reia ostilităţile de alaltăieri. Cel mai înţelept lucru era să te fereşti să vii în contact cu ele, ceea ce reuşiră menţinând pluta pe lângă malul stâng, mai puţin cutreierat de maimuţe. John Cort fu de părere, şi avea dreptate, că relaţiile între coloniile de maimuţe de.pe cele două maluri trebuiau să fie reci, căci comunicaţia numai pe poduri de crengi şi liane peste un râu atât de lat nu-i uşoară nici măcar pentru ele.

Trecură peste popasul de prânz, şi după-amiază pluta nu se opri decât o singură dată pentru a lua o antilopă sassaby pe care John^o doborâse în spatele unor tufe de trestii, lângă un cot al râului. în acest loc râul Johausen cotea spre sud-est, schimbându-şi aproape în unghi drept direcţia obişnuită. Khamis se-ngrijorâ când văzu că sunt astfel iar aruncaţi spre adâncul pădurii, în partea opusă ţintei lor,

aflată înspre Atlantic. Desigur, n-aveai de ce te îndoi că rio Johausen e un afluent al lui Oubangui, dar pentru a ajunge la confluenţă să faci un imens ocol de câteva sute de kilometri în inima Congoului nu era glumă! Din fericire, după o oră de mers, foreloperul – cu.simţul lui de orientare – îşi dădu seama că râul şi-a reluat direcţia dinainte. Puteai deci spera că va purta pluta până la graniţa Congoului francez, de unde vor ajunge uşor la Libreville.

La şase şi jumătate, cu o puternică mişcare de vâsle, Khamis acostă la malul stâng, în fundul unui golfuleţ îngust, la umbra frunzişului unui chitru dintr-un soi asemănător cu mahonul pădurilor senegaleze. Deşi nu mai ploua, cerul nu-şi limpezise ceţurile a căror desime soarele n-o putea străpunge. Un termometru ar fi arătat o temperatură de 25-26 de grade. Focul pâlpâi curând între pietrele golfuleţului, bineînţeles numai în scopuri culinare, pentru a frige un sfert de antilopă. De astă dată Llanga căută zadarnic moluşte ca să îmbogăţească masa sau banane ca să îndulcească apa luată din rio Johausen. In schimb, aveau să scape de ţânţari cu acelaşi mijloc ca-n ajun.

La şapte jumătate noaptea încă nu se lăsase. O lumină slabă se oglindea în apele râului. La suprafaţă pluteau mănunchiuri de.trestii şi plante şi trunchiuri de copac smulse de pe marginea malului. în timp ce John Cort, Max Huber şi Khamis pregăteau culcuşul, îngrămădind câteva braţe de ierburi uscate la poalele chitrului, Llanga umbla încoace şi încolo pe prundiş, urmărind din ochi această derivă de epave plutitoare. Deodată, în amonte, la vreo 30 de stânjeni depărtare, se ivi un trunchi de arbore de înălţime mijlocie, având încă toate crengile. Fusese rupt la cinci sau şase picioare deasupra furcii unde se vedea încă proaspătă despicătura. Crăcile, dintre care cele mai joase se târau pe apă, erau acoperite de un frunziş destul de des, de câteva flori şi fructe – un întreg ostrov de verdeaţă care supravieţuise căderii copacului. Probabil că acest arbore fusese lovit de trăsnet în timpul ultimei furtuni. Din locul

unde i se-mplantau rădăcinile se prăbuşise pe mal; apoi, alunecând încetul cu încetul, se desprinsese de trestii şi, prins de curent, începuse să plutească împreună cu alte rămăşiţe şi cioturi de lemne pe suprafaţa râului. Lui Llanga, fireşte, nu-i trecură prin cap toate astea şi mai mult ca sigur n-ar fi băgat în seamă trunchiul mai mult decât celelalte grămezi de plante duse de apă, dacă ceva nu i-ar fi atras atenţia în mod special, într-adevăr, printre crengi lui Llanga i se păru că zăreşte o făptură vie, care făcea semne ca şi cum ar fi cerut ajutor. în semiobscuritate nu o putea desluşi. Era oare vreo vietate a pădurii? Băiatul nu ştia dacă e cazul să-i strige pe Max Huber şi pe John Cort, când se întâmplă ceva nou. Trunchiul nu se mai afla decât la vreo 40 de metri, luând-o spre golfuleţul unde acostase pluta. în acea clipă răsună un strigăt – un ţipăt ciudat sau mai curând un fel de chemare deznădăjduită, ca şi cum o fiinţă omenească ar fi lansat un apel să fie salvată. Apoi, când trunchiul trecea prin faţa golfuleţului, făptura se aruncă în râu cu intenţia limpede de a ajunge la mal.

Lui Llanga i se păru că recunoaşte un copil mult mai mic de statură ca el. Copilul se găsea, probabil, în copac în momentul căderii acestuia. Ştia să înoate? Nu cine ştie ce şi oricum nu atât de bine încât să ajungă până la mal. Se vedea că îl lasă puterile. Se zbătea, dispărea, se ivea din nou şi din timp în timp o bolboroseală se auzea ieşindu-i pe gură la scoaterea.capului din apă. îmboldit de un sentiment de omenie, fără a mai pierde timpul chemându-i pe prietenii săi, Llanga se aruncă în râu şi ajunse repede la locul unde copilul se scufundase ultima oară când îl zărise.

John Cort şi Max Huber, care auziseră primul ţipăt, alergară pe malul golfuleţutui. Văzându-l pe Llanga ţinând un trup deasupra apei. îi întinseră mâna ca să-l ajute să-l aducă pe uscat.

— Ei! Llanga, exclamă Max Huber. ce te-ai dus să pescuieşti?

— Un copil, prieten Max, un copil. Se îneca.

— Un copil'.' se miră John Cort.

— Da, prieten John.

Şi Llanga îngenunche lângă micuţa făptură pe care o salvase de la înec.

Max Huber se aplecă pentru a o cerceta mai îndeaproape.

— Ei! Dar ăsta nu-i un copil! spuse el ridicându-se.

— Dar ce e? întrebă John Cort.

— O maimuţică… un pui al agresorilor noştri… Şi ca să-l scoţi ţi-ai pus în primejdie viaţa. Llanga. căci ai fi putut să te îneci?

— Un copil, da, copil! repeta Llanga.

— Nu. îţi zic, şi te rog chiar să-l trimiţi la familia lui în adâncul pădurii.

Necrezând în spusele prietenului său Max, Llanga se încăpăţâriă să vadă un copil în micuţa făptură care îi datora viaţa şi zăcea încă la pământ fără a-şi fi venit în fire. încât nu vru să se despartă de ea şi o ridică în braţe. La urma urmei n-avea decât să facă ce voia. După ce aduse micuţul la locul de popas, Llanga se asigură că mai respiră, îl fricţionă, îl încălzi, apoi îl culcă pe iarba uscată, aşteptând să deschidă ochii.

Paza fiind organizată ca de obicei, cei doi prieteni adormiră, în timp ce Khamis rămase de veghe până la miezul nopţii.

Llanga n-avea somn. Pândea cele mai mici mişcări ale fiinţei pe care o ocrotea; întins lângă ea. o ţinea de mină, îi asculta respiraţia. Şi care nu-i fu mirarea, când. pe la ora I 1. o auzi rostind cu un glas slab: „Ngora!… ngora!” de parcă ar ti fost un copilaş care şi-ar fi chemat mama.

XI.

ZIUA DL 19 MARTIE.

La popasul acesta puteau să socotească a fi parcurs 200 de kilometri, jumătate pe jos. jumătate cu pluta. Le mai rămânea încă o dată pe atâta până la fluviul Oubangui'.' Nu. după părerea foreloperului şi a doua parte a călătoriei se va

tace repede, cu condiţia ca nici un obstacol să nu oprească mersul pe apă.

Se îmbarcară tot în /ori împreună cu micul pasager suplimentar de care Llanga nu voise să se despartă. După ce îl duse sub tenda de frunze, dori să rămână lângă el, sperând că-l va vedea deschizând ochii.

Max Huber şi John Cort continuau să fie convinşi că e un membru al familiei cvadrumanilor de pe continentul african – cimpanzei, urangutani, gorile mandrili, babuini şi alţii. Nici nu le trecu măcar prin gând să-l privească mai de aproape şi ^ă-i acorde o atenţie mai deosebită. Pur şi simplu nu-i interesa. Llanga îl salvase, dorea să-l păstreze cum păstrezi un biet câine fără stăpân, fie! O să aibă un prieten, cu atât mai bine, îşi dovedea astfel bunătatea sufletească, la urma urmei. Aşa cum ei doi adoptaseră un copil, putea şi el, la rândul lui, să adopte o maimuţică. Probabil că de îndată ce va avea prilejul s-o tulească în pădure, micuţa făptură îşi va părăsi ocrotitorul cu acea nerecunoştinţa care nu e numai monopolul oamenilor. E adevărat că, dacă Llanga ar fi venit să le spună, lui John Cort, Max Huber sau chiar lui Khamis: „Maimuţa asta vorbeşte! A repetat de trei sau patru ori cuvântul «ngora»„, poate că le-ar fi atras atenţia şi le-ar fi trezit curiozitatea. Poate l-ar fi cercetat cu mai multă grijă pe micuţul salvat de la înec. Poate ar fi descoperit în el vreun semn al unei rase necunoscute până atunci, cea a maimuţelor vorbitoare. Dar Llanga tăcu, temându-se să nu se fi înşelat sau să fi auzit prost. îşi făgăduia să-l observe necontenit pe protejatul său şi, dacă pronunţa „ngora” sau orice alt cuvânt, să-i prevină numaidecât pe prietenul John şi pe prietenul Max. Asta era şi una din pricinile pentru care rămase sub tendă încercând să-i dea puţină mâncare micuţului care părea slăbit ca după un post îndelungat. Nu prea avea cu ce să-l hrănească, deoarece maimuţele mănâncă fructe, iar Llanga nu-i putea da nici un fel de poame, nimic altceva decât carne de antilopă care n-avea cum să-i priască. De altfel o febră

destul de mare nu-i îngăduia să mănânce şi zăcea într-un fel de amorţeală.

— Ce-ţi mai face maimuţică? îl întrebă Max Huber pe Llanga, când acesta, la o oră după plecare, veni lângă el.

— Tot mai doarme, prieten Max.

— Şi vrei s-o păstrezi?

— Da… dacă-mi dai voie.

— N-am nimic împotrivă, Llanga… Dar vezi să nu te zgârie.

— Vai de mine, prieten Max!

— Trebuie să ai grijă… maimuţele sunt răutăcioase ca şi pisicile.

— Asta nu! E aşa de mică… Şi are un chip aşa de blând…

— Ei bine, dacă vrei s-o iei cu noi, dă-i un nume:

— Un nume? Ce nume?

— Jocko, de pildă! Toate maimuţele se cheamă Jocko. Pare-se că numele ăsta nu era pe -placul lui Llanga. Nu răspunse nimic şi se întoarse la protejatul său.

În timpul dimineţii navigară cu spor şi nu suferiră prea tare de căldură. Stratul de nori era destul de gros pentru ca soarele să nu răzbată până la ei. Puteau să socoată că au noroc, deoarece rio Johausen trecea uneori printre lunci întinse. Era cu neputinţă să găseşti un adăpost de-a lungul malurilor cu arbori puţini şi rari. Solul devenea mai mlăştinos. Ar fi trebuit să te îndepărtezi de râu spre interiorul pădurii jumătate de kilometru la dreapta sau la stânga pentru a ajunge la cel mai apropiat copac. Era de temut ca ploaia să nu reînceapă cu furia ei obişnuită, dar cerul nu-şi împlini ameninţările. Totuşi, dacă păsările de apă zburau în cârduri deasupra mlaştinii, rumegătoarele nu se arătară, spre marea surprindere a lui Max Huber. Ar fi voit să înlocuiască raţele şi dropiile din ultimele zile cu vreo antilopă sassaby, inyala sau waterbuck. De aceea se aşezase în partea din faţă a plutei, cu carabina pregătită, ca un vânător la pândă şi cerceta din priviri malul de care se apropia foreloperul mirat de toanele curentului. Până la

urmă trebuiră să se mulţumească să mănânce la prânz pulpă de pasăre. De fapt, nu era de mirare că supravieţuitorii caravanei condusă de portughezul Urdax se plictisiseră de hrana lor zilnică. Numai carne prăjită, fiartă sau friptă, numai apă chioară, nici un fruct, nici o bucăţică de pâine, nici un pic de sare. Puţin peşte şi aşa de prost gătit! Abia aşteptau să ajungă la primele aşezări de lângă fluviul Oubangui şi să uite cât mai repede de^ toate aceste lipsuri…

În ziua aceea Khamis căută în zadar un loc bun de popas. Malurile înţesate de trestii uriaşe păreau de neabordat. Pe solul umed, pe jumătate năpădit de apă, cum să te fi oprit? Altminteri câştigau timp, pluta neîntrerupându-şi mersul. Navigară astfel până la ora cinci. John Cort şi Max Huber vorbiră toată vremea despre întâmplările din cursul călătoriei. îşi aminteau diverse episoade de la plecarea din Libreville şi până. acum: vânătorile interesante şi reuşite din regiunile aflate în partea superioară a lui Oubangui, doborârea elefanţilor uriaşi, primejdiile expediţiei din care scăpaseră teferi şi nevătămaţi timp de două luni, apoi întoarcerea fără piedici până la movila cu tamarini, focurile mişcătoare, apariţia formidabilei turme de pahiderme, năvala ei asupra caravanei, fuga cărătorilor, moartea lui Urdax după ce căzuse din copac, urmărirea de către elefanţii opriţi de perdeaua de arbori de la liziera Marii Păduri.

— Trist deznodământ al unei explorări atât de norocoase până atunci, trase încheierea John Cort. Şi cine ştie dacă nu va fi urmat de un al doilea, la fel de dezastruos?

— E posibil dar, după părerea mea, nu-i probabil, dragă John.

— într-adevăr, poate că exagerez.

— Fără-ndoială. Iar pădurea asta n-are mai multe taine decât codrii voştri din Far West. N-avem a ne teme nici măcar de un atac al Pieilor Roşii. Aici nu sunt nici nomazi, nici triburi statornicite, nici xiluşi, nici denkaşi, nici canibali ca în ţinutul de nord. Şi acest curs de apă cu numele doctorului Johausen, căruia atâta aş fi dorit să-i găsesc urma, acest râu liniştit şi sigur he va duce fără osteneală până la fluviul Oubangui.

— Da, fluviul Oubangui, dragă Max, la care am fi ajuns şi dacă, ocolind pădurea, după itinerariul stabilit de bietul Urdax, am fi călătorit într-o căruţă confortabilă fără să ne lipsească nimic până la ţintă.

— Ai dreptate, John, şi ar fi fost mult mai bine. Pădurea asta n-are nimic neobişnuit şi nu merită s-o străbaţi. Nu-i decât un codru, un codru mare, nimic mai mult. Şi totuşi mi-a trezit la început o curiozitate aşa de vie! îţi aduci aminte flăcările care-i luminau liziera, faclele care licăreau printre crengile primului şir de arbori? Şi-apoi nici picior de om! Unde or fi pierit cu toţii? Câteodată mă surprind căutându-i prin crăcile baobabilor, bombacsilor, tamarinilor şi altor copaci uriaşi din pădure. Nu, nici ţipenie de om…

— Max, rosti John Cort.

— Ce-i, John? întrebă Max Huber.

— Vrei să priveşti în direcţia aia, în aval, pe malul stâng?

— Ce-i… Un localnic?

— Da, dar un localnic în patru labe! Uite colo, deasupra trestiilor o minunată pereche de coarne curbate precum o carenă.

Foreloperul se uită şi el spre locul indicat de John Cort.

— Un bivol, zise el.

— Un bivol, repetă Max Huber, punând mâna pe carabină, lată o mâncare săţioasă – dacă ţintesc bine.

Khamis, cu o mişcare viguroasă de vâslă, apropie pieziş pluta de mal. Peste câteva clipe se afla la o depărtare de vreo 30 de metri de acesta.

— Ce de biftecuri în perspectivă! murmură Max Huber cu carabina sprijinită de genunchiul stâng.

— Trage tu întâi, Max, îi zise John Cort, iar la nevoie voi trage şi eu după aceea.

Bivolul nu părea să aibă chef să plece. Se proţăpise cu capul în direcţia vântului, adulmecând aerul cu nările larg deschise, fără să presimtă primejdia care-l pândea. Cum nu se putea ţinti inima, trebuia să-i tragi un glonte în cap, ceea ce Max Huber şi făcu de îndată ce se asigură că-l are în linia de ochire. Răsună o împuşcătură, coada animalului se-nvârti în spatele trestiilor, un muget de durere străbătu văzduhul şi nu mugetul obişnuit al bivolului, dovadă că fusese lovit de moarte.

— S-a făcut! strigă Max Huber cu un glas victorios, într-adevăr, John Cort nu mai trebui să tragă, economisind un al doilea cartuş. Animalul căzut între trestii alunecă la marginea malului înalt, vărsând un val de sânge care înroşi apa atât de limpede a râului de-a lungul plajei.

Ca să nu piardă cumva superbul vânat, pluta se îndreptă neîntârziat spre locul unde se prăbuşise rumegătorul şi foreloperul se apucă să-l taie numaidecât pentru a putea lua cu sine bucăţile comestibile. Cei doi prieteni admirară frumosul exemplar de bou sălbatic din Africa, de o mărime neobişnuită. Când aceste animale străbat câmpia în turme de două-trei sute,.vă închipuiţi ce tropăit furios se aude în timp ce trec stârnind nori de praf. Cel doborât era un onja, nume care în graiul băştinaşilor înseamnă un taur singuratec, mai mare decât bivolii din Europa, cu fruntea mai îngustă, botul mai alungit, coarnele mai îndesate. Dacă pielea lui onja foloseşte la fabricarea unor obiecte de încălţăminte şi marochinerie mai solide, dacă din coarnele lui se fac tabachere şi piepteni, dacă părul lui negru şi aspru se întrebuinţează la umplerea scaunelor şi şeilor, din carnea sa se obţin aceleaşi cotlete şi antricoate care alcătuiesc o hrană pe cât de gustoasă pe atât de întăritoare ca de la bivolii din Asia şi America. Aşadar Max Huber avusese noroc la vânat. Mai ales că dacă un onja nu e doborât de primul glonte, se repede cu o furie îngrozitoare asupra vânătorului.

Folosind bărdiţa şi cuţitul, Khamis tăie bivolul, treabă la care tovarăşii lui îl ajutară cum putură mai bine. Pluta nu trebuia încărcată fără rost şi 20 de kilograme din această carne ademenitoare aveau să le ajungă mai multe zile.

În timpul operaţiei, Llanga, atât de curios de obicei să vadă cu ce se ocupă prietenul Max şi prietenul John, rămăsese sub tendă şi iată de ce.

La zgomotul focului de armă, micuţa făptură se trezi din amorţeală. Mişcă puţin braţele. Deşi nu-şi ridică pleoapele, din gura sa întredeschisă, de pe buzele sale palide se

desprinse din nou unicul cuvânt pe care Llanga îl auzise şi înainte: „Ngora!… Ngora!” De astă dată băiatul ştia bine că nu se înşelase. Cuvântul suna clar, cu o articulare ciudată şi un fel de râr âit. Mişcat de glasul durerors al sărmanei făpturi, Llanga îi luă mâna fierbinte datorită febrei ce dura încă din ajun. Umplu ceaşca cu apă rece şi încercă, fără să reuşească, să-i toarne în gură câteva picături. Fălcile şi dinţii de o albeaţă orbitoare nu se descleştau. Udând nişte fire de iarbă uscată, Llanga umezi uşor buzele micuţului şi asta păru să-i facă bine. Mâna lui o strĕnse uşor pe a băiatului şi rosti încă o dată cuvântul „ngora”. Să nu uităm că acest cuvânt de origină congoleză, indigenii îl întrebuinţează pentru.mamă”. Micuţul o chema oare pe a sa? Duioşia lui Llanga se-mpletea cu o firească milă la gândul că acest cuvânt se va stinge într-o ultimă suflare. O maimuţă? Aşa zisese Max Huber. Nu! Nu era-o maimuţă. Dar mai mult Llanga n-avea cum pricepe. Rămase astfel timp de o oră mângâind mâna protejatului său sau umezindu-i buzele şi nu-l părăsi decât când acesta aţipi din nou.

Atunci Llanga, hotărât să spună tot ce ştia, se duse la prietenii săi. în momentul când pluta, depărtându-se de mal, fu luată iarăşi de curent.

— Ei, întrebă Max Huber surâzând, ce-ţi face maimuţica? Llanga îl privi de parcă şovăia cu răspunsul. Apoi, punând mâna pe braţul lui Max Huber, rosti:

— Nu-i o maimuţă…

— Nu-i o maimuţă'.' repetă John Cort.

— Vezi bine că Llanga al nostru e un încăpăţânat! interveni Max Huber. Doar nu ţi-a intrat în cap că-i un copil ca tine!

— Un copil… nu ca mine… dar un copil…

— Ascultă, Llanga, vorbi John Cort, mai serios decât tovarăşul său, ţii morţiş că e un copil?

— Da, a vorbit, azi-noapte.

— A vorbit?

— Da, şi mai înainte a vorbit.

— Şi ce-a zis, minunăţia asta? îşi bătu joc Max Huber.
— A zis „ngora”.
— Ce? Cuvântul pe care l-am auzit eu în pădure? strigă John Cort, care nu-şi ascunse mirarea.
— Da… „ngora”, afirmă cu tărie băiatul.
Nu existau decât două ipoteze – ori Llanga era victima unei iluzii, ori îşi pierduse capul.
— Hai să verificăm, zise John Cort, şi, dacă se dovedeşte adevărat, ai dat cel puţin de extraordinarul dorit, dragă Max!
Amândoi pătrunseră sub tendă şi se uitară la micuţul adormit.
La prima vedere puteai spune că face parte din neamul maimuţelor. Dar ceea ce-l izbi în primul rând pe John Cort fu că se afla în faţa unui biman şi nu a unui cvadruman. Or, de la ultimele clasificări general admise ale lui Blumenbach, se ştie că doar omul aparţine acestei specii din regnul animal. Ciudata făptură nu avea decât două mâini, în timp ce toate maimuţele, fără excepţie, au patru, şi picioarele păreau conformate pentru mers, nefiind apucătoare ca cele ale exemplarelor simieşti.
John Cort îi atrase din primul moment atenţia lui Max Huber asupra acestui lucru.
— Ciudat, foarte ciudat! grăi Max Huber.
În ce priveşte înălţimea, micuţul nu depăşea 75 de centimetri. Părea, de altfel, la vârsta copilăriei, având cinci sau cel mult şase ani. Pielea sa, fără blană, avea un puf subţire şi roşiatic. Pe frunte, pe bărbie, pe obraji n-avea nici urmă de păr sau barbă, în schimb puful îi acoperea pieptul, coapsele şi picioarele. Urechile i se terminau cu o parte cărnoasă rotunjită şi moale, diferite de ale cvadrumanilor care nu posedă lobi. Nu avea braţele foarte lungi. Natura nu-l înzestrasecu al cincilea membru (existent la majoritatea maimuţelor) – coada care le slujeşte la pipăit şi căţărat. Avea capul rotund, unghiul facial de vreo 80 de grade, nasul turtit şi fruntea puţin piezişă. Părul nu-i era

lins, ci creţ şi lânos precum al băştinaşilor din Africa centrală. Era limpede că micuţul semăna mai mult a om decât a maimuţă prin conformaţia generală şi probabil şi prin organismul intern.

Vă închipuiţi ce uimire îi cuprinse pe Max Huber şi John Cort în faţa unei fiinţe cu totul noi, necercetată de nici un antropolog până atunci şi care părea să se afle pe prima treptă a umanităţii. Şi apoi Llanga pretindea că vorbeşte – dacă băiatul nu luase drept un cuvânt articulat ceea ce nu era decât un strigăt care nu exprima nici o idee, un sunet datorat instinctului şi nu inteligenţei.

Cei doi prieteni păstrară tăcere, sperând ca micuţul să întredeschidă gura, în timp ce Llanga îi umezea mai departe fruntea şi tâmplele. încetul cu încetul, respiraţia lui deveni mai puţin gâfâitoare, îi trecu fierbinţeala şiApărea că temperatura scădea, arătând că se afla la sfârşitul crizei. în sfârşit buzele i se deschiseră şi murmură:

— Ngora… ngora!

— Pe legea mea, exclamă Max Huber, asta-i de neînchipuit pentru o minte omenească.

Niciunul nici celălalt nu-şi credeau urechilor. Iată! Micuţa făptură avea darul vorbirii! Dacă până acum nu rostise decât o singură vorbă din limba congoleză, nu era de presupus că întrebuinţa şi altele, că avea idei şi ştia să le pună în cuvinte? Păcat că nu-şi deschidea ochii, că nu puteai să-i prinzi privirea unde se oglindesc gândurile şi care răspunde la atâtea întrebări. Dar pleoapele îi rămâneau închise şi nimic nu arăta că sunt gata a se ridica. Totuşi John Cort, aplecat^ asupra lui, pândea cuvintele sau strigătele care-i puteau scăpa. îi ţinea capul în mâini fără să-l trezească şi care nu-i fu mirarea când văzu că are un şnur în jurul gâtului subţirel. Trase uşor şnurul împletit din fire de mătase până când dădu de un nod şi deodată exclamă:

— O medalie!

— O medalie? întrebă Max Huber.

John Cort desfăcu nodul. Da! o medalie de nichel, mare cât un bănuţ, cu un nume gravat pe o parte şi un chip gravat pe cealaltă. Numele era al lui Johausen, iar chipul tot al doctorului.

— El! exclamă Max Huber, şi puştiul ăsta decorat cu ordinul profesorului german a cărui cuşcă am găsit-o goală!

N-aveai de ce te mira că medaliile bătute de Johausen se răspândiseră în regiunile Camerunului, de vreme ce doctorul le distribuise deseori congolezilor, bărbaţi şi femei. Dar ca un astfel de însemn să fie atârnat de gâtul acestui ciudat locuitor al pădurii de la Oubangui era altceva…

— Fantastic, rosti Max Huber, şi mă întreb dacă micuţa creatură n-a furat medalia chiar din lada doctorului.

— Khamis! strigă John Cort.

Îl chema pe foreloper pentru a-l pune la curent cu lucrurile extraordinare pe care le atlase şi a-l întreba ce crede despre această descoperire.

Dar în aceeaşi clipă glasul foreloperului se auzi strigând:

— Domnule Max. domnule John!

Cei doi tineri ieşiră de sub tendă şi se apropiară de Khamis.

— Ascultaţi, spuse foreloperul.

La 500 de metri în aval, râul o lua brusc spre dreapta, făcând un cot unde reapăreau copacii în pilcuri dese. Cu urechea ciulită înspre acolo, auzeau un muget surd şi necontenit care nu semăna deloc cu cel al rumegătoarelor sau cu urletele fiarelor. Era un fel de vuiet care creştea pe măsură ce pluta se apropia de locul cu pricina.

— Un zgomot suspect, zise John Cort.

— Şi nu ştii de ce natură poate fi, adăugă Max Huber.

— O fi de la vreo cascadă sau viitoare, rosti foreloperul. Vântul suflă dinspre sud şi aerul e deosebit de umed.

Khamis nu se înşela. La suprafaţa râului trecea un soi de aer lichid care nu putea veni decât de la o puternică învârtejire a apelor. Zăgăzuirea râului, întreruperea navigaţiei ar ti fost o împrejurare eravă. Max Huber şi John

Cort încetară să se mai gândească în acest moment la Llanga şi protejatul lui.

Pluta deriva cu o anume rapiditate şi după ce va trece de cot, vor afla cauzele îndepărtatei larme. Odată dincolo de cot, temerile foreloperului se dovediră, din păcate, mai mult decât întemeiate.

La vreo sută de stânjeni depărtare, o îngrămădire de stânci negricioase forma un zăgaz de la un mal la altul, lăsând la mijloc un spaţiu îngust unde apele se repezeau înspumate. De fiecare parte se izbeau de digul natural şi în unele locuri treceau peste el. în centru clocotea viitoarea, pe margini se prăbuşeau căderile de apă. Dacă pluta nu ajungea repede la unul din maluri, dacă nu reuşeau s-o priponească solid, avea să fie luată de curent şi se va sfărâma de baraj, în cazul că nu va fi răsturnată de viitoare. Toţi îşi păstrară sângele rece. N-aveau nici o clipă de pierdut, căci viteza curentului creştea mereu.

— La mal. la mal, strigă Khamis.

Era şase şi jumătate şi pe o vreme aşa de neguroasă amurgul nu arunca decât o lumină slabă care nu te lăsa să desluşeşti bine lucrurile. Asta, pe Ungă toate celelalte, complica manevra. Degeaba încerca foreloperul să îndrepte pluta spre mal. N-avea destulă putere. Max Huber i se alătură pentru a se-mpotrivi curentului care-i împingea drept spre centrul barajului. în doi avură un oarecare spor şi ar ii reuşit să iasă din derivă dacă vâsla nu s-ar fi rupt.

— Fiţi gata să vă aruncaţi pe stânci înainte de a fi prinşi de viitoare, comandă foreloperul.

— Altceva nu ne rămâne de făcut! răspunse John Cort.

Auzind larma, Llanga părăsise tenda. Privi şi înţelese primejdia.

În loc săjse gândească la el, se gândi la aproapele lui, la micuţul lui protejat. îl luă în braţe şi îngenunche în partea din spate a plutei. Peste o clipă viitoarea îi prinse din nou. Totuşi poate că pluta nu va intra în zăgaz şi va coborî fără să se răstoarne… Nu avură acest noroc şi şubreda alcătuire

de scânduri se izbi cu o putere teribilă de una din stâncile din stânga. Khamis şi tovarăşii lui încercară zadarnic să se agate de barajul pe care reuşiseră să arunce cutia cu cartuşe, armele şi uneltele… Fură cu toţii azvârliţi în vârtej în clipa când pluta se sfărâma, iar rămăşiţele ei piereau la vale în adâncul apelor care vuiau asurzitor.

Fură cu toţii azvârliţi în vârtej.

XII.

ÎN PĂDURE.

A doua zi, trei oameni stăteau întinşi lângă un foc mocnit ai cărui tăciuni mai erau înroşiţi; păreau zdrobiţi de oboseală; neputând să se-mpotrivească somnului, adormiră după ce îşi îmbrăcaseră iar veşmintele uscate la căldura focului.

Cât să fi fost ceasul? Era zi sau noapte? Niciunul n-ar fi putut spune. Totuşi, judecind după timpul care trecuse din ajun şi până acum, soarele ar fi trebuit să se arate deasupra orizontului. Dar unde să fie estul? Şi această întrebare, dacă ar fi fost pusă, ar fi rămas fără răspuns. Oare cei trei oameni se aflau în fundul unei caverne, într-un loc unde nu putea pătrunde lumina zilei?

Nu, în jurul lor se-nălţau copaci în număr atât de mare, încât nu puteai vedea decât la distanţă de câţiva metri. Chiar cât focul ardea puternic era cu neputinţă să zăreşti vreo cărare pentru drumeţi între trunchiurile uriaşe şi lianele care se întindeau de la unul la altul. Crengile joase se aflau la doar vreo 50 de picioare de sol. Deasupra lor frunzişul era atât de des până în vârf, că nici licărul stelelor, nici razele soarelui nu puteau răzbate. Nici o temniţă n-ar fi fost mai întunecoasă, cu ziduri mai de neatacat decât această parte a Marii Păduri.

Cei trei oameni erau, cum aţi ghicit, John Cort, Max Huber şi Khamis.

Prin ce înlănţuire de împrejurări se găseau aici? Habar n-aveau. După sfărâmarea plutei, neputând să se agate de stânci, fuseseră aruncaţi în viitoare şi nu ştiau ce urmase

acestei catastrofe. Cui îi datorau salvarea lor? Cine-i transportase până la copacii deşi înainte să-şi vină în fire? Din nefericire, nu toţi scăpaseră cu viaţă. Lipsea unul dintre ei, copilul adoptiv al lui John Cort şi Max Huber, bietul Llanga şi împreună cu el fiinţa pe care o salvase de la înec înainte de pierderea plutei. Şi cine ştie dacă nu pierise de gât cu micuţul, vrând să-l salveze şi a doua oară!

Acum Khamis, John Cort, Max Huber nu mai aveau nici muniţii, nici arme, nici un fel de unealtă în afara cuţitelor şi bărdiţei pe care foreloperul le purta la brâu. Se dusese pe copcă şi pluta şi de altfel încotro ar fi trebuit să se îndrepte pentru a ajunge iar la rio Johausen?

Şi cum vor face cu hrana dacă le va lipsi vânatul? Vor fi nevoiţi să mănânce rădăcini, fructe sălbatice – resurse neîndestulătoare şi foarte problematice? Nu însemna asta că erau sortiţi să moară în curând de foame? Dar nu mai repede de două-trei zile, căci pare-se că pe acest timp mâncarea le era asigurată. Ceea ce rămăsese din bivol fusese adus aici. După ce-şi împărţiră între ei cele câteva bucăţi gata fripte, adormiră iar în jurul focului pe cale de a se stinge.

John Cort se trezi primul într-un întuneric mai adânc decât bezna nopţii. Când ochii i se obişnuiră cu tenebrele, îi zări^nedesluşit pe Max Huber şi Khamis, culcaţi la poalele copacilor. înainte de a-i scula din somn, aţâţă focul răscolind tăciunii de sub cenuşă. Apoi strânse un braţ de vreascuri şi ierburi uscate şi curând o flacără uriaşă îşi aruncă lumina asupra locului de popas.

— Acum trebuie să chibzuim cum să ieşim de-aici, îşi spuse John Cort.

Pârâitul focului nu întârzie să-i trezească pe Max Huber şi Khamis. Fură în picioare aproape în acelaşi timp. Când se dezmeticiră, le veni în minte situaţia în care se găseau şi făcură ce era de făcut: ţinură sfat.

— Unde suntem? întrebă Max Huber.

— Unde am fost duşi, răspunse John Cort, şi prin asta înţeleg că nu ştiu nimic din ce s-a întâmplat de când…

— De o zi şi o noapte poate… adăugă Max Huber. Ieri s-a sfărâmat pluta noastră de baraj? Khamis, ai vreo idee în privinţa asta?

Drept orice răspuns, foreloperul clătină din cap. Era cu neputinţă să determini timpul scurs de-atunci încoace, şi nici împrejurările în care fuseseră salvaţi.

— Şi Llanga? întrebă John Cort. Fără îndoială a pierit dacă nu e cu noi! Cei care ne-au salvat nu l-au putut scoate din viitoare…

— Bietul copil! suspină Max Huber. Avea pentru noi o dragoste aşa de mare… Şi noi îl iubeam mult de tot… l-am fi făcut să ducă un trai fericit! L-am smuls din mâinile denkaşilor ca acum… Bietul copil!

Cei doi prieteni n-ar fi şovăit o clipă să-şi pună pentru Llanga viaţa în primejdie. Dar şi ei fuseseră atât de aproape de pieire în mijlocul vârtejului şi nici nu ştiau cui îi datorau faptul de a fi scăpat nevătămaţi. N-are rost să mai adăugăm că nu se mai gândeau la ciudata făptură găsită de băiat şi care, probabil, se-necase odată cu el. Alte lucruri le frământau acum mintea – lucruri de primă urgenţă de o altfel de însemnătate în acest moment decât o problemă de antropologie.

John Cort spuse-

— Oricât îmi storc creierii, nu-mi aduc aminte nimic despre cele petrecute după Ce ne-am izbit de zăgaz… Puţin înaine mi s-a părut că-l văd pe Khamis în picioare, aruncând armele şi uneltele pe stâncă…

— Da, rosti Khamis şi m-am asigurat că am avut norocul ca aceste lucruri să nu cadă în râu… Apoi…

— Apoi, declară Max Huber, în clipa când m-au înghiţit apele cred… da… cred c-am zărit oameni…

— Oameni… parcă… într-adevăr, îşi aminti deodată şi John Cort, băştinaşi care dădeau din mâini şi strigau… s-au repezit spre baraj…

— Aţi văzut băştinaşi? întrebă uluit foreloperul.

— Vreo doisprezece, afirmă Max Huber, şi probabil ei ne-au scos din râu…

— Pe urmă, fără îndoială că, înainte de a ne veni^ în fire, ne-au adus aici… împreună cu ce ne-a rămas din provizii… în sfârşit, după ce au aprins focul, s-au grăbit să dispară…

— Şi chiar cu totul, adăugă Max Huber, fiindcă nu au lăsat nici o urmă… înseamnă că nu prea ţineau la recunoştinţa noastră.

— Ai răbdare, dragă Max, îi răspunse John Cort, s-ar putea să fie undeva primprejur… De ce să ne fi adus aici ca apoi să ne părăsească în voia soartei…

— Vai, ce loc! strigă Max Huber. N-aş fi crezut că în pădurea de la Oubangui sunt colţuri cu copaci atât de deşi şi stufoşi. Stăm pur şi simplu în întuneric.

— Ai dreptate, dar e oare ziuă? remarcă John Cort.

La această întrebare căpătară numaidecât un răspuns afirmativ. Oricât de des era frunzişul, se zăreau deasupra vârfurilor copacilor înalţi de 100-150 de picioare câteva fâşii palide de lumină. Era limpede că soarele se afla acum pe cer. Ceasurile lui John Cort şi Max Huber în care pătrunsese apa nu mai puteau arăta ora exactă. Trebuiau aşadar să se ia după poziţia soarelui şi nici asta nu era cu putinţă decât dacă-l zăreau printre crengi.

În timp ce cei doi prieteni schimbau între ei tot felul de întrebări fără răspuns, Khamis îi asculta şi nu scotea o vorbă. Se ridicase în picioare, umbla de colo-colo prin locul îngust dintre copacii uriaşi legaţi între ei de o reţea de liane şi plante spinoase aidoma unei bariere. Totodată încerca să descopere un petec de cer printre crăci; voia să se trezească iar în el simţul de orientare care, mai mult ca niciodată, ar fi avut prilejul să-şi arate marea utilitate. Dacă până acum străbătuse pădurile din Congo sau Camerun, nu ajunsese încă în vreun colţ de codru atât de neumblat. Această parte nu se putea asemui nici pe departe cu cea prin care mersese împreună cu tovarăşii săi de la lizieră şi

până la râul Johausen. De la acel punct o luaseră, pe câte ştiau, spre sud-vest. Dar acum unde era sud-vestul? Ce-i spunea lui Khamis instinctul în această privinţă? în clipa când. ghicindu-i şovăiala, John Cort se pregătea să-l întrebe ce vede, foreloperul fu cel care zise:

— Domnule Max, sunteţi sigur că aţi zărit băştinaşi lângă baraj?

— Foarte sigur, Khamis, în clipa în care pluta se sfărâma de stânci.

— Pe ce mal?

— Pe malul stâng.

— Pe malul stâng aţi spus?

— Da, pe malul stâng.

— Să fim deci la est de râu?

— Fără îndoială şi prin urmare, adăugă John Cort, în adâncul pădurii... Dar la ce distanţă de rio Johausen?

— Nu prea mare, rosti Max Huber. Ar fi exagerat s-o socotim de câţiva kilometri. Nu-i cu putinţă ca salvatorii noştri, oricare ar fi ei. să ne fi transportat foarte departe.

— Sunt de aceeaşi părere, întări Khamis, râul nu poate fi la o distanţă prea mare... aşa că interesul nostru e să ne-ntoarcem lângă apă, apoi să ne reluăm navigaţia peste baraj, de îndată cc vom ti construit o plută.

— Şi cum vom trăi până atunci şi chiar după aceea în timp ce coborâm spre Oubangui? se-mpotrivi Max Huber. Nu mai putem vâna...

— Afară de asta, interveni John Cort, în ce parte să căutăm rio Johausen'.' Sunt de acord că am debarcat pe malul stâng... Dar, cu această neputinţă de a ne orienta, cum să fim siguri că râul e într-o direcţie sau în alta?

— Şi în primul rând, întrebă Max Huber, pe unde. rogu-te. să ieşim din desiş?

— Pe aici, răspunse foreloperul.

Şi le arătă un loc unde perdeaua de liane fusese sfâşiată.

Pe-acolo, probabil, fuseseră aduşi. Din acest loc pornea, abia înfiripată, o cărăruie atât de întunecată şi

întortocheată, încât nici nu ştiai cum să umbli pe ea. Unde ducea oare'.' Spre râu'.' Nimic mai puţin sigur… Nu se-ncrucişa cu altele? Nu riscau să se rătăcească într-un astfel de labirint'.' De altfel peste cel mult 48 de ore vor fi mâncat ce le rămăsese din bivol… Şi pe urmă'.' Setea. în schimb, şi-o puteau potoli, căci ploua destul de des.

— în orice ca/, spuse John Cort. nu înşurubându-ne aici vom ieşi din încurcătură. Trebuie să plecăm…

— Mai întâi să mâncăm, rosti Max Huber.

Împărţiră în trei mai puţin de un kilogram de carne şi fiecare se mulţumi cu această masă sărăcăcioasă.

— Şi. dacă stai şi te gândeşti, glumi Max Huber. nici nu ştim dacă luăm prân/ul sau cina…

— Ce-ţi pasă! nu-i rămase dator John Cort. pântecele nu face asemenea deosebiri.

— Fie. dar vrea să şi bea, pântecele ăsta, şi câteva picături din rio Johausen ar fi acum la fel de binevenite ca cel mai bun vin franţuzesc;

În timp ce mâncară nu mai vorbiră nimic. Din întunericul care-i învăluia, se desprindea o impresie nedesluşită de nelinişte şi tainä. Aerul împân/it de miresmele umede ale pământului devenea din ce în ce mai apăsător sub bolta de frunziş. In locul acesta parcă nepotrivit pentru zborul păsărilor nu se auzea nici un strigăt, nici un cântec. nici un fâlfâit de aripi: uneori trosnetul sec al unei crengi uscate întrerupea liniştea, înăbuşit şi el când vreascul în cădere atingea cocorul de muşchi spongios întins de la un trunchi la altul. Din când în când răsuna un şuierat ascuţit, apoi fâşâitu! între frunze al unui şarpe de pădure, lung de 50 până la 60 de centimetri, din fericire neveninos. Cât despre ţânţari. aceştia zbârnâiau ca de obicei şi nu-i cruţau de pişcături. Când terminară de mâncat, toţi trei se ridicară în picioare. Luând cu el bucata de bivol rămasă, Khamis se îndreptă spre trecerea îngustă dintre liane. înainte de a pleca, Max Huber strigă din răsputeri de câteva ori:

„Llanga!… Llanga!… Llanga!” Zadarnic însă, numele băiatului nu avu ecou.

— Să mergem, spuse foreloperul şi o luă înainte.

Dar nici n-apucă bine să tacă un pas pe cărăruie că exclamă:

— O lumină!

Max Huber şi John Cort veniră repede lângă el.

— Băştinaşii? întrebă unul din ei.

— Să aşteptăm! grăi celălalt.

Încotro se îndrepta purtătorul faclei? Era singur? Sosea un duşman să-i atace sau cineva care voia să le vină într-ajutor? Khamis şi cei doi prieteni şovăiau dacă să pornească sau nu mai departe pe cărăruie. Trecură două-trei minute. Facla rămase parcă locului. Nu putea fi nici o emanaţie de gaze, ţinând seama cum ardea fără ca să i se mişte punctul de sprijin.

— Ce e de făcut? întrebă John Cort.

— Să mergem noi spre lumină, dacă nu vine ea spre noi! răspunse Max Huber.

— Bine, zise Khamis, haidem!

Foreloperul înainta puţin pe cărăruie. Numaidecât facla se îndepărtă. Purtătorul ei nu băgase oare de seamă că cei trei străini se puseseră în mişcare? Voia să le lumineze calea sub copacii stufoşi ai pădurii şi să-i călăuzească spre rio Johausen sau orice alt afluent al lui Oubangui?

Nu era cazul vreunui răgaz de gândire. Trebuiau să urmeze întâi această lumină, apoi să încerce să-şi reia drumul spre sud-vest.

lată-i dar păşind pe cărăruia îngustă, bătătorită de multă vreme de cât se umblase pe ea: curăţată de ierburi şi de liane şi cu tufărişul îndepărtat de trecerea oamenilor sau animalelor. în afară de copacii pe care Khamis şi tovarăşii săi îi întâlniseră şi înainte, observară soiuri mai rare; dintre ele, „gura crepitans” cu fructe pocnitoare, pe care-l ştiau crescând doar în America, făcea parte din familia euphorliaceelor a căror scoarţă moale conţine o substanţă

lăptoasă şi rodul pocneşte cu zgomot aruncându-şi sămânţa până departe; „tsofarul”, arborele şuierător, numit astfel pentru că printre crengile lui vântul şuieră ca printr-o crăpătură, nu le fusese semnalat până acum decât în pădurile nubiene.

John Cort, Max Huber şi Khamis merseră aşa vreo trei ore şi, când se opriră după această primă etapă, lumina se opri şi ea…

— Fără îndoială că-i o călăuză, declară Max Huber, o călăuză nespus de binevoitoare… Dacă am şti barem unde ne duce…

— Să ne scoată din labirintul ăsta, răspunse John Cort, şi nu cer nimic mai mult! Ei bine, Max, asta nu-i de ajuns de neobişnuit pentru tine?

— Ba da, cred că da!

— Numai să nu devină prea, dragă prietene! adăugă John Cort.

În timpul după-amiezii întortocheata cărăruie şerpui sub un frunziş din ce în ce mai întunecos. Khamis mergea în frunte, iar ceilalţi urmau în şir indian, căci nu putea trece pe potecă decât câte o singură persoană. Dacă grăbeau câteodată pasul pentru a se apropia de călăuză, aceasta mergea şi ea mai repede, ca să se afle mereu la aceeaşi depărtare.

În jur de şase seara, parcurseseră, după ochi, vreo patru-cinci leghe. Gândul lui Khamis era să urmeze lumina, în ciuda oboselii, atâta vreme cât li se arăta. Aşadar porni mai departe, când deodată facla se stinse.

— Să ne oprim, zise John Cort. Asta ni s-a dat de înţeles.

— Sau mai degrabă ni s-a poruncit.

— Să ne supunem, şopti foreloperul, şi să ne petrecem noaptea aici.

— Mămtreb dacă mâine lumina se va ivi din nou, adăugă John Cort'. ~ într-adevăr aceasta era întrebarea.

Toţi trei se-ntinseră la poalele unui copac. îşi împărţiră între ei o bucată de bivol şi, din fericire, găsiră un pârâiaş

care şerpuia printre ierburi ca să-şi potolească setea. Cu toate că în aceste ţinuturi împădurite plouă des, nici un strop de apă nu căzuse în ultimele 48 de ore.

— Cine ştie, remarcă John Cort, dacă ghidul nostru n-a ales tocmai acest loc ca să putem avea de băut.

— Frumos din partea lui, recunoscu Max Huber, luând puţină apă proaspătă cu ajutorul unei frunze răsucite ca un cornet.

Oricât de îngrijorătoare era situaţia, oboseala se arătă mai mare decât frământarea prin care treceau şi îi cufundă într-o clipă într-un somn adânc. Dar John Cort şi Max Huber nu adormiră fără să vorbească despre Llanga. Bietul copil! S-o fi înecat în viitoare? Dacă nu, de ce nu dădea semne de viaţă? De ce nu se afla alături de prietenii săi John şi Max?

Când se treziră, o lumină slabă, răzbătând printre crengi, le arăta că se făcuse ziuă. Khamis trase concluzia că au mers către est. Din păcate nu era direcţia cea bună. Dar n-aveau altceva de făcut decât să pornească iar la drum.

— Şi lumina? întrebă John Cort.

— Uite, a apărut din nou, răspunse Khamis.

— Pe legea mea! exclamă Max Huber, parcă-i Steaua Magilor. Numai că nu ne indică vestul.

Nici o întâmplare nu tulbură ziua de 22 martie. Facla aprinsă nu înceta să călăuzească micul grup spre est…

Pe marginile cărăruii desişul părea de nepătruns, trunchiurile se strângeau unele într-altele şi înlănţuirea de ierburi era cu neputinţă de descâlcit. Foreloperul şi tovarăşii săi mergeau parcă printr-o conductă nesfârşită de verdeaţă. în câteva rânduri totuşi, potecuţe, nu mai puţin înguste, o tăiau pe aceea aleasă de călăuză şi, fără ghid. Khamis n-ar fi ştiut pe unde s-o apuce. Nu zăriră în drum nici un rumegător, lucru lesne de înţeles, căci cum s-ar fi încumetat până aici animalele mari? Nu-şi puteau croi treceri ca cele de care se folosise foreloperul înainte de a ajunge pe malurile râului Johausen. încât chiar dacă cei doi

vânători ar fi avut armele la ei, nu le-ar fi slujit la nimic, căci nu zăriră primprejur nici o urmă de vânat.

John Cort, Max Huber şi Khamis vedeau cu o bineîntemeiată teamă că hrana lor e pe sfârşite. încă o masă şi gata. Şi dacă până a doua zi nu vor fi ajuns la destinaţie, adică la capătul acestei neobişnuite drumeţii călăuzită de lumina misterioasă, ce soartă-i aştepta?

Ca şi în ajun. facla se stinse spre seară şi, aidoma celei dinainte, noaptea trecu netulburată.

John Cort se deşteptă primul şi se grăbi să-i trezească şi pe tovarăşii săi exclamând:

— Cineva a venit aici în timp ce noi dormeam!

Într-adevăr, focul ardea – jăratecul din câţiva tăciuni aprinşi aştepta parcă, iar o bucată de antilopă atârna de creanga joasă a unui salcâm deasupra unui pârâiaş.

De data asta. Max Huber nu-şi mai strigă în gura mare mirarea. Nici el, nici tovarăşii săi nu doreau să vorbească despre ciudăţenia celor petrecute, despre călăuza necunoscută care-i purta spre o ţintă tot atât de necunoscută, despre duhul Marii Păduri pe ale cărui urme mergeau de alaltăieri încoace.

Le era tare foame. Khamis fripse bucata de antilopă care avea să le ^ ajungă la prânz şi la cină.

În acel moment, facla dădu semnalul plecării. O luară din nou la drum în aceleaşi condiţii. Totuşi, în cursul după-amiezii băgară de seamă că desişul se rărea puţin câte puţin. Lumina zilei pătrundea mai mult printre cununile copacilor. Tot nu putură însă să desluşească făptura care-i călăuzea. Ca şi în ajun străbătură, după ochi, cinci-şase leghe. Drumul făcut de la râul Johausen până aici trebuia să fie de circa 60 de kilometri.

Seara, în clipa când facla se stinse, Khamis, John Cort şi Max Huber se opriră. Se lăsase, probabil, noaptea, căci un întuneric adine îi învăluia. Istoviţi după aceste lungi etape, după ce terminară bucata de antilopă şi băură apă proaspătă, toţi trei se întinseră la poalele unui copac şi

adormiră… Şi – fără îndoială în vis – lui Max Huber i se păru că aude un instrument care intona deasupra capului său arhicunoscutul vals din opera Freischutz de Weber!

SATUL AERIAN.

A doua zi dimineaţa, când se treziră, foreloperul şi tovarăşii săi observară, nu fără uimire, că în această parte a pădurii domnea un întuneric şi mai adânc. Era zi? Nu puteau fi siguri. Oricum, lumina care-i călăuzea de 60 de ore încoace nu se ivise. Trebuiau deci să aştepte apariţia ei ca să meargă mai departe.

O remarcă a lui John Cort le dădu tuturor măsura urmărilor pe care le-ar fi avut absenţa călăuzei:

— Vă daţi seama că azi-dimineaţă focul n-a fost aprins şi nimeni n-a venit să ne aducă de-ale gurii în timp ce dormeam…

— Şi e cu atât mai trist, adăugă Max Huber, cu cât nu ne-a mai rămas nimic…

— Poate că asta înseamnă, reluă foreloperul, că am ajuns.

— Unde? întrebă John Cort.

— Unde voia călăuza, dragă John.

Era un răspuns care nu spunea nimic; dar cum ar fi putut fi mai lămurit?

Dacă în pădure domnea un întuneric mai adânc, părea în schimb că liniştea nu mai era aşa de rnare. Se auzea un fel de bâzâit aerian, un zvon nedesluşit care venea dinspre crengile de sus ale copacilor. Privind într-acolo, Khamis, Max Huber şi John Cort zăreau parcă un fel de tavan imens ce se întindea la vreo sută de picioare deasupra solului. Fără îndoială că exista la acea înălţime o nemaipomenită încâlceală de crengi fără nici un ochi prin care să se strecoare lumina zilei, un acoperiş de^paie n-ar li fost mai opac. Aşa se explica şi bezna de dedesubt. în locul unde dormiseră, natura solului era foarte schimbată. Nu mai vedeai mărăciniş sau acei sizyphus spinoşi care mărgineau până atunci cărăruile şi se-ngrămădeau până hăt departe. O iarbă măruntă acoperea pământul şi nici un rumegător n-

ar fi putut-o scurta nici „cu o bucăţică cât un vârf de limbă”.* închipuiţi-vă o câmpie a cărei suprafaţă n-a fost niciodată udată de ploi sau de izvoare. Copacii, având între ei intervale de 20-30 de picioare, semănau cu pilonii de temelie ai unei construcţii colosale, iar crengile lor trebuie că acopereau o arie de mai multe mii de metri pătraţi. Pe aceeaşi suprafaţă se îngrămădeau sicomori africani, al căror trunchi se compune dintr-un număr de tulpini lipite între ele, bombacşi cu trunchiul simetric, cu rădăcini uriaşe şi de o înălţime mai mare decât a tuturor celorlalţi de acest soi, baobabi uşor de recunoscut după forma de dovleac de la bază, cu o circumferinţă de 20-30 de metri şi care au în vârf un mănunchi uriaş de

* Referire lu un vers din fabula lui La Fontaine Animalele' bolnave tic ciumă.

crăci căzătoare; palmieri „dum” cu trunchiul bifurcat; palmieri „deleb” cu trunchiul încovoiat; „ceiba pentandra” cu trunchiul împărţit în cavităţi destul de mari pentru ca un om să se poată ghemui în câte una; mahoni care dau trunchiuri de un metru cincizeci diametru, putând fi scobite pentru a face din ele ambarcaţii cu o lungime de 15-18 metri şi o capacitate de trei-patru tone; bauhinii, simpli arbuşti sub alte latitudini, ajunşi aici nişte uriaşi din acest soi legumicol. E lesne de închipuit ce desfăşurare aveau crestele unor asemenea copaci, aflate în văzduh la câteva sute de picioare de sol.

Trecu în jur de o oră. Khamis nu înceta să se uite în toate direcţiile, pândind lumina călăuzitoare. De ce să n-o urmeze mai departe? E adevărat că simţul său de orientare ca şi unele semne îl îndemnau să creadă că s-au îndreptat mereu către est. Şi nu în partea aceea se găsea fluviul Oubangui, nu acesta era drumul de întoarcere… Spre ce ţintă îi atrăsese ciudata lumină? Iar, dacă nu se mai ivea, ce-aveau e făcut? Să părăsească acel loc? Şi încotro să se ducă? Să rămână? Şi cu ce să se hrănească? Li se şi făcuse foame şi sete.

— Vom fi nevoiţi să plecăm în cele din urmă, zise John Cort, şi mă întreb dacă n-ar fi mai bine s-o facem numaidecât…

— încotro? întrebă Max Huber.

Ce răspuns se putea da la această întrebare? Şi pe ce indicii să te bizui ca să găseşti o soluţie?

— în sfârşit, reluă John Cort cu nerăbdare, bănuiesc că nu vrei să stăm înrădăcinaţi aici? Putem s-o luăm printre copaci şi întunericul nu-i atât de adânc încât să te rătăceşti…

— Haideţi, rosti Khamis.

Toţi trei porniră în recunoaştere pe o întindere de o jumătate de kilometru. Călcau tot pe acelaşi pământ desţelenit, pe acelaşi covor uscat şi neted, ca şi cum ar fi fost adăpostit sub un acoperiş care nu lăsa să treacă nici ploaia, nici razele soarelui. Pretutindeni aceiaşi copaci din care nu zăreau decât crengile joase. Şi auzeau mereu larma nedesluşită părând să cadă de sus, fără să-i poţi ghici cauza. Calea asta era cu desăvârşire pustie? Nu, căci de mai multe ori Khamis zări parcă umbre strecurârtdu-şe printre arbori. Să fi fost doar o închipuire? Nu ştia ce să creadă. în sfârşit, după o jumătate de oră, întrebuinţată fără nici un rezultat, el şi tovarăşii săi se aşezară lângă trunchiul unui bauhinia. Ochii lor începură a se obişnui cu întunericul care de altfel începea să se risipească un pic. Datorită soarelui, aflat sus, pe cer, puţină lumină se răspândea sub tavanul ce se întindea deasupra lor. Puteai desluşi chiar ceea ce se găsea la vreo 20 de paşi.

Deodată foreloperul rosti în şoaptă:

— Uite, colo mişcă ceva…

— Un animal sau un om? întrebă John Cort privind în direcţia spre care arăta Khamis.

— Pare un copil, grăi foreloperul, e mic de statură şi…

— Aş, e o maimuţă! declară Max Huber.

Se opriră tăcuţi şi nemişcaţi ca să nu sperie cvadrumanul. Dacă vor putea să-l înhaţe, ei bine, cu tot dezgustul pe care-

l aveau Max Huber şi John Cort pentru carnea de maimuţă… Dar fără foc cum să frigi o asemenea pradă? Pe măsură ce se apropia, făptura nu părea deloc temătoare, nici mirată de prezenţa lor. Mergea pe picioarele dinapoi şi se opri la câţiva paşi de ei.

Care nu fu uluirea lui John Cort şi a lui Max Huber când recunoscură în ciudata apariţie pe micuţul salvat de Llanga, pe protejatul băiatului…

Unul dintre cei doi prieteni exclamă:

— El, el e…

— Fără nici o îndoială, întări celălalt.

— Dar de vreme ce micuţul e aici, de ce nu-i şi Llanga?

— Sunteţi siguri că nu vă înşelaţi? interveni foreloperul.

— Foarte siguri, afirmă John Cort, şi de altfel ne putem încredinţa numaidecât!

Şi scoase din buzunar medalia ce o luaseră de la gâtul micuţului. Ţinând-o de sforicică, o legănă ca pe o jucărie pe care o arăţi unui copii ca să-l ademeneşti să se apropie. Când micuţul văzu medalia, se repezi dintr-un salt spre ea. Nu mai era bolnav. în timpul cât nu-l văzuseră îşi redobândise sănătatea şi în acelaşi timp sprinteneala firească. Aşa că sărea în jurul lui John Cort să-şi ia bunul înapoi.

Khamis îl prinse de braţ şi atunci micuţul nu rosti cuvântul „ngora”, ci câteva vorbe clar articulate:

— Li-Maii… Ngala… Ngala!

Khamis şi tovarăşii lui nu avură timpul să se întrebe ce înseamnă aceste cuvinte dintr-o limbă necunoscută. într-o clipă se iviră lângă ei alţi indivizi din aceeaşi specie, de data asta înalţi, având cel puţin cinci picioare şi jumătate din creştet până-n tălpi. Khamis, John Cort şi Max Huber încă nu-şi dădeau biue seama dacă au de-a face cu oameni sau cvadrumani. N-avea nici un rost să încerci să te împotriveşti acestor fiinţe ale pădurii, vreo douăsprezece la număr. Foreloperul, Max Huber şi John Cort fură apucaţi de braţ şi împinşi înainte. Siliţi să o ia printre copaci şi înconjuraţi de

întreaga ceată, nu se opriră decât după ce merseseră cinci-şase sute de metri, în acel loc, folosind doi arbori înclinaţi, destul de apropiaţi unul de celălalt, se puseseră crengi transversale care alcătuiau trepte. Nu era chiar o scară monumentală, dar era mai mult decât o scăriţă de frânghie. Cinci sau şase din escortă o urcară, în timp ce ceilalţi îi obligau pe prizonieri să urmeze acelaşi drum fără însă să se poarte brutal cu ei. Pe măsură ce suiau, lumina începea să se vadă pătrunzând prin frunziş. Prin golurile dintre ramuri străbăteau razele soarelui de care Khamis şi tovarăşii lui fuseseră lipsiţi de când părăsiseră cursul râului Johausen. Max Huber ar fi fost de rea credinţă dacă n-ar fi recunoscut că astea făceau parte din categoria lucrurilor extraordinare. Când suişul se sfârşi, la vreo sută de picioare de sol, îi aştepta o mare surpriză. Văzură desfăşurându-se în faţa lor o platformă luminată din plin de lumina cerului. Deasupra unduiau crestele înverzite ale copacilor. Pe platformă se-nşiruiau într-o anume ordine colibe de chirpici galben şi de frunze care mărgineau străzile. Toate alcătuiau un sat, construit la această înălţime şi pe o întindere atât de mare, că nu-i puteai zări capătul. O mulţime de băştinaşi, asemănători ca înfăţişare cu protejatul lui Llanga, umblau încoace şi încolo. Felul în care se mişcau, acelaşi ca al oamenilor, arăta că erau obişnuiţi să meargă pe două picioare, având deci dreptul la calificativul „erectus” dat de doctorul Eugene Dubois pitecantropului găsit în pădurile din Java – caracter antropogenic pe care acest savant îl consideră ca unul din cele mai însemnate ale intermediarului între om şi maimuţă, conform cu previziunile lui Darwin*.

Dacă antropologii au spus despre cvadrumani că cel aflat pe treapta de sus a scării simieşti şi care se apropie cel mai mult de conformaţia umană se deosebeşte totuşi de om prin particularitatea că atunci când fuge se serveşte de patru membre, această observaţie evident că nu s-ar fi putut face cu privire la locuitorii satului.

Dar Khamis, Max Huber şi John Cort fură nevoiţi să amâne pe mai târziu remarcile lor asupra subiectului. Fie că escorta lor se afla într-o categorie între animal şi om, fie că nu, cert e că, vorbind într-un grai de neînţeles, îi împingea spre o colibă în mijlocul unei populaţii care n-avea aerul că se miră prea tare. De îndată ce intrară, uşa se închise în urma lor şi se văzură pur şi simplu prizonieri.

— Bravo! spuse Max Huber. Şi ceea ce mă uimeşte cel mai mult este că fiinţele astea neobişnuite se uită la noi nepăsător, de parcă ar fi avut de-a face zilnic cu asemenea oaspeţi. Or mai fi văzut oameni şi înainte?

— Se prea poate, reluă John Cort, dar rămâne să aflăm dacă au obiceiul să le dea de mâncare prizonierilor.

— Sau dacă n-au mai degrabă obiceiul să-i mănânce! adăugă Max Huber.

Într-adevăr, dacă pe alocuri mai exista canibalism, de ce aceste fiinţe ale pădurii n-ar fi putut avea obiceiul să-şi mănânce semenii – sau ceva de soiul ăsta.

Oricum era de netăgăduit că aveau de-a face cu antropoizi dintr-o specie superioară urangutanilor din Borneo, cimpanzeilor din Guineea, gorilelor din Gabon şi că păreau să se apropie de umanitate. Ştiau să aprindă focul şi să-l întrebuinţeze la pregătirea hranei sau la alte treburi gospodăreşti – cum o dovedeau tăciunii de la popas sau facla pe care ghidul o purtase pentru a-i călăuzi

* în cuaternarul interior din Sumatra domnul E. Dubois, medic militar olandez la Batavia, a găsit un craniu, un femur şi un dinte în stare de conservare bună. Conţinutul cutiei craniene fiind mult superior aceluia aparţinând celei mai mari gorile, dar inferior aceluia aparţinând omului, fiinţa parc să li i;)',(cu adevărat intermediarul între antropoid şi om (N. A.).

prin aceste întunecoase pustietăţi. Şi atunci le fulgeră prin minte că flăcările mişcătoare care se arătaseră pe lizieră puteau fi faclele ciudaţilor locuitori ai Marii Păduri. La drept vorbind, se presupune că şi anumite maimuţe se

folosesc de foc. Emir Paşa povesteşte că pădurile din Msokgonia sunt cutreierate în nopţile de vară de cete de cimpanzei care, luminându-şi drumul cu nişte făclii, dau târcoale plantaţiilor pentru a şterpeli câte ceva. în schimb trebuie reţinut că aceste fiinţe dintr-o specie necunoscută erau conformaţi aidoma oamenilor şi ca statură şi ca mers. Nici un alt cvadruman n-ar fi fost demn să poarte numele de orang care înseamnă „om al pădurii”.

— Şi-apoi vorbesc, zise John Cort, după diverse observaţii pe care le făcură pe tema locuitorilor satului aerian.

— Ei bine, dacă vorbesc, exclamă Max Huber, înseamnă că au cuvinte pentru a-şi exprima gândurile şi nevoile. Şi tare aş vrea să ştiu cum se spune la ei: Mor de foame! Când stăm ja masă?

Dintre cei trei prizonieri, cel mai năucit era Khamis. în mintea lui mai puţin înclinată spre discuţii teoretice despre antropologie nu intra faptul că aceste fiinţe nu sunt maimuţe. Or fi maimuţe care merg, vorbesc, fac focul, trăiesc în sate, dar tot maimuţe se cheamă că erau. GăLea chiar că-i mare ciudăţenie ca-n pădurea Oubangui să existe asemenea specii de care nu se aflase până atunci. Tn nici un caz nu-i socotea băştinaşi.

Unii prizonieri se resemnează, alţii nu. John Cort, foreloperul şi mai ales nerăbdătorul Max Huber făceau parte din a doua categorie, în afară de necazul de a fi închişi în fundul unei colibe – neputinţa de a vedea ceva prin pereţii opaci, îngrijorarea pentru ce-i aştepta în viitor, temerile faţă de sfârşitul acestei întâmplări, erau un prilej mare frământare. Şi apoi îi îmboldea şi foamea, căci nu mai puseseră nimic în gură de vreo cincisprezece ore.

Totuşi se bizuiau pe un fapt care le dădea un licăr de nădejde şi anume că protejatul lui Llanga locuia în sat – fără îndoială satul său de baştină – şi avea o familie, dacă ceea ce se numeşte familie c-xista la fiinţele pădurii de la OuL-angui.

— Dacă micuţul a fost salvat din viitoare, zise John Cort, putem să nutrim speranţa că a scăpat şi Llanga. Probabil nu s-au despărţit şi în cazul că Llanga află că trei wameni au fost aduşi în sat va înţelege că-i vorba despre noi. La urma urmei, până acum nu ni?-a făcut nici un rău şi cu atât mai mult nu î s-o fi făcut lui Llanga.

— E limpede că protejatul e viu şi nevătămat, zise Max Huber. dar cine ştie dacă ^'i protectorul a scăpat teafăr? Nimic nu dovedeşte că ^bietul nostru Llanga n-a pierit în apele râulu'.

Într-adevăr nimic.

În acea clipă uşa colibei, păzită de doi indivizi voinici, se deschise şi în prag se ivi băiatul în carne şi oase.

— Llanga! Llanga! strigară într-un glas cei doi prieteni.

— Prieceii Max, prieten John! răspunse Llanga repezindu-se în braţele lor.

— De când eşti aici? întrebă foreloperul.

— De ieri dimineaţă.

— Şi cum ai ajuns?

— M-au adus prin pădure.

— Cei care te-au adus au mers mai repede ca noi, nu-i aşa, Llanga?

— Foarte repede.

— Şi cine a fost?

— Unul dintre cei care m-au salvat, care v-au salvat, şi pe voi.

— Oameni?

— Da… oameni… nu maimuţe, nu maimuţe!

Băiatul părea foarte convins. In orice caz erau indivizi drntr-o rasă specială, o rasă intermediară de primitivi, poate specimene de antropopiteci care lipseau din scara de dezvoltare de la animal la om.

Llanga le povesti pe scurt istoria sa, după ce sărutase de câteva ori mâna francezului şi americanului pe care nu mai spera să-i vadă scăpaţi din viitoare. Când pluta se ciocnise

de stânci, fusese azvârlit în vârtejul de ape împreună cu Li-Mai.

— Li-Mai? întrebă Max Huber.

— Da, Li-Mai, ăsta-i numele lui. Mi-a spus arătând spre sine: Li-Mai.

— Aşadar are un nume? se miră John Cort.

— Bineînţeles, John! Când ai darul vorbirii, nu-i firesc să te cheme într-un fel?

— Şi tribul, populaţia asta, cum vrei să-i zici, are şi ea un nume?

— Da, Wagddi, răspunse Llanga. L-am auzit pe Li-Mai numindu-i Wagddi!

Acest cuvânt nu aparţinea limbii congoleze. Dar Wagddi sau nu, fapt este că pe malul stâng al râului Johausen se găseau nişte băştinaşi care, atunci când s-a produs catastrofa, au fugit pe baraj şi au sărit în torent, unii în ajutorul lui Khamis, John Cort şi Max Huber, alţii în ajutorul lui Li-Mai şi Llanga. Acesta din urmă îşi pierduse cunoştinţa şi nu-şi aducea aminte nimic din ce se petrecuse în viitoare. Când îşi veni în fire se afla în braţele unui Wagddi viguros care nu era altul decât tatăl lui Li-Mai, iar micuţul se cuibărise în braţele mamei sale, ale celei pe care o strigase „ngora”. Probabil că înainte cu câteva zile de când îl zărise Llanga, micuţul se rătăcise în pădure. Părinţii au pornit în căutarea lui. Se ştie cum Llanga îl salvase, cum fără el Li-Mai ar 11 pierit în apele râului. Primit cu dragoste şi bine îngrijit. Llanga fu deci dus până la satul wagddian. Li-Mai îşi dobândi repede puterile, nefiind decât mort de foame şi sleit de oboseală. După ce fusese protejatul lui Llanga, acum venise rândul lui să-l ocrotească. Părinţii lui Li-Mai se arătaseră foarte recunoscători faţă de băiat. Animalele oare nu dau dovadă de recunoştinţă când le ajuţi? Atunci de ce n-ar exista sentimentul acesta şi la fiinţe care le sunt superioare?

În acea dimineaţă Llanga fusese dus de Li-Mai în faţa unei colibe. De ce? Nu ştia. Dar auzise voci şi ciulind urechea le

recunoscuse pe ale lui John Cort şi Max Huber.
lată ce se petrecuse de când băiatul se despărţise de ei lă zăgazul lui rio Johausen.
— Bine, Llanga, bine! zise Max Huber, noi însă murim de foame şi înainte de a povesti mai departe poate că, ţinând seama de protecţia de care te bucuri…
Llanga ieşi pe uşă şi se întoarse curând cu câteva merinde, o bucată bună de bivol friptă şi sărată cât era nevoie, vreo şase fructe de salcâm adansonia. numite şi pâinea maimuţelor sau pâine de om, banane proaspete şi într-o tigvă apă limpede şi un amestec lăptos de lutex, distilat de o liană de cauciuc din soiul „landolphia africa”.
Vă daţi seama că pentru moment orice convorbire încetă. John Cort, Max Huber şi Khamis aveau prea mare nevoie de hrană ca să facă nazuri în ce priveşte calitatea mâncării. Din bucata de bivol din pâine şi banane nu rămaseră decât oasele şi cojile.
Apoi John Cort puse mai departe întrebări lui Llanga pentru a şti cât de numeros era tribul Wagddi.
— Mulţi… mulţi! Am văzut mulţi! Pe străzi… în colibe, răspunse băiatul.
— Tot atâţia cât în. satele din Burna sau Baghirmi'.'
— Da…
— Şi nu coboară niciodată?
— Ba da, centru a vâna… pentru a culege rădăcini, fructe… pentru a lua apă.
— Şi vorbesc?
— Da… dar nu-i înţeleg… totuşi… cuvinte… unele cuvinte le cunosc… din cele spuse de Li-Mai.
— Şi tatăl, mama micuţului?
— Ah! foarte buni cu mine… ei au dat ce v-am adus.
— Aş vrea să le exprim cât mai degrabă toată recunoştinţa mea, declară Max Huber.
— Şi satul ăsta din copaci cum se cheamă?
— Ngala.
— Şi are o căpetenie? întrebă John Cort.

— Da.
— Ai văzut-o?
— Nu, dar am auzit că i se spune Mselo-Tala-Tala.
— Cuvinte de-ale băştinaşilor pe care le cunosc, strigă Khamis.
— Şi ce înseamnă?
— Moş Oglindă, răspunse foreloperul.
De fapt aşa îi zic congolezii unui om care poartă ochelari.
Măria sa Mselo-Tala-Tala, rege al neamului Wagddi, conducând un sat aerian, iată, nu-i aşa, un lucru care trebuia să împlinească dorinţele lui Max Huber. In dezlănţuirea tipic franceză a imaginaţiei sale nu întrevăzuse în adâncimile tainicei păduri de la Oubangui generaţii noi, cetăţi necunoscute, o întreagă lume extraordinară nebănuite de nimeni? Ei bine, întâmplarea răspunsese peste aşteptările închipuirii sale. Se felicită cel dintâi că prevăzuse atât de bine adevărul şi se opri doar când John observă pe bună dreptate:
— Se-nţelege, dragul meu, ca orice poet, eşti şi un vrăjitor şi ai ghicit…
— Adevărul, dragă John, dar oricum ar fi tribul ăsta de semi-oameni, n-am de gând să-mi sfârşesc existenţa în capitala lui…
— Ei! dragă Max, trebuie să stăm destul timp ca să cercetăm acest neam din punct de vedere etnologic şi antropologic, în scopul de a publica despre el o carte groasă menită să revoluţioneze institutele de ştiinţă de pe cele două continente.
— Fie, răspunse Max Huber, vom studia, vom compara, vom toci toate tezele despre problema antropomorfiei, dar cu două condiţii.
— Prima?
— Să fim lăsaţi liberi să mergem prin sat unde şi când vrem.
— Şi a doua?

— După ce vom fi circulat liberi pretutindeni unde vom dori, să plecăm când vom avea chef…

— Şi cui îi adresăm aceste cereri? întrebă Khamis.

— Măriei sale, lui Moş Oglindă, răspunse Max Huber. Dar, de fapt, de ce îl numesc aşa supuşii lui?

— Şi încă în limba congoleză! adăugă John Cort.

— Oare Măria sa este mioapă sau presbită… şi poartă ochelari? urmă Max Huber.

— Şi apoi ochelarii, de unde să-i fi luat? întrebă John Cort.

— Ce ne pasă, zise Max Huber, când vom putea sta de vorbă cu acest suveran, fie că va fi învăţat limba noastră, fie că o vom fi învăţat noi pe a lui, îi vom propune să semneze un tratat de alianţă ofensivă şi defensivă cu America şi Franţa şi va trebui să ne decoreze pe puţin cu marea cruce a ordinului wagddian…

Max Huber nu era prea încrezător, socotind că se vor bucura de toată libertatea în satul aerian şi îl vor părăsi apoi când le va conveni.? Iar dacă John Cort, Khamis şi francezul nu se vor întoarce la factorie, cui îi va trece prin minte să-i caute în satul Ngala în adânTRIBUL WAGDDI cui Marii Păduri? Văzând că nu se înapoiază nimeni din caravană, cine ar mai sta să se îndoiască de faptul că n-a pierit în întregime în ţinuturile cursului superior al fluviului Oubangui?

Întrebarea dacă vor rămâne sau nu prizonieri în această colibă căpătă numaidecât un răspuns. TJsa se deschise din legăturile ei de liane şi în prag se ivi Li-Mai. întâi se duse la Llanga copleşindu-l cu mângâieri pe care acesta i le întoarse din. toată inima. John Cort avu deci prilejul să cerceteze de aproape cu atenţie ciudata făptură. Cum uşa rămase dată în lături, Max Huber le propuse să iasă şi să se amestece printre locuitorii satului aerian. Iată-i aşadar afară, călăuziţi de micuţul sălbatec – căci cum să-i spui altfel – care-l ţinea peA Llanga de mână.

În curând se aflară la o răscruce pe unde treceau încoace şi încolo mulţi wagddieni văzându-şi de treburi. Răspântia

era străjuită de câţiva din copacii viguroşi ce sprijineau construcţia aeriană, ale căror cununi răspândeau dedesubt o umbră plăcută. Această platformă se afla la vreo sută de picioare deasupra solului, pe crengile principale ale puternicilor bauhinia, bombacsi şi baobabi. Alcătuită din bucăţi de lemn transversale prinse bine între ele cu cepuri şi liane, pe suprafaţa ei se întindea un strat de pământ bătătorit şi, cum punctele de sprijin erau pe cât de numeroase pe atât de solide, solul artificial nu tremura sub picioare. Chiar când rafale puternice de vânt suflau printre înaltele creste ale arborilor, schelăria acestei construcţii de la înălţime abia dacă era mişcată de un freamăt uşor. Prin ochiurile frunzişului pătrundeau razele soarelui. în ziua aceea vremea era frumoasă. Fâşii mari de cer albastru se arătau pe după crengi. O boare înmiresmată de arome pătrunzătoare împrospăta aerul. In timp ce grupul de străini se plimba prin sat, wagddii, bărbaţi, femei şi copii, îi priveau fără nici un fel de uimire. Vorbeau între ei cu un glas aspru, rostind repezit propoziţii scurte cu cuvinte de neînţeles. Totuşi foreloperul parcă recunoscu câteva expresii din limba congoleză, ceea ce nu trebuie să ne mire de vreme ce Li-Mai folosise în câteva rânduri vorba „ngora”.

Dar un lucru cu totul straniu şi inexplicabil era că John Cort auzi repetându-se două-trei cuvinte nemţeşti – printre altele cel de „vater” – tată. Le împărtăşi această ciudăţenie şi tovarăşilor săi.

— Ce vrei, dragă John? îi zise Max Huber. Mă aştept la orice, chiar ca fiinţele astea să mă bată pe burtă spunându-mi: „Ce mai faci, bătrâne?”

Din când în când, Li-Mai, lăsând mâna lui Llanga, se ducea de la unul la altul ca un copil vioi şi vesel. Părea mândru că-i plimbă prin sat pe nişte străini. Nu îi ducea la întâmplare ici şi colo, ci se vedea că are o ţintă şi. nu le rămânea decât să-l urmeze pe acest ghid de cinci ani.

Primitivii – cum îi numea John Cort – nu umblau goi. în afara pufului roşietic care le acoperea o parte a trupului, atât bărbaţii cât şi femeile purtau un fel de fustă dintr-o ţesătură vegetală asemănătoare, deşi mai ordinară, cu cea din fibre de salcâm care se fabrică de obicei la Porto-Novo în Dahomey. John Cort observă cu deosebire forma capetelor wagddiilor, rotunjită, redusă la dimensiunile tipului microcefalic, deosebit de apropiată de unghiul facial uman şi cu un prognatism foarte mic.

În plus, arcadele sprâncenelor nu ieşeau deloc în afară ca la maimuţe. Cât despre păr, îl aveau lânos şi subţire ca indigenii din Africa ecuatorială, iar barba le era rasă.

— Şi piciorul neapucător, rosti John Cort.

— Şi le lipseşte apendicele caudal, n-au nici un căpeţel de coadă, adăugă Max Huber.

— într-adevăr, trase concluzia John Cort, şi astea sunt semne de superioritate. Maimuţele antropomorfe n-au nici coadă, nici calozităţi. Se deplasează şi orizontal şi vertical, după bunul lor plac. Dar s-a observat că maimuţele care merg în două picioare nu se slujesc de talpă, ci se sprijină pe degetele îndoite ale labei. La wagddii nu se-ntâmplă aşa şi mersul lor este la fel cu al oamenilor, trebuie să recunoaştem.

Această remarcă era foarte întemeiată şi nu-ncăpea îndoială că aveau de-a face cu o rasă nouă. De altfel, în ce priveşte piciorul, anumiţi antropologi susţin că nu există nici o deosebire între maimuţă şi om şi acesta din urmă ar avea chiar degetul mare opozabil dacă laba n-ar fi deformată de folosirea încălţămintei. Există în plus şi asemănarea fizică între cele două specii: cvadrumanii care au felul de a se mişca uman sunt mai puţin zvăpăiaţi, se strâmbă mai puţin, într-un cuvânt sunt cei mai gravi, mai serioşi din întreg neamul simiesc. Şi tocmai această gravitate se manifesta în toate actele şi în atitudinea locuitorilor din Ngala. Când John Cort avea să-i examineze mai atent, va putea constata că sistemul lor dentar era

identic cu al omului. Aceste asemănări au generat doctrina variabilităţii speciilor şi evoluţia lor ascensională preconizată de Darwin. Ele au fost considerate chiar decisive, comparând pe cele mai evoluate dintre maimuţe cu oamenii primitivi. Linne a emis teoria troglodiţilor, expresie care însă nu s-ar fi putut aplica wagddiilor care locuiau în copaci. Vogt era de părere că omul se trage din trei maimuţe mari: orangul – tip brahicefal cu blană lungă neagră care ar fi strămoşul rasei „negrito”*; cimpanzeul, tip dolicocefal, cu fălcile mai puţin masive ar fi strămoşul negrilor; în fine, gorila care se caracterizează prin dezvoltarea toracelui, forma piciorului, mersul – piopriu numai ei, sistemul osteologic al trunchiului şi extremităţilor, ar fi strămoşul albului. Aşadar, ţinând seama de caracterele acestor trei exemplare de cvadrumani, fără a susţine despre creierul lor că

* Negrito e numele dat de spanioli negrilor foarte scunzi pe care populaţiile malaeze i-au gonit în munţi în interiorul insulelor Filipine. Odinioară par să fi ocupat un teritoriu vast care se întindea din Filipine până în centrul Indiei.

posedă 12 milioane de celule şi 4 milioane de fibre cât are cel omenesc, putem socoti că aparţin unei rase superioare în cadrul animalităţii. Cât despre microcefal, pe care unii îl consideră un intermediar între maimuţă şi om-specie pe care antropologii au dedus-o, dar n-au găsit-o până acum, această verigă care lipseşte pentru a lega regnul animal de cel „hommal”*, n-o reprezintă oare wagddii? Ciudatele peripeţii ale călătoriei americanului şi francezului nu au fost hărăzite acestei mari descoperiri? Dar, chiar dacă această rază necunoscută s-ar apropia sub aspect fizic de cea umană, ar trebui ca wagddii să aibă simţul moral specific omului, fără a mai vorbi de facultatea de a concepe abstracţii şi generalizări, de aptitudinea pentru artă, ştiinţă şi literatură. Numai atunci ar fi cu putinţă să te pronunţi cu certitudine. Un lucru era sigur, că wagddii vorbeau. Nu se mărgineau doar la instincte, aveau idei – ceea ce presupune

folosirea graiului şi cuvinte a căror reunire forma o limbă. Mai mult decât strigăte, lămurite cu ajutorul privirii şi gestului, întrebuinţau vorbirea articulată având la bază o serie de sunete şi de figuri convenţionale moştenite, probabil, atavic. Asta îl izbi cel mai tare pe John Cort, deoarece această însuşire care implică participarea memoriei indica o influenţă congenitală a rasei.

În timp ce observau moravurile şi obiceiurile tribului silvestru, John Cort, Max Huber şi Khamis înaintau pe uliţele satului. Cât de mare putea fi satul ăsta? Circumferinţa sa trebuie că nu era sub 5 kilometri „şi, cum spuse Max Huber, dacă nu-i decât un cuib, e cel puţin un cuib încăpător".

Construită de mâna wagddiilor, instalaţia dovedea o artă superioară celei a păsărilor, albinelor, castorilor şi furnicilor. Dacă aceşti primitivi care gândeau şi-şi exprimau gândurile trăiau în copaci, înseamnă că aşa îi împinsese atavismul.

— Oricum, zise John Cort, natura care nu se înşeală niciodată a avut raţiunile ei ca să-i determine pe wagddii să adopte o existenţă aeriană. în loc să se târască pe un sol nesănătos, până unde razele soarelui nu pătrund niciodată, trăiesc în mediul prielnic al cununii copacilor din pădure.

Majoritatea colibelor, proaspete şi înverzite, dispuse în formă de stup, aveau uşa larg deschisă. Femeile se îngrijeau de treburile destul de rudimentare ale gospodăriei. Aveau în jur copii numeroşi iar pe cei mici îi alăptau la sân. Dintre bărbaţi, unii culegeau fructe printre crengi, alţii coborau scara spre solul pădurii. Aceştia din urmă se întorceau apoi cu vânat sau cu ulcioare pe care le umpluseră cu apă, la râu.

* Expresie a domnului de Quatrei'ages (N. A.). Quatrefages de Breau (Armand de), antropolog şi naturalist francez – 1810-1892 (N. T.).

— Păcat, rosti Max Huber, că nu ştim limba tribului! Nu putem tace conversaţie cu băştinaşii, nici să le cunoaştem

literatura… încă n-am văzut, de altfel, biblioteca municipală ori liceul!

Între timp, deoarece în limba wagddiană, după cum o vorbea Li-Mai, erau amestecate cuvinte congoleze, Khamis încercă să întrebuinţeze câteva expresii dintre cele mai obişnuite adresându-se copilului. Dar, oricât de inteligent părea Li-Mai, nu avu aerul că înţelege. Şi totuşi, în faţa lui John Cort şi Max Huber, rostise vorba.ngora” când zăcuse pe plută. Iar Llanga susţinea că de-atunci încoace atlase de la tatăl micuţului că satul se numea Ngala şi regele

— Mselo-Tala-Tala.

În sfârşit, după o oră de plimbare, foreloperul şi tovarăşii lui ajunseră la capătul satului. Acolo se înălţa o colibă mai mare. Aşezată între crengile unui bombacs, avea un parmalâc de trestii şi acoperişul i se ascundea în frunziş. Oare coliba asta să fie palatul Măriei Sale, sanctuarul vrăjitorilor, templul duhurilor, ca la cele mai multe triburi din Africa, Australia sau insulele Pacificului? Trebuiau neapărat să scoată de la Li-Mai câteva desluşiri mai clare. John Cort, luându-l de umeri şi întorcându-l cu faţa spre colibă, întrebă:

— Mselo-Tala-Tala?

Drept răspuns, micuţul încuviinţă din cap. Aşadar aici locuia suveranul satului Ngala.

Atunci, fără nici o altă formalitate, Max Huber se îndreptă cu pas hotărât spre coliba cu pricina.

Copilul se tulbură nespus de mult şi îl trase înapoi arătând o mare spaimă.

Max Huber stărui, repetând de mai multe ori: „Mselo-Tala-Tala?” Şi la semnul afirmativ porni din nou. Dar în clipa când să ajungă la colibă, micuţul fugi după el şi îl împiedică să meargă mai departe.

Era oare interzis să te apropii de reşedinţa regală? Văzu într-adevăr două santinele wagddi care se sculară de pe jos şi ridicară armele, un fel de topoare de fier şi câte o suliţă, pentru a păzi intrarea.

— Ia te uită! exclamă Max Huber, aici ca pretutindeni, în Marea Pădure de la Oubangui ca şi în capitalele lumii civilizate —străjeri. corpuri de gardă, pretorieni de pază în faţa palatului… şi încă ce palat… al Măriei Sale omul-maimuţă.

— De ce te miri, dragul meu Max?

— Ei bine, declară acesta, de vreme ce nu-l putem vedea la faţă pe monarh, o să-i cerem o audienţă în scris.

— Bine, replică John, dar, dacă vorbesc, primitivii ăştia cred că n-au ajuns încă să scrie şi să citească. Mai înapoiaţi decât indigenii din Sudan şi Congo, funzi, xiluşi, denkaşi, monbutuşi, nu par a îi ajuns la gradul de civilizaţie care implică preocuparea de a-i trimite pe copii la şcoală.

— Şi eu cred la fel, John. Şi-apoi cum poţi purta o corespondenţă cu oameni a căror limbă n-o cunoşti?

— Să-l lăsăm pe micuţ să ne ducă mai departe, zise Khamis.

— Nu recunoşti coliba părinţilor lui? întrebă John Cort pe Llanga.

— Nu, prieten John, răspunse băiatul, dar… sigur… Li-Mai ne duce acolo… să-l urmăm.

Apropiindu-se de copil, întinse mâna spre stânga.:- Ngora… ngora… repetă.

Fără nici o îndoială copilul pricepu, căci capul i se lăsă şi i se ridică plin de fermitate.

— Iată o dovadă că semnul de negare sau încuviinţare e instinctiv şi acelaşi la toţi oamenii, remarcă John Cort; încă un argument că aceşti primitivi ţin de umanitate.

Câteva minute mai târziu, ajunseră într-o parte a satului mai umbroasă unde vârfurile copacilor îşi încâlceau frunzişul.

Li-Mai se opri în faţa unui bordei de paie curăţel al cărui acoperiş era făcut din frunze mari de ensete, bananierul atât de răspândit în Marea Pădure, acelaşi soi de frunze pe care foreloperul le întrebuinţase pentru tenda de pe plută. Un fel de chirpici alcătuia pereţii colibei. Se putea intra pe

o uşă larg deschisă în acest moment. Cu mâna, copilul i-o arătă lui Llanga, care o recunoscu.

— Asta e, zise.

Înăuntru avea o singură încăpere. în fund un culcuş de ierburi uscate, uşor de reînnoit. într-un colţ – câteva pietre slujind de vatră unde ardeau cărbuni. Ca unice ustensile – două sau trei tigve, un ulcior de lut plin cu apă şi două oale din acelaşi material. Fiinţele pădurii nu ajunseseră să folosească furculiţa şi cuţitul şi mâncau cu mâna. Ici şi colo, pe o tăblie prinsă de perete, se aflau fructe, rădăcini, carne friptă, vreo şase păsări jumulite pentru următoarea masă şi, atârnate, de spini mari, bucăţi de ţesătură din scoarţă şi fibre. Un wagddi şi o wagddiană se ridicară în clipa când Khamis şi tovarăşii lui pătrunseră în bordei.

— Ngora! ngora! Lo-Mai… La-Mai, zise copilul. Bărbatul adăugă ca şi când s-ar fi gândit că va fi mai bine înţeles:

— Vater… Vater!

Cuvântul „tată” îl rostea într-o germană stâlcită. De altfel ce putea fi mai neobişnuit decât un cuvânt nemţesc în gura unui wagddi?

De îndată ce intrase, Llanga se dusese la mama lui Li-Mai care-l primi cu braţele deschise, îl strânse la piept şi-l mângâie cu mâna pe cap arătându-şi recunoştinţa faţă de salvatorul copilului ei.

John Cort mai observă următoarele particularităţi: Tatăl era înalt, bine clădit, voinic, cu braţele puţin mai lungi decât ale oamenilor, cu mâini mari şi puternice, cu picioarele uşor arcuite şi talpa călcând în întregime pe pământ. Avea pielea aproape albă, cum se-ntâmplă la cei din triburile care sunt mai mult carnivore decât erbivore, o barbă scurtă şi flocoasă, păr negru şi creţ şi un soi de lână care-i acoperea trupul. Capul era de o mărime mijlocie, cu fălcile nu foarte proeminente, ochii arzători îţi atrăgeau atenţia cu strălucirea lor vie. Mama, gingaşă, cu un chip bun şi blând se uita la Llanga cu o privire plină de duioşie. Dinţii-i erau regulaţi şi de o orbitoare albeaţă – la care din

reprezentantele sexului slab nu se manifestă cochetăria? Femeia purta flori în păr, alături de – amănunt destul de inexplicabil – mărgele de sticlă şi de fildeş. Tânăra wagddiană amintea de înfăţişarea cafrilor din Sud, cu braţele rotunde şi mlădioase, încheieturile delicate, degetele subţiri, mâinile durdulii şi picioarele mici care puteau trezi invidie în sufletul multor europene. Pe pielea acoperită de puf îşi aruncase o ţesătură de scoarţă strânsă la brâu. La gât îi atârna medalia doctorului Johausen, asemănătoare cu cea purtată de Li-Mai. N-aveai cum sta de vorbă cu Lo-Mai şi La-Mai, spre marea părere de rău a lui John Cort. Dar era limpede că cei doi primitivi căutau să-şi facă datoria de gazde cât mai călduros. Tatăl îi pofti să guste din poamele pe care le luase de pe tăblie, nişte matofee cu gust aromat care erau fructele unei liane. Oaspeţii mâncară câteva spre marea plăcere a familiei. Cei doi prieteni avură atunci prilejul să vadă cât de îndreptăţite erau unele observaţii făcute de multă vreme: limba wagddiană. ca şi limbile polineziene se asemuiau izbitor cu gungureala copiilor, ceea ce i-a determinat pe biologi să susţină că întreg genul uman a trecut printr-o lungă perioadă de vorbire cu predominanţă vocalică, anterioară formării consoanelor. Aceste vocale, combinându-se la infinit, exprimă înţelesuri foarte variate precum ori, oriori, oro, oroora, orurna etc. Consoanele sunt k, t, p şi nazalele ng şi m. Numai cu silabele ha, ra, se pot forma o serie de cuvinte care fără adevărată consonanţă redau toate nuanţele expresiei şi joacă rolul de substantive, pronume, verbe etc.

În convorbirea dintre cei doi vvagddi. întrebările şi răspunsurile erau scurte, două sau trei vorbe care începeau aproape toate cu literele ng, mgu, ms, ca la congolezi. Mama părea mai puţin gureşă decât tatăl şi probabil limba ei n-avea, precum limbile femeieşti din cele două continente, capacitatea de a face 12 mii de turaţii pe minut.

De reţinut – lucru care-l uimi cel mai mult pe John Cort – că aceşti primitivi întrebuinţau anumiţi termeni congolezi şi germani aproape stâlciţi de pronunţie. Deduse că fiinţele pădurii aveau în materie de idei pe cele de strictă trebuinţă pentru^nevoile existenţei şi se slujeau de cuvintele ce exprimau aceste idei. în mod sigur erau înzestraţi cu afectivitate. Nu numai că aveau pentru copiii lor sentimente de care nici animalele nu sunt lipsite atâta vreme cât puilor li se dă îngrijire pentru conservarea speciei, dar aceste sentimente nu încetau după aceea, cum se vedea din purtarea părinţilor faţă de Li-Mai. Apoi se remarca reciprocitatea sentimentelor. Părinţii şi fiul schimbau între ei mângâieri şi alint. Exista familia.

După un sfert de oră petrecut în bordei, Khamis, John Cort şi Max Huber ieşiră, însoţiţi de Lo-Mai şi de copilul său. Se-ntoarseră la coliba unde fuseseră închişi şi unde urmau să locuiască pe perioada… Mereu aceeaşi întrebare şi răspunsul nu depindea numai de^ ei.

În prag îşi luară rămas bun. Lo-Mai îl îmbrăţişa încă o dată pe Llanga şi-şi întinse amândouă mâinile spre John Cort şi Max Huber care i le strânseră prieteneşte.

— Dragul meu Max, zise John Cort, unul dintre marii noştri scriitori a pretins că în fiecare om există un eu şi un altul. Ei bine, probabil că unul dintre aceştia le lipseşte primitivilor din satul Ngala.

— Şi care anume, John?

— Altul, desigur… în orice caz, pentru a-i studia amănunţit ar trebui să trăim printre ei ani de zile. Dar cum peste puţină vreme sper că vom putea pleca…

— Asta, răspunse Max Huber, depinde de Măria Sa şi cine ştie dacă Mselo-Tala-Tala nu vrea să facă din noi şambelanii săi la curtea wagddiană?

XV.

TREI SĂPTĂMÂNI DE CERCETĂRI.

Cât timp John Cort, Max Huber, Khamis şi Llanga aveau de stat în acest sat?… Vreo întâmplare va schimba situaţia

care nu înceta să fie îngrijorătoare? Se simţeau necontenit supravegheaţi şi n-ar fi putut fugi. Apoi, chiar dacă ar fi încercat şi reuşit să scape, cum să ajungă la lizieră, cum să regăsească râu! Johausen din adâncimile acestea de nepătruns ale Marii Păduri?

După ce visase cu atâta pasiune un fapt extraordinar, Max Huber însuşi îşi dădea seama că împrejurarea îşi pierdea farmecul dacă se prelungea la nesfârşit. Încât tot el se arătă cel mai nerăbdător, cel mai dornic să se întoarcă la bazinul lui Oubangui, să revină la factoría din Libreville de unde nici lui, nici lui John Cort n-avea cum să li se trimită vreun ajutor. La rândul său, foreloperul blestema ghinionul de a fi căzut – după părerea lui – în mâna unor sălbatici. Astfel că nu se arăta mai puţin grăbit decât Max Huber să părăsească Ngala şi era gata să facă tot posibilul în acest scop. Doar John Cort nu se pripea cu plecarea. Socotea deosebit de interesant să cerceteze viaţa acestor fiinţe ale pădurii. Voia să mai rămână câteva săptămâni, pe care le considera un timp suficient pentru ca să le înţeleagă mai bine moravurile, să le urmărească amănunţit traiul zilnic, să le studieze caracterul etnologic şi valoarea morală. Dar se putea spune dacă nu vor fi nevoiţi să stea la Wagddi mult mai multă vreme, luni sau poate chiar ani? Cine era în stare să cunoască ieşirea dintr-o asemenea uluitoare aventură? Oricum, John Cort, Max Huber şi Khamis nu păreau ameninţaţi de pericolul de a fi supuşi unui tratament crud. Era limpede că fiinţele pădurii le recunoşteau superioritatea în materie de pricepere şi civilizaţie. în plus, în mod cu totul ciudat, nu se arătaseră nici o clipă surprinşi văzând nişte exploratori. Totuşi, dacă aceştia ar fi vrut să plece cu forţa, probabil s-ar fi expus la o împotrivire crâncenă de care era mai bine să se ferească.

— Trebuie cu orice preţ să încercăm să intrăm în tratative cu Moş Oglindă, monarhul cu ochelari, şi să obţinem de la el să ne redea libertatea.

La urma urmei nu putea fi cu neputinţă să ai o întrevedere cu Măria Sa Mselo-Tala-Tala! Doar dacă era neîngăduit unor străini să vadă la faţă augusta sa persoană? Dar, odată intraţi la el, cum să i se adreseze? Chiar în limba congoleză şi tot nu s-ar putea înţelege cu el. Şi apoi la ce bun să facă un asemenea demers? Wagddii nu voiau tocmai ţinându-i aici să păstreze taina existenţei unui neam necunoscut în adâncurile pădurii oubanguiene? După John Cort, faptul de a fi prizonieri în satul aerian avea circumstanţe atenuante de vreme ce antropologia comparată va beneficia de el şi oamenii de ştiinţă vor fi zguduiţi de descoperirea unei rase noi. Cât despre felul în care se va sfârşi…

— La naiba dacă ştiu! repeta Max Huber care, hotărât lucru, n-avea în el stofa de savant a unui Garner sau Johausen.

Cânt toţi trei, urmaţi de Llanga, intrară în coliba lor, observară mai multe schimbări menite să le placă. în primul rând un wagddi „făcea curat”, dacă se poate întrebuinţa locuţiunea asta. John Cort băgase de seamă încă dinainte simţul curăţeniei la aceşti primitivi grijulii cu rânduiala colibei şi spălatul propriei persoane. Şi lor le schimbau acum „aşternutul”. Câteva braţe de ierburi uscate fuseseră îngrămădite în fundul colibei. Cum Khamis şi tovarăşii săi nu avuseseră alt fel de pat de când fusese nimicită caravana, asta nu le schimba deloc obiceiurile. Pe jos, în lipsa oricăror mobile, se aflau câteva vase de lut, oale şi ulcioare. în ele mai multe soiuri de fructe şi o halcă friptă de oryx. Carnea crudă nu place decât animalelor carnivore şi chiar pe cea mai inferioară treaptă a umanităţii hrana de obicei se consumă gătită.

— Cine e în stare să aprindă focul, declară John Cort, se serveşte de el ca să-şi pregătească masa. Nu mă miră deci că wagddii se hrănesc cu carne friptă.

Coliba avea şi o vatră, alcătuită dintr-o piatră netedă. Fumul se pierdea printre crengile unui chitru care o adăpostea.

În clipa când ajunseră în faţa uşii, băştinaşul tocmai îşi termina treaba. Era un tânăr de vreo douăzeci de ani cu mişcări îndemânatece şi chip inteligent. Le arătă cu mâna obiectele pe care le adusese. Printre ele, Max Huber, John Cort şi Khamis îşi zăriră – nu fără deosebită mulţumire – carabinele, puţin ruginite, dar pe care nu le va fi greu să le pună iar în stare de funcţiune.

— Pe legea mea! exclamă Max Huber, sunt foarte binevenite şi, la o adică…

— Ne vom folosi de ele, adăugă John Cort. Dacă am avea şi cutia cu cartuşe…

— Iat-o, interveni foreloperul.

Şi le arătă cutia de metal pusă în partea stângă, lângă uşă. Cutia şi armele, după cum vă amintiţi, desigur, Khamis avusese prezenţa de spirit să le arunce pe stânci în clipa când pluta se ciocnea de baraj şi să le ferească astfel de puhoaiele de apă. Wagddii le găsiseră, probabil, acolo şi le aduseseră în sat.

— Dacă ne-au dat înapoi carabinele, zise Max Huber, înseamnă oare că ştiu la ce servesc?

— Habar n-am, răspunse John Cort, dar ceea ce e clar că ştiu e că nu trebuie să păstrezi un lucru care nu-i al tău, o dovadă de netăgăduit a simţului lor moral.

Indiferent de aceste considerente, întrebarea lui Max Huber rămânea foarte importantă.

— Kollo – Kollo!

Acest cuvânt folosit foarte limpede răsună de mai multe ori şi, pronunţându-l, tânărul wagddi ridica mâna până la frunte, apoi îşi atingea cu ea pieptul, de parcă spunea:

— Eu sunt Kollo!

John Cort presupuse că trebuie să fie numele celui căruia îi fuseseră daţi în grijă. După ce tânărul îl repetă de vreo cinci-şase ori, îşi arătă bucuria printr-un râs prelungit. Căci wagddii râdeau ^i faptul avea o semnificaţie antropologică demnă de luat în seamă. într-adevăr, nici o altă fiinţă în afara omului nu posedă această însuşire. Printre animalele

cele mai inteligente – cum e, de pildă, câinele – dacă surprinzi o urmă de râs sau de surâs, o observi doar în ochi sau în colţul buzelor. Şi-apoi wagddii nu se lăsau în voia instinctului de a adulmeca hrana înainte s-o guste şi de a începe să mănânce cu ce le place mai mult.

Iată aşadar în ce condiţii aveau să trăiască cei doi prieteni, Llanga şi Khamis. Coliba nu era o temniţă. Puteau ieşi când doreau. Cât despre a părăsi Ngala, asta era altă poveste. Nu-ncăpea îndoială că ar fi fost împiedicaţi s-o facă în afara cazului, probabil, că ar fi obţinut autorizaţia Măriei Sale Mselo-Tala-Tala. Se desprindea, prin urmare, necesitatea, provizorie poate, de a avea răbdare, de a se resemna să trăiască în sânul ciudatei lumi a fiinţelor pădurii din satul aerian. Wagddii păreau de altfel blânzi din fire, deloc certăreţi şi – lucrul merită insistenţa cu care îl semnalăm – mai puţin miraţi, chiar lipsiţi de curiozitate în privinţa prezenţei unor străini decât ar fi fost în locul lor nişte triburi înapoiate din Africa şi Australia. Vederea a doi albi şi doi congolezi nu-i uimea aşa cum s-ar fi întâmplat, neîndoielnic, cu un indigen din Africa. îi lăsa rece, am putea spune, şi nu se arătau bănuitori. Nu căscau gura la ei, nici nu făceau în faţa lor pe grozavii. Deşi, la drept vorbind, în materie de recorduri, aşa cum se căţărau în copaci, cum zburau din cracă în cracă sau cum coborau de iute scara din Ngaia, i-ar fi întrecut pe campionii de gimnastică acrobatică ai anului. Pe lângă calităţile lor fizice, wagddii erau înzestraţi şi cu ochi foarte pătrunzători. Doborau păsările cu săgeţi mici şi cu o mână la fel de sigură vânau cerbi, elani, antilope, ba chiar bivoli şi rinoceri prin desişul din împrejurimile satului. Max Huber se şi gândea să-i însoţească la vânătoare, atât pentru a le admira isprăvile cingetice, cât şi pentru a profita, eventual, de ocazie s-o şteargă. Da! să fugă, numai la asta le era gândul celor trei prizonieri. Dar n-o puteau lua decât pe scară, pe a cărei ultimă treaptă de sus^se afla necontenit de pază un număr de războinici greu de păcălit. în câteva rânduri, Max Huber

avu chef să tragă asupra zburătoarelor care se găseau prin copaci cu duiumul: piţigoi, bibilici, pupeze şi altele, mâncate în mare cantitate de wagddi. Dar li se aducea zilnic vânat, în special carne de antilopă, inyala, sassaby ori waterbuck, specii care cutreieră în număr mare pădurea de la Oubangui. Kollo nu-i lăsa să ducă lipsă de nimic; le înnoia în fiece dimineaţă provizia de apă proaspătă pentru treburile gospodăreşti şi provizia de vreascuri pentru focul din vatră. Şi, pe urmă, dacă ar fi folosit carabinele, asta le-ar fi trădat puterea. Mai bine să păstreze secretul forţei armelor ca, la nevoie, să le utilizeze la atac sau apărare.

Oaspeţilor li se aducea carne, deoarece asta era şi principala hrană a wagddiilor. O mâncare friptă pe cărbuni sau fiartă în vasele de lut pe care le meşterea fiecare pentru sine. Lor li le făcea Kollo, ajutat de Llanga.

Trebuie să spunem că – spre via mulţumire a lui Max Huber – nu lipsea sarea. Nu era clorură de sodiu scoasă din apă de mare, ci sarea gemă, foarte răspândită în Africa, Asia şi America, găsindu-se probabil şi prin împrejurimile Ngalei.

O problemă care-l interesa în mod deosebit pe John Cort era cea a focului. Cum îl făceau aceşti primitivi? Frecând două bucăţi de lemn una de alta ca alte triburi de sălbatici? Nu, procedau astfel, întrebuinţau silexul din care scoteau prin izbire scântei. Scânteile aprindeau puful fructului de rentenier, des întâlnit în pădurile africane şi posedând toate proprietăţile pe care le are iasca.

Hrana azotoasă se completa, la familiile wagddiene, cu o hrană vegetală culeasă din pădure. Trei sau patru feluri de rădăcini, o mare varietate de poame ca cele ale salcâmului andansonia care – cum s-a mai arătat – şi-a dobândit pe bună dreptate numele de pâine de om sau pâine de maimuţă, ale karitei a cărei castană e umplută de o materie grasă ţinând loc de unt, ale kijeliei cu păstăile de un gust destul de fad, dar deosebit de hrănitoare şi măsurând nu mai puţin de două picioare lungime, precum şi alte soiuri de

fructe mai cunoscute: banane, smochine, mango dar sălbatice şi de asemenea cele de tso, destul de bune. Iar în chip de condiment foloseau păstăi de tamarin. In sfârşit, wagddii adăugau la hrana lor mierea, descoperind stupurile pe urmele cucului. Şi fie cu acest produs atât de preţios, fie cu sucuri de plante – între altele lutexul distilat de o anume liană – amestecate cu apă făceau băuturi fermentate având un grad mare de alcool. Să nu vă mire! S-a observat doar că mandrilii africani care nu sunt decât maimuţe au o slăbiciune vădită pentru alcool.

Un râu plin de peşte care curgea sub Ngala conţinea aceleaşi specii ca cele găsite de Khamis şi tovarăşii săi în râul Johausen. Dar era oare navigabil şi wagddii se slujeau de ambarcaţii? Iată un lucru foarte important de ştiut în caz că voiau să fugă. Cursul de apă se putea zări la capătul celălalt al satului faţă de locul colibei regale. Dacă stăteai lângă ultimii copaci pe care se afla platforma, îi vedeai albia largă de 30-40 de picioare. Mai încolo se pierdea între şiruri de arbori falnici, bombacsi cu cinci tulpini, mparamuşi cu ramuri noduroase, msukulios cu trunchiul înlănţuit de liane gigantice numite epifite care-l strângeau puternic cu încolăciri de şarpe.

Ei bine, da, wagddii ştiau să construiască ambarcaţiuni – artă pe care o cunoaşte până şi ultimul băştinaş din Oceania. Aparatul lor plutitor era ceva mai mult decât o plută şi ceva mai puţin decât o pirogă şi se^ alcătuia pur şi simplu dintr-un trunchi de copac scobit cu toporul. II conduceau cu o lopată netedă şi, când sufla vântul în direcţia dorită, i se putea înălţa pe două stinghii o pânză dintr-o scoarţă pe care o înmlădiau bătând-o regulat cu ciocane dintr-un arbore cu lemnul foarte tare.

John Cort observă că aceşti primitivi nu foloseau în alimentaţie nici legume, nici cereale. Nu cultivau sorgho sau mei, orez sau manioc cum obişnuiesc populaţiile din Africa centrală. După ce făcu toate aceste constatări,

americanul se preocupă dacă wagddii aveau nu^ numai simţ moral, ci şi reguli de comportare.

Într-o zi Max Huber îl întrebă de rezultatul la care a ajuns cu investigaţiile sale.

— Au o anumită moralitate şi probitate, răspunse acesta. Deosebesc binele de rău. Posedă şi sentimentul de a respecta bunul aproapelui. Am observat acest lucru când unul dintre ei a furat câteva fructe furişându-se în coliba altuia.

— A primit o citaţie să se prezinte la poliţie sau a fost arestat? întrebă Max Hiber.

— Râzi cât vrei, dragă prietene, dar ceea ce-ţi spun are importanţa sa. Hoţul a fost prins şi bătut de păgubaşul ajutat de vecini. Şi-apoi, să nu uităm că sub aspect moral aceşti primitivi se recomandă printr-o instituţie care este sâmburele umanităţii.

— Care?

— Familia, o familie pe care la ei o găsim constituită prin viaţa în comun a părinţilor, îngrijirile date copiilor, continuitatea afecţiunii paterne şi filiale. Nu am văzut-o la Lo-Mai? Şi n-ai remarcat simţămintele pe care le au? Kollo, de pildă… Nu roşeşte sub imperiul unei stări sufleteşti de domeniu moral? Ori pudoare, sfială, modestie sau încurcătură, nu sunt patru eventualităţi care îl fac pe om să ^roşească? Au sentimente, deci au suflet.

În timpul petrecut în mijlocul populaţiei wagddiene de către John Cort şi Max Huber, nu avu loc nici un deces. Nu putură să afle dacă wagddii ardeau sau îngropau leşurile şi dacă aveau cultul morţilor. Dacă nu întâlniseră preoţi sau vrăjitori, văzuseră în schimb destui războinici, înarmaţi cu arcuri, săgeţi, suliţe, toporişti – vreo sută dintre cei mai zdraveni şi spătoşi membri ai tribului. Aveau doar sarcina să-l păzească pe rege sau erau pregătiţi pentru bătălii cu duşmanii? Se prea putea ca în ÎVlarea. Rădure să existe şi alte sate de acelaşi fel, cu aceeaşi origine, şi,”dacă aici locuitorii se numărau cu miile, de ce să nu fi purtat război

cu semenii lor ca multe triburi din Africa? Ipoteza că wagddii ar fi luat contact cu indigenii din Oubangui, Baghirmi, Sudan sau Congo era prea puţin plauzibilă, nici chiar cu triburile pitice, cu bambustii, întâlniţi de misionarul englez Albert Lhyd în codrii din Africa centrală – agricultori harnici de care Stanley vorbeşte în povestirea ultimei sale călătorii. Dacă un asemenea contact ar fi avut loc, existenţa fiinţelor pădurii ar fi fost de mult timp cunoscută şi nu le-ar fi fost dat lui John Cort şi Max Huber s-o descopere. Stând să te gândeşti mai bine, era foarte probabil ca războinicii wagddieni să nu stea degeaba. Cei doi prieteni observară că un număr dintre ei lipseau câte două-trei zile şi, când se-ntorceau, unii răniţi, aduceau diferite obiecte, unelte sau arme aidoma cu cele din propria lor aşezare. Foreloperul încercă în mai multe rânduri să iasă din sat, dar în zadar. Războinicii care păzeau scara îl opriră destul de brutal. O dată chiar ar fi păţit-o rău de tot dacă Lo-Mai, auzind ce se-ntâmpiă, n-ar fi alergat să-l scape. De altfel fu nevoie ca acesta să se certe de-a binelea cu un vlăjgan zdravăn pe nume Raggi. Pielea de animal în care se-nfăşura, armele purtate la brâu, penele ce-i împodobeau capul, te făceau să crezi că Raggi e căpetenia războinicilor. După chipul său aspru, gestul poruncitor şi forţa ce se desprindea din întreaga-i fiinţă, simţeai că-i făcut să comande.

În urma acestei încercări, cei doi prieteni speraseră că vor fi trimişi în faţa Măriei Sale şi că-l vor vedea, în sfârşit, pe regele ascuns cu atâta grijă şi gelozie de către supuşii săi în adâncul reşedinţei regale. Nădejde vană. Raggi avea o mare autoritate asupra tuturor celorlalţi şi era mai bine să nu-i stârnească mânia cu o nouă tentativă de evadare. Şansele de a scăpa se arătau foarte mici în afară de cazul când wagddii ar fi fost atacaţi şi cei trei ar fi avut posibilitatea, împreună cu Llanga, s-o şteargă în timpul bătăliei. Dar ce soartă îi aştepta dacă părăseau astfel Ngala? Pe deasupra, satul nu fusese ameninţat de nici o primejdie în primele săptămâm de la venirea lor. E adevărat

că wagddii îşi petreceau existenţa la Ngala unde se întorceau întotdeauna la căderea nopţii, chiar când trebuiau să se ducă jos în pădure. Totuşi aveau şi câteva bordeie pe malul râului. S-ar fi zis un mic port fluvial unde se strângeau ambarcaţiunile de pescuit pe care erau siliţi să le apere împotriva hipopotamilor, lamantinilor, crocodililor, aflaţi în număr mare în apele africane.

Într-o zi, la 9 aprilie, se auzi o larmă mare. Dinspre râu răsunară strigăte puternice. Wagddii erau oare atacaţi de duşmani? Fără îndoială că satul, datorită poziţiei sale, părea la adăpost de orice invazie. Dar dacă s-ar fi dat foc copacilor pe care se sprijinea, ar fi fost în câteva ore mistuit de flăcări. Din clipa când se auziră primele strigăte, Raggi cu vreo treizeci de războinici o luară la goană pe scări cu o iuţeală de maimuţă. John Cort, Max Huber şi Khamis, călăuziţi de Lo-Mai, porniră spre capătul satului de unde se zărea râul.

Era vorba de o năvală asupra bordeielor de pe malul apei. O ceată nu de hipopotami, ci de şeropotami sau mai degrabă de porci-pensulaţi, care sunt cu precădere porci de râu, ieşiseră din desiş şi fărâmau totul în calea lor. Aceşti porci-pensulaţi, pe care burii îi numesc bosch-wark şi englezii bush-pigs, se-ntâlnesc în ţinuturile Capului Bunei-Speranţe, în Guineea, Congo şi Camerun unde pricinuiesc mari pagube. Mai mici decât mistreţii din Europa, au blana mai mătăsoasă, de un cafeniu spre portocaliu, urechile ascuţite terminate în vârf cu un smoc de peri, coama neagră înspicată cu fire albe de-a lungul şirei spinării, râtul dezvoltat şi la masculi pielea întinsă între nas şi ochi pe o umflătură osoasă. Sunt de obicei foarte primejdioşi şi cei despre care era vorba păreau cu atât mai de temut, cu cât numărul lor era deosebit de mare. La prima vedere puteai socoti mai mult de o sută repezindu-se pe malul stâng al râului. încât răsturnaseră cea mai mare parte a bordeielor până la sosirea lui Raggi şi alor săi.

Printre crengile copacilor, John Cort, Max Huber, Khamis şi Llanga putură fi martori la bătălie. Fu scurtă, dar nu uşoară. Războinicii dădură dovadă de un mare curaj. Slujindu-se de ţepuşe şi toporişti mai mult decât de arcuri şi suliţe, se aruncară asupra agresorilor cu o ardoare la fel de mare ca furia animalelor. Le atacară corp la corp, lovindu-le în cap cu topoarele şi împungându-le cu ţepuşa în coaste. Pe scurt, după o oră de luptă, animalele fuseseră puse pe fugă şi şiroaie de sânge se amestecau cu apele râului.

Lui Max Huber îi venise la un moment dat gândul să ia parte la bătălie. Să aducă aici carabinele, să le descarce de sus, din sat, asupra cetei de animale, să ciuruiască porcii de râu cu o ploaie de gloanţe, uluindu-i pe wagddi; ar fi fost o treabă de câteva clipe, fără mare bătaie de cap. Dar înţeleptul John Cort, cu sprijinul foreloperului, potoli avântul nestăpânitului său prieten.

— Nu, îi spuse, să ne păstrăm armele pentru împrejurări mai însemnate… Când ai în mâna ta trăsnetul, dragă Max…

— Ai dreptate, John, nu trebuie să-l dezlănţuim decât la momentul potrivit… Şi, fiindcă n-a sosit încă, nici măcar să nu bubuim.

XVI.

MĂRIA SA MSELO-TALA-TALA.

Ziua sau mai curând după-amiaza de 15 aprilie avea să tulbure liniştea din satul aerian. De trei săptămâni încoace, prizonierii nu găsiseră nici un prilej să-şi reia drumul prin Marea Pădure. Supravegheaţi îndeaproape, închişi între graniţele de netrecut ale Ngalei, n-aveau cum să fugă. Desigur asta le-a dat răgazul – mai ales lui John Cort – să studieze mai amănunţit moravurile wagddiilor şi apartenenţa lor la umanitate. Cercetările americanului constituiau o adevărată comoară pentru discuţiile oamenilor de ştiinţă asupra teoriilor lui Darwin. Dar ca aceştia să le poată afla, trebuia ca John Cort şi prietenul său să ajungă în Congoul francez, la Libreville.

Vremea era minunată. Un soare puternic scălda în lumină şi căldură creştetul copacilor care adăposteau satul aerian. După ce astrul ajungea la zenit în ceasul de culminaţie, razele sale piezişe, cu toate că trecuse de ora trei, nu scădeau în intensitate.

Relaţiile lui John Cort şi Max Huber cu familia Mai erau strânse. în fiecare zi de la sosirea lor în sat se duceau fie ei la Lo-Măi şi ai săi, fie aceştia veneau să-i vadă în coliba unde locuiau. Un adevărat schimb de politeţuri! Nu mai lipseau decât cărţile de vizită! Cât despre micuţ, el îl urma pas cu pas pe Llanga şi-i arăta mereu marea afecţiune pe care o nutrea pentru el. Din păcate, tot nu reuşeau să înţeleagă limba wagddiană, deşi se restrângea la puţine cuvinte. Dacă John Cort reţinuse semnificaţia câtorva, cu atâta nu putea să închege o convorbire cu locuitorii din Ngala… îl surprindea în continuare prezenţa unor locuţiuni congoleze, vreo 12 la număr, în vocabularul wagddian. Nu indicau ele că wagddii avuseseră legături cu triburile din Oubangui – fie poate numai cu un singur reprezentant congolez care să nu se mai fi întors niciodată în ţara lui? Ipoteza, trebuie să recunoaşteţi, nu era de necrezut. Şi-apoi, cum mai remarcaseră, câteva cuvinte de origine germană ieşeau câteodată din gura lui Lo-Mai, atât de încâlcit rostite, că abia dacă le puteai ghici. Acest lucru, în schimb, i se părea lui John Cort de-a dreptul inexplicabil. Dacă puteai, eventual, presupune că wagddii se-ntâlniseră cu unii dintre indigeni, cum să-ţi închipui că avuseseră de-a face cu germanii din Camerun! în cazul însă că un asemenea fapt se petrecuse totuşi, americanul şi francezul n-ar avea întâietate în descoperirea satului aerian şi a locuitorilor săi. Deşi John Cort vorbea destul de bine nemţeşte, nu se înţelesese în limba germană cu Lo-Mai, căci acesta din urmă nu cunoştea decât două-trei cuvinte.

Intre alte locuţiuni împrumutate din congoleză, cea de Mselo-Iala-Tala, care 'se referea la regele lor, era cel mai des întrebuinţată de wagddii. Se ştie ce fierbinte dorinţă

nutreau John Cort, Max Huber şi Khamis de a fi primiţi de invizibilul suveran. De fiecare dată când îi rosteau numele, Lo-Mai îşi arăta adâncul respect plecând capul. Apoi, de câte ori ajungeau plimbându-se în dreptul colibei regale, dacă-şi arătau intenţia să intre, Lo-Mai îi oprea, îi împingea de-o parte şi-i trăgea când spre dreapta când spre stĕnga. îi făcea astfel să înţeleagă, în felul lui, că nimeni n-avea dreptul să treacă pragul casei^ sacre.

În după-amiaza de 15 iulie aşadar, puţin înainte de ora trei, Ngoro-Ngora şi micuţul veniră la Khamis şi la tovarăşii săi. Familia îşi îmbrăcase cele mai frumoase veşminte: tatăl avea capul acoperit de pene şi-şi pusese fusta de scoarţă – mama îşi înfăşurase în jurul coapselor ţesătura de fibre pe care o lucrase singură, în păr îşi înfipsese câteva frunze verzi iar la gât îşi atârnase nişte mărgele de sticlă şi câteva bucăţele de fier – copilul avea şi el o fustuliţă.

— Sunt în haine de sărbătoare, zise Max Huber. Ce-o fi însemnând? Au de gând să ne facă o vizită oficială?

— Bănuiesc că e vreo serbare, răspunse John Cort. Cui îi aduc cinstire şi cu ce prilej? Ar fi interesant…

Înainte de a-şi încheia vorba, Lo-Mai rosti parcă în chip de răspuns:

— Msélo-Tala-Tala…

— Moşul cu ochelari, zise Max Huber şi ieşi din colibă, convins că regele trecea pe drum în acea clipă.

Dar dezamăgirea îi fu mare. Nu întrezări nici măcar umbra Măriei Sale. în schimb văzu o mare foiala în întregul sat. Din toate colţurile se revărsa o mulţime veselă, la fel de bine înveşmântată şi plină de podoabe ca şi familia Mai, o parte mergând şiruri-şiruri pe uliţă precum o procesiune spre capătul de vest al satului, unii ţinându-se de mână ca ţăranii la petrecere, alţii zburdând de la un copac la altul aidoma maimuţelor.

— S-a întâmplat ceva nou, rosti John Cort oprindu-se în pragul colibei.

— Vom vedea, declară Max Huber. Şi, întorcându-se spre Lo-Mai, întrebă:

— Msélo-Tala-Tala?

— Msélo-Tala-Tala, repetă Lo-Mai încrucişând braţele în timp ce încuviinţa din cap.

John Cort şi Max Huber se gândiră că populaţia wagddiană se ducea să-l salute pe rege care nu va întârzia să apară în toată măreţia lui.

John Cort şi Max Huber, neavând la ei costume de ceremonie, aveau să se-nfăţişeze ochilor Măriei Sale în haina lor de vânătoare destul de roasă, destul de ponosită sub care purtau o cămaşă cât de curată se putea… Prin urmare, fără să-şi schimbe ţinuta în onoarea lui Msélo-Tala-Tala, îi urmară împreună cu Llanga pe cei trei membri ai familiei Mai. Khamis, care n-avea chef de îmbulzeală, rămase singur „acasă”. Avea să facă puţină ordine prin colibă, să vegheze la pregătirea mesei, să cureţe armele. Se cădea să fie gata să facă faţă oricărei situaţii, căci poate că se apropia ceasul când vor fi nevoiţi să se slujească de carabine.

John Cort şi Max Huber, călăuziţi de Lo-Mai, porniră prin satul plin de însufleţire. De fapt nu existau propriu-zis uliţe; bordeiele, construite după cum îi venise fiecăruia la îndemână, păstrau aşezarea arborilor sau mai degrabă a cununilor acelora care le adăposteau. Mulţimea se-ndesea mereu. Aproape o mie de wagddii se-ndreptau acum spre locul unde se găsea coliba regală.

— E cu neputinţă să semene mai mult cu o aglomerare umană! remarcă John Cort. Aceleaşi mişcări, aceleaşi gesturi de a-şi arăta mulţumirea, aceleaşi strigăte…

— Şi multe strâmbături, adăugă Max Huber, care-i fac să se asemene mai curând cu maimuţele.

Într-adevăr wagddii, de obicei serioşi, rezervaţi şi nu prea comunicativi, se hlizeau şi se. scălămbăiau, veselindu-se. Iar pe lângă cei doi străini treceau cu aceeaşi nepăsare de neînţeles, fără a le da nici un fel de atenţie, spre deosebire

de denkaşi, mombutuşi sau alte populaţii africane care s-ar fi învârtit în jurul lor până la a-i stingheri şi a-i face să se simtă prost.

Asta ţinea sau nu de latura umană?

După o lungă plimbare, Max Huber şi John Cort ajunseră în aşa-zisa piaţă mărginită de crengile ultimilor copaci din partea de vest, ale căror ramuri înverzite se aplecau în jurul „palatului regal”.

În faţa reşedinţei se orânduiau războinicii, cu armele în mână, îmbrăcaţi cu piei de antilopă legate cu liane subţiri, având pe cap ţeste de steinbock ale căror coame le dădeau înfăţişarea unei turme. „Colonelul” Raggi purta pe cap o ţeastă de bivol şi cu arcul pe umăr, toporişca la brâu şi ţepuşa în mână sta fălos în fruntea armatei wagddiene.

— Probabil că suveranul se pregăteşte să-şi treacă în revistă trupele, zise John Cort.

— Şi dacă nu apare, rosti Max Huber, înseamnă că nu se lasă niciodată văzut de credincioşii săi supuşi! Nici nu-ţi închipui cât prestigiu dobândeşte un monarh nevăzut şi poate că acesta…

Adresându-se lui Lo-Mai, îl făcu să înţeleagă prin semne:

— Mselo-Tala-Tala trebuie să iasă?

— Mai târziu, mai târziu…

— Nu-i nimic, răspunse Max Huber, numai să ne fie îngăduit să-i privim augustul obraz.

— Dar până atunci, interveni John Cort, să nu pierdem nimic din spectacol.

Iată ce lucru ciudat le fu dat amândurora să vadă: în mijlocul pieţii, unde nu se afla nici un copac, era liber un spaţiu de o jumătate de hectar. Mulţimea năvălise şi acolo, fără îndoială în scopul de a lua parte la serbare până în clipa când regele va apărea în pragul „palatului”. Voiau să i se prosterne, să-i cadă în genunchi plini de adoraţie?

— La urma urmei n-ar fi ceva neobişnuit, remarcă John Cort, să se închine unui om…

— Stai să vedem dacă omul ăsta nu-i de piatră sau de fier. Dacă nu-i decât un idol în genul celor din Polinezia?

— Atunci i-am putea clasifica pe locuitorii Ngalei într-o anume categorie de băştinaşi cum sunt polinezienii de care vorbeşti.

— Ei, mare scofală, comentă Max Huber destul de puţin măgulitor la adresa polinezienilor.

Datorită familiei lui Lo-Mai, Max Huber, John Cort şi Llanga găsiră un loc de unde puteau vedea foarte bine totul. Când mulţimea eliberă mijlocul pieţii, tinerii wagddii, fete şi băieţi, se apucară să joace, în timp ce ceilalţi mai în vârstă se puseră pe băut ca eroii chermeselor olandeze. Fiinţele pădurii dădeau pe gât băuturile fermentate şi iuţi scoase din păstăile de tamarin. Trebuie că erau foarte alcoolizate, căci li se-nfierbântă în curând capul şi se clătinau pe picioare de ţi-era groază. Dansurile lor nu aminteau cu nimic de nobilele figuri ale menuetului, fără a atinge însă dezlănţuirile şi zbânţuielile aflate la loc de cinste la petrecerile pariziene. Tot în tot făceau mai multe strâmbături decât contorsiuni şi mai multe tumbe. Cei de pe margine nu însoţeau jocul de vreun cântec şi nu-i îndemnau cu strigăte pe dansatori. O muzică asurzitoare venea de la instrumente primitive precum tigve pe care era întinsă o piele sonoră bătută cu foc, tulpini scobite, meşterite ca fluiere, în care vreo doisprezece executanţi viguroşi suflau de să le crape bojocii. Nu! Niciodată hărmălaie mai mare nu sfâşiase timpanele celor doi prieteni.

— Cred că n-au sentimentul măsurii, constată John Cort.

— Nici cel al tonalităţii, se plânse Max Huber.

— Dar trebuie reţinut că sunt simţitori la muzică, dragul meu Max.

— Şi animalele sunt, dragul meu John, cel puţin unele din ele.

După părerea mea^ muzica e o artă inferioară, care se adresează unui simţ inferior. In schimb, dacă e vorba de pictură, de sculptură, de literatură, nici un animal nu cade

sub vrajă şi nici cele mai inteligente nu s-au arătat emoţionate în faţa unui tablou sau auzind tirada unui poet.

Oricum wagddii se manifestau omeneşte nu numai fiindcă resimţeau farmecul muzicii, dar fiindcă se produceau ei înşişi ca muzicieni.

Trecură astfel două ore, spre marea nerăbdare a lui Max Huber. Turba, pur şi simplu, că Măria Sa Mselo-Tala-Tala nu catadicsea să se obosească pentru a primi preaplecata cinstire a supuşilor săi. Serbarea continua cu şi mai multă larmă şi ţopăială. Băutura îi împingea pe petrecăreţi spre violenţă şi te întrebai ce scandal şi bătaie va urma când, deodată, gălăgia încetă. Toţi se potoliră şi se chirciră pe jos, fără să se mai mişte. O linişte desăvârşită se aşternu după zgomotul asurzitor al strigătelor, ţopăielii, tam-tamurilor şi şuierului ascuţit al fluierelor. în acea clipă uşa locuinţei regale se deschise şi războinicii se-nşirară de-o parte şi de alta a intrării.

— în sfârşit! zise Max Huber, îl vom vedea pe suveranul fiinţelor pădurii!

Dar din colibă nu ieşi Măria Sa. Un fel de mobilă acoperită cu o învelitoare de frunziş fu adusă în mijlocul pieţii. Şi care nu le fu uimirea celor doi amici când recunoscură în această mobilă o flaşnetă dintre cele mai obişnuite. Fără îndoială acest instrument sacru nu era pus la dispoziţia locuitorilor Ngalei decât la marile sărbători şi wagddii ascultau cu nespusă încântare ariile lui mai mult sau mai puţin variate, ca nişte amatori în ale muzicii.

— Păi asta e flaşneta doctorului Johausen! zise John Cort.

— Da, da, nu poate fi decât caterinca aia veche de când lumea, încuviinţă Max Huber. Acum îmi explic de ce în noaptea sosirii noastre la poalele Ngalei am avut senzaţia că aud necruţătorul vals al lui Freischutz deasupra capului.

— Şi nu ne-ai spus nimic, Max?

— Am crezut că am visat, John.

— Cât despre flaşnetă, adăugă John Cort, nu-ncape îndoială că wagddii au luat-o din cuşca doctorului…

— După ce i-or fi făcut de petrecanie, bietul om, îşi dădu cu părerea Max Huber.

Un wagddi chipeş – evident şeful de orchestră – se proţăpi în faţa instrumentului şi începu să învârtească manivela. De îndată valsul cu pricina, căruia îi lipseau câteva note, se înfiripă treptat spre marea şi vădita plăcere a celor de faţă. Concertul făcea parte din program după exerciţiile coregrafice. Auditorii ascultau dând din cap în ritm – e adevărat – cam pe delături. De fapt nu păreau că vor să se învârtească în sunetul muzicii, mişcare pe care valsul o imprimă de obicei oamenilor din lumea veche şi nouă.

Solemn, ca pătruns de importanţa funcţiei sale, şeful de orchestră mânuia mai departe flaşneta. Oare la Ngala se ştia că maşinăria mai poate intona şi alte arii? John Cort îşi punea această întrebare, într-adevăr întâmplarea singură nu le-ar fi putut face pe fiinţele pădurii să descopere, prin ce procedeu, apăsând pe un buton, valsul lui Weber se-nlocuieşte cu o nouă melodie. Şi totuşi, după o jumătate de oră de ascultare a valsului din Freischutz, iată că executantul apăsă pe un buton lateral la fel ca orice flaşnetar care umblă pe străzile oraşului cu instrumetul legat cu bretele.

— Pe legea mea, asta-i prea de tot! exclamă Max Huber.

Prea de tot, într-adevăr, în afară de cazul când cineva i-ar fi învăţat pe wagddii secretul instrumentului şi cum să scoţi din el toate melodiile închise înăuntru.

Numaidecât „şeful de orchestră” învârti iar la manivelă. O arie franceză urmă celei germane, una foarte populară, un cântec lăcrimos de Lo'isa Puget. Cupletul ei era scris în la minor timp de 16 măsuri şi refrenul se relua în la major, după moda artistică a vremii.

Concertul făcea parte din program după exerciţiile coregrafice

— Ah! Nenorocitul! Ticălosul! urlă Max Huber, ale cărui exclamaţii stârniră murmurele nemulţumite ale asistenţei.

— Care ticălos? întrebă John Cort. Cel ce mânuieşte flaşneta?

— Nu! ăla de-a fabricat-o. Din motive de economie n-a băgat în caterincă nici do, nici sol diez. Iar refrenul, care ar trebui cântat în la major „Du-te, copile, adio!”, uite că-i în do major.

— Adevărată crimă! declară râzând John Cort.

— Iar barbarii ăştia nu-şi dau seama de nimic! Şi nu sar în sus de indignare cum ar face oricine înzestrat cu o ureche omenească!

Nu, wagddii nu resimţeau ticăloşia în toată profunzimea ei. Acceptau mârşava substituire a unei game cu alta. Dacă nu aplaudau, deşi aveau palme enorme pentru a bate din ele, pe chipurile lor se citea o deosebită încântare.

— Cum, zise Max Huber, să-i mai consideri, după asta, oameni? Mai mult ca sigur că flaşneta nu putea intona alte arii decât valsul german şi cântecul francez. Timp de o jumătate de oră răsunară când unul, când celălalt. Celelalte melodii se hârâiseră, probabil, prea tare. Din fericire, instrumentul posedând notele trebuincioase în ce privea valsul, Max Huber nu se arătă aşa scârbit ca la auzul cupletului romanţei.

Când concertul luă sfârşit, tinerii se apucară iar să joace, ceilalţi să dea şi mai vârtos pe gât băutura. Soarele apunea pe după vârfurile copacilor şi câteva facle se aprinseră printre crengi pentru a lumina piaţa care după scurtul ceas al amurgului avea să fie în curând cufundată în întuneric.

Max Huber şi John Cort se cam saturaseră de hărmălaie şi se gândeau să se-ntoarcă la coliba lor, când Lo-Mai rosti din nou:

— Mselo-Tala-Tala.

Oare să fie adevărat? Măria Sa va binevoi în sfârşit să iasă ca să primească cinstirea poporului său? Va renunţa la puterea de zeu nevăzut? John Cort şi Max Huber se răzgândiră şi rămaseră pe loc. într-adevăr se vedea mişcare înspre partea colibei regale şi din mulţime se înălţă un

murmur de voci. Uşa se deschise, se alcătui o gardă de războinici şi Raggi porni în fruntea cortegiului. Aproape în acelaşi timp se ivi un tron – de fapt o veche canapea acoperită de ţesături şi frunze – purtată pe umeri de patru cărători şi pe divan se lăfăia Măria Sa. Avea vreo şaizeci de ani. Pe cap purta o cunună de ierburi. Părul şi barba-i erau albe şi, pântecos şi gras, trebuie că, în ciuda spătoşeniei lor. cei patru slujitori nu-l duceau cu uşurinţă. Cortegiul se puse în mişcare pentru a da ocol pieţii. Mulţimea se-nclina până la pământ, tăcută, ca vrăjită de augusta prezenţă a lui Mselo-Tala-Tala. Suveranul se sinchisea prea puţin de omagiile primite, socotind, fireşte, că i se cuvin şi fiind obişnuit cu ele. Abia dacă dădea din cap în semn de mulţumire. Nici un gest, în afară de a-şi scărpina în două-trei rânduri nasul – un nas lung pe care stătea o perehe de ochelari groşi – ceea ce-i adusese, fără îndoială, porecla de „Moş Oglindă”.

Cei doi prieteni îl priviră cu mare atenţie când trecu prin faţa lor.

— E un om! zise John Cort.

— Un om? întrebă Max Huber.

— Da, un om, şi pe deasupra un alb!

— Un alb?

Da, nu-ncăpea îndoială că cel plimbat astfel pe sedia gestatoria era o fiinţă diferită de wagddii asupra cărora domnea. Şi nu semăna cu un indigen din triburile locuind în susul fluviului Oubangui. Nu, ochii nu-i înşelau, era un alb, un reprezentant tipic al neamului omenesc şi al rasei albe.

— Nici lui prezenţa noastră nu-i face nici o impresie, spuse Max Huber. Parcă nici nu ne-ar vedea! Ce naiba, doar nu semănăm cu supuşii lui din Ngala şi faptul că am trăit printre ei timp de trei săptămâni nu ne-a schimbat întru totul înfăţişarea.

Era gata să strige „Ei! domnule! ia mai uită-te încoace, hai, fă-ne cinstea să ne priveşti…” în acea clipă, John Cort îl apucă de braţ şi, cu un glas uluit la culme^ rosti:

— îl recunosc.
— îl recunoşti?
— Da!… E doctorul Johausen.

XVII.

ÎN CE STARE ERA DOCTORUL JOHAUSEN?

John Cort îl întâlnise cândva pe doctorul Johausen la Libreville. Nu se putea înşela; sus-numitul doctor era cel ce domnea asupra tribului wagddi. Nimic mai uşor decât să povestim pe scurt începutul aventurii sale şi chiar să reconstituim întreaga poveste. Faptele se-nlănţuiau de la sine, fără întrerupere, pe drumul care mergea de la cuşca din pădure până la satul Ngala.

Cu trei ani în urmă, neamţul, dornic să reia încercarea prea puţin serioasă şi, în orice caz, nereuşită, a profesorului Garner, părăsise Malinba cu o escortă de negri ducând cu sine material, hrană şi muniţii pentru destulă vreme. Se ştie ce voia să facă în sudul Camerunului. Avea proiectul de neînchipuit să se stabilească în mijlocul maimuţelor pentru a le studia graiul. Dar nu destăinuise nimănui încotro o va lua, fiind foarte original, maniac şi, pentru a întrebuinţa o expresie destul de frecventă în limba vorbită,.pe jumătate ţicnit”.

Descoperirile lui Khamis şi ale tovarăşilor săi pe calea de-ntoarcere dovedeau neîndoios că doctorul ajunsese în pădure la locul unde curgea râul pe care Max Huber îl şi botezase cu numele său.

Construise o plută şi, după ce trimisese înapoi pe oamenii din escortă, se îmbarcase împreună cu indigenul rămas în slujba lui. Apoi amândoi coborâseră pe râu până la mlaştina la capătul căreia ridicaseră coliba cu parmalâc, adăpostită de copacii de pe malul drept. Aici începeau datele exacte cunoscute de ei despre peripeţiile doctorului Johausen. In ce priveşte urmarea, ipotezele se preschimbau acum în certitudini. Vă amintiţi că, atunci când cotrobăise prin cuşca goală, Khamis găsise o cutiuţă de aramă în care se afla un carnet. Notele se reduceau la câteva rânduri scrise cu

creionul, la diverse date începând cu 27 iulie 1896 şi terminând cu 24 august al aceluiaşi an.

Exista deci dovada că doctorul debarcase pe 29 iulie.şi terminase locuinţa pe 13 august, stătuse în cuşca lui până la 25 ale lunii, adică în total 13 zile.

De ce o părăsise? Plecase de bună voie? Sigur că nu. Khamis, John Cort şi Max Huber ştiau acum că wagddii sencumetau uneori să meargă până la malurile râului. Nu ei erau cei care purtau dintr-un copac într-altul focurile ce luminau liziera pădurii când caravana ajunsese acolo? De aci se putea uşor trage concluzia că aceşti primitivi descoperiseră coliba profesorului, că-l luaseră cu material cu tot şi -l duseseră în satul aerian. Cât despre slujitorul indigen fugise probabil prin pădure. Dacă ar fi fost şi el dus la Ngala, John Cort, Max Huber şi Khamis cu siguranţă că l-ar fi întâlnit până acum, căci n-ar fi fost făcut şi el rege şi ţinut într-un palat. De altfel, în caz că s-ar fi aflat în sat, ar fi stat la ceremonia de azi lângă stăpânul său în calitate de demnitar sau – de ce nu? – de prim ministru.

Aşadar wagddii nu se purtaseră cu doctorul Johausen mai rău decât cu Khamis şi tovarăşii săi. Foarte probabil, dându-şi seama că are o minte mai luminată decât a lor, îl ridicaseră la rangul de rege – ceea ce li s-ar fi putut întâmpla şi lui John Cort ori Max Huber, dacă locul n-ar fi fost ocupat. Doctorul Johausen, Moş Oglindă (el îi iniţiase, fără îndoială, pe supuşii săi în aceste locuţiuni congoleze) se suise pe tronul wagddian sub numele de Mselo-Tala-Tala. Lucrul lămurea o mulţime de chestiuni până atunci aproape de neexplicat: de ce mai multe cuvinte din congoleză intraseră în limba fiinţelor pădurii împreună cu două sau trei vorbe nemţeşti, de ce ştiau să mânuiască flaşneta, de ce ştiau cum se confecţionează o serie de unelte precum şi de ce îşi însuşiseră unele practici ale lumii civilizate.

Iată ce îşi spuseră cei doi prieteni după ce se-nto'rseseră la coliba lor. Apoi îi împărtăşiră şi lui Khamis cele aflate.

— Ceea ce nu pot să-mi explic, adăugă Max Huber, e că doctorul Johausen nu s-a tulburat când a auzit că ne găsim în capitala regatului său. Cum? N-a trimis să fim aduşi în faţa lui… ba chiar mi se pare că nici n-a băgat de seamă în timpul ceremoniei că nu semănăm deloc cu supuşii lui!

— Şi eu sunt de aceeaşi părere, Max, răspunse John Cort şi mi-e cu neputinţă să pricep de ce Mseio-Tala-Tala nu ne-a chemat să ne-nfăţişăm Ia palat.

— Poate că nu ştie că wagddii au prins pe cineva în partea asta a pădurii? interveni foreloperul.

— E posibil, dar cel puţin ciudat, declară John Cort. E la mijloc ceva ce-mi scapă şi va trebui să ne lămurim despre ce e vorba.

— Cum? întrebă Max Huber.

— Dacă vom căuta bine, vom găsi, răspunse John Cort. Din toate datele cunoscute până acum reieşea că doctorul Johausen, sosit în pădurea de la Oubangui pentru a trăi printre maimuţe, se afla în mâna unor fiinţe superioare antropoidului şi a căror existenţă nu fusese bănuită înainte. Nu i-a fost prea greu să-i înveţe să vorbească deoarece vorbeau dinainte, aşa că se mărginise să-i facă să rostească nişte cuvinte în germană şi congoleză. Apoi, dându-le câteva îngrijiri medicale dobândise, probabil, o anume popularitate care-l adusese pe tron. Şi, la drept vorbind, ce mare scofală era de vreme ce, după cum constatase John Cort, locuitorii din Ngala aveau o sănătate de fier, printre ei nu se număra nici un bolnav şi, aşa cum s-a mai spus, niciunul nu murise de la venirea străinilor în sat! în orice caz, trebuie să recunoaştem ca un merit că, deşi se afla un medic în această aşezare – un medic ajuns rege – mortalitatea nu părea să fi crescut.

Ce hotărâre trebuiau să ia în împrejurarea de faţă? Poziţia doctorului în Ngala nu avea să schimbe situaţia prizonierilor? Suveranul va şovăi oare să le redea libertatea dacă se vor înfăţişa înaintea lui şi-i vor cere să se întoarcă în Congo?

— Nu cred, rosti Max Huber, şi e foarte limpede ce avem de făcut… Pare foarte posibil ca să i se fi ascuns doctorului-rege prezenţa noastră aici. Să admitem chiar, deşi-i greu de crezut, că nu ne-a zărit în timpul ceremoniei, în mijlocul mulţimii… Ei bine, iată un motiv în plus să pătrundem în coliba regală.

— Când? întrebă John Cort.

— în seara asta şi de vreme ce e un rege adorat de popor, poporul îi va da ascultare şi nu numai că ne va da drumul, dar vom fi şi conduşi până la graniţă cu toate onorurile datorate unor semeni ai Măriei Sale, suveranul wagddiilor.

— Şi dacă refuză?

— De ce să refuze?

— Cine ştie, dragă Max? răspunse John Cort. Poate din cauze diplomatice!

— Ei bine, dacă refuză, exclamă Max Huber, îi voi spune că ar fi meritat cel mult să domnească asupra celor mai proşti dintre malaci şi că este inferior până şi ultimului dintre supuşii săi.

Despuiată de vorbirea fantezistă a lui Max Huber, propunerea nu trebuia nesocotită. Aveau o ocazie prielnică. Dacă la noapte serbarea se va întrerupe, nu-ncape îndoială că beţia se va prelungi. Trebuiau.să profite de această împrejurare care poate nu se va mai reînnoi aşa de repede. Dintre wagddii pe jumătate beţi, unii vor dormi adânc în bordeiele lor, alţii prin adâncul pădurii. Nici războinicii nu se sfiiseră să-şi dezonoreze uniforma bându-şi minţile… Astfel că reşedinţa regală nu va mai fi atât de bine păzită şi nu le va fi greu să ajungă la camera lui Mselo-Tala-Tala. Proiectul având şi aprobarea lui Khamis, care îi sfătuise totdeauna de bine, aşteptară să se lase noaptea şi beţia în sat să fie în toi. Se-nţelege de la sine că şi Kollo lua parte la serbare şi la ora aceea încă nu se-ntorsese.

Pe la nouă, Max Huber, John Cort, Llanga şi foreloperul ieşiră din coliba lor. Ngala era cufundat în întuneric. Ultimele licăriri ale faclelor răşinoase care ardeau în copaci

se stinseseră. în depărtare şi dedesubtul satului se răspândea un zvon nedesluşit, în capătul celălalt al aşezării faţă de locul unde se găsea reşedinţa regelui. John Cort, Max Huber şi Khamis, în vederea unei ocazii de a fugi în seara asta, cu sau fără încuviinţarea Măriei Sale, îşi luaseră cu ei carabinele şi-şi umpluseră buzunarele cu toate cartuşele din cutie. Într-adevăr, dacă erau surprinşi, aveau să fie nevoiţi să dea glas armelor – un grai pe care wagddii probabil nu-l cunoşteau.

Tuspatru păşeau printre colibe, din care cea mai mare parte păreau goale. Când ajunseră în piaţă, şi aceasta era pustie şi cufundată în întuneric. O singură lumină se vedea, la fereastra colibei regale.

— Nimeni, remarcă John Cort.

Într-adevăr nimeni, nici măcar în faţa locuinţei lui Mselo-Tala-Tala. -

Raggi şi războinicii săi îşi părăiseră postul şi în noaptea asta suveranul nu mai era păzit de nici un străjer. Poate, însă, că lângă Măria Sa se găseau vreo câţiva „şambelani de serviciu” şi nu era bine să nu ţii seama de ei. Dar Khamis şi tovarăşii săi socoteau prilejul prea ispititor. Norocul îi făcuse să ajungă fără a fi zăriţi la reşedinţa regală, trebuiau să încerce să intre. Târându-se de-a lungul crengilor, Llanga înainta până la uşă şi văzu că ajunge s-o împingi ca să pătrunzi înăuntru. într-o clipită, John Cort, Max Huber şi Khamis fură lângă el. Câteva minute, înainte de a intra, ciuliră urechile, gata, la nevoie, să bată în retragere. Nu se auzea nici un zgomot nici afară, nici înăuntru. Atunci Max Huber se-ncumetă primul şi trecu pragul. Tovarăşii săi îl urmară şi închiseră uşa după ei. Două încăperi alăturate alcătuiau întreaga locuinţă a lui Mselo-Tala-Tala.

În cea dintâi unde era întuneric nu se afla nimeni. Khamis îşi lipi ochiul de uşa ce dădea spre camera a doua, uşă destul de prost prinsă, prin crăpătură strecurându-se fâşii de lumină. în această odaie se găsea doctorul Johausen pe jumătate întins pe o canapea. Era limpede că divanul şi

câteva din celelalte mobile aflate aici fuseseră luate din cuşca doctorului şi aduse la Ngala odată cu proprietarul lor.

— Să intrăm, rosti Max Huber.

La zgomotul pe care-l făcură când pătrunseră în încăpere, doctoiul Johausen se ridică şi întoarse capul. Poate-l treziseră din somn. Oricum, prezenţa lor nu păru să-i facă nici un fel de impresie.

— Doctore Johausen, tovarăşii mei şi cu mine venim să aducem cinstire Măriei Tale, rosti John Cort în nemţeşte.

Doctorul nu răspunse. înţelesese ce-i spusese americanul? Sau îşi uitase propria-i limbă după ce trăise trei ani în mijlocul tribului wagddii?

— Mă auziţi? reluă John Cort. Suntem nişte străini care am fost aduşi la Ngala…

Nici de data aceasta doctorul nu le dădu nici un răspuns. Părea să-i privească fără să-i vadă, să-i audă fără să priceapă ce-i spun. Nu făcea nici o mişcare, nici un gest, ca şi cum ar fi fost buimac.

Max Huber se apropie şi, lăsând deoparte orice respect faţă de suveran, îl luă de umeri şl —î scutură cât putu de tare. Măria Sa făcu o strâmbătură de care nu s-ar fi lepădat nici cel mai scofâlcit mândrii de la Oubangui. Max Huber îl scutură din nou. Măria Sa scoase limba la el.

— Să se fi smintit? zise John Cort.

— Da1; e nebun, pe legea mea, nebun de legat, declară Max Huber.

Da… doctorul Johausen îşi pierduse minţile. Pe jumătate ţicnit când plecase din Camerun, starea i se agravase de când fusese adus la Ngala. Şi cine ştie dacă nu boala lui mintală îi făcuse pe wagddii să-l creadă vrăjitor, depozitarul unei forţe supreme şi, ca s-o îmbuneze, să-l proclame rege? Adevărul era că bietul doctor nu mai ştia pe ce lume se află. Iată de ce nu-i păsa de prezenţa a patru străini în sat şi nu-i deosebise de wagddii.

— Nu putem lua decât o singură hotărâre, zise Khamis. N-avem cum să ne bizuim pe cuvântul acestui smintit pentru a

ne dobândi libertatea

— Fireşte că nu! încuviinţă John Cort.

— Şi wagddii nu ne vor lăsa de bună voie să plecăm, adăugă Max Huber. Ne vor ţine veşnic aici. Deci, fiindcă avem prilejul să scăpăm, să fugim cât mai repede.

— Chiar acum, zise Khamis, cât e noapte…

— In starea de beţie în care se găsesc locuitorii satului…

— Haideţi, rosti Khamis îndreptându-se spre prima cameră. Să încercăm să ajungem la scară şi s-o tulim prin pădure.

— S-a înţeles, răspunse Max Huber, dar… doctorul…

— Doctorul? exclamă mirat Khamis.

— Nu-l putem lăsa aici ca rege nebun al wagddiilor… Datoria noastră este să-l eliberăm…

— Desigur, dragul meu Max, încuviinţă John Cort. Dar nefericitul nu mai e în toate minţile, se va împotrivi fără îndoială…: Şi dacă refuză să ne urmeze…

— Să încercăm, răspunse Max Huber apropiindu-se de doctor. Grăsanul ăsta, vă-nchipuiţi că nu era uşor de urnit şi, dacă nu voia, cum să reuşeşti să-l scoţi din colibă? Khamis şi John Cort. alăturându-se lui Ma.x Huber, îl apucară pe doctor de braţ. Dar acesta, încă foarte puternic, îi împinse cât colo şi se culcă înapoi, întin/.îndu-se cât era de lung şi dând din picioare ca un crustaceu răsturnat pe spate.

— La naiba! zise Max Huber, are aceeaşi greutate ca Tripliciul*.

— Doctore Johausen! mai strigă o dată John Cort.

Drept orice răspuns, doctorul se scarpină în cap cum ar fi făcut-o iubitele lui maimuţe.

Nu le mai rămânea decât să părăsească fără el reşedinţa regală. Din nenorocire, tot strâmbându-se, Măria Sa se apucase să răcnească şi încă aşa de tare, că nu se putea să nu-l fi auzit cineva, dacă vreun wagddi se găsea prin apropiere. Să mai piardă timp, chiar numai câteva clipe, însemna să scape o ocazie atât de favorabilă cu care se

putea să nu se mai întâlnească… Cine ştie dacă Raggi şi războinicii săi nu se şi puseseră în mişcare, alergând către coliba regală? Situaţia străinilor, surprinşi în reşedinţa lui Mselo-Tala-Tala, s-ar înrăutăţi, fără îndoială, şi ar fi siliţi să renunţe la orice speranţă de a-şi redobândi libertatea. »

Khamis şi tovarăşii săi îl lăsară aşadar pe doctor acolo unde îl găsiseră şi deschizând uşa se repeziră afară din „palat”.

XVIII.

SCURTĂ ŞI NEAŞTEPTATĂ ÎNCHEIERE.

Norocul era de partea fugarilor. Strigătele din coliba regală nu a trăseseră pe nimeni. Piaţa era pustie, pustii şi uliţele care dădeau spre ea. Greul începea când trebuia să te descurci în acest labirint întunecos, să circuli printre crengi, să găseşti drumul cel mai scurt spre scara din Ngala.

Deodată două fiinţe se iviră înaintea lui Khamis şi a tovarăşilor săi. Era Lo-Mai însoţit de copilul lui. Micuţul, care-i urmase în timp ce se duseseră la coliba lui Mselo-Tala-Tala, fugise să-l prevină pe taică-său. Acesta, temându-se ca foreloperul, Max Huber, John Cort şi Llanga să nu fie în primejdie, se grăbi să sosească în piaţă, înţelegând că voiau să fugă, se oferi să le slujească de călăuză. Din fericire, căci niciunul n-ar li reuşit să găsească drumul spre scară. Dar, când ajunseră la scară, ce cumplită dezamăgire! Intrarea era păzită de Raggi şi de vreo doisprezece războinici. Dacă încercau să forţeze trecerea, aveau oare vreo şansă de reuşită? Max Huber crezu că a venit momentul să se folosească de carabină. Raggi şi alţi doi se şi pregăteau să se arunce asupra lui. Atunci, dându-se cu un pas înapoi, Max Huber trase. Raggi, nimerit de glonte drept în inimă, căzu mort la pământ. Wagddii, după toate aparenţele, nu cunoşteau armele de foc, întrebuinţarea lor şi urmările acestora. Detunătura şi prăbuşirea lui Raggi îi umplură de o spaimă de neînchipuit. Nici trăsnetul dacă s-ar fi abătut asupra pieţii în timpul ceremoniei din acea zi nu

i-ar fi îngrozit mai tare. Cei doisprezece războinici se risipiră, unii întorcându-se în sat, ceilalţi coborând scara în goană, într-o clipă drumul fu liber. N-aveau decât să-l urmeze pe Lo-Mai şi pe copilul său care o luaseră înainte. John Cort, Max Huber, Llanga şi foreloperul se lăsară să alunece până în josul scării, fără a întâlni nici un obstacol. După ce trecură pe sub satul aerian, se îndreptară spre malul râului unde ajunseră în câteva minute, desprinseră una dintre luntri şi se-mbarcară împreună cu Li-Mai şi tatăl lui. Dar, deodată, toate faclele se aprinseră şi de pretutindeni alergară spre ei un număr mare dintre wagddii care rătăceau în afara satului. Strigătele^ lor de mânie şi de ameninţare fură însoţite de o ploaie de săgeţi. în acest moment, luntrea luată de curent dispăru în aval, în umbra unui şir de copaci falnici.

Nu ar fi nimic de spus – în amănunt cel puţin – despre mersul lor pe apă spre sud-vestul Marii Păduri. Cei doi prieteni n-au mai luat cunoştinţă dacă existau şi alte sate aeriene. Cum nu le lipseau muniţiile, hrana aveau să şi-o asigure cu vânat, mai ales că în ţinuturile din preajma lui Oubangui trăiau în număr mare diferite soiuri de^ antilope.

În seara celei de a doua zile de călătorie Khamis legă luntrea de un^ copac de pe mal pentru popasul de noapte.

În tot timpul drumului John Cort şi Max Huber îşi arătaseră recunoştinţa faţă de Lo-Mai, pentru care aveau un sentiment de caldă simpatie. între Lo-Mai şi băiat se născuse chiar o frăţească prietenie. Llanga nu resimţea nici o clipă deosebirile antropologice care îl puneau pe o treaptă mai înaltă de civilizaţie decât micuţul locuitor al pădurii.

John Cort şi Max Huber sperau să obţină de la Lo-Mai să-i însoţească până la Libreville. întoarcerea ar fi fost uşoară, coborând pe râul care trebuie că se vărsa în Oubangui. Mai rămânea de văzut dacă nu vor întâlni în drum alte viitori sau căderi de apă. Făcură primul popas în seara de 16 aprilie, după ce navigaseră cincisprezece ore. Khamis

socotea că parcurseseră din ajun patruzeci-cincizeci de kilometri.

Hotărâră să-şi petreacă noaptea aici. După ce sfârşiră cu masa, Lo-Mai rămase de veghe, iar ceilalţi căzură într-un somn adânc şi odihnitor, netulburat de nici un incident.

Când se treziră, Khamis făcu pregătirile de plecare şi nu mai aveau decât să se suie în luntre şi să o pornească iar unde-i ducea curentul. Deodată văzură că Lo-Mai, ţinându-şi copilul de mână. aştepta pe mal.

John Cort şi Max Huber veniră lingă el şi prin semne îl rugară să-i întovărăşească.

Dar Lo-Mai clătină din cap şi cu o mână le arătă râul, iar cu cealaltă adâncimile pădurii.

Cei doi prieteni stăruiră cu gesturi din ce în ce mai lămuritoare pentru a fi înţelese de Lo-Mai. Voiau să-i ia pe el şi pe copil la Libreville. Totodată Llanga îl copleşea pe micuţ cu mângâieri, îl strângea în braţe şi îl săruta, încercând să-l tragă spre luntre. Dar Li-Mai rosti acest singur cuvânt: „Ngora!” Da, mama lui rămăsese în sat şi atât tatăl cât şi fiul doreau să se întoarcă lângă ea. Era o familie pe care nimic n-o putea despărţi!

După ce le dădură destulă hrană ca să le ajungă până la Ngala, Max Huber, John Cort, Khamis şi Llanga îşi luară rămas bun de la cei doi wagddi. Americanul şi francezul nu-şi ascunseră emoţia la gândul că nu le vor revedea niciodată pe cele două fiinţe atât de pline de bunătate şi duioşie omenească, indiferent dacă se aflau încă într-un stadiu inferior de civilizaţie. Iar Llanga izbucni chiar în plâns. Atunci ochii tatălui şi fiului se umplură de lacrimi.

— Ei bine, zise John Cort, te-ai încredinţat, în sfârşit, dragă Max, că aceste fiinţe sunt fiinţe omeneşti?

— Da, John, posedă surâsul şi lacrimile omului.

Luntrea o luă iar pe firul apei şi, la primul cot, Khamis şi tovarăşii lui mai făcură un ultim semn de adio lui Lo-Mai şi fiului său.

În zilele de 18, 19, 20 şi 21 aprilie coborâră cursul râului până la întâlnirea lui cu fluviul Oubangui. Curentul fiind foarte repede, străbătură probabil în acest timp încă 300 de kilometri de la Ngala până aici.

Foreloperul şi tovarăşii săi se aflau la vâltorile lui Zongo, aproape lângă unghiul care-l formează fluviul luând-o oblic spre sud. Era cu neputinţă să treci aceste viitori cu luntrea şi, pentru a putea naviga în aval, trebuiau să transporte barca pe o distanţă destul de mare pe uscat. Ar fi putut să meargă şi pe jos pe malul stâng al iui Oubangui străbătând porţiunea care desparte Congoul independent de Congoul francez. Dar, în locul unui marş anevoios, nu era mai bine cu luntrea? Câştigau timp şi-şi cruţau forţele. Din fericire Khamis ocoli greaua operaţie a cărării luntrei. După ce treci de vâltorile lui Zongo fluviul Oubangui e navigabil până la întâlnirea lui cu Congo. Merg destule nave pe aici, căci ţinutul nu-i lipsit de sate, târguri şi lăcaşe de misionari. Cei 500 de kilometri până la ţintă, John Cort, Max Huber, Khamis şi Llanga îi străbătură la bordul uneia dintre aceste ambarcaţii cărora a început să le vină în ajutor remorcarea cu aburi. Pe 26 aprilie se opriră lângă un târg de pe malul drept. Se odihniră şi, după ce-şi reveniră în urma oboselii şi încercărilor prin care trecuseră, sănătoşi şi voinici se simţiră în stare să facă cei 950 de kilometri, câţi mai rămâneau până la Libreville. Foreloperul se-ngriji să organizeze o caravană care, mergând drept spre vest, străbătu în 24 de zile întinsele câmpii congoleze.

Khamis şi tovarăşii lui mai făcură un ultim semn de adio.

Pe 20 mai John Cort, Max Huber, Khamis şi Llanga intrau pe uşa factoriei, aflată în afara oraşului. Acolo îşi găsiră prietenii care fuseseră foarte îngrijoraţi văzând că lipsesc aşa de mult şi neavând de şase luni nici o ştire de la ei. Cu toţii îi primiră cu braţele deschise.

Khamis şi Llanga nu se mai despărţiră de John Cort şi Max Huber. Pe băiat îl adoptaseră dinainte, iar Khamis fusese

devotata lor călăuză în timpul acestei atât de aventuroase călătorii.

Ce avea să se-ntâmple cu doctorul Johausen? Şi cu satul aerian Ngala pierdut prin copacii Marii Păduri? Ei bine, mai devreme sau mai târziu, o expediţie va trebui, în interesul ştiinţei, să intre mai strâns în legătură cu ciudaţii wagddi. Cât despre doctorul nebun, dacă îşi va veni în minţi şi va fi adus înapoi la Malinba. cine ştie dacă nu va regreta vremea când domnea sub numele de Mselo-Tala-Tala.

Închipuirile lui Jean Marie Cabidoulin.

I.

O PLECARE ÎNTÂRZIATĂ

— Hei! căpitane Bourcart, plecarea nu are loc azi?

— Nu, domnule Brunei, şi mi-e teamă că nu vom putea pleca nici mâine… nici chiar peste opt zile…

— Asta-i foarte neplăcut…

— Şi mai ales îngrijorător, spuse domnul Bourcart clătinând din cap. Saint-Enoch trebuia să fi plecat încă de la sfârşitul lunii trecute, pentru a putea ajunge în sezonul favorabil în regiunea unde se pescuieşte… Veţi vedea că va fi lăsat în urmă de către englezi şi americani.

— Şi astea toate din cauza celor doi oameni care vă lipsesc de la bord'?

— Da… domnule Brunei… de unul din ei nu mă pot lipsi, de celălalt, de care m-aş dispensa la nevoie dacă regulamentele marinăreşti nu m-ar sili…

— Oare acesta din urmă să fie dogarul? întrebă domnul Brunei.

— Nu, credeţi-mă, nu el! nu!… Pe corabia mea de dogar am la fel de mare nevoie ca şi de pânze, cârmă sau busolă, deoarece am două mii de butoaie în cală…

— Şi din câţi oameni se compune echipajul lui Saint-Enoch, căpitane Bourcart?

— Ar fi 34, domnule Brunei, dacă echipajul ar fi complet. Vedeţi, este mult mai folositor un dogar care să aibă grijă de butoaie decât un medic care să îngrijească de oameni!

Butoaiele au nevoie tot timpul să fie reparate, în timp ce oamenii… se repară şi singuri! De altfel oamenii nu suferă niciodată de boli pe mare.

— Evident că n-ar trebui să se îmbolnăvească. în aerul de mare atât de curat, căpitane Bourcart… şi totuşi câteodată…

— Domnule Brunei, mai va până să am eu un bolnav pe Saint-Enoch…

— Felicitările mele. căpitane. Dar ce să faci? O corabie este o corabie şi ca atare trebuie să se supună regulamentelor maritime. Când un echipaj are un anumit număr de ofiţeri şi de marinari, trebuie să angajeze şi un medic… aşa se cade… însă dumneavoastră nu aveţi…

— Acesta este şi motivul pentru care Saint-Enoch nu se atlă astăzi în dreptul istmului Saint-Vincent. unde ar fi trebuit să fie.'

Această discuţie între căpitanul Bourcart şi domnul Brunei avea loc pe la 11 dimineaţa, pe digul din Havre, la oarecare distanţă de semafor. Cei doi se cunoşteau de multă vreme, unul din ei fost căpitan pe vasele de cabotaj, ajuns ofiţer de port, şi celălalt comandant al corăbiei cu trei catarge Saint-Enoch. Cu câtă nerăbdare aştepta acesta din urmă să-şi completeze echipajul pentru a putea ieşi în larg!

Bourcart (Evariste-Simon), în vârstă de cincizeci de ani, era foarte preţuit în portul Havre, portul de ataş al navei. Celibatar, fără familie, fără rude apropiate, navigând încă din copilărie, fusese mus, elev marinar, matelot şi maistru militar de marină în serviciul statului.

După multe călătorii ca locotenent şi ajutor de comandant în marina comercială, ajunsese să fie de zece ani comandantul vasului Saint-Enoch, o balenieră care-i aparţinea pe jumătate, ca asociat al firmei Fraţii Morice. Marinar excelent, fiind în acelaşi timp prudent, îndrăzneţ şi hotărât, păstra întotdeauna – contrar celor mai mulţi dintre colegii săi – o extremă politeţe în funcţiile ce le îndeplinea, fără să înjure sau să blesteme, dând ordinele într-un mod

civilizat. Bineînţeles, nu ajungea până acolo încât să-i spună gabierului: „fii bun şi întinde terţarolele din vârful catargului”, sau cârmaciului – „fii atât de amabil şi ţine direcţia spre dreapta!” Dar se vorbea despre el ca despre cel mai politicos căpitan de cursă lungă.

De notat de asemenea că domnul Bourcart, norocos în expediţiile făcute, avusese tot timpul rezultate excelente şi drumuri fără probleme. Niciodată, nici ofiţerii, nici marinarii nu se plânseseră de el. Deci, dacă echipajul lui Saint-Enoch nu era complet de data aceasta şi căpitanul nu reuşea să-l completeze, acest lucru nu trebuia pus în seama lipsei de încredere sau rezervelor din partea personalului maritim.

Bourcart şi Brunei tocmai se opriseră aproape de suportul metalic al clopotului de pe terasa semicirculară care se afla la capătul digului. Mareometrul indica atunci cel mai coborât nivel al refluxului şi catargul fix al semnalizărilor nu arbora nici un steag sau fanion, nici o navă nu se pregătea să intre sau să iasă şi nici un barcaz de pescuit n-ar fi găsit destulă apă în canal în timpul mareei de lună nouă. De aceea curioşii nu se aflau pe dig ca atunci când marea era înaltă din cauza fluxului. Vapoarele din Honfleur, Trouville, Caen şi Southampton se aflau legate la pontoanele lor. Până la ora trei după-amiaza nu se va face nici o mişcare în avanport.

Timp de câteva momente, privirile căpitanului Bourcart îndreptate spre larg străbătură acest vast sector cuprins între îndepărtatele înălţimi ale Ouistrekam-lui şi masivele faleze ale farurilor din Heve. Vremea devenea ploioasă, cerul se acoperise de nori cenuşii plutind foarte sus în văzduh. Vântul bătea din nord-est – o briză capricioasă care se va înteţi când va începe fluxul.

Câteva nave străbăteau golful, unele cu pânzele umflate SDre orizontul din est, celelalte brăzdând spaţiul cu dâre de fum. Desigur că domnul Bourcart privea plin de invidie pe colegii săi mai norocoşi care părăsiseră portul. Se

înţelege de la sine că, până şi de la această distanţă, se exprima în termeni politicoşi şi nu şi-ar fi permis să-i trateze cum ar li făcut-o un lup de mare.

— Da, zise el domnului Brunei, aceşti oameni vrednici vor avea un drum bun, cu vântul în vergă, în timp ce eu mai sunt în bazin şi nu pot porni!… Vezi dumneata, eu numesc asta ghinion şi este pentru prima oară că se întâmplă aşa ceva.

— Aveţi răbdare, domnule Bourcart, de vreme ce nu puteţi să plecaţi, răspunse râzând domnul Brunei…

— Dar asta fac de cincisprezece zile nesfârşite! exclamă căpitanul nu fără oarecare amărăciune.

— Nu-i nimic! nava are pânze bune şi veţi recâştiga repede timpul pierdut… Cu o viteză de 11 noduri, pe un vânt bun. străbaţi un drum lung!… Dar spuneţi-mi, domnule Bourcart, nu se simte mai bine doctorul Sinoquet?

— Nu, din păcate! Nu este nimic grav. Reumatismele îl ţin la pat nemişcat şi mai durează câteva săptămâni! Cine ar fi crezut că un om atât de obişnuit cu marea şi care timp de zece ani a cutreierat cu mine toate ţinuturile Pacificului o să păţească un asemenea necaz.

— Ei! insinua ofiţerul de port, poate că s-a îmbolnăvit din cauza atâtor călătorii…

— Aş, de unde! afirmă căpitanul Bourcart. Să capeţi reumatism la bordul lui Saint-Enoch! De ce nu holeră sau friguri galbene! Cum a putut să-ţi vină o asemenea idee, domnule Brunei…?

Şi domnul Bourcart lăsă să-i cadă braţele, uluit că poţi spune o astfel de prostie… Saint-Enoch… o navă aşa de bine amenajată, confortabilă şi în care nu pătrunde umezeala!… Să capeţi reumatism!… Mai repede ai putea să capeţi această boală în sala de consiliu a primăriei sau în saloanele subprefecturii decât în cabinele sau în careul lui Saint-Enoch! Reumatism! Oare a suferit el vreodată de aşa ceva?… Şi totuşi nu părăsea niciodată nava, nici când era liber, nici când nava acosta în portul Havre. Să ai un

apartament în oraş, de ce? când ai locuinţa ta la bord! Şi n-ar fi schimbat această locuinţă nici pentru cea mai confortabilă cameră de la Hotel de Bordeaux sau Terminus! Reumatism? Nu, nici măcar câte o răceală. Şi s-a auzit vreodată un strănut la bordul lui Saint-Enoch?

Şi, întărâtându-se singur, vrednicul nostru comandant ar fi continuat mult şi bine pe această temă, dacă domnul Brunei nu l-ar fi întrerupt, zicând:

— Fie, domnule Bourcart, reumatismul doctorului Sinoquet nu se datoreşte decât vacanţelor petrecute pe uscat! îl are totuşi, ăsta-i adevărul, şi de aceea nu se poate îmbarca…

— Mai rău, zise domnul Bourcart, este că nu-i pot găsi un înlocuitor, în pofida tuturor încercărilor mele…

— Răbdare, vă repet, trebuie să aveţi răbdare, domnule căpitan!

Veţi sfârşi prin a pune mâna pe un doctor tânăr, dornic să cutreiere lumea, setos de călătorii… Ce-ar putea fi mai ispititor decât să debutezi cu o minunată expediţie de pescuit balene în apele Pacificului!

— Desigur, domnule Brunei, ar trebui să am numai grija să aleg ce-i mai bun… Cu toate astea, nimeni nu se-nghesuie şi mă găsesc încă în situaţia de a nu avea cine să mânuiască lanseta şi bisturiul, cleştele de dinţi sau rindeaua de dogărie!

— Dar, fiindcă veni vorba, întrebă ofiţerul de port, nu tot reumatismul e de vină că nu mai aveţi dogar'.'

— Nu! Vrednicul meu Brulard nu se mai poate sluji de braţul stâng, care este anchilozat, şi suferă şi de picioare…

— Deci are articulaţiile prinse? se informă domnul Brunei.

— Da. se pare că Brulard nu mai este în stare să navigheze. Şi, să ştiţi, domnule Brunei, un vas echipat pentru pescuitul balenei nu se poate dispensa de un dogar, tot aşa cum nu se poate lipsi de harponeri şi prin urmare trebuie să găsesc unul cu orice preţ!

Domnul Brunei se arătă convins că Brulard nu suferea de reumatism, deoarece Saint-Enoch se prezenta ca un fel de sanatoriu şi că echipajul său călătorea în cele mai bune condiţii igienice, după spusele căpitanului. Dar nu era mai puţin adevărat că doctorul Sinoquet şi dogarul Brulard nu aveau cum să mai ia parte la această expediţie.

Deodată domnul Bourcart, strigat pe nume, se-ntoarse să vadă cine-l cheamă.

— Dumneata, Heurtaux? zise el strângând prieteneşte mâna secundului său. Încântat să te văd; de data asta te aduce o veste bună?

— Poate, căpitane, răspunse Heurtaux, poate… Vin să-ţi comunic că o persoană s-a prezentat la bord… încă de acum vreo oră.

— Un dogar?… un medic? întrebă repede căpitanul Bourcart.

— Nu ştiu, căpitane. în tot cazul, această persoană părea contrariată de faptul că nu te-a găsit…

— Un om mai în vârstă?

— Nu, un tânăr, dar va reveni curând… M-am apucat deci să vă caut şi cum m-am gândit că vă pot întâlni pe dig…

— Unde mă aflu întotdeauna, Heurtaux, când nu sunt la bord…

— Da, ştiu… Astfel m-am îndreptat spre catargul de semnalizare…

— Ai făcut foarte bine. Heurtaux, zise Bourcart, şi nu voi lipsi la întoarcerea omului. Domnule Brunei, îmi cer permisiunea de a vă părăsi…

— Mergi, dragă domnule căpitan, răspunse ofiţerul de port, presimt că vei ieşi curând din încurcătură…

— Pe jumătate numai, domnule Brunei, şi asta dacă persoana e medic sau dogar!

Acestea spuse, ofiţerul de port şi căpitanul Bourcart îşi strânseră cu căldură mâna. Apoi acesta din urmă, însoţit de secund, se-ntoarse pe dig, trecu podul şi ajunse la bazinul Comerţului, oprindu-se apoi înaintea pasarelei care ducea

spre Saint-Enoch. îndată ce urcară pe punte, domnul Bourcart se duse în cabina sa, a cărei uşă dădea spre careu şi a cărei fereastră dădea spre dunetă. După ce ordonă să fie prevenit de îndată ce soseşte vizitatorul, începu să aştepte citind un ziar local.

Aşteptarea nu fu lungă. Zece minute mai târziu, tânărul anunţat se prezentă la bord şi fu dus în careu unde căpitanul Bourcart veni în întâmpinarea sa.

După toate probabilităţile, dacă vizitatorul nu era dogar, n-ar fi fost imposibil să fie medic – un medic tânăr de 26-27 de ani.

După ce se schimbară saluturile de rigoare – şi desigur că domnul Bourcart nu putea rămâne în urmă pe acest teren faţă de persoana care-l onora cu vizita sa – tânărul se exprimă în aceşti termeni:

— Am aflat la Bursă că plecarea navei Saint-Enoch a fost întârziată din cauza îmbolnăvirii medicului său obişnuit…

— Din păcate, e foarte adevărat, domnule…

— Filhiol e numele meu, sunt doctorul Filhiol, domnule căpitan, şi vin să vă ofer serviciile mele pentru a-l înlocui pe doctorul Sinoquet la bordul navei dumneavoastră.

Căpitanul Bourcart află că tânărul vizitator, originar din Rouen, aparţinea unei familii de industriaşi din acest. oraş. Dorinţa sa era să-şi exercite profesiunea în marina comercială. Totuşi, înainte de a intra în serviciul Companiei Transatlantice, ar fi fost fericit să poată lua parte la o expediţie de pescuit balene şi să debuteze astfel cu o navigaţie anevoioasă în apele Pacificului. Putea prezenta cele mai bune referinţe. Căpitanul Bourcart n-avea decât să ia informaţii despre el la diverşi comercianţi sau armatori din Havre.

Domnul Bourcart îl cercetase cu atenţie pe doctorul Filhiol, care avea o înfăţişare plăcută şi simpatică. Nu încăpea nici o îndoială că era un om viguros care avea şi un caracter hotărât. Căpitanul se pricepea. Un om voinic şi

sănătos ca ăsta nu va căpăta reumatism pe navă. De aceea îi spuse imediat:

— Domnule, veniţi la momentul potrivit, nu vă ascund acest lucru şi, dacă, ceea ce de altfel sunt sigur dinainte, informaţiile despre dumneavoastră sunt favorabile, sunteţi angajat. Veţi putea începând chiar de mâine să vă instalaţi pe Saint-Enoch şi cred că n-o să vă pară rău…

— Sunt sigur, domnule căpitan, răspunse doctorul Filhiol. înainte să luaţi informaţii despre mine, vă mărturisesc că am luat eu despre dumneavoastră.

— Şi ai făcut foarte bine, spuse domnul Bourcart. Dacă nu trebuie niciodată să te îmbarci fără pesmeţi, cu atât mai puţin trebuie să-ţi înscrii numele în registrul unei nave fără să ştii cu cine ai de-a face.

— Aşa m-am gândit şi eu.

— Aţi avut dreptate, domnule Filhiol, şi, dacă nu mă-nşel, informaţiile pe care le-aţi primit au fost în favoarea mea.

— Toate, în adevăr, şi vreau să sper că cele ce le veţi primi despre mine vor fi la fel de bune.

Era limpede că atât căpitanul Bourcart, cât şi tânărul doctor, dacă se-ntreceau în sinceritate, o făceau şi în ceea ce priveşte politeţea.

— V-aş pune încă o singură întrebare, reluă domnul Bourcart. Aţi mai călătorit pe mare, domnule doctor?

— Am făcut câteva scurte traversări ale Canalului Mânecii.

— Şi nu v-aţi simţit rău?

— Nu, deloc şi cred că nu mă voi simţi niciodată rău pe mare.

— Sunteţi de acord că un medic trebuie să ia în consideraţie această eventualitate?

— Desigur, domnule Bourcart…

— Acuma nu trebuie să vă ascund că expediţiile noastre de pescuit sunt grele şi periculoase! Nu suntem cruţaţi de neplăceri, adesea de lipsuri de tot felul şi ele constituie ucenicia aspră a vieţii de marinar…

— Ştiu, domnule căpitan, şi nu mi-e teamă de această ucenicie…

— Şi expediţiile noastre nu sunt numai primejdioase, domnule Filhiol, dar sunt şi lungi câteodată… Aceasta depinde de împrejurări mai mult sau mai puţin prielnice… Cine ştie dacă Saint-Enoch n-ar putea rămâne pe mare doi sau trei ani fără să se-ntoarcă.

— Va reveni când va reveni, domnule căpitan, şi esenţialul este să readucă în port pe toţi cei ce i-a luat cu el la plecare!

Domnul Bourcart nu putea fi decât foarte satisfăcut de sentimentele doctorului exprimate în acest fel şi desigur că se vor înţelege bine în toate privinţele dacă referinţele luate vor permite angajarea lui.

— Domnule, îi spuse el, nu voi avea decât să mă felicit de a fi intrat în legătură cu dumneavoastră şi, începând de mâine, după ce voi fi primit informaţiile, sper că numele dumneavoastră va figura în jurnalul de bord.

— La revedere deci, domnule căpitan, răspunse doctorul, dar pe când plecarea?

— Plecarea ar putea fi chiar şi mâine, la mareea de seară, dacă voi fi reuşit să-l înlocuiesc pe dogar, cum am reuşit cu doctorul…

— Ah! nu aveţi încă întreg echipajul, domnule căpitan?

— Nu, din nefericire, domnule Filhiol, şi este imposibil să mai pot conta pe sărmanul Brulard…

— Este bolnav?

— Da, dacă poţi fi considerat bolnav când ai un reumatism care-ţi înţepeneşte braţele şi picioarele… Şi, totuşi, fiţi sigur că nu l-a căpătat pe Saint-Enoch…

— Dar cred, domnule căpitan, că pot să vă recomand eu un dogar…

— Dumneavoastră?

Şi căpitanul Bourcart era gata, ca de obicei, să exprime mulţumiri premature la adresa acestui providenţial doctor. I se părea că a şi început să audă răsunând loviturile

ciocanului de lemn pe doagele butoaielor din cală. Dar, din păcate, bucuria lui fu de scurtă durată şi clătină jalnic din cap după ce domnul Filhiol adăugă:

— Nu v-aţi gândit încă la meşterul Cabidoulin?

— Jean-Marie Cabidoulin… din strada Tournettes? exclamă domnul Bourcart.

— Chiar el!… Ar putea oare exista doi Cabidoulin la Havre sau chiar în altă parte?

— Jean-Marie Cabidoulin, repetă căpitanul Bourcart.

— în persoană…

— Şi cum de îl cunoaşteţi dumneavoastră pe Cabidoulin?

— Pentru că eu l-am căutat şi îngrijit…

— Atunci… şi el… este bolnav? Există o epidemie la dogari…

— Nu, liniştiţi-vă, domnule căpitan… o rană la degetul mare, care acum este vindecată şi care nu-l mai poate împiedica să mânuiască rindeaua… Este un om sănătos, cu o constituţie bună, destul de robust pentru vârsta lui de vreo cincizeci de ani şi care s-ar potrivi foarte bine la nevoile navei.

— Fără-ndoială, răspunse domnul Bourcart. Din nefericire, dacă îl cunoaşteţi pe Jean-Marie Cabidoulin, îl cunosc şi eu şi cred că nici un căpitan n-ar consimţi să-l îmbarce…

— De ce?

— îşi cunoaşte bine meseria şi a luat parte la destule expediţii de pescuit. Ultima datează de vreo cinci-şase ani…

— Mi-aţi putea spune, domnule Bourcart, pentru ce lumea nu mai vrea să ştie de el?

— Pentru că este o cobe, domnule Filhiol, pentru că tot timpul prezice calamităţi şi catastrofe… pentru că, auzindu-l, când faci o călătorie pe mare, că are să fie ultima ta călătorie, din care nu te vei mai întoarce! Şi apoi mai vorbeşte mereu despre monştri marini pe care pretinde că i-a văzut… şi pe care îi va mai întâlni!… Vezi dumneata, domnule Filhiol, acest om este capabil să demoralizeze un întreg echipaj…!

— Sunteţi serios, domnule căpitan, sau glumiţi?
— Foarte serios!
— Totuşi… în lipsa altuia şi pentru că aveţi nevoie de un dogar…
— Ştiu prea bine că în Jipsa altuia… şi totuşi la acest dogar nu m-aş fi gândit niciodată!… în fine, când nu poţi porni spre nord… te îndrepţi spre sud… şi, dacă meşterul Cabidoulin ar voi… dar nu va fi de acord…
— Se poate totuşi încerca…
— Nu… n-are rost… şi apoi Cabidoulin… Cabidoulin! repetă domnul Bourcart…
— Dacă am merge să vorbim cu el? propuse domnul Filhiol. Căpitanul Bourcart şovăia, încurcat, încrucişa şi îşi desfăcea braţele, gândindu-se dacă să meargă sau nu; cântărea alternativele şi clătina din cap ca şi cum se găsea într-un moment când trebuia să decidă dacă să o ia sau nu pe un drum greşit. în fine, dorinţa de a putea porni cât mai curând posibil îl împinse să accepte mai mult decât orice altceva.
— Să mergem, răspunse el.
După o clipă, amândoi părăsiră bazinul comerţului şi se îndreptară spre locuinţa dogarului.
Jean-Marie Cabidoulin era acasă, în odaia lui de la parter, care se găsea în fundul unei curţi. Era un om voinic, în vârstă de 52 de ani. îi primi îmbrăcat cu pantaloni de catifea reiată şi surtuc, purtând pe cap o şapcă de lutru. îşi pusese un şorţ lung, cafeniu pentru ca să lucreze. Nu avea prea mult de lucru şi, dacă nu ar fi strâns ceva bani, n-ar fi putut face în fiecare seară partida lui de manila la cafeneaua din faţă cu un pensionar bătrân, fost gardian de faruri la Heve.
Jean-Marie Cabidoulin era la curent cu tot ce se petrecea în Havre, sosirea şi plecarea transatlanticelor, schimbarea piloţilor, ştiri de pe mare, în fine cu tot ce se vorbea pe dig în timpul mareelor de zi. Meşterul Cabidoulin îl cunoştea

deci de mult pe căpitanul Bourcart, încât, imediat ce-l văzu pe pragul atelierului, exclamă:

— Ei bine, Saint-Enoch tot mai stă acostat la cheu în bazinul Comerţului, blocat ca şi cum ar fi prins de gheţuri…?

— Da, meştere Cabidoulin, răspunse cam sec căpitanul Bourcart.

— Şi fără doctor?

— Ţi-l prezint pe doctor.

— Ah! Dumneavoastră sunteţi, domnule Filhiol?

— Chiar eu şi, dacă l-am însoţit pe domnul Bourcart, a fost ca să te rog să te îmbarci cu noi…

— Să mă îmbarc? Să mă îmbarc, repetă dogarul strângând în mână ciocanul.

— Da,. Jean-Marie Cabidoulin… zise căpitanul Bourcart. Nu este oare ispititor să faci un ultim drum pe o navă bună în tovărăşia unor oameni de treabă?

— Dar, domnule Bourcart, nu m-aş fi aşteptat la o asemenea propunere! Ştiţi foarte bine că sunt la pensie… Nu mai navighez decât pe străzile din Havre, unde nu există nici ciocniri, nici pericol de furtuni… şi vreţi…?

— Mai gândeşte-te, meştere Cabidoulin. Nu ai încă vârsta să mucegăieşti pe geamandura dumitale, să stai nemişcat ca un vechi ponton pe fundul unui port!

— Ridică ancora, Jean-Marie, ridică ancora! spuse şi doctorul Filhiol în glumă, ca să-l ajute pe domnul Bourcart.

Meşterul Cabidoulin făcu o mutră gravă, luându-şi probabil chipul de cobe şi cu o voce surdă răspunse:

— Ascultă-mă bine, domnule căpitan, şi dumneata de asemenea, doctore Filhiol… este o idee pe care am avut-o întotdeauna şi care nu mi-o va scoate nimeni din cap…

— Ce idee? întrebă domnul Bourcart.

— Aceea că, tot navigând, sfârşeşti cu siguranţă prin a naufragia mai devreme sau mai târ/iu! Desigur că Saint-Enoch are un comandant bun… are un echipaj bun… Văd că va avea şi un doctor bun, dar am convingerea că, dacă

m-aş îmbarca, am să trec prin peripeţii prin care n-am mai trecut niciodată.

— Nu mai spune!… exclamă domnul Bourcart.

— Aşa cum vă prevestesc, afirmă meşterul Cabidoulin, nişte peripeţii groaznice! De aceea mi-am promis să-mi termin liniştit viaţa pe uscat…!

— Haide, astea-s închipuiri, zise doctorul Filhiol. Nu toate navele sunt sortite să piară cu oameni şi bunuri cu tot…

— Nu, fără-ndoială, replică dogarul, dar ce vreţi, am eu aşa, o presimţire… că, dacă aş porni pe mare, nu mă voi mai întoarce.

— Haida-de, Jean-Marie Cabidoulin, răspunse căpitanul Bourcart, nu-i serios ceea ce spui…

— Ba-i foarte serios şi, între noi fie vorba, nu mai am de ce să fiu curios. N-am văzut oare, în timpul cât am călătorit pe mare. ţările calde, ţările reci, insulele Pacificului şi Atlanticului, aisberguri, banchize.

— Felicitările mele, n-ai a te plânge, zise doctorul Filhiol.

— Şi ştiţi ce mai am de văzut?

— Ce, meştere Cabidoulin?

— Ceea ce n-am văzut încă… un monstru groaznic, marele şarpe al mării.

— Pe care n-o să-l vezi niciodată… afirmă domnul Filhiol.

— De ce?

— Pentru că nu există!… Am citit tot ce s-a scris despre aceşti pretinşi monştri marini şi repet că şarpele de mare nu există!

— Există! exclamă dogarul cu un glas atât de pătruns, încât n-ar fi avut nici un rost să-l contrazici.

Pe scurt, după multe stăruinţe, convins până la urmă de salariul mare oferit de căpitanul Bourcart, Jean-Marie Cabidoulin se decise să facă o ultimă expediţie de pescuit şi chiar în aceeaşi seară se prezentă cu sacul în spinare la bordul lui Saint-Enoch.

II.

SAINT-ENOCH.

A doua zi, la 7 noiembrie 1863, Saint-Enoch părăsi portul Havre remorcat de Hercule, care-l scoase în larg în timpul fluxului. Vremea era destul de proastă. Nori joşi şi zdrenţuiţi goneau pe cer minaţi de un vânt tare din nord-vest.

Nava căpitanului Bourcart, cu o capacitate de circa 550 de tone, era înzestrată cu toate uneltele întrebuinţate în mod obişnuit pentru dificilul pescuit al balenelor din meleagurile îndepărtate ale Pacificului. Cu toate că fusese construită cu zece ani în urmă, se ţinea bine pe orice timp. Echipajul se ocupase întotdeauna să fie în perfectă stare atât velatura, cât şi coca şi tocmai terminase curăţirea şi vopsirea la dana portului.

Saint-Enoch, o corabie cu trei catarge, avea ca pânze trinca, vela mare, randa, gabierul mic şi gabierul mare, gabierul artimon, vela în cruce, artimon, rândunica mare şi rândunica mică, rândunica artimon, focul mare şi mic, focul săgeţii, zburătorii, velastraiurile şi bonetele.

În aşteptarea plecării, domnul Bourcart montase la locul lor uneltele pentru vânarea balenelor. Patru baleniere erau fixate la locurile lor; la babord a secundului, precum şi ale primului şi celui de al doilea locotenent, iar la tribord cea a căpitanului. Alte patru de schimb erau aşezate pe cavaleţii de lemn ai punţii. între arborele trinchet şi arborele mare, în faţa bocaportului au fost instalate, una lângă alta, cele două oale de fier împrejmuite cu un zid de cărămizi. Acestea servesc la topirea grăsimii. în spatele oalelor, două găuri proiectate în acest scop serveau la ieşirea fumului şi, în faţă, ceva mai jos de gura oalelor, două cuptoare slujeau la întreţinerea focului de dedesubtul lor.

Iată şi lista ofiţerilor şi oamenilor echipajului îmbarcaţi pe Saint Enoch:

Căpitanul Bourcart (Evariste-Simon), vârsta 50 de ani.

Secundul Ffeurtaux (Jean-Frarftrois), 40 de ani.

Primul locotenent Coquebert (Yves), 32 de ani.

Al doilea locotenent Allotte (Romain), 27 de ani.

Şeful echipajului Ollive (Mathurin), 45 de ani.
Pescar harponer Thiebaut (Louis), 37 de ani.
Pescar harponer Kardek (Pierre), 32 de ani.
Pescar harponer Durut (Jean), 32 de ani.
Pescar harponer Ducrest. (Alain), 31 de ani.
Doctorul Filhiol, 27 de ani.
Dogarul Cabidoulin (Jean-Marie), 52 de ani.
Fierarul Thomas (Gille), 45 de ani.
Dulgherul Ferut (Marcel), 36 de ani.
Opt mateloţi.
Unsprezece elevi marinari Un şef ospătar Un bucătar în total 34 de oameni, adică personalul obişnuit al unei baleniere de ^tonajul navei Saint-Enoch.

Aproape jumătate din echipaj era alcătuită din mateloţi normanzi şi bretoni. Doar dulgherul Ferut era originar din Paris, cartierul Belleville, unde exercitase meseria de maşinist la diverse teatre din Capitală.

Ofiţerii mai fuseseră în expediţii la bordul lui Saint-Enoch şi se arătau vrednici de toată lauda. Aveau calităţile cerute de această meserie. în expediţia precedentă parcurseseră meleagurile din nordul şi sudul Pacificului. Călătorie fericită s-ar putea spune, căci timp de 44 de luni cât durase, nu avusese loc nici un incident grav; expediţia fusese de asemenea rodnică, deoarece nava adusese două mii de butoaie de ulei care se vânduseră la un preţ bun.

Secundul Heurtaux se dovedea foarte priceput în ce privea reparaţiile de la bord. După ce servise în calitate de aspirant auxiliar în marina de stat, se îmbarcase apoi pe vase comerciale şi acum naviga aşteptând să ajungă comandant de navă. Trecea pe drept cuvânt ca un bun marinar şi era foarte sever în materie de disciplină.

Despre primul locotenent, Coquebert, şi cel de al doilea locotenent, Allotte, şi ei excelenţi ofiţeri, nu era nimic de spus, dacă nu că desfăşuraseră un zel extraordinar, aproape imprudent, în urmărirea balenelor; luptau cu vitejie şi îndrăzneală; căutau să se întreacă în muncă şi-şi

riscau în mod aventuros balenierele, în pofida recomandărilor şi ordinelor ferme ale căpitanului de a fi prudenţi. Dar pasiunea pescarului la pescuit este la fel cu a vânătorului la vânat – o atracţie irezistibilă, o ardoare instinctivă. Cei doi locotenenţi le transmiteau, chiar prea mult, aceste sentimente şi oamenilor din subordine, mai ales locotenentul Romain Allotte.

Câteva cuvinte despre şeful echipajului Mathurin Ollive. Acest om mic de stat, slab şi nervos, foarte rezistent la oboseală, priceput la treabă, numai ochi şi urechi, poseda calităţile speciale care caracterizează pe căpitanii din marina de război. Cu siguranţă, între cei aliaţi la bord, el se interesa cel mai puţin de prinderea balenelor. Dacă o navă era înzestrată special pentru acest fel de pescuit sau pentru transportul altor mărfuri dintr-un port într-altul, o considera înainte de toate o navă şi şefului Ollive nu-i păsa decât de problemele de navigaţie. Căpitanul Bourcart îi acorda o mare încredere, pe care de altfel o merita.

Cât despre cei opt mateloţi, cei mai mulţi dintre ei luaseră parte la precedenta cursă a lui Saint-Enoch şi alcătuiau un echipaj sigur şi foarte experimentat.

Dintre cei 11 elevi marinari nu erau decât doi care debutau în această aspră expediţie a marelui pescuit. Aceşti băieţi, între 14 şi 18 ani, care îşi făcuseră practica în marina comercială, aveau să fie întrebuinţaţi alături de mateloţi la armarea balenierelor.

Mai rămâneau fierarul Thomas, ^dogarul Cabidoulin, dulgherul Ferut, bucătarul şi şeful ospătar. în afară de dogar, toţi făceau parte din personalul navei de trei ani încoace şi-şi cunoşteau bine îndatoririle. Trebuie adăugat că meşterii Ollive şi Cabidoulin se ştiau de multă vreme deoarece navigaseră deseori împreună. Astfel, primul, obişnuit cu maniile celui de-al doilea, îl întâmpină cu aceste cuvinte:

— Ei, bătrâne, ai venit deci!

— Da, zise celălalt.

— Mai faci o încercare?
— Precum vezi.
— Şi tot nu ţi-a ieşit din cap blestemata de idee că se va sfârşi rău?
— Foarte rău, răspunse serios dogarul.
— Bine, zise Mathurin Ollive, sper că ai să ne scuteşti de prezicerile tale…
— Poţi fi sigur de contrariul!
— Atunci te priveşte, dar dacă ni se-ntâmplă vreo nenorocire…
— Ar însemna că nu m-am înşelat, replică Jean-Marie Cabidoulin.

Cine ştie dacă dogarului nu începea să-i pară rău că a acceptat oferta căpitanului Bourcart?

Îndată ce Saint-Enoch trecu de dig, vântul având tendinţa de a se înteţi, s-a dat ordin să se întindă gabierele, din care şeful echipajului scoase două terţarole. Apoi, imediat ce Hercule desprinse remorca, gabierele fură întinse şi de asemenea focul mic şi vela artimon, iar în acelaşi timp căpitanul Bourcart dispuse să se lege mura trincăi.

În aceste condiţii, corabia putea să manevreze spre nord-est în aşa fel, încât să poată ocoli capul istmului Barfleur.

Vântul îl obliga pe Saint-Enoch să navigheze aproape de ţărm cu viteză mai mică. De altfel mersul navei era bun şi chiar la vânt de cinci carturi înainta cu zece mile pe oră.

A trebuit să navigheze aproape de ţărm trei zile înainte de a putea să-l debarce pe pilot la Hougue. Din acest moment mersul navei deveni normal în timp ce cobora pe Canalul Mânecii. Băteau vânt uri prielnice pentru navigaţie. Căpitanul Bourcart, după ce ordonă să se întindă rândunicile, velastraiurile şi zburătorii, putu să constate că Saint-Enoch nu pierduse nimic din calităţile sale nautice. Greementul fusese aproape în întregime refăcut în vederea acestei expediţii în regiunile îndepărtate, în care o navă suportă solicitări foarte obositoare.

— Timp frumos, mare liniştită şi vânt prielnic, spuse domnul Bourcart doctorului Filhiol, cu care se plimba pe dunetă. Iată o traversare care începe bine, lucru rar când trebuie să străbaţi Canalul Mânecii în acest anotimp!

— Felicitările mele, căpitane, răspunse doctorul, dar ne aflăm abia la începutul călătoriei.

— Oh! Ştiu, domnule Filhiol, nu ajunge să începi cu bine o călătorie, important este s-o termini cu bine! Nu vă fie teamă, avem o navă bună sub picioarele noastre şi, dacă n-a fost lansată chiar ieri. nu înseamnă că nu are o cocă solidă şi un greement bun… Pretind chiar că oferă mai multă garanţie decât o navă nouă şi credeţi-mă că-i cunosc destul de bine valoarea.

— Aş adăuga, căpitane, că nu e vorba numai să facem o călătorie excelentă. Trebuie ca aceasta să dea şi foloase serioase, ceea ce nu depinde nici de corabie, nici de ofiţeri şi nici de echipaj…

— Este aşa cum spuneţi, răspunse căpitanul. Balena se iveşte sau nu… Trebuie să avem noroc ca în orice împrejurare şi şansa nu se poate comanda. Te întorci cu butoaiele pline sau cu ele goale, bineînţeles!… Dar Saint-Enoch este la a cincea sa expediţie de când a ieşit din şantierele din Honfleur şi cele precedente s-au soldat toate în favoarea sa…

— Semn bun, căpitane. Şi socotiţi să începeţi pescuitul când ajungeţi în Pacific?

— Vreau, domnule Filhiol, să profit de toate ocaziile şi, dacă vom întâlni balene în Atlantic, înainte de a trece de Cap, bărcile noastre se vor grăbi să le vâneze. Totul este să le observi la mică distanţă şi să ajungi să le prinzi fără să pierzi prea mult timp în drum, respectând ruta.

Câteva zile după plecarea din Havre, domnul Bourcart organiză serviciul de veghe: doi oameni la catarge, unul la trinchet şi celălalt la arborele mare. Acest serviciu era îndeplinit de harponeri şi mateloţi, în timp ce elevii marinari făceau cu rândul la timonă.

De altfel, pentru a fi gata la nevoie, fiecare balenieră primi armamentul necesar pescuitului. Dacă deci o balenă ar fi semnalată în apropierea navei, n-aveau decât să coboare ambarcaţiunile, ceea ce s-ar efectua în câteva minute. Dar asemenea eventualitate nu se prevedea înainte ca Saint-Enoch să ajungă în plin Atlantic.

Îndată ce văzu că se află la capătul Canalului Mânecii, căpitanul Bourcart urmă drumul spre vest pentru a putea ocoli Ouessant. în momentul când pământul Franţei trebuia să dispară, el i-l arătă doctorului Filhiol.

— La revedere! exclamară amândoi.

Adresând acest salut de ultimă oră ţării lor, se întrebau desigur câte luni, câţi ani vor trece poate înainte de a o revedea…

Vântul bătând destul de tare spre nord-est, Saint-Enoch nu avu decât să slăbească scotele pentru a o lua spre capul Ortegal de la capătul limbii de pământ din nord-vestul Spaniei. Nu va mai fi nevoie să treacă prin golful Gascogne, unde drumul unei corăbii mici se face cu mari riscuri, când vântul suflă din larg şi o împinge spre coastă. De câte ori navele care nu reuşesc să ţină direcţia sunt obligate să se adăpostească în porturile franceze sau spaniole!

Când căpitanul şi ofiţerii săi se strângeau la ora mesei, se discuta desigur despre ce se va întâmpla în această nouă expediţie. Ea debuta în condiţii prielnice. Nava se va găsi în plin sezon în regiunile de pescuit şi domnul Bourcart arăta atâta încredere, încât putea s-o sădească în sufletele celor mai rezervaţi.

— Dacă ţinem seama, declară el într-o zi, că plecarea noastră a fost întârziată cu 15 zile şi că acum ar fi trebuit să fim în dreptul insulelor Ascension şi Sfânta Elena, ar fi o mare nedreptate să ne plângem…

— Cu condiţia, replică locotenentul Coquebert, cu condiţia ca vântul să sufle din direcţia bună cel puţin o lună şi atunci vom câştiga uşor timpul pierdut.

— Totuşi, zise domnul Heurtaux, păcat că tânărul nostru doctor n-a avut mai devreme excelenta idee de a se îmbarca pe Saint-Enoch.

— Şi eu regret, replică vesel domnul Filhiol, căci nu puteam găsi nicăieri o primire mai călduroasă şi o societate mai plăcută.

— Părerile de rău n-au nici un rost, prieteni! zise domnul Bourcart. Ideile bune nu vin totdeauna când vrei…

— Nici balenele, exclamă Romain Allotte. Aşa că, atunci când sunt semnalate, trebuie să fii pregătit…

— De altfel, remarcă doctorul, nu numai medicul lipsea personalului de pe Saint-Enoch, lipsea şi dogarul…

— E adevărat, răspunse căpitanul Bourcart, şi să nu uităm că dumneavoastră sunteţi acela, dragă domnule Filhiol, care mi-a vorbit de Jean-Marie Cabidoulin. Desigur că fără intervenţia dumneavoastră nu m-aş fi gândit nici un moment să mă duc la el…

— In fine, se află la bord, încheie domnul Heurtaux şi asta-i esenţialul. Dar aşa cum îl cunosc, n-aş fi crezut niciodată că va consimţi să-şi părăsească prăvălia şi butoaiele… In mai multe rânduri, cu toate avantajele ce i se ofereau, a refuzat să plece pe mare şi trebuie că aţi avut darul convingerii…

— Ei bine, zise căpitanul Bourcart, n-am întâmpinat o prea mare împotrivire… Spunea că e sătul de navigaţie… A avut şansa să ti scăpat cu bine până acum… De ce să puie soarta la încercare? Totdeauna sfârşeşti prin a-ţi lăsa oasele… Trebuie să ştii să te opreşti la timp… Pe scurt, cunoaşteţi cu toţii văicărelile acestui om vrednic! Şi apoi pretenţia că a văzut tot ce se putea vedea în cursul unei expediţii de pescuit…

— Niciodată n-ai văzut totul, declară locotenentul Allotte, şi, în ceea ce mă priveşte, aştept totdeauna întâmplări noi… neobişnuite…

— Ceea ce ar fi neobişnuit, aş zice chiar de necrezut… afirmă domnul Bourcart, ar fi ca norocul să-l părăsească pe Saint-Enoch. Asta ar însemna ca expediţia de faţă să nu fie

la fel de bună ca cele dinainte, din care am avut mari beneficii! Să primim, cum se zice, o lovitură pe la spate, iar nava noastră să nu aducă plinul său de balene şi de grăsime! Sunt însă foarte liniştit în această privinţă! Trecutul garantează viitorul şi, atunci când Saint-Enoch se va înapoia în bazinul comerţului, va avea cele 2 000 de butoaie pline ochi.

Şi, pe legea mea, dacă l-ar fi auzit vorbind cu încrederea lui de nezdruncinat, chiar şi Jean-Marie Cabidoulin şi-ar fi zis, poate, că cel puţin în această expediţie nu avea să se teamă de nici un risc, atât de norocoasă era nava căpitanului Bourcart!

După ce ajunse în sud-est în dreptul înălţimilor capului Ortegal, Saint-Enoch, favorizat de condiţiile atmosferice, se-ndrepta spre Madere pentru a trece apoi între Azore şi insulele Canare. La această latitudine, echipajul găsi un climat excelent, o temperatură medie, îndată ce trecură de tropice înainte de insulele Capului Verde.

Ceea ce-l făcea pe căpitanul Bourcart, pe ofiţerii şi mateloţii săi să se mire, era că până atunci nu putuseră urmări nici o balenă. Dacă zăriră câteva de două-trei ori, ele erau la o distanţă atât de mare, că n-avea rost să coboare bărcile. Ar fi fost vreme şi osteneală pierdute fără nici un rezultat; mai bine să ajungă în regiunile de pescuit într-un timp cât mai scurt, fie pe mările din NouaZeelandă – foarte solicitate în această epocă a anului – fie pe cele din Pacificul septentrional. Iată de ce nu trebuiau să întârzie.

Navele din porturile Europei, ca să ajungă în Oceanul Pacific, pot alege între două căi aproape egale ca parcurs: fie să treacă pe la Capul Bunei Speranţe din sudul Africii, fie să ocolească pe la capul Horn din sudul Ţării de Foc. Aşa se întâmpla atâta timp cât încă nu se deschisese Canalul Panama. Dar, în ce priveşte drumul pe la capul Horn, trebuia coborât până la paralela 55 a emisferei meridionale unde sunt furtuni puternice. Fără-ndoială, e mai bine ca o navă să se angajeze prin sinuozităţile strâmtorii Magellan şi

să evite astfel marile furtuni ale capului. In ce priveşte corăbiile, ele nu s-ar putea aventura fără să aibă nesfârşite întârzieri, mai ales când este vorba să treacă prin această strâmtoare de la est spre vest.

În general este deci mult mai avantajos s-o iei pe la sudul Africii, apoi prin Oceanul Indian şi Marea de Sud, unde în numeroase porturi ale coastei australiene te poţi adăposti uşor până în Noua Zeelandă.

Căpitanul Bourcart alesese mereu acest drum în precedentele sale călătorii şi o făcu şi acum. Nici nu avu nevoie să se îndrepte mult spre vest, fiind slujit de un vânt neschimbător şi după ce depăşi insulele Capului Verde, întâlni curând Ascension şi, după câteva zile, Sfânta-Elena.

La această epocă a anului, dincolo de Ecuator, regiunile Atlanticului sunt foarte umblate. Nu se scurgeau nici 48 de ore fără ca Saint-Enoch să nu întâlnească câteva vapoare care treceau cu mare viteză sau câte unul din acele clipere iuţi şi subţiri, singurele care se pot lua la întrecere cu steamerul. Dar căpitanul Bourcart n-avea timp să le dea lecţii de cumpănire. De cele mai multe ori, se arătau numai pentru a ridica pavilionul care le indica naţionalitatea şi de obicei nu aveau de transmis sau de primit nici un fel de informaţii maritime.

Din insula Ascension, trecând între ea şi coastă, cei de pe Saint-Enoch n-au putut să zărească decât vârfurile vulcanilor care se-nalţă deasupră-i. Ajunsă în dreptul insulei Sfânta-Elena, nava o lăsă în urmă la tribord, la o distanţă de trei sau patru mile. Din tot echipajul, doctorul Filhiol era singurul care n-o văzuse şi timp de o oră privirea sa nu se putu desprinde de piscul Dianei, deasupra văgăunei unde se găsea închisoarea Longwood.

Timpul, destul de schimbător, deşi direcţia vântului era constantă, favoriza mersul navei care, fără să-şi schimbe murele, n-avea nevoie decât să strĕnga sau să întindă din pânze. Oamenii de veghe postaţi pe vergi erau numai ochi.

Şi totuşi balenele nu se iveau; ele se găseau probabil mai la sud la câteva mile depărtare de Cap.

— La naiba, căpitane, spunea câteodată dogarul, nu era nevoie să mă îmbarcaţi dacă n-am de lucru la bord…

— Va veni timpul… repeta domnul Bourcart.

— Sau nu va veni, răspundea dogarul clătinând din cap, şi nu vom avea nici un butoi plin când vom ajunge în Noua Zeelandă…

— E posibil, meştere Cabidoulin, dar îl vom umple acolo… O să ai destulă treabă, fii sigur!

— Cândva, domnule căpitan, balenele mişunau în partea asta a Atlanticului…

— De… recunosc şi este sigur că vor fi din ce în ce mai puţine, ceea ce este destul de trist!

Într-adevăr, oamenii de veghe abia semnalară două-trei balene – una dintre ele destul de mare. Din nefericire, aflându-se prea aproape de navă, se scufundară numaidecât şi apoi nu se mai văzură. Cu viteza mare cu care înoată aceste cetacee, pot străbate o mare distanţă înainte de a reveni la suprafaţă. Coborând balenierele ca să le urmăreşti, ar fi însemnat să te expui la o mare oboseală fără şanse serioase de reuşită.

Ajunseră la Capul Bunei Speranţe pe la mijlocul lunii decembrie. La acea vreme, de-a lungul coastei Africii întâlneai multe nave care aveau ca destinaţie marea colonie engleză. Se întâmpla rar ca orizontul să nu fie brăzdat de fumul vreunui bastiment.

De mai multe ori, în timpul călătoriilor precedente, domnul Bourcart se oprise în portul Cape town, când Saint-Enoch se-ntorcea din expediţie, şi putuse vinde acolo o parte din încărcătură. N-avură deci de ce să coboare pe uscat. Corabia ocoli sudul Africii, ale cărei ultime înălţimi rămaseră în urmă cu vreo cinci mile la babord. Capul Bunei Speranţe se numea la început, pe bună dreptate, Capul Furtunilor. De data aceasta îşi justifică vechea denumire, cu toate că emisfera meridională se găsea în plină vară. Saint-

Enoch trebui să înfrunte vânturi puternice care-l siliră să meargă cu viteză redusă. Totuşi suferi o mică întârziere şi câteva avarii fără mare importanţă, pe care meşterul Cabidoulin n-avu cum să le ia drept semne rele. Apoi, profitând de curentul antarctic care se-ndreaptă spre est înainte de a devia în apropierea insulelor Kerguelen, putu să-şi continue drumul în condiţii favorabile.

În ziua de 30 ianuarie, puţin după răsăritul soarelui, unul din oamenii de veghe strigă de pe vergile arborelui trinchet:

— Pământ pe direcţia vântului.

Calculele căpitanului Bourcart situau vasul la 76 grade longitudine la est de meridianul Parisului şi la 37 grade latitudine sudică, adică în apropierea insulelor Amsterdam şi Saint-Paul.

La două mii de mile de aceasta din urmă, Saint-Enoch se opri. Pirogele secundului Heurtaux şi locotenentului Allotte fură trimise aproape de coastă cu undiţe şi plase, căci peşte se găseşte cât vrei pe lângă malurile insulei. în adevăr, după-amiază ele se întoarseră cu o cantitate de peşte de bună calitate şi de languste, nu mai puţin gustoase, care alcătuiră masa pentru câteva zile.

După insuia Saint-Paul, după ce schimbă direcţia spre paralela 40, dus de un vânt care-i asigura viteza de 70-80 de leghe în 24 de ore, Saint-Enoch ajunse în dimineaţa zilei de 15 februarie la'Snares. în partea de sud a Noii-Zeelande.

III.

PE COASTA DE EST A NOII-ZEELANDE.

De vreo treizeci de ani balenierele exploatează aceste meleaguri ale Noii Zeelande unde pescuitul dă roade deosebit de bogate. în această perioadă a anului, era poate locul din Pacific unde balenele apăreau la suprafaţă în număr mare. Doar că sunt de obicei împrăştiate şi rar le întâlneşti în apropierea navei. Totuşi, preţul acestei specii de cetacee este atât de mare, încât căpitanii nu mai vor să

ţină seama de oboseala şi de primejdiile la care te supune dificila lor captură.

Tocmai asta-i explica domnul Bourcart doctorului Filhiol, când Saint-Enoch ajunse în dreptul insulei Tawai-Pounamou, marea insulă meridională a arhipelagului neo-zeelandez.

— Desigur, adăugă el, o navă ca a noastră, dacă-i surâde norocul, ar putea să-şi facă aici plinul în câteva săptămâni. Dar ar trebui ca timpul să fie mereu frumos şi în aceste locuri eşti la cheremul unor furtuni zilnice, care sunt de o violenţă extraordinară.

— Nu există pe insulă porturi în care să fie uşor să te refugiezi? întrebă domnul Filhiol.

— Fără-ndoială că sunt şi numai pe litoralul estic se găsesc Dunedin, Oamari, Akaroa. Christchurch, Blenheim, pentru a nu le înşira decât pe cele principale. Este însă adevărat că balenele nu vin să se zbenguie pe lângă porturi şi trebuie să le cauţi la câteva mile în largul mării…

— Oricum, domnule căpitan, nu aveţi de gând să vă opriţi puţin în unul din porturi înainte de a pune echipajul la treabă?

— Intenţia mea este să rămân trei sau patru zile, pentru a putea să reînnoim proviziile, mai ales cu carne proaspătă, ceea ce ar constitui o variaţie la sărăturile pe care le consumăm de obicei…

— Şi unde are să arunce Saint-Enoch ancora?

— In portul Akaroa.

— Şi când va ajunge acolo?

— Mâine dimineaţă.

— Aţi mai oprit în acest port?

— De mai multe ori… Cunosc trecerile şi, în caz de furtună mare, sunt sigur că găsesc un adăpost excelent.

Totuşi, deşi cunoştea atât de bine locul, nu putu să ajungă în port decât cu mare greutate. Când începu să se zărească uscatul, Saint-Enoch trebui să manevreze cu vântul în faţă pe o briză puternică. Apoi, când nu mai avea de făcut decât

două volte ca să intre în canal, mura focului mare se rupse şi fu nevoit să se întoarcă în larg.

De altfel, vântul se înteţea, marea devenea furioasă şi după-amiază le fu cu neputinţă să ajungă la Akaroa. Nevrând să rămână în timpul nopţii prea aproape de coastă, căpitanul Bourcart retrase vasul până la şase seara, apoi reveni mai aproape reducând pânzele la una singură, şi aşteptă să se facă ziuă.

A doua zi, la 17 februarie, Saint-Enoch putu în fine să intre pe acest canal întortocheat, strâns între două coline destul de înalte, care duce la Akaroa. Pe ţărm apărură câteva ferme şi pe coasta colinelor se vedeau boi şi vaci care păşteau pe păşuni grase.

După ce naviga pe o distanţă de opt mile şi jumătate, tot manevrând, Saint-Enoch aruncă ancora puţin înainte de amiază.

Akaroa aparţine peninsulei Banks, care se desprinde de coasta Tawai-Pounamou, mai jos de paralela 44. Ea formează o anexă a provinciei Canterbury, una din cele două mari părţi ale insulei. Oraşul nu era încă decât un mic târg zidit în dreapta strâmtorii, în faţa munţilor înşiraţi pe celălalt mal cât vedeai cu ochii. In această parte trăiau băştinaşii Maori în mijlocul unor păduri minunate de brazi care furnizau lemnul pentru construcţiile maritime. în orăşel locuiau trei mici colonii de englezi, germani şi francezi aduşi aici în 1840 de nava Robert de Paris. Guvernul concesionase acestor colonişti o anumită porţiune de terenuri, acordându-se câştigul pe care îl vor dobândi din exploatarea pământului. Astfel, lângă coastă s-au însămânţat ogoare cu grâu şi s-au cultivat, în jurul numeroaselor case de lemn, grădini în care cresc diverse specii de legume şi fructe – maj ales piersici, în mare cantiate şi foarte gustoase.

În locul unde ancoră Saint-Enoch se putea vedea un fel de ghiol în mijlocul căruia se afla o insuliţă pustie. Acolo se aflau câteva nave, între care şi una americană – Zireh Swif,

care capturase un număr de balene. Domnul Bourcart se duse la bordul acestei nave să cumpere o lădiţă cu tutun, deoarece provizia sa începuse să scadă. In general, tot timpul escalei fu întrebuinţat pentru a reînnoi rezervele de apă sau lemne şi pentru a curaţi coca. Apa dulce era procurată de lângă colonia engleză, dintr-un mic izvor limpede. Lemnul fu tăiat pe malul drept al canaluhi' locuit de Maori. Aceştia începură chiar să se împotrivească, pretinzând o despăgubire. Atunci păru preferabil să se aprovizioneze de pe celălalt mal, unde lemnul nu costa decât oboseala de a-l doborî şi a-l tăia. Cât despre carnea proaspătă, bucătarul o găsea cu uşurinţă şi mai multe vite tăiate sau vii trebuiau să fie ambarcate în momentul plecării.

Două zile după sosirea lui Saint-Enoch, o balenieră franceză – Caulaincourt – intra în portul Akaroa, cu pavilionul în vârful catargului. La politeţe trebuie răspuns cu politeţe. Când căpitanul Bourcart voi să arboreze pavilionul său, văzu însă că se-negrise de la praful de mangal cu care erau acoperite toate lăzile pentru a distruge şobolanii care se-nmulţiseră îngrozitor de la plecarea din Havre şi care împuţiseră nava.

Marcel Ferut susţinea că trebuie să te fereşti să omori aceste animale inteligente.

— Şi de ce? întrebă odată unul dintre elevii marinari.

— Pentru că, dacă Saint-Enoch ar fi în pericol de a naufragia, ne-ar preveni.

— Şobolanii?

— Da, şobolanii, care ar fugi.

— Cum?

— înot… replică glumeţul dulgher.

În aceeaşi după-amiază, domnul Bourcart, totdeauna cel mai politicos dintre oameni, îl trimise pe domnul Heurtaux la bordul lui Caulaincourt pentru a transmite scuzele sale de a nu fi putut răspunde la salut cu pavilionul său care, din

tricolor, devenise unicolor şi încă ce unicolor! un pavilion negru[

Escala lui Saint-Enoch dură patru zile. în afara orelor de serviciu, căpitanul Bourcart găsi că e bine să lase echipajul să meargă în oraş. Cu toate că exista riscul ca unii să nu se mai întoarcă, deoarece în aceste locuri sunt foarte căutaţi oameni care despică buşteni în lung.

Aici pădurile sunt nesfârşite, ceea ce determină pe marinari să părăsească vasul.

De data aceasta însă echipajul fu complet la ora reglementară şi niciunul nu lipsea la apelul făcut în ziua plecării.

Dacă oamenii nu avuseseră bani pentru cumpărături, s-au desfătat cel puţin gratuit cu piersicile pe care colonişti francezi le-au îngăduit să le culeagă, precum şi cu un vin gustos preparat din aceste fructe.

La 22 februarie domnul Bourcart dădu ordine pentru pregătirea plecării. Nu mai intenţiona să revină la Akaroa decât în cazul unei furtuni căreia nava sa n-ar fi putut să-i facă faţă. De altfel, în această dimineaţă, discutând cu secundul, cei doi locotenenţi, doctorul Filhiol şi şeful echipajului, zise:

— Expediţia noastră, dacă împrejurările nu se vor opune, se va compune din două etape. în primul rând vom pescui în regiunile din Noua Zeelandă timp de cinci sau şase săptămâni. în al doilea rând, Saint-Enoch va pleca spre ţărmurile Californiei de sud, unde în această perioadă a anului cred că va fi uşor să ne completăm încărcătura.

— Ei! spuse domnul Heurtaux. nu s-ar putea întâmpla să he tăcem plinul de ulei în mările Noii-Zeelande?

— Nu cred. răspunse domnul Bourean. Am discutat cu căpitanul navei americane… După părerea lui, balenele au şi pornit spre regiunile nordice…

— Acolo unde vor merge, vom şti să le prindem, zise locotenentul Coquebert. Bizui ţi-vă pe mine, am să le iau urma, oricât de departe se vor duce.

— Şi vă rog să credeţi, domnule căpitan, zise Romain Allotte, că şi eu voi ţine pasul cu camaradul meu…

— Stărui, prieteni, zise domnul Bourcart, ca ambiţia de a vă întrece unul pe celălalt să nu vă facă să comiteţi imprudenţe! Deci rămâne stabilit că, după regiunile Noii Zeelande, să urmeze meleagurile californiene de sud, unde de multe ori am pescuit cu bune rezultate. Apoi… vom vedea ce vom face, după împrejurări. Tu ce gândeşti, Ollive'.'

— Cred, domnule căpitan, răspunse acesta, că Saint-Enoch se va îndrepta unde veţi dori să-l conduceţi, chiar şi până la marea Bering. Cât despre balene, vă urez să pescuiţi cu duzinile. Dar acest lucru îi priveşte pe şefii de baleniere şi pe harponeri şi nu pe şeful echipajului.

— Bine, bătrânul meu camarad, replică surâzător domnul Bourcart, dacă asta-i părerea ta. rămâi la ea, aşa cum Jean-Marie Cabidoulin rămâne la a lui! Lucrurile îşi vor urma cursul ori şic um.

— Şi eu cred la fel, zise Ollive.

— Fiindcă veni vorba, tot vă mai luaţi peste picior tu şi cu dogarul?

— Da, domnule căpitan. Cu mania lui de a prezice nenorociri, Cabidoulin crede că va sfârşi prin a mă înspăimânta. Dar îl cunosc de multă vreme şi m-am obişnuit cu el!… Cu atât mai mare este prostia lui. cu cât a scăpat teafăr din toate călătoriile pe care le-a făcut! Mai bine rămânea ancorat la el, în dugheană, în mijlocul butoaielor…

— Lasă-i să trăncănească, Ollive, răspunse căpitanul Bourcart. Toate astea nu sunt decât vorbe! Jean-Marie Cabidoulin este totuşi un om de treabă!

După-amiază. Saint Enoch manevră sub un vânt prielnic la patru mile de Akaroa, când o primă balenă fu semnalată de harponerul Louis Thiebault. Era ora două şi acest cetaceu mare respira la mică distanţă. Domnul Bourcart opri imediat nava. Apoi se lansară două din cele patru baleniere, cea a locotenentului Coquebert şi cea a locotenentului

Allotte. Ofiţerii coborâră şi se aşezară în fundul bărcilor. Harponerii Durut şi Ducrest luaseră loc înainte pe puntea te ligii. Unul din mateloţi apucă vâsla din pupa şi patru oameni începură să tragă la ramele laterale.

Cu râvna care-i însufleţea, cei doi locotenenţi ajunseră aproape în acelaşi timp la locul de unde puteau să lanseze harponul şi să împungă balena.

De harpon este prinsă o parâmă de circa trei sute de braţe*, bine înfăşurată şi pusă într-un hârdău din mijlocul ambarcaţiunii, în aşa fel ca nimic să nu stinghereasca desfăşurarea ei. Cei doi harponeri lansară harpoanele. Atinsă în partea stingă, balena fugi cu o neînchipuită iuţeală. în acest moment, cu toate precauţiunile luate, parâmă locotenentului Coquebert se-ncurcă şi fură siliţi s-o taie. Romain Allotte rămase singur pe urmele animalului, camaradul său fiind nevoit – nu fără părere de rău – să părăsească vânătoarea.

În acest timp baleniera era trasă fără a se putea împotrivi izbiturii la suprafaţa valurilor, în timp ce vâsla din spate o ferea de devieri bruşte. Când balena se scufundă în apă pentru prima oară, i se dădu parâmă, în aşteptarea reapariţiei ei la suprafaţă.

— Atenţiune! Atenţiune! strigă locotenentul Allotte. îndată ce se va ivi, eu arunc cu o lance şi tu ţinteşti în acelaşi timp cu cealaltă.

— Totu-i gata, răspunse harponerul aşezat în faţă, pe punte. La bordul balenierelor este obiceiul să ai totdeauna la tribord, odată cu două harpoane de schimb şi trei lăncii ascuţite ca un brici. La babord sunt aşezate şi cangea toporişca care servesc la tăierea arterelor balenei când aleargă cu o viteză atât de mare, încât ar fi cu neputinţă să te afli la remorca ei fără a primejdui siguranţa ambarcaţiunii. Atunci, zic oamenii de meserie, „trebuie lucrat cu lancea”.

În momentul în care balena ieşi la suprafaţă la mică distanţă, baleniera trase cu putere de parâmă şi se apropie

de ea. Atât locotenentul cât şi harponerul aruncară lăncile. Cum acestea nu atinseseră însă organe esenţiale, balena în loc să sufle sânge, scoase ca de obicei apă curată pe nări, fugind în direcţia nord-est. Aveau deci certitudinea că nu era rănită mortal.

La bordul lui Saint-Enoch căpitanul şi echipajul urmăreau cu cel mai mare interes peripeţiile acestei vânători, care putea să se prelungească, într-adevăr, nu era imposibil ca animalul să încerce să scape timp de câteva ore. Domnul Bourcart îndreptă nava mai aproape de pirogă de care-l despărţeau cel puţin două mile.

Ambarcaţiunea alerga cu o viteză fantastică. După cât îl cunoşteau pe cel de-al doilea locotenent, el nu se va resemna să-şi părăsească prada, în pofida sfaturilor pe care le primise. Cât despre Yves Coquebert, după ce descurcă parâmă, se pregătea să-l ajungă pe camaradul său.

După o jumătate de oră le-a fost uşor să constate că balena începea să obosească. Scufundările ei nu durau decât câteva minute, dovadă că nu mai putea să respire.

Romain Allotte, profitând de faptul că viteza ei scăzuse, strânse parâmă şi, când fu ajuns din urmă de locotenentul Coquebert, harI braţ= I. S.' m.

ponerul Ducrest reuşi să taie una din înotătoarele balenei cu ajutorul toporiştii; alte lovituri îi fură date în coastă. După o ultimă scufundare, reapăru lovind apa cu o putere aşa de mare, încât una din bărci era să se răstoarne. In fine, scoase capul din apă şi suflă roşu. ceea ce arăta apropiatu-i sfârşit.

Totuşi, trebuia^să te fereşti de ultimele zvârcoliri ale unui animal atât de puternic. în astfel de momente, balenierele sunt în mare primejdie şi o lovitură de coadă ajunge să le sfarme. De data aceasta, cei doi locotenenţi fură destul de îndemânateci ca să le ferească de vreo ameninţare, iar balena, după ce se întoarse pe o coastă, începu să plutească remorcată la suprafaţa mării.

Cele două ambarcaţiuni se găseau atunci la mai mult de o milă şi jumătate de Saint-Enoch care manevră imediat ca să le economisească din drum. Hula creştea din cauza vântului care bătea din nord-vest. De altfel, balena capturată – o balenă enormă – avea o asemenea greutate, încât oamenii ar fi avut mari dificultăţi s-o deplaseze. Se-ntâmpla câteodată ca balenierele să fie trase la o distanţă de câteva leghe de navă. în acest caz, dacă merg împotriva curentului, sunt obligate să priponească balena cu ajutorul unei ancore mari şi animalul nu-i remorcat decât atunci când curentul ia direcţia inversă.

Acum n-avură nevoie să aştepte. Pe la patru Saint-Enoch putu să se apropie până la câteva cabluri. Cele două baleniere traseră lângă navă şi, înainte de ora cinci, balena fu legată de-a lungul bordului.

Locotenentul Allotte şi oamenii săi primiră felicitări din partea întregului echipaj. Animalul era într-adevăr impresionant de mare. Măsura aproape 22 de metri lungime şi avea o circumferinţă de 12 metri în spatele aripilor pectorale, ceea ce presupunea o greutate de cel puţin 70 de mii de kilograme.

— Felicitările mele, Allotte, felicitările mele! repeta domnul Bourcart. Iată un început fericit şi nu ne-ar trebui prea multe balene de această mărime, pentru a ne umple cala. Ce părere ai dumneata, meştere Cabidoulin?

— După părerea mea, răspunse dogarul, de la acest animal am umple cu ulei cel puţin o sută de butoaie şi, dacă cumva mă înşel cu zece, înseamnă că nu mai sunt în stare să cântăresc din ochi ca mai înainte.

Fără-ndoială că Jean-Marie Cabidoulin se pricepea destul de bine ca să nu facă nici o greşeală.

— Astăzi, zise atunci căpitanul Bourcart, e prea târziu. Vine refluxul, vântul se moaie şi vom rămâne aici cu o velatură redusă. Legaţi însă bine balena. Mâine ne vom ocupa cu tăierea ei.

Noaptea trecu calmă şi Saint-Enoch nu trebui să facă nici o manevră, îndată ce răsări soarele, echipajul îşi împărţi munca; în primul rând se trecu la verificarea uneltelor pentru a vira balena spre vinci. îi petrecură un lanţ pe sub aripa de sus, apoi înfăşurară cu el balena în aşa fel ca să nu poată aluneca. După ce harponerii înlătuBalena, în loc să răsufle sânge. scoase ca de obicei apă curată pe nări rară cealaltă aripă, mateloţii trecură la barele vinciului pentru a trage animalul. Aşa se întoarce singur pe spate şi operaţia se va face fără dificultate. Când balena se află în poziţia necesară, îi desfăcură capul în patru; buzele care fură tăiate şi agăţate pe un cârlig uriaş; gâtul şi limba care căzură împreună pe punte peste bastingaj; apoi capătul botului pe care sunt fixate fanoanele, în număr niciodată mai mic de cinci sute.

Această muncă ceru cel mai mult timp, căci pentru a avea ultima parte a gâtului, trebuie să tai cu ferăsjtrăul osul destul de mare şi foarte tare care leagă capul de trup. în plus, meşterul Cabidoulin supraveghea toată treaba, iar echipajul se pricepea şi el.

Îndată ce cele patru bucăţi ale capului fură depozitate pe punte, oamenii se ocupară să scoată grăsimea balenei, după ce o tăiaseră în felii mari, groase de un braţ şi lungi de 8-9 picioare.

Când cea mai mare parte fu la bord, mateloţii putură să taie coada şi să arunce spre larg ce rămăsese din schelet. Se strânseră apoi cioturile de pe care era mai uşor de desfăcut grăsimea odată aflate pe punte, decât când trupul balenei plutea legat de coasta navei.

Toată dimineaţa, fără a pierde nici o clipă, oamenii executară această muncă anevoioasă şi domnul Bourcart puse să fie reluată pe la ora unu, după masa de prânz.

Mateloţii se apucară atunci să despice capul monstruos. Când harponerii răsturnară pe punte cele patru bucăţi, marinarii desprinseră cu toporul fanoanele care sunt mai mult sau mai puţin lungi, după grosimea lor. Dintre aceste

lame fibroase şi cornoase, primele sunt scurte şi înguste, apoi se fac mai late când se apropie de mijlocul^ maxilarului şi se-ngustează din nou în fundul gurii.

Înşirate cu o perfectă regularitate, îmbucate unele într-altele, ele formează un fel de grilaj sau plasă care reţine peştişorii şi planctonul cu care se hrănesc balenele. După scoaterea fanoanelor, Jean-Marie Cabidoulin le transportă lângă dunetă. Nu mai era nevoie decât să le cureţi, pentru a desprinde materia albă care provine din gingie şi este de calitate superioară.

Cât despre grăsimea conţinută de creier, ea fu luată şi pusă deoparte, în fine, după ce goliră capul de toate părţile utilizabile, aruncară rămăşiţele în mare. în restul timpului şi în ziua următoare, echipajul se ocupă cu topirea grăsimii. Cum oamenii de veghe nu mai semnalară altă balenă, n-avură de ce să pregătească balenierele şi toată lumea luă parte la muncă. Meşterul Cabidoulin puse oamenii să rânduiască o mulţime de hârdaie pe punte între arborele mare şi teuga de la prova. După ce aşezară grăsimea în hârdaie bucată cu bucată, ea fu supusă unei presiuni mecanice pentru a se fragmenta în aşa fel încât să poată intra în oalele cuptorului unde trebuia să fie topită la foc. Apoi resturile – „escrabul” cum se mai zice – va servi la întreţinerea focului de la cuptor cât timp va funcţiona pentru topirea întregii grăsimi, transformând-o în ulei. După ce vor termina, nu vor mai avea decât să umple butoaiele din cală.

Această manoperă nu prezintă nici o dificultate. Ea constă în a lăsa să curgă printr-o deschizătură mică lichidul într-un vas plasat în interior cu ajutorul unui furtun de pânză care are un robinet la capăt.

Cu asta treaba se isprăveşte şi reîncepe în aceleaşi condiţii când bărcile capturează alte balene.

Seara, după ce înmagazinaseră uleiul, domnul Bourcart îl întrebă pe meşterul Cabidoulin dacă nu s-a înşelat în ce priveşte cantitatea de ulei dată de animal.

— Nu, căpitane, zise dulgherul. Am scos 115 butoaie.

— Aproape exact! exclamă doctorul Filhiol. Ei bine, dacă nu vezi, nu crezi!

— De acord, răspunse Heurtaux, şi dacă nu mă-nşel această balenă a fost una din cele mai mari pe care am capturat-o vreodată.

— O ispravă grozavă a locotenentului Allotte! adăugă căpitanul Bourcart. Dacă o repetă de zece ori, aproape că ne-am făcut plinul!

După cum se vede, pronosticurile optimiste ale domnului Bourcart păreau a se adeveri în pofida prezicerilor funeste ale lui Jean-Marie Cabidoulin.

Aceste regiuni ale Noii Zeelande sunt pe bună dreptate foarte căutate, înaintea sosirii lui Sainî-Enoch, mai multe nave englezeşti şi americane se întorseseră după expediţii excelente. Balenele de aici se lăsau mai uşor capturate ca altele. Deoarece au capul mai puţin fin, poţi să te apropii de ele, fără să le atragi atenţia. Din nefericire, vijeliile sunt atât de dese şi teribile pe aceste mări, că aproape în fiecare noapte trebuie să stai în larg cu majoritatea pânzelor strânse, ferind u-ţie să nu eşuezi.

În timpul celor patru săptămâni pe care domnul Bourcart le petrecuse în apropierea Noii-Zeelande, echipajul captură unsprezece balene. Două fură prinse de secundul Heurtaux, trei de locotenentul Coquebert, patru de locotenentul Allotte şi două de căpitan. Dar nu fuseseră atât de mari şi profitabile ca prima. De altfel, suflătorii începeau să plece spre regiunile mai nordice. Astfel Sainî-Enoch, neavând decât 900 de butoaie cu ulei, trebuia să caute ale regiuni de pescuit. Căpitanul Bourcart se gândi să plece în golful Iles, colonie engleză aşezată pe litoralul de est al lui Ika-Na-Maoui, insulă septentrională a arhipelagului. Poate că acolo îşi va putea dubla încărcătura înainte de a ajunge la coastele occidentale ale Americii.

În acest golf, Saint-Ennch s-ar şi aproviziona cu cartofi, mult mai uşor decât în împrejurimile din Akarao, unde

această legumă nu este cultivată decât în cantitate mică.

Nava plecă în seara de 29 martie şi după două zile intră în golful Ues. Ancora fu aruncată la adâncimea de zece braţe, la mică distanţă de coastă.

În acest port făceau escală mai multe baleniere, care se pregăteau să părăsească Noua-Zeelandă.

Îndată ce strânseră pânzele, căpitanul Bourcart se informă unde ar putea găsi cartofi. I se zise de o fermă din interior, aflată la o depărtare de vreo douăsprezece mile. Cei doi locotenenţi plecară imediat cu un englez drept ghid.

Bărcile urcară un râu întortochiat, care curgea între două coline înalte.

De-a lungul râului se puteau observa case de lemn locuite de maorii. Erau înconjurate de grădini bogate în legume, pe care indigenii le schimbă bucuros pe haine de fabricaţie europeană.

La capătul râului se afla o fermă unde se găseau puzderie de cartofi. Cumpărară cât aveau nevoie şi-i băgară în mai mulţi saci de împletitură. întorcându-se la bord în aceeaşi seară, ambarcaţiunile aduseră în plus o cantitate de stridii de calitate excelentă, culese de pe stâncile de la mal. Adevărat ospăţ pentru careu şi pentru popota echipajului! A doua zi, ospătarul navei putu să-şi procure ceapă din grădinile populaţiei maori.

Ofiţerii şi mateloţii lui Saint-Enoch n-avură de ce să se plângă în timpul acestei escale. Primiţi pretutindeni cu ospitalitate, intrau în casele locuitorilor, unde li se ofereau răcoritoare; nu limonada sau bere – indigenilor nu le plac asemenea băuturi – ci nişte pepeni verzi gustoşi, care le umpleau grădinile, şi smochine nu mai puţin bune, care atârnau cu grămada pe crengile copacilor.

Domnul Bourcart nu rămase decât trei zile în golful Iles. Ştiind că balenele părăseau aceste regiuni, luă măsurile necesare pentru următoarea lungă traversare de aproape patru mii de mile.

În adevăr, Saint-Enoch trebuia să-şi încheie în golful Sainte-Marguerite, pe coasta de sud a Californiei, expediţia care începuse aşa de promiţător.

Când i se repeta dogarului acest lucru, murmura printre dinţi:

— începutul este începutul, să aşteptăm sfârşitul…

— Să aşteptăm sfârşitul, răspunse meşterul Ollive, ridicând din umeri.

IV.

STRĂBĂTÂND PACIFICUL.

La 3 aprilie, în zori, Saint-Enoch părăsi portul din golful Iles. Nu-i mai lipseau pentru aprovizionare decât nucile de cocos, păsările şi nişte porci. Neputând să şi le procure din cele două escale din Noua Zeelandă, căpitanul Bourcart îşi propunea să ajungă într-una din insulele Arhipelagului Navigatorilor, unde asemenea articole de consum se găsesc cu siguranţă.

Vântul bătea din direcţia cea bună şi cele 900 de mile care despart Ika-Na-Maoui de tropicul Capricornului fură străbătute în opt zile cu^ pânzele întinse şi mura la babord.

În acea zi, 12 aprilie, răspunzând unei întrebări pe care i-o adresase doctorul Filhiol, domnul Bourcart zise:

— Da, ne aflăm poate în locul dintre paralela 23 şi meridianul 175, unde Oceanul Pacific are cea mai mare adâncime. în cursul sondajelor care au fost făcute de pe nava Penguin s-au depănat 4 900 de braţe de saulă, fără să se atingă fundul.

— Credeam, zise doctorul Filhiol, că abisurile cele mai mari se află în mările Japoniei…

— Eroare, declară căpitanu Bourcart. Aici sunt locuri mai adânci cu 245 de braţe, ceea ce dă un total de nouă mii de metri…

— Ei, răspunse doctorul Filhiol, măsoară cât munţii din Himalaia: 8 600 metri Dhaulagiri* din Nepal sau 9 000 metri Chamalari din Boutan…

— Iată, iubite doctor, o comparaţie foarte instructivă.

— Ea demonstrează, domnule căpitan, că cele mai înalte vârfuri de pe Pământ nu egalează hăurile submarine. în timpul formării sale, când globul nostru avea tendinţa să-şi ia forma definitivă, depresiunile au dobândit mai mare însemnătate decât ridicăturile scoarţei şi poate că aceste adâncimi nu vor fi niciodată cunoscute cu exactitate.

Trei zile după aceea, la 15 aprilie, după ce trecuse de insulele Samoa din arhipelagul Navigatorilor, Saint-Enoch ancora la câteva cabluri de insula Savai, care este una dintre cele mai mari ale acestui grup.

Vreo doisprezece indigeni, însoţindu-l pe regele lor, se urcară la bord, împreună cu un englez care le servea de interpret. Băştinaşii erau aproape goi. Nici regele lor nu era mai îmbrăcat decât supuşii. Dar o cămaşă de pânză pe care căpitanul Bourcart i-o dădu în dar nu întârzie să acopere goliciunea regală, după ce suveranul se încăpăţână la început să-şi treacă picioarele prin mâneci...

Bărcile trimise la ţărm, după sfatul englezului, aduseră la înapoiere un transport de nuci proaspete.

După apusul soarelui, Saint-Enoch vira ancora, de teamă să nu fie prea aproape de coastă şi manevră apoi în larg toată noaptea.

Odată cu sosirea zorilor, căpitanul Bourcart se-ntoarse şi aruncă ancora în locul unde'fusese în ziua precedentă. Băştinaşii dădură şefului ospătar vreo douăzeci de broaşte ţestoase foarte frumoase, cam tot atâţia porci din soiul celor mici şi o cantitate însemnată de păsări. Aceste provizii fură plătite cu obiecte ieftine, foarte căutate de samoezi, şi în special cu cuţite de proastă calitate, cu preţul de cinci soli* bucata.

La trei zile după plecare, oamenii de veghe semnalară o ceată de caşaloţi care zburdau la o distanţă de 4-5 mile la babord. Vântul bătea slab şi Saint-Enoch ieşea cu greutate în larg. Se şi făcuse târziu, aproape de ora cinci. Cu toate acestea, căpitanul Bourcart nu vru să piardă ocazia de a captura unul sau mai multe exemplare din aceste animale.

Două baleniere fură coborâte imediat, una a secundului Heurtaux şi cealaltă a locotenentului Coquebert. In ele luară loc aceşti ofiţeri cu harponerii şi mateloţii lor. Cu ajutorul ramelor, marea fiind destul de calmă, se-ndreptară spre grupul de caşaloţi.

De pe dunetă, căpitanul Bourcart şi doctorul Filhiol aveau să urmărească cu mult interes peripeţiile pescuitului.

— Este mult mai dificil decât pescuitul balenelor, zise domnul Bourcart, şi aduce un câştig mai mic. îndată ce unul dintre caşaloţi este harponat, eşti adesea obligat să-i dai parâmă, căci se scufundă la mare adâncime cu o repeziciune extraordinară. Dar, dacă baleniera a reuşit să ţină parâma strâns în timpul primei scufundări, ai aproape certitudinea că ai prins prada. Odată ieşită la suprafaţă, toporişca şi lancea o ucid imediat.

Aşa s-a şi întâmplat în acea zi. Cele două baleniere nu putură să atingă decât un singur caşalot de mărime mijlocie deşi există unii a căror lungime o depăşeşte pe-a unei balene.

Noaptea începuse să se lase şi, cum se ridicau nori la est, era imprudent să întârzii. Aşa că seara echipajul se ocupă doar de acest unic exemplar.

După două zile nu mai avu rost să încerce să pescuiască aici. Caşaloţii dispăruseră şi Saint-Enoch, servit de un vânt prielnic, îşi reluă drumul spre nord-est.

În acea zi apăru o altă navă, care urma aceeaşi direcţie, la o distanţă de trei sau patru mile. Era o corabie cu trei catarge a cărei naţionalitate n-o puteai recunoaşte la o depărtare atât de mare. Cu toate acestea, după forma pe care o avea coca şi câteva detalii în ce priveşte velatura, părea să fie engleză.

În mijlocul zilei se dezlănţui una din vijeliile de la vest la est, foarte primejdioase prin violenţa dacă nu prin durata lor, provocând naufragii, dacă navele nu sunt pregătite să le înfrunte.

Într-o clipă marea se montă şi valurile măturau bordul. Căpitanul Bourcart trebui să schimbe direcţia pentru a ţine piept rafalelor de vânt care izbeau în velele gabier, trincă, rândunici şi focul mic.

În cursul manevrei, matelotul Gastinet se caţără până în partea din afară a focului mare pentru a desprinde o scotă şi-şi pierdu echilibrul, căzând în mare.

— Om la apă! strigă unul din camarazii lui, care de pe teuga de la prova îl văzuse scufundându-se în valuri.

Toată lumea, se repezi pe punte şi domnul Bourcart urcă repede pe dunetă că' să conducă operaţiile de salvare a matelotului.

Dacă Gastinet n-ar fi fost un bun înotător, ar fi fost pierdut. Marea era prea agitată pentru a putea coborî o ambarcaţiune. Rămânea ca singur mijloc de a-l ajuta, să-i arunci colaci de salvare, ceea ce se iacu de altfel imediat.

Din nefericire, Gastinet fusese luat^de vânt şi, cum nava devia, colacii nu putură ajunge până acolo. însă el îi văzu şi căută să se prindă de ei înotând din răsputeri.

— întindeţi trinca şi rândunica de furtună, comandă căpitanul Bourcart.

Şi, virând, Saint-Enoch se apropie de omul care se zbătea în mijlocul valurilor. De altfel, Gastinet reuşise să apuce unul din colaci şi, cu condiţia să se ţină bine, era sigur că va fi readus pe navă îndată ce aceasta va fi ajuns lângă el.

Deodată însă situaţia se complică înfiorător.

— Un rechin… un rechin! strigară câţiva mateloţi de la bord.

Unul din formidabilii rechini cu spini apărea şi dispărea în dreptul navei, după ce trecuse pe lângă pupa. Este cunoscută lăcomia şi forţa acestor monştri care – cum s-a spus pe drept cuvânt – nu „^înt decât stomac şi fălci. Ce s-ar întâmpla dacă pe nenorocitul marinar l-ar înhăţa rechinul, dacă n-ar fi tras imediat la bord?!

Dar, cu toate că monstrul se alia numai la o sută de picioare de el, Gastinet nu-l zări. Nu auzi nici măcar ce i se striga de sus, de pe duneta, şi nu-şi dădea seama de primejdia ce-l ameninţa. în acest moment răsunară câteva focuri de armă. Secundul Heurtaux şi Romain Allotte, smulgând carabinele din rastel, începură să tragă asupra rechinului. îl nimeriră? Greu de ştiut. Oricum, se scufundă şi niiA i se mai ivi capul deasupra valurilor.

Între timp, cu bara strânsă nava începu să manevreze în direcţia vântului. Dar, pe o mare atât de furtunoasă, va reuşi să facă abaterea?

Dacă nu putea să întoarcă, ceea ce era de temut în asemenea condiţii – manevra ar fi fost inutilă…

Trăiră o clipă de profundă îngrijorare. Saint-Enoch, în timp ce pânzele sale se umflau şi pocneau puternic, avu câteva secunde de ezitare. în fine, focurile intrară sub vânt şi astfel nava depăşi direcţia furtunii, după ce se înclinase transversal şi pârâise din toate încheieturile.

Atunci, cu scotele întinse ţeapăn, se menţinu cât putu de aproape de colacul de care se agăţase matelotiil. Oamenii avură cum să-i arunce un capăt de parâmă. pe care îşi încleşta mâinile cu toată puterea, şi-l traseră peste bastingaj în momentul când monstrul, întorcându-se, se-ndrepta spre el cu fălcile deschise, gata să-i reteze piciorul.

După ce-l aduseră pe punte, Gastinet îşi pierdu cunoştinţa. Dar doctorul Filhiol îl trezi din leşin fără nici o dificultate.

Între timp, harponerul Ducrest îi aruncase monstrului un cârlig în care era înfipt un os cu carne de vacă.

Rechinul însă părea că fugise, căci nu se mai vedea… Deodată simţiră o smucitură puternică şi parâma ar fi fost trasă în adânc dacă nu ar fi încolăcit-o şi amărât-o de una din cavilele bastingajului. Cârligul se agăţase de botul rechinului şi nu se desprindea. Şase oameni începură să tragă parâma şi scoaseră animalul din apă. Apoi îi prinseră coada într-un laţ, îl ridicară cu vinciul pe punte şi -l despicară cu câteva lovituri de topor.

De obicei, mateloţii vor să vadă ce conţine stomacul monstrului al cărui nume, după cum se pretinde, e semnificativ, căci vine de la cuvântul latin „requiem”.

Iată ce scoaseră din burta rechinului, în care ar fi fost loc şi pentru sărmanul Gastinet: o cantitate de obiecte căzute în mare, o sticlă goală, trei cutii de conserve şi ele goale, mai multe bucăţi de sfoară groasă, o bucată de mătase, diverse resturi de oase, o pălărie de pânză impermeabilă, o cizmă pescărească veche şi cadrul unui coteţ.

Se-nţelege că acest inventar îl interesa cel mai mult pe doctorul Filhiol.

— Este o adevărată ladă de gunoi a mării! exclamă el.

De fapt nu se putea imagina o caracterizare mai justă. Medicul adăugă:

— Nu ne mai rămâne acum altceva de făcut decât să azvârlim rechinul peste bord.

— Nu, dragul meu Filhiol, spuse domnul Bourcart.

— Şi ce vrei să faci cu acest rechin, domnule căpitan?

— Să-l desfac şi să păstrez tot ce are o valoare. Şi numai în ceea ce te interesează pe dumneata, doctore, din aceşti rechini se extrage o untură care nu se încheagă niciodată şi care are toate calităţile medicinale ale unturii de morun. în ceea ce priveşte pielea, după ce este uscată şi lustruită, serveşte bijutierilor să fabrice giuvaeruri pline de fantezie, legătorilor de cărţi să facă scoarţe şi tâmplarilor să facă răzuitoare pentru lemn.

— Te pomeneşti, domnule căpitan c-ai să-mi spui că se mănâncă şi carnea de rechin?

— Fără-ndoială şi aripile lui sunt foarte căutate pe pieţele cerescului imperiu şi se plăteşte până la şapte sute de franci tona… Dacă noi nu putem să ne ospătăm, precum chinezii, cu carne de rechin, putem face însă din ea un clei de peşte care este superior cleiului de nisetru la limpezirea vinului, a berii şi a lichiorurilor. în plus, cine-i suportă gustul uleios – un fileu de rechin este ceva foarte bun… Vezi deci că acest animal e de mare preţ.

La data de 25 aprilie domnul Bourcart nota în jurnalul de bord că trecuseră linia ecuatorului. La ora nouă dimineaţa în ziua aceea, pe o vreme frumoasă, făcu cu ajutorul sextantului o primă operaţie fixând longitudinea – adică ora locului – şi va completa calculul când soarele va trece pe meridian, ţinând seama, cu lochul, de distanţa parcursă între cei doi timpi ai operaţiei; la prânz acest al doilea calcul îi indică latitudinea prin poziţia soarelui deasupra orizontului şi căpitanul determină definitiv ora la cronometru.

Vremea se arătă prielnică şi cerul senin. De aceea domnul Bourcart considera calculele făcute de el ca foarte exacte.

Apoi se adresă celor din jur:

— Prieteni, am trecut ecuatorul iar Sainî-Enoch s-a întors în emisfera nordică.

Cum doctorul Filhiol era singurul de la bord care nu trecuse încă linia ecuatorului şi nu fusese botezat când străbătuse Atlanticul, îl scutiră şi de data aceasta de ceremoniile mai mult sau mai puţin neplăcute ale lui moş Tropic. Ofiţerii se mulţumiră să bea în careu pentru succesul expediţiei şi acelaşi lucru îl făcu şi echipajul… Oamenii primiră o porţie dublă de rachiu, cum se obişnuia de fiecare dată când se captura o balenă.

A trebuit, în pofida nesfârşitelor lui bombăneli, ca şi Jean-Marie Cabidoulin să ciocnească un pahar cu meşterul Ollive:

— O duşcă bună nu se refuză, îi zise camaradul său.

— Nu, fireşte, replică dogarul, dar asta nu mă va face să-mi schimb părerea!

— Nu ţi-o schimba, bătrâne, şi bea totuşi cu mine!

În partea asta a Pacificului vânturile sunt foarte slabe în această perioadă a anului şi Saint-Enoch abia se mişca. Zilele păreau nespus de lungi.

Stând aproape locului din zori şi până seara şi de cu seara până dimineaţa, corabia devine o jucărie a hulei. Atunci lumea încearcă să se distreze cu lectura, cu conversaţia, când nu reuşeşte să uite dormind orele pe care trebuie să le petreacă în mijlocul căldurilor apăsătoare de la tropice.

Într-o după-amiază, la 27 aprilie, domnul Bourcart, doctorul Filhiol, ofiţerii, meşterul Ollive şi meşterul Cabidoulin, adăpostiţi sub tenda dunetei, vorbeau de una şi de alta.

Secundul, adresându-se dogarului, îi zise:

— Hai, Cabidoulin, mărturiseşte că 900 de butoaie cu ulei în cală este un bun început pentru sezonul de pescuit.

— Nouă sute de butoaie, domnule Heurtaux, răspunse dogarul, nu sunt două mii şi celelalte 1 100 nu se vor

umple, poate, tot aşa de uşor cum se umple o ceaşcă la cambuză.

— Doar dacă, spuse râzând locotenentul Coquebert, nu mai întâlnim nici o balenă…

— Deoarece marele şarpe al mării le-a înghiţit pe toate, adăugă pe acelaşi ton locotenentul Allotte.

— E posibil, răspunse dogarul fără să glumească.

— Meştere Cabidoulin, interveni căpitanul Bourcart, tot mai crezi că există un astfel de monstru?

Ba bine că nu, încăpăţânatul! zise meşterul Ollive. Numai despre asta trăncăneşte tot timpul pe puntea prova.

— Şi n-o să-mi tacă gura nici de acum înainte, zise dogarul.

— Bine, spuse domnul Heurtaux, nu-i nici o pagubă pentru oamenii noştri, nu cred ei în prostiile lui Cabidoulin! Dar în ce-i priveşte pe elevii marinari, asta-i altă poveste şi nu sunt sigur dacă nu va sfârşi prin a-i înfricoşa…

— Deci… ai grijă să-ţi ţii gura, Cabidoulin, ordonă domnul Bourcart.

— Şi de ce, căpitane? răspunse dogarul. Cel puţin echipajul va.fi prevenit şi atunci când îl va vedea pe şarpele mării… sau oricare alt monstru marin…

— Cum, întrebă domnul Heurtaux, eşti convins că-l vom vedea pe faimosul şarpe al mării?

— Nu încape nici o îndoială.

— De ce?

— De ce? Vezi, domnule Heurtaux, asta-i credinţa mea iar glumele domnului Ollive n-or să mi-o schimbe…

— Totuşi, în patruzeci de ani de navigaţie pe oceanele Atlantic şi Pacific nu l-ai putut vedea, după câte ştiu, pe acest animal fantastic.

— Ba chiar eram sigur că nu-l voi vedea niciodată, deoarece am ieşit la pensie, răspunse dogarul. Dar domnul Bourcart a venit să mă angajeze şi ştiu că de data asta nu voi mai scăpa!

— Ei bine, pe mine nu m-ar supăra o asemenea întâlnire! exclamă locotenentul Allotte.

— Nu spune asta, domnule locotenent, nu spune asta! replică dogarul cu o voce gravă.

— Haida-de, Jean-Marie Cabidoulin, reluă domnul Bourcart, ceea ce spui n-are nici o noimă… Marele şarpe al mării!… Ţi-o repet pentru a suta oară… nimeni nu l-a văzut vreodată şi nimeni nu-l va vedea, pentru simplul motiv că nu există şi nu poate exista…

— Există, domnule căpitan, şi încă în aşa fel, încât Saint-Enoch va face cunoştinţă cu el înainte de terminarea expediţiei şi cine ştie dacă ea nu se va termina chiar din această cauză!

Trebuie să recunoaştem că Jean-Marie Cabidoulin era atât de sigur, că nu numai elevii marinari, dar chiar o parte din mateloţi începeau să creadă în ameninţătoarele preziceri ale dogarului. Va reuşi oare căpitanul Bourcart să-i închidă gura unui om atât de convins de ceea ce spune?

Doctorul Filhiol, întrebat de domnul Bourcart ce părere are despre pretinsul şarpe al mării, zise:

— Am citit aproape tot ce s-a scris cu privire la acest subiect şi cunosc şi glumele care s-au făcut pe seama ziarului „Constitutionel” care a înfăţişat legendele despre el drept realitate… Asemenea istorii nu sunt noi, domnule căpitan. Au apărut încă de la începutul erei noastre. De pe atunci credulitatea oamenilor atribuia dimensiuni gigantice unor animale precum caracatiţa, sepia, calmarul sau alte cefalopode, care în mod obişnuit nu măsurau mai mult de 70-80 de centimetri cu tentacule cu tot. E o mare diferenţă între aceste dimensiuni şi cele atribuite de imaginaţie unor uriaşi ai speciei care voiau să te prindă cu braţe de 30, 60 şi chiar 100 de picioare lungime. Şi nu s-a vorbit oare de un krakeu lung de o jumătate de leghe, care apuca navele şi le trăgea în fundul oceanului?

Jean-Marie Cabidoulin asculta cu mare atenţie spusele doctorului, dar nu înceta, clătinând din cap, să li se-

mpotrivească.
— Nu, continuă domnul Filhiol, toate sunt nişte poveşti cărora, poate, le dădeau crezare cei din vechime. Chiar în timpul lui Pliniu se vorbea despre un şarpe amfibiu cu un cap mare ca de câine, cu urechi îndoite spre spate, cu trupul acoperit de solzi gălbui, care se arunca asupra bărcilor şi le scufunda. Apoi, după 10-12 secole, episcopul norvegian Pontoppidan afirma că există un monstru marin ale cărui coarne se asemuie cu nişte catarge armate cu vergi şi, când pescarii credeau că se află deasupra unor hăuri, de fapt se aflau la abia câteva picioare adâncime, deoarece animalul înota sub chila şalupelor! Şi după câte istoriseau, animalul avea un cap enorm de cal, ochi negri, o coamă albă şi, când se deplasa, disloca un asemenea volum de apă, încât marea se dezlănţuia în vârtejuri aidoma curentului Măel-Strom.
— Şi de ce să nu fi istorisit dacă l-au văzut? întrebă dogarul.
— Ei! L-au văzut sau au crezut că l-au văzut, bietul meu Cabidoulin! rosti căpitanul Bourcart.
— Şi apoi, adăugă doctorul Filhiol – chiar aceşti oameni de bună credinţă nu erau de acord între ei, unii afirmând că pretinsul monstru avea botul ascuţit şi că scotea apă pe nară, alţii susţinând că avea aripi în formă de ureche de elefant. După aceea a fost vorba de marea balenă albă de pe coastele Groenlandei, faimosul Moby Dick, pe care balenierele scoţiene au căutat-o mai mult de două secole fără s-o poată captura, pentru bunul motiv că n-au zărit-o niciodată…
— Ceea ce nu i-a împiedicat să fie convinşi că există… zise râzând domnul Bourcart.
— Bineînţeles, încuviinţă domnul Filhiol, tot aşa a fost şi cu şarpele nu mai puţin legendar, despre care se vorbea acum vreo patruzeci de ani că a venit pentru prima oară să se zbenguiască în plin golf Gloucester şi pentru a doua – la 30 de mile distanţă de Boston, în apele americane.

Jean-Marie Cabidoulin fu oare clătinat în credinţa sa de argumentele doctorului? Nu, fără îndoială; şi ar fi putut să-i răspundă: „De vreme ce în mare se găsesc tot felul de plante extraordinare, alge cu o lungime de 800-1 000 de picioare, de ce n-ar fi şi monştrii de dimensiuni enorme, organizaţi să trăiască la mari adâncimi, pe care nu le părăsesc decât în rare răstimpuri?”

— Sigur e, continuă doctorul, că în 1819, un sloop – adică o ambarcaţiune cu un singur catarg – numit Concordia, aflându-se la 15 000 de mile de Race-Point, a întâlnit un fel de reptilă al cărei trup ieşea la suprafaţa mării cu 5-6 picioare; avea pielea negricioasă şi un cap de cal, dar nu măsura în lungime decât vreo 50 de picioare, fiind deci mai mică decât caşaloţii şi balenele.

in 1848, la bordul lui Peking, echipajul a crezut că vede un animal enorm având peste 100 de picioare lungime, care se mişca la suprafaţa mării. In timpul cercetărilor s-a constatat că nu era decât o algă nemăsurat de mare, acoperită de tot felul de paraziţi marini.

În 1849, în strâmtoarea care separă insula Osterssen de continent, căpitanul Schielderup declara că a întâlnit un şarpe de 600 de picioare care dormea pe apă.

În 1857, oamenii de veghe de pe Castillan semnalaseră prezenţa unui monstru cu capul mare în formă de butoi, a cărui lungime putea fi estimată la 200 de picioare.

În 1862, comandantul Bouyer al avizoului Alecton…

— Mă scuzaţi că vă întrerup, domnule Filhiol, zise meşterul Cabidoulin, eu cunosc un matelot care era la bord…

— La bordul lui Alecton0 întrebă domnul Bourcart.

— Da…

— Şi acest matelot a văzut ceea ce a povestit comandantul avizoului?

— Cum mă vezi şi cum te văd, şi echipajul a tras la bord un adevărat monstru…

— Fie, răspunse doctorul Filhiol, dar s-a dovedit până la urmă că nu era decât un enorm cefalopod de culoare brun-roşiatică, cu ochii în vârful capului, cu o gură ca un cioc de papagal, cu corpul fusiform mai gros la mijloc, aripi rotunjite în două loburi cărnoase care se găseau la capătul posterior şi opt braţe în jurul capului… Această masă de carne moale nu cântărea mai puţin de 2 000 de kilograme, cu toate că animalul măsura doar 5-6 metri de la cap la coadă… Nu era deci un şarpe de mare…

— Când există caracatiţe şi calmari de felul acesta, răspunse dogarul, mă întreb de ce n-ar exista şi şarpele de mare…?

Iată, de altfel, descoperirile făcute mai târziu în legătură cu specimenele teratologice care se află în adâncurile mari: în 1864 la câteva sute de mile în largul portului San-Francisco, nava olandeză Cornelis se ciocni de o caracatiţă care îşi înfăşurase una din tentaculele cu ventuze în jurul subarbelor bompresului, împingându-l până la suprafaţa apei. Când acest tentacul fu tăiat cu lovituri de topor, alte două se agăţară de şarturile arborelui trinchet şi de cabestan. Apoi, după amputarea lor, a trebuit să se mai taie alte opt tentacule care făceau ca nava să capete o mare înclinare spre tribord.

Câţiva ani mai târziu, în golful Mexic a fost văzut un batracian cu cap de broască, cu ochii bulbucaţi, care avea două braţe verzi-albăstrui; cu mâinile lui mari prinse copastia unei ambarcaţiuni. Şase focuri de revolver abia reuşiră să facă această „manta” să dea drumul prăzii. Braţele animalului se legau de trup printr-un înveliş asemănător cu al liliecilor. Batracianul băgă groaza în această parte a golfului.

În 1863 de pe cuterul Lida s-a zărit, în strâmtoarea Sleat, între insula Skye şi uscat, o masă mişcătoare de-a curmezişul dârei de apă lăsată de vapor. De asemenea nava Nestor a trecut nu departe de un gigant oceanic lung de 250 de picioare şi lat de 50, cu un cap pătrat, dungat cu

benzi negre şi galbene, asemănător cu o salamandră, în fine, în 1875, la 20 de mile distanţă de capul San-Roque din nord-estul Braziliei, comandantului navei Pauline, George Drivor, i se păru că zăreşte un şarpe enorm încolăcit în jurul unei balene ca un şarpe boa constrictor. Acest şarpe de culoarea unui tipar de mare, măsurând vreo 160-170 de picioare, se lupta cu prada şi sfârşi prin a o trage în adânc.

Iată fapte relatate în ultimii 30 de ani în rapoartele căpitanilor de nave. Ele arată că există, fără-ndoială, anumite animale de mare destul de neobişnuite. Făcând abstracţie de unele exagerări şi refuzând să admitem că oceanele sunt bântuite de fiinţe al căror volum este de 10 sau de 100 de ori mai mare decât al celor mai puternice balene, este foarte probabil că trebuie acordată oarecare crezare povestirilor referitoare la asemenea fenomene. Dar, până a pretinde, împreună cu Jean-Marie Cabidoulin, că în mare se găsesc şerpi, caracatiţe sau calmari de dimensiuni şi puteri care le-ar îngădui să scufunde nave de tonaj mijlociu, mai e cale lungă. Dacă un număr de nave dispar, fără a se mai putea şti ceva de ele, asta se datorează faptului că a avut loc o ciocnire, că s-au sfărâmat de stânci, sau că au pierit într-o furtună. Sunt destule, chiar prea multe, cauzele naufragiilor, fără să mai fie nevoie, cum o făcea încăpăţânatul de dogar, să^ne gândim neapărat la pitoni, himere şi hidre extra-naturale.

Între timp acalmia se prelungea spre marea plictiseală a ofiţerilor şi echipajului lui Sainî-Enoch. Nimic nu permitea să se prevadă sfârşitul ei, când deodată, la 5 mai, condiţiile atmosferice se schimbară. Un vânt tare înverzi suprafaţa mării şi nava îşi reluă drumul spre nord-est. în aceeaşi zi, nava, despre care ştiau că urmează acelaşi drum, reapăru şi se apropie chiar de Sainî-Enoch la mai puţin de o milă.

Nimeni de la bord nu se îndoi că este o balenieră. Fie că nu-şi începuse încă expediţia de pescuit, fie că aceasta nu fusese fructuoasă, nava părea destul de uşoară şi cala ei trebuia să fie aproape goală.

— Cred, zise domnul Bourcart, că această corabie caută să ajungă ca şi noi pe coastele Californiei de sud… poate chiar în golful Marguerite…

— E posibil, răspunse domnul Heurtaux, şi, dacă este aşa, am putea face drumul împreună…

— Ce-o fi, americană, germană, engleză, norvegiană?… întrebă locotenentul Coquebert.

— Putem afla, zise căpitanul Bourcart. Să ridicăm pavilionul şi ea îl va ridica pe al său. Aşa vom şti ce dorim.

După o clipă, culorile franceze fluturau pe vârful artimonului lui Sainî-Enoch.

Nava cealaltă nu avu însă politeţea să răspundă.

GOLFUL MARGUERITE.

După ce avură din nou vânt prielnic, domnul Bourcart se gândi, pe bună dreptate, că nu trebuie să-i mai fie teamă de acalmie în apropierea tropicului Cancerului. Putea ajunge fără întârziere la golful Marguerite însă de-abia la finele sezonului. Balenele care se află în golf nu vin aici în mod obişnuit decât în perioada când dau naştere puilor, apoi pleacă din nou spre regiunile Pacificului septentrional…

Totuşi, Saint-Enoch, după ce strânsese jumătate din încărcătura de ulei, va mai găsi probabil prilejul să umple cele câteva sute de butoaie de care avea nevoie. Dar dacă nava întâlnită încă nu-şi începuse, cum se presupunea, expediţia şi dacă, aşa cum se părea, voia să se apuce să pescuiască în golful Marguerite, era mai mult ca sigur că din cauza sezonului avansat nu-şi va putea face plinul.

Coasta americană li se arătă la 13 mai în dreptul tropicelor. Din primele ore zăriră capul Saint-Lucas în partea sudică a peninsulei din California veche, care mărgineşte golful îngust ce poartă acelaşi nume şi al cărui mal opus îl formează litoralul Sonorei mexicane.

Mergând de-a lungul acestei coaste, Saint-Enoch trecu prin faţa mai multor insule unde trăiau iezi, lupi de mare şi nenumărate cârduri de păsări acvatice. Barca trimisă la ţărm cu domnulsHeurtaux, care era un bun vânător, nu se

întoarse goală. Lupii de mare au fost jupuiţi pentru a se păstra pielea, iar iezii au fost tăiaţi pentru carnea lor care, din punct de vedere comestibil, este de excelentă calitate.

Continuâhd să urce de-a lungul litoralului la mică distanţă, ajutat de un vânt uşor din sud-vest. Saint-Enoch trecu, la babord, de golful Tortue. La capătul golfului văzură ancorate un număr de vase care vânau probabil elefanţi de mare.

La 7 mai, pe la şapte seara, căpitanul Bourcart se găsea la intrarea golfului Marguerite, în care intenţiona să ancoreze. Prevăzător, deoarece noaptea trebuia să se lase în curând, se-ndreptă spre largul mării şi manevră în aşa fel, încât a doua zi dimineaţa, la răsăritul soarelui, se-ntoarse la intrarea în golf.

Curentul cobora atunci împotriva vântului, iscând un clipocit aidoma celui când te afli aproape de fundul mării. Se putea teme ca apa să nu fie aici destul de adâncă. De aceea domnul Bourcart trimise două bărci cu sonde pentru a se asigura cu exactitate. Se linişti însă când se stabili cu sondele că apa este adâncă de 15-20 de braţe. Nava intră deci în canal şi ajunse imediat în golful Marguerite.

Oamenii de veghe nu mai zăriseră corabia care nu-şi ridicase pavilionul. Poate că la urma urmei era în căutarea altor locuri mai populate de balene.

Cum golful este plin cu bancuri de nisip, Saint-Enoch nu înainta decât cu mare grijă. Domnul Bourcart mai vizitase acest golf, dar nisipul se deplasa tot timpul şi deci era important să recunoşti direcţia canalului. Din această cauză Saint-Enoch ancoră într-un mic golfuleţ foarte bine adăpostit.

Îndată ce pânzele fură strânse şi ancora aruncată, cele trei baleniere de la bord coborâră şi traseră la mal, pentru a aduce scoici comestibile, care se găseau cu duiumul pe stânci şi pe mal. De altfel apele golfului sunt pline de peşti de diferite specii, de barbuni. somoni şi altele^. Lupii de mare şi broaştele ţestoase nu lipsesc, la fel nici rechinii. îţi

poţi procura cu uşurinţă lemne din pădurile dese de la marginea mării.

Golful Marguerite măsoară 30-35 de mile, adică vreo 12 leghe. Pentru a naviga fără avarii, este necesar să urmezi în toată lungimea un canal îngust pe alocuri de 40-50 de metri şi care e plin de bancuri de nisip şi stânci.

În scopul securităţii drumului, căpitanul Bourcart puse să se adune câteva pietroaie mari care fură legate la capătul unei pa rime, celălalt capăt al parâmei era prins de câte un butoi bine închis, alcătuind astfel un soi de geamanduri, pe care oamenii le plasau de fiecare parte a canalului, pentru a indica unde se află cotiturile.

I e trebuiră patru zile pentru a putea ajunge la o lagună mai adâncă, de cel puţin două leghe. între timp, refluxul îi sili să ancoreze de două ori.

Profitând de aceste opriri, domnul Heurtaux. însoţit de doi locotenenţi, coborî pe uscat şi vână în împrejurimi. Doborâră mai multe perechi de iezi, precum ^i câţiva şacali ce se găsesc în număr mare în pădurile din apropiere. între timp mateloţii făceau provizii de stridii gustoase şi mai pescuiau ceva peşte.

În fine, la 11 mai după-amiază Saint-Enoch ajunse la locul unde voia să rămână.

Hotărârâ să arunce ancora într-un golfuleţ, la o distanţă de trei cabluri de fundul apei, mărginit la nord de movile împădurite. Din celelalte părţi ale malului, care era net^, având toate plaje cu nisip, porneau două limbi de pământ rotunjite, presărate de stânci negre foarte tari. Acest golfuleţ se deschidea în litoralul de vest al lagunei şi era totdeauna destulă apă, chiar pe mare joasă, pentru ca nava să nu eşueze. în plus, cum se-ntâmplă în mările Pacificului, mareele nu erau prea mari nici pe lună plină sau lună nouă şi nu exista o diferenţă de mai mult de două braţe şi jumătate între fluxul maxim şi refluxul minim.

Alegerea era foarte nimerită. Echipajul nu trebuia să se-ndepărteze pentru a aduce lemne. Un pirau, care curgea

între movile, forma o sursă de apă dulce de unde te aprovizionai uşor.

Se-nţelege de la sine că Saint-Enoch nu urma să r^mirpă aici ancorat definitiv. Când ambarcaţiunile vor fi coborâte pentru capturarea unei balene, fie în lagună, fie în afara ei, va fi totdeauna gata să plece repede, pentru a sprijini vânătoarea, dacă va avea un vânt prielnic.

Patruzeci şi opt de ore după sosirea navei, o corabie cu trei catarge se arătă la patru mile depărtare în larg. Echipajul recunoscu imediat nava întâlnită înainte. Era o corabie engleză. Aflară mai târziu că se numea Repton şi venea din Belfast. Pe căpitan îl chema King şi pe secund Strok. Sosiseră aici pentru a-şi începe campania de pescuit în golful Marguerite. Nava nu căută să ancoreze în golfuleţul unde se găsea Saint-Enoch. Se-ndreptă, dimpotrivă, spre ultima parte a lagunei şi aruncă ancora aproape de ţărm. Cum se afla doar la vreo două mile jumătate depărtare, nu o puteau pierde din ochi.

Iar de data aceasta pavilionul francez nu o salută la trecerea sa.

Alte nave, de naţionalitate americană, navigau în diverse părţi ale golfului Marguerite şi de aici puteai trage concluzia că balenele nu părăsiseră definitiv golful.

Încă în prima zi, aşteptând ocazia să se coboare balenierele, meşterul Cabidoulin, dulgherul Ferut şi fierarul Thomas, însoţiţi de câţiva mateloţi, se duseră la liziera pădurii ca să doboare câţiva copaci. Trebuiau să reînnoiască urgent provizia de lemne, atât pentru nevoile bucătăriei, cât şi pentru alimentarea cuptorului de pe punte. Era o treabă foarte importantă, pe care o au mereu în vedere căpitanii balenierelor. Munca se arătă destul de uşoară, cu toate că se făcuse foarte cald. Arşiţa se explică deoarece paralela 25 străbate aproape în întregime golful Marguerite şi în emisfera nordică, această latitudine este cea care traversează nordul Indiei şi al Africii.

La 25 mai, cu o oră înainte de apusul soarelui, harponerul Kardek, care se afla pe o vergă a arborelui trinchet, zări, la două mile depărtare de golfuleţ, mai multe cetacee, fără-ndoială în căutarea fundului de apă ridicat, prielnic puilor de balenă.

Se decise ca a doua zi, la prima oră, să fie pregătite bărcile; probabil că şi alte nave vor lua aceleaşi măsuri pentru a începe pescuitul, în seara aceea, când domnul Filhiol îl întrebă pe căpitanul Bourcart dacă această operaţie se va efectua în aceleaşi condiţiuni ca şi în Noua Zeelandă, primi acest răspuns:

— Nu chiar la fel, dragă doctore, şi trebuie să fim mai precauţi. Aici vom avea de-a face cu femele care, dacă dau mai mult ulei decât masculii, sunt însă mult mai primejdioase… Când una din ele vede că este urmărită, nu întârzie să o ia la fugă şi nu numai că părăseşte golful fără să se mai întoarcă tot sezonul, dar e urmată şi de celelalte. Şi pe urmă n-ai decât să te duci să le cauţi în larg, în Pacific!

— Şi când sunt împreună cu puii, domnule căpitan?

— Atunci, zise domnul Bourcart, balenierele au toate şansele să reuşească. Balena care ia parte la zbenguielile puiului uită să mai fie bănuitoare. Te poţi apropia până la a o atinge cu toporişca, tăindu-i înotătoarele. Dacă n-ai prins-o cu harponul, e suficient să porneşti în urmărirea ei, chiar dacă va trebui să dureze câteva ore. Puiul îi întârzie fuga, căci oboseşte şi-şi pierde forţele. Şi, cum mama nu vrea să-l părăsească, ai toate şansele să te afli în condiţii bune pentru a o împunge…

— Dar, domnule căpitan, nu spuneaţi că femelele sunt mult mai primejdioase decât masculii?

— Da, domnule Filhiol, şi trebuie ca harponerul să fie foarte atent ca să nu-i rănească puiul. Altminteri mama devine furioasă şi face mari stricăciuni, aruncându-se asupra balenierelor, lovindu-le cu coada şi sfărâmându-le. De aici accidente grave. De aceea, după o campanie de pescuit în golful Marguerite, nu rareori se-ntâmplă să

întâlneşti numeroase rămăşiţe de ambarcaţiuni şi destui oameni au plătit cu viaţa o imprudenţă sau o neîndemânare a harponerului!

Înainte de ora şapte dimineaţa, echipajul era gata să-nceapă vânarea cetaceelor zărite în ajun. în afară de harpoane, lănci şi topoare, căpitanul Bourean şi cei doi locotenenţi luară cu ei tunuri de tranşee, întrebuinţate totdeauna cu succes la capturarea acestui gen de balene. La o jumătate de milă distanţă de golfuleţ se zări o femelă cu puiul ei şi balenierele ridicară pânzele pentru a o putea acosta fără să-i atragă atenţia.

Desigur că Romain Allotte o luase înaintea celorlalţi şi ajunsese primul la şapte braţe de animal. Acesta, care se pregătea să se scufunde, zări probabil barca. Imediat Ducrest ridică harponul şi-l lansă cu atâta putere, că se înfipse în animal până la mâner.

În aceeaşi clipă sosiră şi celelalte trei baleniere, gata să întoarcă animalul şi să-l tragă la vas. Dar, datorită ghinionului pe care-l au deseori vânătorii de balene, harponul se rupse şi, urmată de pui, femela începu să fugă.

Se repeziră după ea cu o îndârjire nemaipomenită. Cetaceul fugea înaintea ambarcaţiunilor la o distanţă de vreo 60-80 de braţe. Răsuflarea lui – vapori de apă condensată într-o ploaie fină – se ridica până la 8-10 metri şi, cum apa era curată, însemna că nu fusese rănit mortal.

Intre timp mateloţii se opinteau din răsputeri la rame. Timp de două ore a fost imposibil să te apropii într-atât, încât să arunci harponul. Poate că ar fi putut lovi puiul, dar căpitanul, prevăzător, se opuse.

Doctorul Filhiol, dornic să nu piardă desfăşurarea luptei, luase loc la pupa, în ambarcaţiunea domnului Bourcart. împărtăşea înflăcărarea care-i însufleţea pe tovarăşii săi şi-şi exprimă temerea să nu se Jstovească înainte de a ajunge animalul.

Într-adevăr, balena scăpa scufundându-se des şi reapărând după câteva minute. Nu se depărtase prea mult

de golfuleţ – vreo trei patru mile – şi acum se apropia din nou de el. Se părea chiar că-şi încetineşte viteza, căci puiul rămânea în urmă.

Pe la ora unsprezece şi jumătate, un al doilea harpon fu lansat din ambarcaţiunea domnului Heurtaux. De data aceasta nu trebuiră să-i dea decât puţin drumul la parâmă. Celelalte baleniere se apropiară şi ele, nu fără a se feri de loviturile de coadă. îndată ce atacară animalul cu toporiştile şi lănciile, balena suflă cu sânge şi muri la suprafaţa apei, în timp ce puiul dispăru în adânc.

Curentul fiind prielnic, remorcară balena cu uşurinţă la bordul lui Saint-Enoch, unde domnul Bourcart ordonă să se pregătească uneltele pentru a o întoarce în aceeaşi după-amiază.

A doua zi sosi la bord un spaniol care ceru să intre la căpitan. Era unul dintre acei oameni denumiţi carcasieri, cărora li se dă grăsimea care rămâne în interiorul scheletului. Când spaniolul examina balena suspendată Ungă coasta navei, zise:

— Este într-adevăr una din cele mai mari care au fost văzute vreodată capturate în golful Marguerite, de trei luni încoace…

— Sezonul a fost bun? întrebă domnul Bourcart.

— Nu cine ştie ce, răspunse spaniolul, şi n-am avut de curăţat decât vreo şase schelete. Aşa că aş dori să mi-l cedaţi pe acesta.

— Cu plăcere.

În timpul următoarelor 48 de ore, spaniolul rămase la bord şi asistă la toate operaţiile necesare topirii grăsimii. Aceasta balenă dădu nu mai puţin de 125 de butoaie de ulei de bună calitate. Cât despre schelet, spaniolul îl duse la întreprinderea sa, care se afla pe litoralul lagunei, la două mile distanţă de golfuleţ.

Când plecă, doctorul Filhiol îi zise căpitanului:

— Ştiţi, domnule Bourcart, ce obţine acest om de la un schelet de balenă?

— Cel mult câteva bidoane de ulei…

— Vă înşelaţi; chiar el mi-a spus că îmbucătăţirea procură câteodată cel puţin vreo 15 butoaie…

— Cincisprezece, domnule Filhiol! Ei bine, este ultima oară că am fost păcălit; de acum înainte vom curăţa scheletele noi înşine.

Saint-Enoch rămase până la 17 iunie în golful Marguerite pentru a-şi completa încărcătura.

În acest timp echipajul putu să captureze mai multe balene, între altele nişte masculi foarte greu de prins, dacă nu chiar foarte primejdioşi, când erau harponaţi, într-atât se arătau de furioşi.

Unul dintre masculi fu vânat de locotenentul Coquebert la intrarea în golf. îi trebui o zi şi o noapte ca să-l aducă în golfuleţ. Tot timpul cât dura curentul potrivnic, balenierele ancorau animalul cu ajutorul unor ancore mici şi oamenii dormeau aşteptând schimbarea mareei.

Şi celelalte nave urmăreau cetaceele până la capătul golfului. Americanii, în special, erau destul de mulţumiţi de campania lor.

Căpitanul uneia din aceste nave, Iwing, din San-Diego, veni să-i tacă o vizită domnului Bourcart la bordul lui Saint-Enoch.

— Domnule căpitan, îi zise el după ce schimbaseră saluturile de rigoare, văd că v-a reuşit din plin campania de pescuit din Noua Zeelandă.

— în adevăr, zise domnul Bourcart, şi sper să-mi termin aici expediţia… Asta îmi va permite să mă-ntorc în Europa mai devreme decât credeam şi să fiu la Le Havre înainte de trei luni.

— Vă felicit, domnule căpitan, dar, dacă şansa vă favorizează, de ce vă îndreptaţi direct spre Le Havre?

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun că vă puteţi vinde avantajos încărcătura fără să părăsiţi mările Pacificului. Aceasta v-ar putea

permite să reîncepeţi pescuitul în insulele Kurile sau în Marea Ohotsk tocmai când acolo e timpul cel mai prielnic.

— Explicaţi-mi, domnule, unde mi-aş putea vinde încărcătura?

— La Vancouver.

— La Vancouver?

— Da, pe piaţa oraşului Victoria. în acest moment, uleiul este foarte cerut de negustorii americani şi aţi putea obţine preţuri foarte bune.

— Pe legee mea, răspunse domnul Bourcart, este o idee şi încă una excelentă! Vă mulţumesc pentru informaţie, domnule căpitan, şi probabil că voi profita de ea.

Insula Vancouver, situată în apele americane în dreptul Columbiei engleze, se află la vreo 25 de grade la nord de golful Marguerite. Pe un vânt bun, Saint-Enoch putea ajunge acolo în circa 15 zile.

Era limpede că norocul îi surâdea domnului Bourcart. Jean-Marie Cabidoulin avea să rămână de căruţă cu profeţiile lui întunecate. După campaniile din Noua Zeelandă şi golful Marguerite, o expediţie în insulele Kurile şi Marea Ohotsk în acelaşi an însemna ceva! De altfel, tot la Vancouver s-ar fi dus şi balenierele americane şi probabil şi Repton, dacă şi-ar fi făcut plinul, deoarece cursul uleiului era în foarte mare urcare.

Când domnul Bourcart îl întrebă pe căpitanul lui Iwing, dacă a avut vreo relaţie cu acest Repton, răspunsul fu negativ.

Nava engleză se ţinea tot timpul deoparte şi poate că nu saluta nici pavilionul înstelat al Statelor-Unite, cum nu salutase pavilionul francez. De mai multe ori, totuşi, aflându-se în urmărirea balenelor din mijlocul golfului, balenierele engleze se apropiaseră de cele franceze. De altfel nu porniseră să prindă aceeaşi balenă, ceea ce ar fi putut provoca contestaţii, cum se-ntâmpla uneori. Şi, desigur, în starea de spirit care domnea de o parte şi de alta, contestaţiile ar fi putut ajunge la ceartă… De aceea

domnul Bourcart nu înceta să recomande oamenilor săi să evite orice contact cu echipajul de pe Repton, fie pe mare, când navigau în aceleaşi regiuni, fie când plecau după lemne sau să pescuiască între stânci.

În definitiv nu se ştia dacă Repton reuşea sau nu în campania sa şi, la drept vorbind, de lucrul ăsta nici că se sinchisea cineva. Saint Enoch întâlnise nava engleză în drumul dintre Noua Zeelandă şi coasta americană. Când va părăsj golful, nu o va mai revedea probabil în cursul acestei expediţii. înainte de plecare, mai fu semnalat un caşalot la trei mile depărtare de lagună. Era unul din cei mai mari pe care-i întâlniseră până acum. De data aceasta şi ambarcaţiunile lui Repton începură să-l urmărească, e drept, cu oarecare întârziere.

Pentru a nu trezi atenţia caşalotului, baleniera locotenentului Allotte, care mergea cu un vânt slab, manevră în aşa fel, încât să nu sperie animalul.

Totuşi, când ajunse la o distanţă potrivită, caşalotul se scufundă şi trebuiră să aştepte revenirea lui la suprafaţă.

Treizeci şi cinci de minute trecuseră de la ultima lui scufundare şi, deci, nu le rămânea decât să-i pândească ieşirea, căci cam tot atâta vreme va sta sub apă.

Apăru, într-adevăr, la timpul prevăzut, la 7-8 cabluri distanţă de baleniera, care şi porni spre el cu toată viteza.

Harponerul Ducrest era în picioare pe teugă, iar Romain Allotte ţinea toporişca în mână. Dar, în acest moment, caşalotul, simţind primejdia, izbi marea cu atâta putere, încât un val umplu pe jumătate ambarcaţiunea.

Cum harponul îl atinsese în partea dreaptă, sub aripa pectorală, animalul se scufundă brusc în apă şi trebuiră să-i dea parâmă cu o asemenea iuţeală, că fură nevoiţi s-o ude ca să nu ia foc.

Când reapăru, suflă apă cu sânge şi câteva lovituri de lance îl uciseră fără greutate.

Deci treaba se sfârşise înaintea sosirii balenierelor engleze, care nu mai avură altceva de făcut decât să se

întoarcă la Repton.

După topirea grăsimii, meşterul Cabidoulin atribui caşalotului umplerea a 80 de butoaie de ulei.

Plecarea fusese fixată la 17 iunie. Domnul Bourcart, după informaţiile primite de la căpitanul american, se pregătea să se-ndrepte spre insula Vancouver. Saint-Enoch era atunci în posesia a 1 700 de butoaie de ulei şi a cinci mii de kilograme de fanoane de balenă. După ce le va vinde în oraşul Victoria, căpitanul nu va ezita să întreprindă o a doua campanie în nord-estul Pacificului. O sută cincizeci de zile trecuseră de la plecarea lui din Le Havre şi escala din golful Marguerite durase de la 9 mai la 17 iunie. Coca şi greementul erau în bună stare şi la Vancouver putea să-şi reînnoiască proviziile.

În ajunul plecării, echipajul avu prilejul să intre în contact cu oamenii de pe Repton. Iată în ce împrejurări. Balenierele secundului şi locotenentului Coquebert, trimise la ţărm, trebuiau să aducă un ultim transport de lemne şi apă dulce.

Domnii Heurtaux, Coquebert şi mateloţii^ se şi aflau pe mal când unul din ei exclamă: „Balenă!… Balenă…!” într-adevăr, o femelă de dimensiuni mari, însoţită de puiul ei, trecea la vreo milă şi jumătate distanţă de golfuleţ, îndreptându-se spre partea din fund a golfului.

Cu toţii regretară, desigur, că nu puteau s-o vâneze. Dar nişte baleniere, trimise să iacă un alt serviciu, nu erau capabile să urmărească balena, neavând nici harpoane, nici parâme. Acelaşi lucru se-ntâmplă şi cu Sa ini Enocli care, cu vinciurile fără parâme şi materialul de manevră demontat, era gata să ridice ancora. Dar, din spatele unei limbi de pământ de la capătul golfului, apărură deodată două ambarcaţiuni.

Erau bărcile lui Repton care urmăreau balena semnalată. Cum se apropiau, cu intenţia de a ataca animalul pe la spate, puteau să nu le piardă din ochi. Balenierele înaintară, fără zgomot, la distanţă de aproape o milă una de alta, a doua plecând probabil ceva mai târzi 11. Prima

ridică pavilionul la pupa ambarcaţiunii, pentru a vesti că se pregăteşte să atace. Cit despre Repton, acesta aştepta cu pânzele strânse la vreo trei mile depărtare, spre est.

Domnii Heurtaux. Coquebert şi oamenii lor urcară pe o movilă din spatele pinului, de unde îmbrăţişau cu privirea întreaga lagună.

Era ora două şi jumătate când harponerul primei ambarcaţiuni văzu că este la o distanţă potrivită de animal. Balena, care se zbenguia cu puiul ei, nu zărise încă baleniera, când, deodată, un harpon străbătu văzduhul. Desigur, că englezii ştiau că este primejdios să ataci un pui de balenă. Or. tocmai puiul, care se afla lângă barcă, primi lovitura de harpon în buză. Era lovit de moarte şi, după câteva zvârcoliri, rămase nemişcat la suprafaţa apei. Cum minerul harponului ieşea afară din mare, mateloţii ziseră că puiul are aerul că fumează o pipă, iar apa care ieşea din gura lui seamănă leit cu fumul de tutun.

Balena fu apucată atunci de un acces de furie. Bătea cu coada apa care ţâşnea ca o trombă. Apoi se repezi spre baleniera. Oamenii încercară zadarnic să dea înapoi ambarcaţiunea, nu se putură feri de^ atac.

Încercară atunci să lanseze un al doilea harpon, s-o lovească cu toporiştile şi lănciile, dar totul fu zadarnic, cum degeaba traseră asupră-i cu tunul de tranşee.

A doua ambarcaţiune, găsindu-se în acel moment la trei sute de stânjeni, sub vânt, nu putea să ajungă în timp util în ajutorul celei dintâi. Aceasta, care tocmai primise o formidabilă lovitură de coadă, se scufundă imediat cu mateloţi cu tot. în cazul în care câţiva dintre ei mai apăreau la suprafaţă, admiţând că n-ar fi fost decât răniţi, cine putea şti dacă a doua ambarcaţiune ar fi sosit la timp să-i salveze?

— întoarcerea, îmbarcarea! strigă domnul Heurtaux, făcând semn locotenentului să-i urmeze.

Osamenii său văzând nişte mateloţi în pericol, nu şovăiră să le sară în ajutor. în câteva clipe coborâră în goană

movila, străbătură plaja, desfăcură parâmele şi, vâslind din răsputeri, ieşiră cu bărcile din golfuleţ.

Pe locul în care balena mai tulbura cu furie apa, din nouă oameni aruncaţi în mare, numai şapte se iviră la suprafaţă. Doi lipseau.

Cât despre balenă, după ce se-ndreptă spre puiul ei, pe care curentul îl târâse la o distanţă de un cablu, dispăru în adâncime.

Secundul şi locotenentul tocmai erau gata să îmbarce câţiva englezi naufragiaţi, când ofiţerul de pe Repâon, care ajunsese la faţa locului, strigă cu o voce foarte înciudată:

— Plecaţi!… n-avem nevoie de nimeni… plecaţi!

Şi nu-ncăpea nici o îndoială că, dacă regreta moartea celor doi marinari, ofiţerul nu regretă mai puţin faptul de a fi pierdut o pradă aşa de grozavă.

Când domnii Heurtaux şi Allotte se-ntoarseră la bord, povestiră căpitanului Bourcart şi doctorului Filhiol cum s-au petrecut lucrurile.

Domnul Bourcart îi felicită că s-au dus să dea ajutor ambarcaţiunii de pe Repton, iar când auzi răspunsul ofiţerului spuse:

— Atunci înseamnă că nu ne-am înşelat asupra oamenilor de pe această navă.

VI.

VANCOUVER.

Insula Vancouver, aflată lângă coasta occidentală a Americii de Nord, lungă de 500 de kilometri şi lată de 130, este situată între a 48-a şi a 5l-a paralelă. Se-nvecinează cu Canada, care o mărgineşte la est.

Cu o sută de ani în urmă, Compania de la golful Hudson înfiinţase un port comercial la capul de sud-vest al insulei, aproape de vechiul port Cardoba, fost Camosin, cum îi ziceau indienii. Era un fel de luare în posesiune a insulei de către guvernul britanic. Dar în 1789 o ocupară spaniolii. Puţin timp mai târziu, fu retrocedată Angliei, printr-un tratat între ofiţerul spaniol Quadra şi ofiţerul englez

Vancouver, al cărui nume e singurul care apare în cartografia modernă.

Satul nu întârzie să devină curând un oraş, graţie descoperirii unui filon de aur în bazinul lui Fraser, unul din râurile insulei. El deveni Victoria City şi capitala oficială a Columbiei britanice. Apoi se întemeiară şi alte oraşe, ca Nanaimo, la 24 de leghe de Victoria, fără a mai vorbi de micul port San-Juan, care se găseşte în partea meridională a insulei.

În perioada când se desfăşoară această poveste, Victoria era departe de a avea dezvoltarea pe care o are azi. Spre insula Vancouver nu mergea linia ferată lungă de 96 de km care leagă capitala de Nanaimo.

Abia cu un an mai târziu, adică în 1864, avea să fie întreprinsă o expediţie în interiorul insulei de către doctorul Brow din Edimbourg, inginerul Leech şi Frederic Wymper.

Căpitanul Bourcart va găsi la Victoria toate posibilităţile pentru tranzacţiile lui, precum şi resursele cerute de noua sa campanie de pescuit. Nu încăpea nici o îndoială în această privinţă.

În primele ore ale dimineţii, Saint-Enoch ridică ancora pentru a părăsi laguna. Ajutat de reflux, coborî canalul golfului Marguerite şi ieşi în larg.

Vânturile prielnice care băteau din est spre sud-est îi permiseră să navigheze de-a lungul coastei şi la adăpostul uscatului, la câteva mile depărtare de această lungă peninsulă a vechii Californii.

Domnul Bourcart nu mai trimisese oameni de veghe pe catarge, pentru că nu mai aveau de vânat balene. Cel mai important lucru era să se ajungă cât mai repede la Vancouver, pentru a profita de preţurile ridicate pe care le putea obţine pentru mărfurile sale. De altfel nu mai fură semnalaţi decât vreo 3-4 „suflători” la mare distanţă, a căror urmărire ar fi fost dificilă pe o mare agitată. Echipajul se mulţumi să le dea întâlnire în insulele Kurile şi în îMarea Ohotsk.

Distanţa până la strâmtoarea Juan de Fuca, care separă insula Vancouver de teritoriul Washington, situat la capătul Statelor Unite, era de aproximativ 1 400 de mile. Cu o viteză mijlocie de 90 mile în 24 de ore, Saint-Enoch o putea parcurge în nu mai mult de 15 zile, având toate pânzele întinse, inclusiv bonetele, velastraiurile şi rândunicile.

Norocul, care însoţise această expediţie, nu-i părăsi. Cam la o treime a drumului, nava manevra în dreptul portului San-Diego, capitala Californiei de Sud. Patru zile mai târziu se găsea în faţa oraşului San-Francisco, în mijlocul a numeroase bastimente, care aveau ca punct de destinaţie acest mare port american.

— Poate că-i păcat, îi zise domnul Bourcart secundului, că nu putem să vindem la San-Francisco ceea ce vrem să vindem la Victoria.

— Fără îndoială, răspunse domnul Ffeurtaux, pentru că am fi ajuns la destinaţie. Dar drumul făcut este un bun câştigat. Căci, dacă trebuie să reîncepem pescuitul în apropierea Kurilelor, va trebui să ne ducem mult mai spre nord.

— Ai dreptate, Heurtaux, şi, de altfel, informaţiile căpitanului de pe hving sunt precise. După părerea lui, Saint-Enoch va putea fi reparat cu uşurinţă la Victoria şi se va aproviziona pe câteva luni.

Intre timp vântul, care avea oarecare tendinţă de slăbire, începu să bată din largul mării. Viteza lui Saint-Enoch fu puţin încetinită, dar fără pricină de îngrijorare la bord, căci nava nu trebuia să ajungă la o dată care nu suporta întârziere. De altfel, în dimineaţa zilei de 3 iulie omul de veghe semnală capul Flattery, de la intrarea în strâmtoarea Juan de Fuca.

Traversarea durase deci 16 zile – cu una mai mult decât prevăzuse domnul Bourcart – nava neputând atinge viteza medie de 90 de mile.

— Ei bine, bătrâne, îi zise meşterul Ollive lui Cabidoulin, iată-ne la intrarea în port şi totuşi nu-ncetezi să gemi…

— Eu? replică dogarul.

— Da, tu!
— Nu spun nimic.
— Nu spui nimic, dar e ca şi cum ai spune.
— Da?
— Da, şi aud cum te scurmă în piept. Mormăi pe dinăuntru.
— Voi mormăi şi cu glas tare când am să am chef! ripostă Jean-Marie Cabidoulin.

După formalităţile sanitare şi vamale, Saint Enoch ancoră lângă un debarcader care facilita descărcarea mărfurilor. In orice caz escala la Victoria va dura vreo 15 zile. Nu va putea pleca,înainte ca echipajul să facă unele reparaţii, în vederea fie a unei noi campanii în regiunile septentrionale ale Pacificului, fie a întoarcerii în Europa.

Secundul, cei doi locotenenţi şi meşterii vor avea destule de dus la bun sfârşit în acest interval, încât să le ia tot timpul. Vor trebui să descarce pe cheu nu mai puţin de 1 700 de butoaie. în plus, căpitanul Bourcart va trebui să-şi supravegheze oamenii de aproape. Sunt de temut dezertările în aceste centre, frecventate de căutătorii de aur şi de exploratorii de mine de aur din insula Vancouver şi din şesurile Caribou ale Columbiei britanice.

Chiar în portul Victoria se aflau două nave, Chanâenay din Nantes şi Forward din Liverpool, care aveau mari greutăţi de întâmpinat din cauza dezertării unui număr de mateloţi. Totuşi, domnul Bourcart credea, atât cât se poate crede, că se poate bizui pe oamenii săi. Nu vor fi reţinuţi la bord de speranţa că vor participa la beneficiile acestei expediţii la fel de fructuoasă pentru ei ca şi pentru armatorii lui Saint Enoch? Cu toate acestea se impunea o supraveghere destul de severă şi permisiile de a merge în oraş trebuiau acordate foarte rar. Mai bine era să se dubleze raţia la bord după grelele zile de lucru, decât să vezi echipajul prin cârciumi şi baruri, unde făceau cunoştinţă cu tot soiul de puşlamale.

Cât despre domnul Bourcart, va trebui în primul rând să se opcupe să-şi plaseze caricul pe piaţa din Victoria. Aşa că, imediat ce debarcă, se duse la domnul William Hope, unul din principalii agenţi maritimi.

Doctorul Filhiol, neavând de îngrijit nici un bolnav, avea tot timpul să viziteze oraşul şi împrejurimile. Poate se gândise să parcurgă toată insula, dar mijloacele de comunicaţie lipseau. Nu exista nici o şosea, doar câteva poteci duceau prin pădurile dese din interior. Era deci nevoit să-şi restrângă explorarea. în general oraşul îi păru interesant, ca toate acele oraşe ce prosperă atât de rapid pe pământul Americii, care le permite să se întindă la nesfâşit. Zidită simetric, străbătută de străzi care se întretaie în unghiuri drepte, umbrite de arbori falnici, poseda un parc vast. Există oare un oraş american care să nu aibă unul sau mai multe parcuri? Cât despre apa dulce, i-o furniza un rezervor construit la patru kilometri depărtare, alimentat de cele mai curate izvoare ale insulei.

Portul Victoria, adăpostit în fundul unui mic golf şi situat în condĕ ţiunile cele mai favorabile, este punctul unde se-ntâlnesc strâmtorile Juan de la Fuca şi Reine Charlotte. Navele pot pătrunde în port fie prin vest, fie prin nord-vest. Mişcarea maritimă a portului, destinată să crească în viitor, va cuprinde întreaga navigaţie din aceste regiuni.

Trebuie să adăugăm că, încă din acea perioadă, portul oferea mari posibilităţi navelor obligate să facă reparaţii după lungi traversări, majoritatea foarte grele. Un arsenal bine utilat, antrepozite pentru depozitat mărfuri şi un bazin de carenaj, unde se făceau reparaţii sub linia de plutire, se aflau la dispoziţia lor.

Căpitanul de pe Iwing dăduse domnului Bourcart informaţii exacte. Cursul uleiurilor marine era în creştere. Iar Saint-Enoch ajunsese la momentul potrivit pentru a profita de conjunctură. Cererile soseau nu numai la Vancouver, dar şi la New-Westminster. important oraş al Columbiei, situat în golful Geňrgie, puţin mai la nord-est de

Victoria. Două baleniere, una americană Flower şi una norvegiană – Fugg, îşi vânduseră caricul şi – ceea ce va face şi Saint-Enoch – plecaseră la pescuit în nordul Pacificului.

Tranzacţiile lui Saint-Enoch, între agentul Hope şi căpitanul Bourcart, se-ncheiară repede. Vânzarea încărcăturii se făcu la nişte preţuri neatinse până atunci şi pe care în nici un caz nu le-ar fi putut obţine în Europa. Nu mai rămânea decât să debarce butoaiele şi să le transporte la antrepozit, de unde vor fi livrate cumpărătorului.

Când se-ntoarse la bord, domnul Bourcart zise secundului:

— Heurtaux, afacerea s-a încheiat şi nu putem decât să ne felicităm că am urmat sfaturile vrednicului căpitan al lui Iwing.

— Uleiul şi fano^nele, domnule Bourcart?

— Uleiul şi fanoanele au fost vândute unei companii columbiene din New-Westminster.

— Atunci oamenii noştri se pot pune pe lucru?

— Chiar de azi şi sper ca nava să fie în măsură să plece în cel mult o lună, după ce va fi trecut pe la bazinul 'de carenaj.

— Toată lumea pe punte! comandă secundul, de la care meşterul Ollive tocmai venise să ceară instrucţiuni.

O mie şapte sute de butoaie de debarcat nu-i un lucru care se termină în mai puţin de opt zile, chiar dacă se face cu metodă şi zel. Bigile fură ridicate deasupra panourilor şi jumătate din mateloţi coborâră în cală, în timp ce cealaltă jumătate rămase pe punte. Te puteai bizui pe dorinţa şi străduinţa lor de a duce treaba la bun sfârşit. ceea ce făcea inutilă tocmirea unor hamali din port.

Dar, dacă cineva nu-şi mai vedea capul de atâta muncă acela era Jean-Marie Cabidoulin. Nu lăsa să fie ridicat nici un butoi pe care să nu-l cerceteze cu grijă, pentru a se asigura că sună a plin şi că nu va da naştere nici unei reclamaţii. Se găsea în permanenţă Ungă debarcader şi ciocănea fiecare butoi cu câte-o lovitură puternică. Cât

despre ulei, nu trebuiau să se teamă, căci era de calitate superioară.

Pe scurt, debarcarea se făcea în cele mai bune condiţiuni şi lucrul continuă aşa toată săptămâna.

De altfel, treaba meşterului Cabidoulin nu se termina cu debarcarea încărcăturii. Trebuiau înlocuite butoaiele pline cu acelaşi număr de butoaie goale, în vederea noii expediţii. Din fericire domnul Bourcart găsi în antrepozitul din Victoria un stoc pe care-l achiziţiona cu un preţ convenabil. Totuşi, butoaiele trebuiau reparate şi pregătite să păstreze uleiul. O muncă grea, pentru care zilele abia ajungeau şi, dacă dogarul nu înceta să mormăie în sinea lui sau chiar cu glas tare, o făcea în zgomotul a mii de lovituri de ciocan, pe care fierarul Thomas şi dulgherul Ferut le dădeau în apropierea lui.

Saint-Enoch, dezlegat de debarcader, fu condus în bazinul de carenaj. Trebuia cercetată coca în exterior pentru a se asigura că nu fusese avariată. Secundul şi şeful de echipaj îi făcură o inspecţie amănunţită. Domnul Bourcart avea încredere în experienţa lor.

Nu existau propriu-zis avarii serioase, dar nava avea nevoie de câteva reparaţii: înlocuirea a două sau trei plăci ale dublajului de cupru, fixarea câtorva ţăruşi de stejar în scândurile bordajului şi ale coastei, astuparea cu câlţi a îmbinării scândurilor şi revopsirea părţilor de sus ale navei. Această muncă se efectua fără răgaz şi fără-ndoială că escala la Vancouver n-avea să se prelungească peste timpul prevăzut.

De aceea era de înţeles că domnul Bourcart nu înceta o clipă să-şi arate satisfacţia. Iar doctorul Filhiol îi repeta întruna:

— Şansa dumitale. domnule căpitan, şansa care te însoţeşte! Măcar dacă ar ţine-o aşa şi de-acum încolo.

— Va ţine, domnule Filhiol. Ştii ce lucru bun mi s-ar mai putea întâmpla?

— Vă rog să-mi spuneţi…

— Ca, după două luni, după cea de-a doua campanie, Saini-Enoch să revină la Victoria pentru a vinde o nouă încărcătură la aceleaşi preţuri!… Dacă balenele din preajma insulelor Kurile şi din Marea Ohotsk nu vor fi prea sălbatice…

— Vai de mine, domnule căpitan. Unde vor găsi vreodată o ocazie mai bună să-şi livreze uleiul la preţuri atât de mari?

— Nicăieri, nicăieri, răspunse râzând domnul Bourcart.

Cum am mai spus, doctorul Fi Un ol nu putuse să facă excursii în afara oraşului, aşa cum ar fi dorit. în apropierea litoralului întâlnise câteodată câţiva băştinaşi. Nu erau cele mai reuşite tipuri ale Pieilor roşii, din care se mai pot găsi încă reprezentanţi remarcabili în Far-West. Nu! erau nişte oameni cu trăsături comune, greoi, urâţi la faţă, cu nişte capete enorme, cu ochi mici, buze groase, cu nasuri lătăreţe, ale căror nări găurite erau împodobite cu inele de metal sau beţişoare de lemn. Şi, ca şi cum chipul lor nearătos nu le era suficient, îşi mai aplicau pe faţă, în timpul ceremoniilor şi de sărbători, câte o mască hidoasă de lemn, care cu ajutorul unor sfori făcea strâmbături oribile.

În locurile din interiorul insulei existau păduri superbe de pini şi chiparoşi. Echipajului i-a fost uşor să-şi procure lemnul pentru Saint-Enoch. Nu trebuia decât tăiat şi transportat. Nici vânatul nu lipsea. Domnul Heurtaux, însoţit de locotenentul Allotte, putu să doboare câteva perechi de căprioare din care bucătarul pregăti mâncăruri gustoase. Pădurea mişuna de lupi, vulpi şi hermine, greu de capturat, dar foarte căutate pentru valoarea blănurilor. De asemenea se puteau vedea şi numeroase veveriţe cu coada stufoasă.

Cea mai lungă plimbare a doctorului Filhiol îl duse până aproape de Nanaimo. Pentru această excursie luă un cuter care făcea legătura între cele două oraşe. Acolo găsi un târg destul de prosper, al cărui port oferă navelor o escală excelentă.

Traficul din Nanaimo tinde să se dezvolte pe an ce trece. Cărbunele de acolo, de excelentă calitate, se exportă la San-Francisco şi în toate porturile din vestul Pacificului, chiar şi până în China şi în arhipelagul Sandwich. încă de multă vreme, zăcămintele sale bogate erau exploatate de Compania golfului Ffudson. Huila – mai mult decât aurul – este de altfel marea, s-ar putea spune inepuizabila, bogăţie a insulei. Fără-ndoială se vor mai descoperi noi zăcăminte. Cât despre minele din Nanaimo, exploatarea lor nu cere decât o muncă uşoară şi asigură oraşului o reală prosperitate. în plus, extragerea aurului din regiunea Caribou a Columbiei britanice este scumpă şi, pentru a obţine metal în valoare de un dolar, trebuie cheltuiţi doi.

Când doctorul Filhiol se-ntoarse din această excursie, coca lui Saint-Enoch era vopsită din nou până la banda de lemn care acoperă primul şir de plăci ale dublajului carenei, iar aceeaşi bandă avea o dungă albă ca neaua. Câteva reparaţii fură făcute la velatură şi la greement, precum şi la balenierele izbite aşa de des de coada balenelor. Pe scurt, nava, după trecerea prin bazin, aruncă ancora în mijlocul portului şi plecarea fu fixată definitiv la data de 19 iulie.

Cu două zile în urmă, o navă americană intră în portul Victoria şi aruncă ancora la o jumătate de cablu de Saint-Enoch. Era Iwing. înapoiat din golful Marguerite. N-aţi uitat desigur bunele relaţii stabilite între căpitanul navei şi căpitanul Bourcart şi tot aşa de cordiale între ofiţerii şi echipajul celor două nave.

Îndată ce Iwing ancoră, căpitanul Forth se duse la bordul lui Saint-Enoch unde fu primit cu multă căldură ca urmare a recunoştinţei pentru sfaturile sale atât de utile. Domnul Bourcart, totdeauna bucuros să facă un gest de politeţe, voi să-l reţină la cină. Era aproape de ora mesei şi fără multă vorbă domnul Forth acceptă invitaţia, pe care se gândise s-o facă şi el căpitanului Bourcart pentru a doua zi, la bordul vasului Iwing.

Conversaţia fu foarte interesantă în careul în care se reuniră domnul Bourcart, domnul Heurtaux, cei doi locotenenţi, doctorul Filhiol şi căpitanul american. Se vorbi mai întâi despre incidentele de navigaţie din timpul cursei celor două nave de la golful Marguerite la insula Vancouver. Apoi, după ce povesti în ce condiţii avantajoase îşi vânduse încărcătura, domnul Bourcart îl întrebă pe căpitanul de pe Iwing dacă pescuitul a fost bun după plecarea lui Saint-Enoch.

— Nu, răspunse domnul Forth, a fost o campanie din cele mai slabe şi, în ce mă priveşte, n-am putut să umplu mai mult de un sfert din butoaie. Balenele nu s-au arătat niciodată atât de rar.

— Aceasta se explică, poate, zise domnul Heurtaux, prin faptul că acum puii nu mai au nevoie de mamele lor şi atât puii cât şi balenele mari părăsesc golful pentru a se duce în largul oceanului.

— Fără-ndoială, acesta poate fi un motiv, răspunse domnul Forth. Totuşi, eu am pescuit des în golf şi nu-mi amintesc să mai fi fost atât de puţine la finele lunii iunie… Treceau zile întregi fără să avem de ce să coborâm bărcile, cu toate că timpul a fost frumos şi marea calmă. Aţi avut noroc că v-aţi început campania în apele Noii Zeelande. N-aţi fi putut să vă faceţi plinul numai în golful Marguerite.

— Am avut, declară domnul Bourcart, cu atât mai mult cu cât nu am întâlnit în golful Marguerite decât balene de mărime mijlocie.

— Şi noi chiar mici, replică domnul Forth. Am capturat unele care n-au dat decât 30 de butoaie de ulei!

— Spune-mi. te rog, domnule căpitan. întrebă domnul Bourcart, ai intenţia să vinzi pe piaţa din Victoria '.'

— Da, dacă se menţine cursul la fel de favorabil.

— Da, preţurile sunt bune şi nu sezonul slab din golful Marguerite le va face să scadă… Pe de altă parte, nu se aşteaptă încă nici un transport din Kurile. Marea Ohotsk sau strâmtoarea Bering.

— într-adevăr, zise domnul Heurtaux, pentru că acolo pescuitul nu va lua sfârşit înainte de şase săptămâni sau două luni…

— Şi sperăm să avem şi noi partea noastră, declară Romain Allotte.

— Căpitane Forth, reluă locotenentul Coquebert, celelalte baleniere din golful Marguerite au fost oare mai norocoase decât a voastră?

— Nu, răspunse domnul Forth. De acea, atunci când hving a întins pân/eie. cele mai multe se pregăteau.şi ele să ridice ancora pentru a^ ieşi în larg.

— Încotro se vor îndrepta? Spre coastele de nord-est ale Asiei? întrebă domnul Heurtaux.

— Cred că da.

— Eh! atunci vom li mulţi! exclamă locotenentul Coquebert.

— Cu atât mai bine! replică Romain Aliotte. Te stimulează când sunt două sau trei nave în urmărirea unei balene. Dai din vâsle să le starmi, nu alta!… Şi ce cinste pentru baleniera care aruncă prima harponul…

— Potoleşte-te, domnule locotenent, îl întrerupse domnul Bourean. Deocamdată nu-i nici o balenă la orizont.

— Atunci, zise domnul Forth, v-aţi hotărât să faceţi o a doua campanie?

— Desigur.

— Şi când porniţi?

— Poimâine.

— Aşa de repede?

— Saint-Enoch e gata şi trebuie numai să ridice ancora.

— Mă felicit că am sosit la timp pentru a reînnoi cunoştinţa noastră şi a ne putea strĕnge încă o dată mâinile…

— Şi noi ne felicităm de a fi putut să reluăm bunele noastre relaţii, răspunse domnul Bourean. Dacă hving ar fi intrat în golful Victoria în momentul când Saint-Enoch ieşea, am fi simţit o mare părere de rău…

După aceste cuvinte, căpitanul Bourcart şi ofiţerii săi ridicară paharul în sănătatea domnului Forth.

— La urma urmei, zise domnul Heurtaux, chiar dacă nu ne-am fi revăzut la Victoria, poate că Saint-Enoch şi hving vor face împreună o a doua campanie în regiunea Kurilelor?

— Oare n-aveţi intenţia. îl întrebă domnul Bourcart pe căpitan, să vă încercaţi norocul în nordul Pacificului?

— N-aş putea, domnilor, răspunse domnul Forth. hving ar sosi cam târziu pe locurile acelea de pescuit. Peste două luni primele sloiuri de gheaţă încep să se formeze în strâmtoarea Bering ca şi pe Marea Ohotsk, iar acum nu sunt în situaţia de a pleca imediat. Reparaţiile navei trebuie să dureze trei până la patru săptămâni…

— Vă exprimăm sincerele noastre păreri de rău. domnule Forth, declară domnul Bourcart. Dar aş vrea să revin asupra unui lucru despre care aţi vorbit şi care are nevoie de ceva explicaţii…

— Despre ce este vorba, domnule căpitan?

— Spre stârşitul escalei în golful Marguerite, când aţi observat că balenele deveneau tot mai rare. nu arătau o grabă ciudată pentru a pleca în larg?

— Ba da, declară căpitanul Forth. Fugeau în împrejurări parcă neobişnuite… Nu cred că exagerez dacă afirm că suflătorii păreau că se tem de o primejdie extraordinară, că ascultă de un sentiment de groază, ca şi cum ar fi intrat în panică… Balenele săreau la suprafaţa apei şi scoteau nişte gemete cum n-am mai auzit…

— Este foarte bizar, fără-ndoială, zise domnul Heurtaux şi nu ştiţi, desigur, căror cauze să atribuiţi acest fenomen.

— Nu, domnilor, răspunse domnul Forth, în afară de cazul când ar exista acolo vreun monstru formidabil…

— Ei! domnule căpitan, replică locotenentul Coquebert, dacă v-ar auzi dogarul nostru, meşterul Cabidoulin, ar exclama pe loc: „Marele şarpe al mării!”

— Pe legea mea, locotenente, replică domnul Forth, şarpe de mare sau nu, balenele, speriate, au fugit cu toată

graba…

— Şi, reluă Romain Allotte, nu s-ar fi putut bara canalul golfului Marguerite… şi să fie harponate vreo câteva duzini?

— Vă asigur că nimeni nu s-a gândit la aşa ceva, răspunse domnul Forth. Bărcile noastre nu s-ar fi putut întoarce fără mari avarii şi poate chiar cu pierderi de vieţi omeneşti. Dar repet că s-a întâmplat ceva neobişnuit.

— Fiindcă veni vorba, întrebă domnul Bourcart, ce s-a făcut cu nava Repton? A reuşit să pescuiască mai mult decât celelalte?

— Nu, după câte ştiu…

— Credeţi că a rămas în golful Marguerite?

— Se pregătea să plece când Iwirig a ridicat ancora.

— Unde?

După câte se zvonea, pleca să-şi continue campania în nord-vestul Pacificului…

— Ei bine, adăugă domnul Heurtaux, ar fi de dorit să nu ne întâlnim cu ea!

La căderea nopţii, căpitanul Forth se întoarse la bord, unde-l primi a doua zi pe domnul Bourcart şi pe ofiţerii săi. Se mai vorbi din nou despre evenimentele petrecute în golful Marguerite. Apoi, când cei doi căpitani se despărţiră, îşi exprimară speranţa că Saint Enoch şi Iwing se vor mai întâlni într-o zi la pescuit de balene.

VII.

A DOUA CAMPANIE.

Căpitanul Bourcart porni în dimineaţa zilei de 19 iulie. După ridicarea ancorei ieşiră cu destulă greutate din golf. Vântul bătea potrivnic din sud-est, dar avea să devină prielnic îndată ce Saint Enoch va fi ocolit ultimele capuri ale insulei Vancouver şi va ajunge în larg, la câteva mile depărtare.

Nava nu coborî din nou prin strâmtoarea Juan de Fuca, pe unde sosise, ci urcă spre nord, prin strâmtoarea Reine-Charlotte şi golful Geňrgie. Două zile mai târziu, după ce

înconjurase coasta nordică a insulei, se îndreptă spre vest şi, înainte de căderea nopţii, nu mai puteai zări uscatul.

Distanţa între Vancouver şi insulele Kurile este de aproximativ 1300 de leghe. Dacă are condiţii bune, o navă le poate străbate uşor înmai puţin de cinci săptămâni şi domnul Bourcart spera să nu aibă nevoie de mai mult timp, dacă nu-l părăsea norocul.

Sigur era că navigaţia începea în condiţii excelente. Un vânt potrivit, o mare cu hule lungi, permiseseră lui Saint-Enoch să meargă cu toate pânzele sus. Astfel, cu mura la babord, nava luă direcţia vest-nord-vest. Dacă acest lucru prelungea puţin ruta, îi îngăduia cel puţin să se ferească de curentul Pacificului, care se deplasează spre est^ după ce înconjoară insulele Aleutine.

În total traversarea decurgea fără piedici. Trebuia numai din timp în timp să slăbească sau să strĕnga mai tare scotele. în felul acesta echipajul va fi odihnit şi vioi, gata să înceapă expediţia anevoioasă care îl aştepta în Marea Ohotsk.

Jean-Marie-Cabidoulin era cel mai ocupat om de la bord: rânduia definitiv butoaiele în cală, punea la punct unelte, furtune de pânză şi hârdaie pentru a transporta jos uleiul. Dacă se ivea prilejul de a captura o balenă înainte ca Saint-Enoch să ajungă la coasta siberiana, căpitanul Bourcart nu-l va lăsa să-i scape.

— Ar fi şi de dorit, domnule Filhiol. Sezonul este avansat şi pescuitul nostru în Marea Ohotsk nu se va putea prelungi mai mult de câteva săptămâni. Nu vor întârzia să se formeze sloiurile şi navigaţia ar deveni dificilă.

— Eu mă mir, zise doctorul, că balenierele rămân dependente de starea vremii şi mai procedează atât de primitiv. De ce nu întrebuinţează mai bine vapoare, şalupe cu aburi şi în special arme mai perfecţionate? Expediţiile ar da un randament mult mai mare…

— Ai dreptate, doctore, şi aşa se va-ntâmpla într-o bună zi. Dacă noi am rămas credincioşi vechilor procedee, a doua

jumătate a acestui secol nu se va încheia fără ca să te supui progresului care se impune în toate domeniile!

— Cred, domnule căpitan, şi pescuitul va fi organizat cu mijloace mai moderne, în afară de cazul, de vreme ce balenele devin tot mai rare, că va trebui să le închizi într-un ţarc.

— Un ţarc cu balene! exclamă domnul Bourcart.

— Glumesc declară doctorul Filhiol, deşi am avut un prieten căruia îi venise această idee.

— E posibil?

— Da… Să strĕngi balenele într-un golf, aşa cum se strâng vitele într-o păşune… Acolo hrana lor n-ar costa nimic şi li s-ar putea vinde foarte ieftin laptele…

— Să li se vândă laptele, doctore?

— Care preţuieşte, pare-se, cât cel al vacilor.

— Da, dar cum să le mulgi?

— Iată ceea ce-l încurca şi pe prietenul meu. De aceea a şi abandonat acest admirabil proiect…

— Şi n-a greşit, zise domnul Bourcart, râzând din toată inima. Dar, pentru a reveni la Saint-Enoch, v-am spus că nu-şi va putea prelungi campania în nordul Pacificului şi vom fi obligaţi să plecăm din acele locuri la începutul lui octombrie.

— încotro se va îndrepta Saint-Enoch ca să ierneze când va părăsi Marea Ohotsk? întrebă domnul Filhiol.

— încă nu ştiu.

— Nu ştiţi, căpitane?

— Nu, asta va depinde de împrejurări, dragă doctore… A-ţi face un plan dinainte înseamnă să te expui la dezamăgiri…

— N-aţi mai pescuit în regiunile de dincolo de strâmtoarea Beri ng?

— Ba da… şi am întâlnit acolo mai mult foci decât balene. De altfel iarna în Oceanul Arctic vine timpuriu şi încă din primele săptămâni ale lunii septembrie navigaţia este

stânjenită de sloiuri de gheaţă. De aceea nu cred să depăşesc anul acesta al şaizecilea grad de latitudine.

— Am înţeles,' domnule căpitan; dar, în cazul că pescuitul se va dovedi bun în Marea Ohotsk, Saint-Enoch va reveni în Europa'.'

— Nu, doctore, zise domnul Bourcart, e mai bine – după părerea mea – să vând uleiul la Vancouver unde preţurile sunt mari.

— Şi aveţi de gând să iernaţi acolo?

— Probabil că o să rămânem aproape de regiunile de pescuit la începutul sezonului viitor.

— Totuşi, reluă domnul Filhiol, trebuie prevăzute toate posibilităţile. Dacă Saint-Enoch nu reuşeşte în Marea Ohotsk, aveţi intenţia să aşteptăm acolo până la revenirea vremii frumoase?

— Nu, cu toate că se poate ierna la Nikolaievsk sau la Ohotsk. Dar mai curând m-aş întoarce pe coasta americană sau chiar în Noua-Zeelandă.

— Aşadar, domnule căpitan, orice s-ar întâmpla, noi nu trebuie să ne aşteptăm să revenim în Europa în acest an?

— Nu, dragă doctore, şi asta n-are de ce să te mire… Rareori expediţiile noastre durează mai puţin de 40 până la 50 de luni. Echipajul o ştie foarte bine.

— Credeţi-mă, răspunse domnul Filhiol, că timpul nu-mi va părea lung şi, oricât ar dura această campanie, nu voi regreta niciodată de a mă fi îmbarcat la bordul lui Saint-Enoch!

Se-nţelege de la sine că, încă din primele zile ale traversării, oamenii de veghe şi-au ocupat posturile. Marea era cercetată cu grijă. De două ori dimineaţa şi de două ori după-amiază, locotenentul Allotte se urca pe vergile arboretului şi cerceta şi el întinderea de ape. Uneori, o ţâşnitură vestea prezenţa cetaceelor, dar Ia o distanţă prea mare pentru ca domnul Bourcart să se gândească la coborârea bărcilor.

Jumătate de drum trecuse fără nici un incident, când, la data de 5 august, pe la 10 dimineaţa, căpitanul Bourcart, după 17 zile de navigaţie, zări insulele Aleutine. Aceste insule făceau parte la acea epocă din imperiul rus, care poseda imensa provincie Alaska, a cărei prelungire naturală o constituie Aleutinele. Această lungă salbă de insule, care se-întind pe aproape zece grade latitudine, este formată din nu mai puţin de cincizeci şi una de bucăţi. Ea este împărţită în trei grupe: Aleutinele propriu-zise, insulele Andreanov şi insulele Lişii. Acolo trăiesc câteva mii de locuitori grupaţi pe cele mai importante insule ale arhipelagului, unde se ocupă cu vânatul, pescuitul şi cu comerţul de blănuri.

Recunoscură una din insulele mai mari, numită Oumanak, la o distanţă de vreo cinci mile nord de navă, după vulcanul ei Chicaldinskoi, de 9 000 de picioare înălţime, care era în plină erupţie. Domnul Bourcart găsi că nu-i momentul să se apropie mai mult, temându-se, cu vânturile astea din vest, să nu aibă parte de o mare furioasă.

Acest grup al Aleutinelor închid la sud bazinul Bering, pe care America, cu litoralul Alaska, şi Asia, cu litoralul Kamciatka, îl mărginesc la est şi vest. Acesi grup prezintă particularitatea de a uescrie o curbă, a cărei convexitate dă în plină mare – particularitate pe care o oferă şi dispunerea geometrică a insulelor Kurile, Liou-Khieou, Filipine şi ansamblul insulelor Japoniei.

În cursul navigaţiei, doctorul Filhiol putu urmări cu privirea capricioasele contururi ale arhipelagului, presărat cu munţi vulcanici şi ale cărui maluri sunt extrem de periculos de abordat pe timp de furtună.

Navigând lângă această convexitate, Saint-Enoch putu să evite curenţii potrivnici. Favorizat de un vânt neschimbător, îi mai rămânea doar să treacă unul din braţele lui Kouro-Sivo care, în vecinătatea Kurdelor, urcă oblic la nord-vest spre strâmtoarea de Bering.

Când Saint-Enoch depăşi ultima insuliţă a Aleutinelor, dădu de vuituri care băteau din nord-est. Era o împrejurare

foarte prielnică pentru o navă care trebuia să se-ndrepte spre sud-vest, în direcţia Kurilelor. După ce va fi străbătut acest grup, domnul Bourcart spera să ajungă la capătul peninsulei Kamciatka, în cel mult 15 zile. Dar, cmt intră în marea Bering, se dezlănţui o vijelie căreia o navă mai puţin solidă şi mai puţin bine manevrată nu i-ar fi putut ţine piept. A căuta un adăpost în fundul unui golfuleţ din Aleutine ar fi fost o mare imprudenţă, căci ancorele n-ar fi rezistat şi corabia s-ar fi sfărâmat de stânci. Această vijelie, însoţită de fulgere amestecate cu ploaie şi grindină, dură 48 de ore. în timpul primei nopţi nava era gata să se scufunde. Cum rafalele urlau cu furie crescândă, velatura fu redusă pe cât era posibil, rămânând numai cu vela foc şi gabierul mare terţarolat.

În această primejdioasă furtună doctorul Filhiol nu putu decât să admire sângele rece al căpitanului Bourcart, curajul ofiţerilor săi, îndemânarea şi devotamentul echipajului. Meşterul Ollive primi toate laudele pentru repeziciunea şi priceperea cu care execută ordinele.

Puţin a lipsit ca ambarcaţiunile de la tribord, cu toate că fuseseră retrase în interior, să nu se sfărâme când vântul împroşca o asemenea cantitate de apă, încât părea că întreaga mare intră în gurile de scurgere ale navei.

În asemenea condiţii se-nţelege că Saint-Enoch n-a putut să se menţină pe direcţie. A trebuit să fugă cu vântul în spate şi chiar o întreagă jumătate de zi, fără să-ntindă pânzele. Este un mers foarte periculos, căci nava riscă să fie înghiţită de valuri. Când navighează pe direcţia vântului cu atâta repeziciune, cârma nu mai poate acţiona şi este dificil să împiedici corabia să se aplece când spre babord, când spre tribord. Atunci talazurile sunt cel mai de temut, pentru că nu izbesc la prova, construită pentru a le rezista, ci la pupa. unde nava le suportă cu greu asaltul. Mai multe trombe de apă măturară puntea principală a lui Saint-Enoch. Echipajul era gata să desfacă sabordurile pentru a facilita scurgerea apei. Din fericire, gurile de scurgere fură

suficiente şi capacele de pe bocaport, bine fixate, rezistară. Oamenii de la cârmă, sub supravegherea lui Ollive. putură ţine direcţia spre vest.

Saint-Enoch scăpă fără avarii grave. Căpitanul Bourcart nu avu de regretat decât pierderea unui trinchetin de vreme rea, pus la pupa, din care nu mai rămase nimic altceva decât nişte fâşii, şuierând ca nişte lovituri de bici în bătaia rafalelor. Numai după această încercare nereuşită de a păstra direcţia, căpitanul Bourcart se hotărî să fugă cu vântul la pupa. Puterea vijeliei scăzu treptat în noaptea de 10 spre 11 august. La ivirea zorilor, meşterul Ollive putu să întindă o velatură convenabilă. Era însă de temut ca vârful să nu bată spre vest, atunci când Saint-Enoch se mai găsea încă la vreo 800 de mile de coasta Asiei. Ar fi fost nevoit să meargă împotriva vântului şi ar fi întârziat rnult. Pe de altă parte, rnanevrând, însemna să rişti să intri în cuentul rapid din Kouro-Sivo şi să fii dus spre nord-est, ceea ce ar fi compromis poate întreaga camapanie din Marea Ohotsk.

Căpitanul Bourcart se arătă destul de nehotărât. Sigur de soliditatea navei, ca şi de meritele ofiţerilor şi ale echipajului, nu avusese altă temere decât că se va isca această schimbare de vânt. care ar putea să întârzie sosirea în Kurile.

— Oare ne părăseşte norocul, cum prezicea Cabidoulin? repeta din când în când.

— Cabidoulin nu ştie ce vorbeşte şi ar fi bine să-şi înghită limba, replica meşterul Ollive. Dar cuvintele îi ies pe gură ca apa pe care o scot balenele pe nări! Numai că el suflă întotdeauna sânge!

Şi dacă meşterul fu încântat de acest răspuns, nu este de mirare. Totuşi, o întârziere chiar de numai 15 zile ar fi fost foarte păgubi-

 toare. Pe la începutul lui septembrie primii gheţari se formează în Marea Ohotsk şi în general balenierele nu vin acolo decât la sfârşitul iernii.

Oricum, după trecerea furtunii uitară repede că Saint-Enoch fusese o dată sau de două ori gata să piară. De aceea se înteţiră glumele la adresa lui Jean-Marie Cabidoulin.

— Vezi, bătrâne, îi zise meşterul Ollive, tu eşti cel care ne-a adus furtuna şi, dacă pierdem campania, va fi tot din vina ta!

— Ei bine, răspunse dogarul, căpitanul nu trebuia să vină să mă ia din prăvălia mea din strada Tournette ca să mă îmbarce pe Saint-Enoch.

— Desigur, Cabidoulin, desigur! Dar, dacă eu aş fi căpitanul Bourcart, ştiu bine ce aş face…

— Şi ce-ai face?

— Ţi-aş atârna câte o ghiulea de fiecare picior şi te-aş arunca peste bord!

— E poate lucrul cel mai bun care mi s-ar putea întâmpla, răspunse Jean-Marie Cabidoulin cu o voce gravă.

— Să-l ia naiba! exclamă meşterul Ollive, pare că vorbeşte serios…

— Pentru că este ceva serios şi vei vedea cum se va sfârşi această campanie…

— La fel de bine cum a început, bătrâne… cu o singură condiţie însă. Să te debarcăm în larg!

De altfel, dacă viitorul va da sau nu dreptate lui Jean-Marie Cabidoulin, nu se ştie, cert e că nu s-a ivit ocazia în cursul acestei traversări între Vancouver şi Kurile ca echipajul să aprindă cuptorul de topit grăsimea. Degeaba statură oamenii de veghe cu ochii în patru. Cetaceele foarte rare se arătau numai la distanţe mari. Şi totuşi, în această epocă a anului, meleagurile din apropierea mării Bering sunt cutreierate de balene uriaşe cu pântecele vărgat, de balene din oceanul Arctic, lungi de aproape 30 de metri, culammaki şi umgulliki, care măsoară până la 50 de metri. Care să fie cauza că erau atât de rare acum? Nici domnul Bourcart şi nici domnul Heurtaux nu-şi puteau explica acest fenomen. Oare să fi fost faptul că animalele prea mult urmărite în mările arctice îşi căutau de pe acum un adăpost

– lucru care ar fi trebuit să se întâmple mai târziu – în sud, până în mările antarctice?

— Nu… nu! exclamă locotenentul Allotte. Ceea ce nu găsim în această parte a Kurdelor, vom găsi în partea cealaltă. Balenele nu aşteaptă în Marea Ohotsk şi ne vom face plinul folosindu-ne numai de uleiul lor.

Chiar dacă visele locotenentului aveau să se-mplinească, sigur era, în orice caz, faptul că nu se coborâse până acum nici o balenieră. Trebuie notat de asemenea că nu se zărea nici o altă navă, deşi de obicei în luna august balenierele nu părăseau aceste regiuni. Poate că pescuiau în Marea Ohotsk unde balenele mişunau, după spusele locotenentului Romain Allotte. Şi cine ştie dacă printre ele nu era şi Repton care, după informaţiile căpitanului Forth, părăsise golful Marguerite pentru regiunile din nord-vestul Pacificului?

— Ei bine, oricât de norocoasă i-ar fi fost campania, spuneau oamenii, nu va fi capturat totul şi vor rămâne câteva balene şi pentru Sainî-Enoch!

Vântul nu se schimbă, aşa cum se temeau. După o acalmie de 24 de ore, începu să bată din nou spre sud-est. Trecură mai multe zile. Păsările de mare, din acelea care se aventurează la câteva sute de mile în larg, se şi aflau în jurul navei şi se odihneau câteodată la capătul vergilor. Nava mergea cu murele la babord cu o viteză medie de 10-11 noduri. Traversarea decurgea în aşa fel, încât domnul Bourcart nu avea de ce să se plângă. La 21 august, după dubla calculare de poziţie de la ora zece şi jumătate şi de la amiază, pe o lumină bună, se aflau la 65 de grade şi 37 minute longitudine şi 49 grade şi 13 minute latitudine. La ora unu, căpitanul şi ofiţerii se strânseră pe dunetă. Sainî-Enoch, înclinat spre tribord, lăsa în urma lui o dâră netedă. Deodată, secundul zise:

— Ce se vede colo?

Toate privirile se-ndreptară spre o lungă bandă negricioasă care părea că se târăşte în mod ciudat. Această

bandă, văzută prin lunetă, măsura vreo 250-300 de picioare.

— Uite! exclamă locotenentul Allotte în glumă, n-o fi marele şarpe al mări, de care vorbeşte meşterul Cabidoulin?

Nici n-apucă să-şi termine vorba, că văzu că pe teuga de la provă, cu mâna streaşină deasupra ochilor, dogarul privea în acea direcţie fără să scoată un cuvânt. Doctorului Filhiol, care tocmai urcase pe dunetă, căpitanul Bourcart, întinzându-i luneta, îi spuse:

— Priveşte, te rog…

— Asta seamănă cu o stâncă deasupra căreia zboară o mulţime de păsări, zise domnul Filhiol după câteva minute de atenţie.

— Nu ştiu să fie vreo stâncă în acest loc, declară domnul Bourcart.

— Şi de altfel, adăugă locotenentul Coquebert, e limpede că banda se deplasează.

Cinci sau şase mateloţi se adunară în jurul dogarului, care nu deschidea gura, dar privea cu ochii holbaţi. Şeful echipajului îi spuse atunci:

— Ei bine, bătrâne, să fie oare…

În loc de răspuns, Jean-Marie Cabidoulin făcu un gest care însemna: poate!

Monstrul – dacă monstru era – sau şarpele – dacă era un şarpe – unduia la suprafaţa apei, aproape la trei mile de Saint-Enoch. Capul său enorm, dacă era un cap, părea să aibă o coamă deasă, aşa cum l-au descris întotdeauna legendele norvegiene pe kraken, pe calmar sau alte specimene ale teratologiei marine.

Sigur că nici o balenă, chiar şi din cele mai puternice, n-ar fi putut rezista atacurilor unui asemenea gigant oceanic. Şi, de fapt, oare nu prezenţa lui explica de ce ele au fugit din această parte a Pacificului? O navă de 500-600 de tone s-ar fi putut desprinde dacă un asemenea anima! enorm s-ar fi

încolăcit în jurul ei? Deodată întregul echipaj strigă într-un singur glas: „Şarpele de mare… şarpele de mare!”

Şi privirile nu se mai dezlipiră de monstrul' din faţa corăbiei.

— Căpitane, întrebă locotenentul Allotte, n-aţi fi curios să ştiţi dacă acest animal ne-ar putea da aceeaşi cantitate de ulei ca o balenă obişnuită? Eu pariez că scoate 250 de butoaie, dacă reuşim să-l capturăm!

Din clipa în care animalul fusese semnalat, el se apropiase fără-ndoială cu o jumătate de milă sub acţiunea curentului. 1 se puteau observa mai bine inelele pe care le derula cu mişcări de vierme, coada în lungi zigzaguri, al cărei vârf se ridica uneori, uriaşul cap cu coama zbârlită, de unde nu ieşea nici o suflare de aer şi de apă.

La întrebarea pusă şi apoi repetată de locotenent – dacă să coboare balenierele pe mare – căpitanul Bourcart încă nu răspunsese.

Între timp, domnii Heurtaux şi Coquebert se asociară la cererea locotenentului. Domnul Bourcart, după o ezitare destul de firească, dădu ordin să se întrebuinţeze bărcile, dar nu ca să atace monstrul, ci ca să-l cerceteze mai de-aproape, căci Suim-Enoch nu s-ar fi putut deplasa spre arătare fără risc. Când dogarul văzu că oamenii se apucă să pregătească ambarcaţiunile, se duse la căpitanul Bourcart, şi-i zise cu glas tremurător:

— Căpitane… căpitane Bourcart… vreţi să…

— Da, meştere Cabidoulin, vreau să ştiu odată pentru totdeauna despre ce este vorba.

— Este prudent?

— In tot cazul, trebuie făcut!

— Du-te cu ei! adăugă meşterul OUive.

Dogarul se-ntoarse Ia teugă fără să răspundă. La urma urmei, îşi bătuseră atâta joc de şarpele său de mare, că aproape nu-i părea rău de această întâânire care avea să-i dea dreptate…

Se coborâră cele două baleniere, fiecare cu câte patru mateloţi la rame. în una din ele se afla locotenentul Allotte şi harponerul Ducrest. în cealaltă – secundul Heurtaux şi harponerul Kardek. Desiăcând parâmele, se îndreptară spre animal. Recomandarea căpitanului era* formală: trebuia acţionat cu cea mai mare prudenţă.

Domnul Bourean, domnul Coquebert, doctorul Filhiol şi meşterul Ollive rămăseseră pe dunetă, urmărind operaţia după ce se opri mersul navei. Dogarul, fierarul şi dulgherul, ceilalţi doi harponen. şeful ospătar, bucătrul şi mateloţii se adunară la prova. Cit despre elevii marinari, aplecaţi deasupra bastingajului îşi manifestau curiozitatea împletită cu puţină fricâ. Toate privirile urmăreau ambarcaţiunile. Ele înaintară încet, totuşi se aflară curând la o jumătate cablu de nemaipomenitul animal şi toată lumea se aştepta ca el să se ridice pe neaşteptate. Dar monstrul rămânea nemişcat şi coada sa nu lovea marea. Atunci balenierele se apropiară, merseră pe lingă animal, apoi aruncară asupra lui parâmele fără ca monstrul să facă vreo mişcare; văzând acestea, îl remorcară să-l ducă la navă. Nu fusese decât o algă gigantică, a cărei rădăcină reprezenta un cap, o vegetală asemănătoare acelei panglici imense pe care Peking o întâlnise în 1848 în apele Pacificului.

Meşterul OUive spuse dogarului fără să-l scutească de zeflemele:

— Poftim, animalul tău… faimosul tău şarpe de mare! O legătură de ierburi… O algă brună! Ei bine, mai crezi încă, bătrâne?

— Cred ceea ce cred, răspunse Jean-Marie Cabidoulin, şi veţi fi nevoiţi să mă credeţi şi voi într-o bună zi!

VIII.

MAREA OHOTSK.

Kurilele, mai puţin numeroase decât Aleutinele, sunt în cea mai mare parte nelocuite. Trei sau patru dintre ele pot fi considerate ca insule; aşa sunt Paramusir, Owekotan, Ouchichir şi Matoua. Destul de împădurite, ele posedă un

sol fertil. Celelalte, nisipoase şi presărate de stânci, sunt sterpe, improprii oricăror culturi.

Locuitorii insulelor, păroşi şi mici de stat, sunt cunoscuţi sub denumirea de kamciadali.

Domnul Bourcart nu se gândea să facă o escală în acest grup de insule, unde nu avea ce face. Se grăbea să freacă de această barieră, care mărgineşte Marea Ohotsk la sud, pentru a-şi putea începe a doua campanie.

După ce ocoli capul Lopatka al peninsulei Kamciatka, iăsând Paramucirul la babord, Saint-Enoch pătrunse în apele siberiene la 23 august, după 36 de zile de navigaţie, de când pornise din Vancouver.

Vastul bazin Ohotsk, foarte adăpostit de lungul şir al Kurilelor, are o suprafaţă de trei-patru ori mai mare decât Marea Neagră. Ca şi oceanul, e bântuit de furtuni foarte puternice.

Când Saint-Enoch trecu prin strâmtoare, avu loc un accident uşor, dar care ar fi putut fi foarte grav. Nava se găsea în partea cea mai îngustă a strâmtorii, când, din cauza unui curent, etrava se ciocni de un fund de mare ridicat, a cărui poziţie fusese indicată greşit pe hartă. Căpitanul Bourcart se afla atunci pe dunetă, aproape de cârmaci, iar secundul sta la bastingajul babordului. îndată după ciocnire, care fu destul de uşoară, se auzi comanda: Mascaţi cele trei gabiere!

Imediat echipajul manevră vergile, care fură orientate în aşa fel, Monstrul rămânea nemişcat încât vântul să bată pânzele invers, astfel ca Saint-Enoch să poată să se desprindă, dând îndărăt.

Dar căpitanul Bourcart văzu că această manevră era insuficientă. Trebuia să se arunce o ancoră la pupa, ca, trăgând lanţul, să se imprime navei o mişcare înapoi.

În aceeaşi clipă o barcă fu lansată pe mare cu o ancoră şi locotenentul Coquebert însoţit de doi elevi marinari se ocupară s-o arunce într-un loc potrivit.

Izbitura, cum am mai spus, n-a fost mare. O navă aşa solid construită ca SaintrEnoch trebuia să scape fără nici o avarie. In plus, cum se produsese pe mare joasă, îndată ce va veni fluxul, ancora împiedicând-o să se afunde mai tare, nava se va ridica de la sine.

Prima grijă a domnuiui Bourcart fu să trimită la pompă pe şeful echipajului şi pe dulgher Amândoi se convinseră că bastimentul nu ia apă Nici o urmă de avarie nu se observa nici la bordaj şi nici la coaste.

Nu le mai rămânea decât să aştepte mareea care nu întârzie şi, după câteva hârjâieli ale chilei, Saint-Enoch scăpă din locul unde se petrecuse accidentul. Pânzele sale fură imediat orientate din nou şi, după o oră de drum, Saint-Enoch intra în Marea Ohotsk. Oamenii de veghe îşi reluară posturile pe vergile arborelui mare şi pe cele ale arborelui trinchet, pentru a putea semnala balenele care se vor găsi la distanţă potrivită. Nimeni nu se-ndoia că vor reuşi aici, ca în golful Marguerite şi Noua Zeelandă. înainte de două luni, Saint-Enoch, întors la Vancouver, va vinde şi a1 doilea transport la preţuri nu mai puţin bune decât obţinuse pe primul.

Cerul era senin. Un vânt uşor bătea din sud-est. Marea avea hule lungi, fără valuri înspumate, şi nimic nu împiedica mersul ambarcaţiunilor. Se vedeau câteva nave, cele mai multe dintre ele fiind baleniere. Probabil că explorau de câteva săptămâni aceste meleaguri şi-şi vor continua campania până la iarnă. Celelalte corăbii se-ndreptau spre Nikolaevsk, Ohotsk şi Ayan, principalele porturi aţe ţinutului, de unde vor pleca apoi în larg.

Încă din acea epocă Nikolaevsk, capitala provinciei Amur, situată aproape de gura marelui fluviu cu acelaşi nume, era un oraş important, al cărui comerţ se dezvolta an de an. Avea un port foarte bine adăpostit în strâmtoarea Tartaria, care desparte litoralul de lunga insulă Sahalin.

Poate că în sufletul lui Jean-Marie Cabidoulin eşuarea navei Saint-Enoch însemna că începuse o eră de nenorociri.

Nu o spunea ritos, dar nu trebuia să-l zgândări prea mult.

Trebuie să recunoaştem că începutul campaniei în Marea Ohotsk nu^ se arătase prea fericit.

În timpul dimineţii o balenă suflă la vreo două mile depărtare şi domnul Bourcart pregăti imediat cele patru baleniere. Dar în zadar se apucară s-o urmărească. Le fu cu neputinţă s-o revadă după ce se scufundă de trei ori şi oricum ajunsese prea departe.

A doua zi dimineaţa, o încercare asemănătoare dădu greş şi ea. Ambarcaţiunile reveniră la bord fără ca harponerii să fi avut prilejul să lanseze harponul.

Deci balenele nu lipseau în această mare. Oamenii de veghe mai semnalară câteva. Dar, foarte sperioase, nu se lăsau capturate. Celelalte nave erau oare mai norocoase? Căpitanul n-avea de ce să creadă aşa ceva.

Este lesne de închipuit că echipajul simţi o îndreptăţită dezamăgire. Mai mult decât oricine, locotenentul Allotte clocotea de furie şi te puteai teme că, dacă şi data următoare pierde urma balenei, să nu comită vreo imprudenţă, cu toate recomandările repetate ale căpitanului Bourcart.

Acesta luă atunci hotărârea să-l ducă pe Sainl-Enoch în insulele Chantar, unde mai fusese timp de două sezoane în condiţii excelente.

Cu trei luni mai devreme, balenierele din Marea Ohotsk ar fi întâlnit ultimele sloiuri din iarna trecută. Nefiind încă dezagregate şi topite, le-ar fi făcut pescuitul mai dificil. Navele sunt silite să meargă de-a lungul acestor câmpuri de gheaţă ca să le poată ocoli pe la capete. Deseori trec două-trei zile înainte de a descoperi un ochi de apă pe unde să-şi continue drumul.

Dar în luna august marea este liberă chiar şi în partea ei septentrională. Mai degrabă aveau a se teme că se formează sloiuri noi, acele „young-ices”, înainte de terminarea celei de-a doua campanii.

La 29 ajunseseră în dreptul insulelor Chantar, grupate în fundul golfului, un golfuleţ îngust care scobeşte mai adânc litoralul provinciei Amur.

Dincolo de acest golfuleţ se ^deschide un altul, numit Finisto sau de Sud-Vest, unde apa nu este/prea adâncă. Domnul Bourcart îl cunoştea şi se duse să ancoreze la vechiul loc.

Acolo se întâmplă un nou accident – de data asta foarte grav. In momentul când ancora atinse fundul, doi mateloţi se căţărară pe verga micului gabier pentru a face o manevră la arborele trinchet. Când lanţul ancorei se-ntinsese ţeapăn, meşterul Ollive primi ordinul să strângă velele gabierului. Din nenorocire, uită să strige mateloţilor să se ferească şi să se ţină bine. în clipa când fungile fură desprinse, vela căzu în dreptul colierului în care era fixată verga, când unul din mateloţi avea un picior pe şarturi, iar celălalt pe ţapapia vergii. Surprins în această poziţie, nu mai avu timp să se agate cu mâinile de şarturi şi se prăbuşi pe bordul bărcii secundului, de unde fu azvârlit în mare.

De data aceasta, nefericitul, care se numea Rollat şi nu împlinise încă 30 de ani, mai puţin norocos decât camaradul său care fusese salvat în împrejurări identice în Noua Zeelandă, dispăru pentru totdeauna înghiţit de valuri.

De îndată se coborî barca şi se aruncară colaci de salvare pe deasupra bastingajului. Dar fără-ndoială că Rollat se rănise grav, îşi rupsese probabil o mână sau un picior. El nu reveni la suprafaţă şi camarazii săi îl căutară în zadar.

A tost prima victimă a acestei campanii a lui Saint-Enoch, primul dintre oamenii care nu se mai întorc în port. Accidentul făcu o impresie adâncă în sufletul tuturor. Nu-l vor mai revedea niciodată pe Rollat. bunul matelot preţuit de şefi şi iubit de toţi.

Dulgherul îi spuse şefului de echipaj:

— Oare asta nu înseamnă că vom avea ghinion?

Mai multe zile trecură de la această nenorocire şi. dacă se zăriră câteva balene, niciuna nu putu fi prinsă. Căpitanul

unei nave norvegiene, care făcea escală în golful Finisto, declară că, de când ţine minte, nimeni n-a văzut un sezon atât de prost. După părerea lui, Marea Ohotsk va fi curând părăsită ca loc de pescuit.

Într-o dimineaţă, în momentul când o corabie intra în golf, locotenentul Coquebert exclamă:

— Ei bine… iată-l!

— Pe cine '? întrebă domnul Heurtaux.

— Pe Reptort!

Într-adevăr, baleniera engleză, mergând spre nord-est se arătă la mai puţin de două mile depărtare.

Dacă fusese recunoscut de Saint-Enoch, nu-ncăpea îndoială că şi el recunoscuse corabia franceză. De altfel şi acum, ca şi prima dată. căpitanul King nu încercă să intre în relaţii cu căpitanul Bourcart.

— Să-l ia naiba! exclamă Romain Allotte.

— Se pare că n-a avut mai mult noroc în Marea Ohotsk decât în golful Marguerite. zise domnul Heurtaux.

Într-adevăr, adăugă locotenentul Coquebert, nu văd să aibă un carie prea mare şi m-ar mira să-şi fi umplut mai mult de un sfert din butoaie…

— La urma urmei s-ar zice că nici celelalte nave nu s-au bucurat de un pescuit bun anul ăsta. Trebuie să credem că, dintr-o cauză sau alta, balenele au părăsit aceste meleaguri pentru a nu se mai întoarce niciodată!

În orice caz părea îndoielnic ca Saint-Enoch să facă o campanie bună înainte de apariţia gheţurilor. Aici, fără să vorbim de alte porturi pe care le posedă, coasta nu este cu desăvârşire pustie. Băştinaşii coboară deseori din munţi fără să-i stingherească pe pescari. Dar, când oamenii merg pe uscat să taie lemne, dacă nu au a se teme de bipezi, trebuie să fie foarte precauţi cu anumite patrupede periculoase. Urşii, numeroşi în ţinut, ies în cete din pădurile vecine, atraşi de scheletele balenelor eşuate pe mal, de care par să fie foarte amatori. De aceea oamenii de

corvoadă de pe Saint-Enoch luau cu ei lănci pentru a se apăra împotriva agresiunilor acestor plantigrazi.

Ruşii procedează altfel. în prezenţa unui urs operează cu o îndemânare specială. Aşteptând animalul cu curaj, îngenunchează pe sol şi-şi pun deasupra capului amândouă mâinile în care ţin un cuţit. îndată ce ursul s-a repezit la ei, îşi bagă singur cuţitul în burtă şi cade lângă vitejii săi adversari.

Aproape în fiecare zi, după ce ridica ancora, Saint-Enoch, manevrând, ieşea din golful Finisto în căutarea balenelor şi se-ntorcea seara la locul de ancorare fără nici un rezultat.

Alte daţi, când avea un vânt prielnic, ieşea în larg, cu oamenii de veghe la posturile lor de observaţie şi balenierele gata de acţiune. Dar cel mult un cetaceu era semnalat o dată în 24 de ore şi la distanţe aşa de mari, încât nu putea fi urmărit. Saint-Enoch ajunse apoi în dreptul micului port Ayan, de pe coasta occidentală, unde comerţul de blănuri a căpătat o mare dezvoltare.

Acolo echipajul reuşi să captureze un pui de balenă de mărime mijlocie – din specia celor pe care americanii le numesc „Krampsess”. Plutea mort şi nu dădu decât şase butoaie de un ulei asemănător cu al caşaloţilor.

Cum se vede, rezultatele acestei campanii în nordul Pacificului ameninţau să fie proaste.

— Şi încă, spuse domnul Heurtaux către doctorul Filhiol, dacă eram aici iarna, am fi putut vâna lupi de mare… începând din octombrie, ei populează gheţurile Mării Ohotsk şi blănurile lor se vând la preţuri destul de mari.

— Din nefericire, domnule Heurtaux, iarna nu va veni decât peste câteva săptămâni şi la acea epocă Saint-Enoch va fi părăsit aceste regiuni.

— Atunci, domnule Filhiol, vom reveni cu cala sau – cum se mai spune – cu… burta goală…!

Este foarte adevărat că îndată ce se formează primele sloiuri, amfibiile, lupii de mare sau altele apar cu sutele, dacă nu cu miile, pe suprafaţa câmpurilor de gheaţă. în

timp ce se-încălzesc la soare, este uşor să le capturezi, cu condiţia să-i surprinzi dormind. Balenierele se apropie cu pânzele întinse, câţiva oameni debarcă, apucă animalul de picioarele dinapoi şi îl transportă în ambarcaţiune. De altfel aceşti lupi de mare, foarte bănuitori, au auzul extrem de fin şi văzul de o agerime surprinzătoare. încât, când unul din ei dă alarma, toţi se bulucesc, dispărând repede sub gheţuri.

La 4 septembrie, locotenentul Coquebert mai întâlni o balenă moartă. După ce îi legă parâma de coadă, o aduse lângă bord, unde fu aşezată pentru a fi întoarsă a doua zi.

Se făcu deci foc în cuptor şi întrebuinţară ziua întreagă să pregătească topirea grăsimii.

Remarcară că animalul fusese rănit de curând în coapsă, dar nu de harpon. Rana se datora muşcăturii vreunui rechin cu spini. Balena nu dădu decât 45 de butoaie de ulei.

De obicei, la pescuitul din Marea Ohotsk se procedează altfel decât în alte regiuni. Balenierele trimise departe de navă rămân acolo cinci sau şase zile înainte de a reveni la bord. Dar nu stau tot timpul pe mare. Seara trag la mal şi sunt scoase pe uscat ca să nu le ia fluxul. Oamenii îşi construiesc nişte colibe de frunziş unde iau masa şi rămân până în zori, ferindu-se de atacurile urşilor. Apoi îşi continuă vânătoarea.

Mai multe zile trecură până când Sainî-Enoch ancoră din nou în golful Finisto. Se-ndreptă chiar spre nordul golfului, până în dreptul târgului Ohotsk, port frecventat al litoralului, dar nu se opri.

Domnul Bourcart, care nu pierduse orice speranţă, vru să înainteze până la peninsula Kamciatka, unde poate că se adăpostiseră balenele, aşteptând perioada când aveau să treacă din nou printre insulele Kurile. Era exact ceea ce făcuse şi Repton după ce încărcase la bord câteva sute de butoaie.

Saint-Enoch, profitând de un vânt prielnic din sud-vest, se-ndreptă către partea îngustă a Mării Ohotsk, cuprinsă între peninsulă şi coasta siberiana.

După ce alese locul de ancorare la 2-3 mile depărtare de mal, cam în dreptul micului port Yamsk, căpitanul Bourcart se hotărî să trimită trei bărci în căutarea balenelor, fără să le fixeze timpul de întoarcere, dar cu condiţia să nu se separe unele de altele.

Balenierele secundului şi celor doi locotenenţi fură desemnate să navigheze împreună având ca harponeri pe Kardek, Durut şi Ducrest, patru oameni şi doi novici, precum şi toate armele necesare ca lănci, tunuri de tranşee şi toporişti. Plecate la ora opt, balenierele se-ndreptară spre nord-vest, luând-o de-a lungul coastei.

Un vânt uşor le favoriza mersul şi pierdură curând din ochi, ocolind o limbă de pământ, locul de ancorare de unde porniseră. Toată dimineaţa nu se zări nici o balenă în larg. îşi puneau întrebarea, dacă poate nu fugiseră din aceste locuri din aceeaşi cauză ca şi din Marea Ohotsk şi golful Marguerite.

Totuşi, pe la orele pauu după-amiază, mai multe jeturi de apă se ridicară la trei mile distanţă spre nord-est, nişte jeturi curate, la intervale regulate.” Câteva balene zburdau la suprafaţă, cât se poate de vii. Din nefericire amurgea şi era prea târziu ca să le urmărească. Soarele apunea în spatele munţilor siberieni din vest. Seara ar fi coborât înainte să fi fost posibil să lansezi harponul şi prudenţa cerea să nu rămâi noaptea pe mare. Domnul Heurtaux dădu celor două baleniere, care se aflau la vreo jumătate de milă depărtare, semnalul de întoarcere şi, când se aflară toate una lângă alta, spuse: „Debarcarea! Mâine în zori, vom porni în larg!”

Poate că Romain Alotte ar fi preferat să nu-şi întrerupă vânătoarea, dar trebui să se supună. Hotărârea domnului Heurtaux era înţeleaptă. Dacă mergeai în aceste condiţii, nu se putea şti până unde riscau să fie antrenate ambarcaţiunile.

Şi nu trebuia să ţină seama şi de distanţa de 11-12 mile care-i despărţea de Saint-Enoch?

Când traseră la mal, în fundul unui liman îngust, oamenii aduseră bărcile pe nisip. Pentru cele 7-8 ore, cât vor rămâne pe coastă, domnul Heurtaux nu crezu de cuviinţă să pună să se construiască neapărat o colibă. Mâncară sub un pâlc de stejari stufoşi, apoi se culcară pe pământ să doarmă. Domnul Heurtaux avu prevederea să pună un om de pază, înarmat cu o lance şi un harpon. Avea să fie schimbat din două în două ore, cu sarcina de a apăra tabăra improvizată împotriva urşilor.

Şi iată cum, după spusele locotenentului Allotte, din lipsă de balene pescuiau urşi!

Noaptea nu fu tulburată decât de nişte urlete îndepărtate şi, când. se iviră zorile, toată lumea era gata de plecare. în câteva clipe, mateloţii duseră bărcile la apă şi porniră în larg.

Timpul era ceţos, ceea ce se-ntâmpla destul de des în acea lună şi la această latitudine. Vederea se mărginea la o distanţă de o jumătate de milă. Ceaţa se va risipi probabil după câteva ore de soare. In cursul dimineţii se lumină şi, deşi cerul rămânea acoperit în straturile înalte, se putea vedea acum până la orizont. Balenierele se-ndreptară spre nord-est, fiecare având libertate de mişcare şi nu era de mirare că locotenentul Allotte, îndemnându-şi oamenii, se alia în fruntea lor. Semnală deci primul o balenă care sufla la trei mile depărtare şi se luară toate măsurile ca să fie prinsă. Cele două ambarcaţiuni manevrară pentru a ajunge până la animal. Trebuiră, pe cât posibil, să nu-i atragă atenţia. De altfel tocmai se scufundase şi aveau de aşteptat ieşirea la suprafaţă. Când balena apăru la mai puţin de un cablu depărtare, locotenentul Coquebert era la cea mai potrivită distanţă pentru a împunge. Harponerul Durut, în picioare în faţă, în timp ce mateloţii trăgeau vârtos la rame, sta gata să lanseze harponul.

Uriaşul mamifer marin, cu capul îndreptat spre larg, nu simţea primejdia. Întorcându-se, trecu atât de aproape de

ambarcaţiune, încât Durut cu multă îndemânare putu să-i înfigă ambele harpoane sub înotătoarele pectorale.

Mamiferul nu făcu nici o mişcare, ca şi cum n-ar fi simţit înţepătura. Era un noroc, căci în acest moment, jumătate din trupul său aflându-se sub ambarcaţiune, ar fi fost de ajuns o singură lovitură de coadă ca să fărâmiţeze barca.

Deodată se scufundă, dar pe neaşteptate şi la asemenea adâncime, încât parâma scăpă din mâinile locotenentului şi acesta nu avu timp decât să-şi fixeze la capătul ei colacul de salvare. Când animalul ieşi la suprafaţă, domnul Heurtaux se găsea în imediata sa apropiere şi Kardek îşi lansă harponul. De data aceasta nu mai fu nevoie să dea frânghie”.

Celelalte două baleniere sosiră şi ele. Aruncară cu lănciile, toporişca tăie una din înotătoarele mamiferului, care, după ce suflă apa cu sânge, muri fără să se fi zvârcolit prea mult.

Acum se punea problema remorcării animalului până la Sainl-Enoch. Distanţa era mare, aproape cinci mile, ceea ce însemna o muncă foarte grea.

Atunci domnul Heurtaux zise primului locotenent:

— Coquebert, întinde vela şi profită de vântul prielnic pentru a ancora la Yamsk…'. Căpitanul Bourcart se va grăbi să pornească şi ne va întâlni în drum, dacă merge spre nord-est…

— Am înţeles, răspunse locotenentul.

— Cred că vei ajunge la Saint-Enoch înainte de căderea nopţii, reluă domnul Heurtaux. în orice caz, dacă trebuie să aşteptăm până se face ziuă, vom aştepta. Cu o asemenea masă la remorcă, cred că nu vom parcurge nici o milă pe oră.

Era cel mai bun lucru de făcut. Astfel, baleniera după ce întinse vela şi-şi puse în mişcare ramele o luă spre coastă.

Cât despre celelalte două ambarcaţiuni, ^curentul fiind prielnic, îşi urmară încet drumul în aceeaşi direcţie. în aceste condiţii nu mai putea fi vorba să-şi petreacă noaptea pe litoralul care era la mai mult de patru mile depărtare. De

altfel, dacă barca locotenentului Coquebert nu va suferi o întârziere, Saint-Enoch va ajunge la ei până-n seară.

Din nefericire, pe la cinci ceţurile începură să se îngroaşe, vântul se opri şi raza de vizibilitate se reduse la 100 de stânjeni.

— Negura îl va împiedica pe căpitanul Bourcart să vină la timp, zise domnul Heurtaux.

— în cazul că barca a găsit locul de ancorare, rosti harponerul Kardek.

— N-avem altceva de făcut decât să rămânem lângă balenă, adăugă locotenentul Allotte.

— într-adevăr, răspunse domnul Heurtaux.

Scoaseră din sac proviziile: carne sărată şi pesmeţi, apă dulce şi rachiu. Oamenii mâncară şi se-ntinseră să doarmă până în zorii zilei. Totuşi noaptea nu fu prea liniştită. Pe la ora unu dimineaţa, pirogile, scuturate de un ruliu puternic, riscau să-şi rupă parâmele care trebuiră dublate.

De unde venea ciudata agitaţie a mării? Nimeni nu putu găsi o explicaţie.

Domnul Heurtaux se gândi că vreun mare steamer trecea în imediata apropiere şi-şi arătă temerea să nu izbească balenierele care se aflau în plină ceaţă.

Îndată unul din mateloţi suflă de câteva ori din cornet, dar nu primi nici un răspuns. Nu se auzi de altfel nici zgomotul unor elice, nici nu se văzu fumul care însoţeşte un vapor în mers, după cum nu se întrezăriră nici lumini de poziţie.

Apa clocoti vreo 40 de minute, învârtejirea ei fu atât de mare în anumite momente, încât domnul Heurtaux se gândi chiar să abandoneze mamiferul, dar în cele din urmă luă sfârşit şi noaptea se-ncheie în linişte.

Care fusese cauza tulburării apelor? Nici'domnul Heurtaux, nici locotenentul Allotte nu puteau să-şi închipuie. Un vapor…!

Dar în acest caz fenomenul n-ar fi ţinut atât de mult. Apoi toţi credeau că au auzit nişte nechezări formidabile, nişte

sforăituri, zgomote foarte diferite de cele scoase de vaporii care trec prin supapele vaselor cu aburi.

Dimineaţa următoare, ceaţa se risipi ca în ajun. Saint-Enoch încă nu apăruse. Vântul într-adevăr bătea foarte slab. Totuşi, pe la orele 9 dimineaţa, când briza deveni mai puternică, unul din harponeri îl semnală la sud-vest, mergând destul de repede.

La distanţă de o jumătate cablu de baleniere, domnul Bourcart opri nava până ce se aduse mamiferul, căruia i se legă şi parâma la coadă îndată ce se află lipit de bord. Avură nevoie de aproape o zi întreagă pentru a-l întoarce, căci era enorm. A doua zi încinseră cuptorul şi, după o muncă de 48 de ore, dogarul estimă la 125 de butoaie cantitatea de ulei dus în cală.

Câteva zile mai târziu Saint-Enoch ancora din nou aproape de coasta Kamciatkăi. Bărcile îşi reîncepură căutările. Dar nu avură prea mult succes; două balene, de un volum mic, fură împunse şi alte trei fură întâlnite moarte, cu pântecele deschis, cu maţele sfâşiate, încât nu putură alege nimic din ele. Au fost atacate de cineva? Era inexplicabil.

Era limpede că şansa nu mai ţinea cu Saint-Enoch şi, fără a ajunge la pronosticurile negre ale lui Jean-Marie Cabidoulin, totul te făcea să crezi că această a doua campanie va fi proastă.

În adevăr, sezonul de pescuit se apropia de sfârşit. Niciodată balenierele nu-l prelungesc în apele siberiene dincolo de luna septembrie. Frigul începuse să pişte şi oamenii trebuiră să-şi pună hainele de iarnă. Colona termometrului oscila în jur de zero grade. Cu scăderea temperaturii, marile furtuni vor domni în Marea Ohotsk. Gheţarii vor începe să se formeze de-a lungul litoralului. Apoi câmpurile de gheaţă se vor întinde cu încetul către larg şi, în aceste condiţii, se ştie cât de dificil, dacă nu chiar imposibil, devine pescuitul.

În plus, dacă Saint-Enoch nu se bucurase de cine ştie ce noroc, parcă nici celelalte baleniere nu avuseseră mai mult

succes, după informaţiile culese de căpitanul Bourcart fie în insulele Chantar, fie la Ayan şi la Yamsk. De aceea, cele mai multe nave căutau să-şi găsească adăpost pentru iernat.

Acelaşi lucru se-ntâmpla şi cu Repton, pe care un om de veghe îl semnală în dimineaţa zilei de 31. Tot aşa de puţin încărcat, naviga cu toate pânzele întinse spre est, cu scopul de a trece fără-ndoială bariera Kurilelor. Foarte probabil, Saint-Enoch era ultima navă care părăsea Marea Ohotsk. Sosise ziua s-o facă, altfel risca să fie blocat de gheţari.

După spusele meşterului Cabidoulin, încărcătura nu atinsese până acum mai mult de 550 de butoaie – abia o treime din ceea ce putea conţine cala.

— Cred, zise domnul Heurtaux, că nu mai avem nimic de făcut aici şi nu trebuie să întârziem…

— E şi părere mea, răspunse domul Bourcart. Să profităm, atâta timp cât trecerile din Kurile sunt încă libere.

— Aveţi intenţia, domnule căpitan, întrebă doctorul Filhiol, să vă întoarceţi la Vancouver?

— Probabil, răspunse domnul Bourcart. Dar, înaintea acestei lungi traversări, Saint-Enoch va face o escală la Kamciatka. Această escală este neceară în vederea reînnoirii proviziei de carne proaspătă. La nevoie, putem chiar ierna la Petropavlovsk.

Saint-Enoch porni deci spre sud-est şi coborî de-a lungul coastei. După ce ocoli capul Lopatka, urcă spre nord şi la 4 octombrie după-amiază se găsi în faţa Petropavlovskului.

IX.

ÎN KAMCIATKA.

Kamciatka este o lungă peninsulă siberiana, udată de fluviul cu acelaşi nume, care se află situată între Marea Ohotsk şi Oceanul Arctic. Ea are o lungime de 1 350 kilometri şi o lăţime de 400 kilometri.

Această provincie aparţine ruşilor din anul 1806. După ce făcuse parte din gubernia Irkutsk, forma în acea perioadă una din cele opt provincii ale Siberiei.

Kamciatka are relativ puţini locuitori – abia unul singur pe kilometru pătrat. De altfel solul pare prea arid pentru culturi, cu toate că temperatura medie este mai puţin scăzută decât în alte părţi ale Siberiei. Este plin de lavă, de pietre poroase şi de cenuşă, provenite din erupţii vulcanice. Osatura îi este în principal alcătuită de un lanţ de munţi întretăiaţi, care se-ntinde spre nord şi spre sud, mai apropiat de litoral în partea de est. Posedă vârfuri foarte înalte. Acest lanţ nu se opreşte la marginea peninsulei. Dincolo de capul Lopatka el se prelungeşte şi prin şirul insulelor Kurile până în apropierea Japoniei. Numeroase porturi se află pe coasta occidentală pe istmul care uneşte Kamciatka cu continentul asiatic. Cel mai important, fără discuţie, este Petropavlovsk, situat la vreo 250 de kilometri de capul Lopatka.

În acest port, Saint-Enoch ancoră pe la cinci seara, la data de 4 octombrie. Ancora căzu la adâncimea îngăduită de fundul apei din golful Avatcha, destul de vast încât să încapă în el toate flotele din lume. Acolo îl găsiră pe Repton, care ajunsese înaintea lor.

Dacă doctorul Filhiol visase vreodată să viziteze capitala Kamciatkăi, îşi va putea împlini visul în împrejurările cele mai fericite. Clima prielnică, cu un aer sănătos şi umed, rar îngăduia ca aerul să fie perfect senin. în această zi, totuşi, la intrarea navei în golful Avatcha, se putea vedea^clar lunga linie a şirului de munţi, care formau o privelişte unică. In acest lanţ muntos se pot observa numeroşi vulcani; Schiwelusch, Schiwelz, Kronosker, Kortazker, Powbrotnaja, Asatchinska şi, în fine, în spatele târgului atât de pitoresc încadrat, vulcanul Koriatski, alb de zăpadă, al cărui crater aruncă aburi fulginoşi amestecaţi cu flăcări.

Oraşul, care era încă într-un stadiu rudimentr de dezvoltare, se compunea dintr-o aglomerare de case de lemn. La poalele munţilor înalţi, ele păreau nişte jucării pentru copii împrăştiate fără nici o noimă. Din diversele clădiri, cea mai curioasă este o bisericuţă bizantină de un

roşu aprins, cu un acoperiş verde şi clopotniţa la o distanţă de 50 de paşi.

Doi navigatori, unul danez şi altul francez, sunt onoraţi la Petropavlovsk de monumente comemorative: Bering şi comandantul de Laperouse. O coloană se înalţă pentru primul şi o construcţie ortogonală, acoperită cu plăci de fier, pentru al doilea.

În această provincie, doctorul Filhiol n-ar fi putut întâlni aşezări agricole mai însemnate. Datorită umidităţii permanete, solul este bogat în păşuni şi dă câte trei recolte de fân pe an. Cereale sunt puţine şi legumele nu cresc decât în mică măsură, afară de conopidă, care atinge proporţii colosale. Nu se văd decât lanuri de orz şi ovăz, poate mai productive decât în alte părţi ale Siberiei septentrionale, clima de aici fiind mai puţin aspră între cele două mări care scaldă peninsula.

Domnul Bourcart avea de gând să facă o escală scurtă la Petropavlovsk, numai pentru a-şi putea procura carne proaspătă. Dar încă nu hotărâse locul unde va ierna Saint-Enoch. Această chestiune constituia obiectul unei convorbiri între el şi domnul Heurtaux, menită luării unei decizii definitive. Iată ce spuse căpitanul Bourcart:

— Nu cred că-i bine să petrecem iarna la Petropavlovsk, cu toate că aici o navă nu trebuie să se teamă că ar putea fi blocată de gheţuri, deoarece golful Avatcha rămâne totdeauna liber, chiar pe gerurile cele mai mari.

— Domnule căpitan, întrebă secundul, vă gândiţi să vă întoarceţi la Vancouver?

— Probabil, chiar dacă ar fi numai ca să vând acolo uleiul din butoaiele noastre.

— Adică o treime din carie, cel mult, răspunse secundul.

— Ştiu, Heurtaux. Dar de ce să nu profităm de preţurile mari şi cine ştie dacă vor fi aceleaşi anul viitor?

— Nu vor scădea, domnule căpitan, dacă balenele – aşa cum se pare – vor să fugă din regiunile Pacificului septentrional.

— Este într-adevăr un lucru inexplicabil, răspunse domnul Bourcart, şi poate că balenierele nu vor mai fi ispitite să se întoarcă în Marea Ohotsk.

— Dacă ne întoarcem la Victoria, reluă domnul Heurtaux, Saint-Enoch va ierna acolo?

— Asta vom hotărî mai târziu… Traversarea de la Petropavlovsk la Victoria va dura 6-7 săptămâni, dacă se va face fără nici un impediment şi, cine ştie, poate că prindem în drum 2-3 balene! Trebuie să se găsească pe undeva, dacă nu le mai întâlneşti nici în Marea Ohotsk, nici în golful Marguerite…

— E posibil să caute refugiu în strâmtoarea Bering, domnule căpitan.

— Da, Heurtaux, dar sezonul este prea avansat ca să urcăm la latitudini atât de înalte. Am fi.curând opriţi de banchize… Nu… să încercăm în timpul traversării să dăm câteva lovituri de harpon…

— La drept vorbind, spuse secundul, n-ar fi mai bine să ne întoarcem în Noua Zeelandă în loc să iernăm la Victoria?

— M-am gândit şi la această soluţie, răspunse domnul Bourcart. Totuşi, înainte de a decide, să aşteptăm ca Saint-Enoch să fi ajuns la Vancouver.

— Deci, căpitane, nu poate fi vorba în nici un caz să ne întoarcem în Europa?!

— Nu, nu înainte de a fi făcut un sezon încheiat anul viitor.

— Atunci, întrebă domnul Heurtaux, terminând convorbirea, nu vom întârzia să părăsim Petropavlovskul?

— îndată ce vom termina cu aprovizionarea, răspunse domnul Bourcart.

Aceste proiecte, aduse la cunoştinţa echipajului, primiră aprobarea generală – mai puţin cea a dogarului.

Într-o zi, când meşterul Ollive îl întâini în una din cârciumile din târg înaintea unei sticle de vodcă, îl întrebă:

— Ei bine, bătrâne, care este părerea ta cu privire la hotărârea căpitanului?

— Părerea mea, răspunse Jean-Marie Cabidoulin, este că Saint-Enoch ar face mai bine să nu se-ntoarcă la Vancouver.
— De ce?
— Pentru că drumul nu este sigur!
— Ai vrea să iernezi la Petropavlovsk?
— Nu.
— Atunci?
— Atunci cel mai bine ar fi să mergem spre sud şi să ne-ntoarcem în Europa…
— Asta-i ideea ta?
— Este ideea mea şi este cea bună!

Saint-Enoch, în afară de câteva mici reparaţii, nu avea decât să se reaprovizioneze cu carne proaspătă şi cu combustibil. Era o treabă care nu suferea amânare şi echipajul se ocupă cât mai grabnic de ea.

Se vedea de altfel că şi Repton face acelaşi lucru, ceea ce arăta că are aceleaşi intenţii. Mai mult ca sigur că şi căpitanul King va ridica în scurt timp ancora. încotro se va îndrepta? Domnul Bourcart nu reuşi să afle.

Doctorul Filhiol profită de această escală pentru a vizita împrejurimile, aşa cum. făcuse şi la Victoria, e drept, pe o rază mult mai restrânsă. Din punct de vedere al mijloacelor de deplasare, Kamciatka nu ajunsese încă la nivelul insulei Vancouver.

Cât depre locuitori, aceştia aveau o înfăţişare cu totul diferită de a indienilor care trăiesc în Alaska şi Columbia engleză. Erau cu pieptul lat, ochi bulbucaţi, fălci puternice, buze groase şi părul negru – oameni robuşti, dar cu trăsături greoaie. Şi cât de inteligentă fusese natura când i-a înzestrat cu un nas cât mai mic cu putinţă într-o ţară unde resturile de peşte, lăsate în aer liber, afectează atât de neplăcut nervul olfactiv. Oamenii au pielea de culoarea roşie-gălbuie, dar mai albă Ia femei, atât cât e la vedere. De obiei, cele cochete îşi acoperă faţa cu o băşică de oaie lipită cu clei şi se boiesc cu^un suc roşu de plante, amestecat cu grăsime de peşte.

Îmbrăcămintea este alcătuită din piei vopsite în galben cu coajă de răchită, din cămăşi de pânză sosite din Rusia sau Buhara şi din pantaloni pe care-i poartă şi bărbaţii şi femeile. Cei din Kamciatka ar putea fi uşor confundaţi în această privinţă cu locuitorii Asiei septentrionale.

Trebuie să adăugăm că, graţie aerului sănătos, cei din Kamciatka se bucură de o sănătate de fier şi bolile sunt foarte rare în acest ţinut.

Medicii n-ar face avere! trebuie să fi spus doctorul Filhiol, văzând bărbaţii şi femeile plini de vigoare şi de o svelteţe neobişnuită, datorită exerciţiilor fizice. Unde mai pui, că nu încărunţesc niciodată înainte de vârsta de 60 de ani. în rest, populaţia din Petropavlovsk se arată binevoitoare şi ospitalieră. Dacă le poţi găsi vreun cusur, ar fi că prea sunt petrecăreţi. Nu trudesc din greu, deoarece se pot hrăni fără mare bătaie de cap sau cheltuială. Peştele, mai ales somonul, fără să mai vorbim de delfin, se găseşte în mare cantitate şi chiar câinii mănâncă aproape numai peşte. Aceşti câini, slabi dar robuşti, sunt întrebuinţaţi la tragerea săniilor. Un instinct foarte sigur le permite să se orienteze în mijlocul viscolelor atât de frecvente pe-aici. Locuitorii din Kamciatka nu sunt numai pescari, ci şi vânători. în păduri se găsesc cu prisosinţă diverse patrupede ca zibeline, hermine, vidre, reni, lupi şi oi sălbatice – un vânat care le aduce un câştig bun. Urşi negri se întâlnesc de asemenea în număr mare în munţii peninsulei. Tot aşa de primejdioşi ca şi cei din golful Ohotsk. Atunci când te aventurezi în împrejurimile Petropavlovskului, trebuie să-ţi jei toate măsurile de prevedere, căci totdeauna există posibilitatea unor atacuri din partea lor.

Capitala Kamciatkăi nu număra pe atunci mai mult de 1 100 de locuitori. Sub Nicolae I a fost înconjurată de fortificaţii, pe care flotele anglo-franceze le-au distrus în parte în războiul din 1855. Meterezele vor fi fără-ndoială ridicate din nou, deoarece Petropavlovsk este un punct

strategic de mare importanţă, iar superbul golf Avatcha trebuie păzit de orice agresiune.

Echipajul de pe Saint-Enoch se ocupă totodată să-şi refacă provizia de lemne, atât în vederea drumului lung pe care-l avea de făcut, cit şi pentru cazul când va fi capturată vreo balenă în timpul traversării. Dar procurarea combustibilului pe litoralul Kamciatkăi se dovedi mai grea decât pe malul Mării Ohotsk. Oamenii trebuiră să se depărteze cu trei sau patru mile pentu a ajunge la o pădure care acoperă primele pante ale vulcanului Kocratski. Erau deci nevoiţi să transporte lemnele cu sănii trase de câini ca să le aducă la bord.

Din 6 octombrie, meşterul Cabidoulin, dulgherul Thomas şi alţi şase oameni luară ferăstraie şi topoare şi se urcară pe o sanie închiriată de căpitanul Bourcart şi condusă de un băştinaş cu îndemânarea unui adevărat mujic. La ieşirea din oraş, sania o luă pe un drum, mai degrabă un fel de potecă, care şerpuia printre câmpuri de orz şi ovăz. Apoi trecu prin întinse păşuni secerate de curând şi udate de numeroase pâraie. După ce sania goni pe acest traseu, ajunseră la pădure pe la şapte şi jumătate. De fapt, era doar o pădure de pini, lariţă şi alţi copaci răşinoşi, care nu-şi pierd frunzele tot anul şi rămân veşnic verzi. Douăsprezece baleniere ar fi putut cu greu să găsească aici lemnul necesar. Ceea ce-l făcu pe dulgherul Thomas să spună:

— Sigur că nu Kamciatka ne va încinge cuptoarele!

— Se află aici mai multe lemne decât vom arde noi, răspunse meşterul Cabidoulin.

— Cum asta?

— Pentru că balenele s-au dus pe copcă şi n-are rost să tăiem copacii, dacă nu va fi nevoie să aprindem cuptorul.

— Fie, răspunse dulgherul, dar alţii nu sunt de aceeaşi părere şi mai speră să dea câteva lovituri de harpon!

Într-adevăr, în acelaşi loc mai lucra o echipă la marginea potecii.

Erau şase mateloţi de pe Repton, care în ajun începuseră lucrul sub ordinele secundului Strok. Poate că nava engleză trebuia să plece spre Vancouver ca şi Saint-Enoch1]

Oricum, dacă în faţa lor nu s-ar fi înălţat decât 100 de copaci, amândouă balenierele şi-ar fi făcut rost de lemnul de care aveau nevoie. Aşadar nu vor avea de ce să se certe pentru o rădăcină sau o creangă. Şi nici cuptorul englezului, nici cel al francezului nu vor sta^ din lipsă de combustibil.

În plus, dulgherul prevăzător nu-şi duse oamenii în partea unde lucrau cei de pe Repton. Nu intraseră în legătură pe mare, nu o vor face nici pe uscat. Pe bună dreptate, domnul Bourcart recomandase că, dacă-i întâlnesc pe mateloţii de pe Repton, să se ferească de orice contact cu ei. Astfel că echipa de pe Saint-Enoch începu să lucreze în celălalt capăt al potecii şi după prima zi aduse la bord doi steri de lemne. Dar iată ce se întâmplă. în ultima zi, în pofida recomandărilor căpitanului Bourcart, oamenii de pe Repton şi Saint-Enoch se-ntâlniră în cele din urmă şi începu o ceartă pentru un copac. Englezii nu erau răbdători, francezii nici atât şi, în plus, nu te aflai nici în Franţa, nici în Anglia, ci pe un teren neutru, cum s-ar zice. Curând începu să plouă cu înjurături şi de la cuvinte la pumni nu-i o cale prea lungă, mai ales că echipajul de pe Saint-Enoch încă de acum câteva luni le purta pică celor de pe Repton.

Iar în timpul certei, pe care nici meşterul Cabidoulin şi nici Thomas nu putură s-o împiedice, dulgherul navei engleze îl îmbrânci îndârjit pe matelotul Germinet. Cele două echipe începură să înainteze una împotriva celeilalte. In primul rând, Germinet. ne fiind dispus să primească un brânci fără a-l înapoia, sări asupra matelotului englez şi-i smulse şapca, pe care o calcă în picioare exclamând:

— Dacă Repton nu l-a salutat pe Saint-Enoch, cel puţin acest marinar şi-a scos pălăria în faţa noastră!

— Bună! rostiră camarazii săi.

Nu se putea şti care dintre cele două echipe, cu acelaşi număr de oameni, va câştiga lupta. Toţi mateloţii, a căror supărare creştea, erau înarmaţi cu topoare şi cuţite. Dacă se aruncau unii asupra altora, avea să curgă sânge şi chiar să se facă moarte de om.

De aceea, mai întâi dulgherul şi meşterul Cabidoulin căutară să-i liniştească pe oamenii lor porniţi să le dea o lecţie adversarilor. Pe de altă parte, secundul Strok, înţelegând gravitatea unei încăierări, reuşi să-i ţină în frâu pe ai lui. Pe scurt, nu avu loc decât un schimb de cuvinte în două limbi şi francezii se-ntoarseră la lucru. De altfel, doborârea copacilor luă sfârşit în acea zi şi echipele nu mai avură deci ocazia să se întâlnească.

După două ore, dogarul, dulgherul şi toţi oamenii se-ntoarseră cu sania până la bordul navei. Iar când domnul Bourcart află ceea ce se petrecuse zise:

— Din fericire, Saint-Enoch nu va întârzia să ridice ancora, căci altfel treaba ar putea să se termine prost!

Într-adevăr, aveai a te teme că mateloţii celor două nave, din ce în ce mai mânioşi, să nu ajungă să se bată pe străzile din Petropavlovsk, cu riscul de a fi arestaţi. încât, pentru a evita o ciocnire şi urmările ei, prin cârciumi sau birturi, căpitanul Bourcart şi căpitanul King nu mai îngăduiră să se coboare pe uscat.

Este adevărat că cele două nave erau ancorate la mai puţin de un cablu una de alta şi provocările porneau şi se auzeau de pe ambele borduri. Cel mai bun lucru rămânea să se grăbească cu pregătirile de plecare, să îmbarce ultimele provizii şi să ridice ancora cât mai curând. Apoi, odată în larg, să nu navigheze împreună şi mai ales să nuA se-ndrepte spre aceiaşi port.

Între timp avu loc un incident de natură să-ntârzie şi plecarea navei, franceze şi a navei engleze.

În după-amiaza zilei de 8 octombrie, cu toate că bătea o briză uşoară din larg, foarte prielnică pescuitului, toată lumea fu surprinsă văzând şalupele pescarilor din

Kamciatka încercând, cu toate pânzeie întinse, să ajungă mai iute m port. Atât de mare le era graba, că multe dintre ele se-ntorceau fără năvoade, părăsite la intrarea în golful Avatcha.

Şi iată ce nu întârzie să afle populaţia din Petropavlovsk. La o jumătate milă departe de golf, toată această flotilă de pescuit a fost îngrozită de vederea unui uriaş monstru marin. Plutea la suprafaţa apei, biciuind-o cu coada, nemaipomenit de furios. Fără-ndoială că povestea se datora în parte închipuirii şi spaimei de care fuseseră cuprinşi pescarii. Dacă le dădeai ascultare, animalul măsura nu mai puţin de 300 de picioare lungime şi 15-20 de picioare grosime. Pe cap avea o coamă, corpul îi era foarte umflat la mijloc şi câţiva mai ziceau că zăriseră la el nişte cleşti formidabili, cum posedă crustaceele enorme. Chiar dacă nu era şarpele de mare al lui Jean-Marie Cabidoulin şi cu condiţia ca fenomenul să nu fi fost o iluzie, însemna că în această parte de mare, în largul golfului Avatcha existase sau mai exista încă unul din animalele teribile, căruia nu i se va mai putea atribui o origină legendară. Trebuia exclusă ipoteza că fusese o algă imensă, de felul celei întâlnite de Saint-Enoch dincolo de Aleutine. Acum era vorba de o fiinţă vie, aşa cum afirmau cei 50-60 de pescari care se refugiaseră în port. Fiind de o asemenea mărime, avea probabil o forţă căreia nu-i putea rezista o navă de felul lui Repton sau Saint-Enoch.

La auzul întâmplării, domnul Bourcart, ofiţerii şi echipajul se întrebară dacă prezenţa acestui monstru în regiunile Pacificului de. nord n-a provocat fuga balenelor, dacă gigantul oceanic nu gonise cetaceele mai întâi din golful Marguerite şi apoi din marea Ohotsk şi dacă nu era acelaşi despre care vorbise căpitanul de pe Iwt'ng, aflându-se acum, după ce traversase oceanul, în apele peninsulei Kamciatka.

Iată ce gândea fiecare la bordul lui Saint-Enoch, oare nu avusese dreptate Jean-Marie Cabidoulin, deşi era contrazis

de toată lumea, când se arăta convins de existenţa marelui şarpe al mării sau a vreunui alt monstru marin de genul acesta?

Se iscară deci mari şi pătimaşe discuţii pe acest subiect, atât în careu cât şi în postul echipajului.

Pescarii, intraţi în panică, nu putură însă crede că văd ceea ce de fapt nu văzuseră?

Aceasta era părerea domnului Bourcart, a secundului, a doctorului Filhiol şi a meşterului Ollive. Cei doi locotenenţi se arătară mai puţin convinşi, iar echipajul în marea majoritate nu admitea să fi fost o greşeală. Pentru ei apariţia monstrului era neîndoielnică.

— La urma urmelor, zise domnul Heurtaux, fie că e adevărat sau nu că acest animal neobişnuit există, cred că nu ne vom amâna plecarea.

— Nici gând, răspunse domnul Bourcart, şi n-avem de ce să schimbăm ceva din planurile noastre.

— Ce naiba! exclamă Romain Allotte, monstrul, oricât ar fi el de monstruos, nu-l va înghiţi pe Saint-Enoch, cum înghite un rechin o bucată de slănină.

— De altfel, zise doctorul Filhiol, în interesul general e mai bine să nu ne pierdem cumpătul.

— Asta-i şi părerea mea, răspunse domnul Bourcart, şi poimâine vom ieşi în larg.

În principiu, hotărârea căpitanului nu întâmpină vreo împotrivire,

— Ei bine, bătrâne, zise meşterul Olâive dogarului, ridicăm totuşi ancora şi dacă o să ne pară rău…

— Va fi prea târziu! răspunse Jean-Marie Cabidoulin.;

— Atunci ar trebui să nu mai plecăm niciodată pe mare?

— Niciodată.

— Deraiezi, bătrâne!

— Hai, mărturiseşte că, din noi doi, eu am avut dreptate!

— Fii serios! replică meşterul Ollive, ridicând din umeri.

— Eu îţi spun… e acolo… şarpele de mare.

— Vom vedea.

— Gata, s-a văzut.

În fond, dogarul pe de o parte se temea de o eventuală apariţie a monstrului, pe de alta avea satisfacţia de a fi crezut întotdeauna în existenţa acestuia.

Până la proba contrarie, groaza domnea în târgul Petropavlovsk. Erau destui cei care, datorită superstiţiilor, nu puneau la îndoială sosirea acestui animal fabulos în apele siberiene şi n-ar fi crezut că pescarii să se fi înşelat.

Locuitorii nu încetau să supravegheze golful Avatcha, temându~se ca groaznica arătare să nu caute să se adăpostească acolo. Orice val mai mare, ce se forma pe întinsul oceanului, îi era pus în seamă. El era acel care tulbura apele până-n adâncimi! Orice şuierat de vânt mai puternic le părea zgomotul pe care-l făcea când izbea aerul cu lunga-i coadă. Şi, dacă ajungea să intre în port, dacă această fiinţă totodată şarpe şi şopârlă, această amfibie va ieşi din apă şi se va arunca asupra oraşului? Monstrul nu va fi mai puţin primejdios pe uscat decât în apă! Şi cum poţi să scapi de el?

Între timp, Sainî-Enoch şi Repton îşi grăbeau pregătirile de plecare. Oricare ar fi fost părerile englezilor despre neobişnuita făptură, se pregăteau să ridice ancora în aceeaşi zi, probabil, ca şi francezii. De vreme ce căpitanul King şi echipajul său nu ezita să plece, căpitanul Bourcart şi ai lui puteau să nu urmeze şi ei acest exemplu?

Astfel că la 10 octombrie, dimineaţa, cele două nave porniră la aceeaşi oră pentru a profita de flux. Apoi, cu pavilioanele la pic, servite de un vânt prielnic, care bătea dinspre uscat, traversară golful Avatcha, luând-o spre est, încât păreau că vor să facă drumul împreună.

La urma urmei, în cazul unei întâlniri primejdioase, cine ştie dacă, în ciuda picii pe care şi-o purtau una alteia, nu ar fi fost nevoiţi să-şi dea o mână de ajutor!

Cât despre cei din Petropavlovsk, care erau încă înspăimântaţi de monstru, sperau că, după ce animalul se

va înverşuna împotriva navelor Saint-Enoch şi Repton, se va îndepărta de apele siberiene.

LOVITURA DUBLA în timp ce ambele nave ieşeau în larg, ia o distanţă de 6-7 cabluri una de alta, apele fură supravegheate cu grijă şi nelinişte. Este adevărat că trecuseră mai mult de 48 de ore şi că, de la întoarcerea grabnică a pescarilor, liniştea golfului nu fusese tulburată.

Totuşi, îngrijorarea locuitorilor din Petropavlovsk nu va trece încă multă vreme. Iarna nu putea să-i apere împotriva atacurilor monstrului, deoarece apele golfului Avatcha nu îngheaţă niciodată. De altfel, chiar dacă ar ii îngheţat, târgul n-ar fi fost la adăpost în cazul când animalul se mişca tot aşa de uşor pe uscat ca şi pe mare.

Cert era faptul că echipajele nu văzuseră nimic suspect nici de la bordul lui Saint-Enoch şi, fără îndoială, nici de la cel al lui Repton. Lunetele se-ndreptaseră spre toate punctele orizontului şi litoralului… Nici o singură dată suprafaţa apelor nu trăda vreo agitaţie dinăuntru. Sub acţiunea brizei, marea se umfla în hule lungi şi abia dacă valurile se rostogoleau dinspre larg.

Saint-Enoch şi nava sa însoţitoare – dacă putem s-o numim astfel – navigau cu toate pânzele sus. cu mura la babord. Căpitanul Bourcart mergea înaintea căpitanului King şi, cârmuind cu un cart. reuşi să mărească distanţa dintre cele două corăbii. La ieşirea din golf, marea era pustie. Nici urmă de fum sau de pânză la orizont. Probabil că vor trece multe săptămâni până când pescarii golfului Avatcha vor risca să iasă în larg. Şi cine ştie dacă aceste regiuni ale Pacificului de nord nu vor fi părăsite tot timpul iernii?

Trecură trei zile. Oamenii de veghe de pe Saint-Enoch nu observară nimic care să indice prezenţa gigantului oceanic. Şi totuşi cei trei harponeri de pe vergile celor trei catarge fuseseră foarte atenţi.

Dar, chiar dacă marele şarpe al mării nu se arătă, domnul Bourcart nu avu nici un prilej să-şi coboare bărcile. Nici caşaloţi şi nici balene. Echipajul se descuraja tot mai mult

văzând că rezultatele celei de-a doua campanii vor fi proaste.

— într-adevăr, nu înceta s-o repete domnul Bourcart, pare de neînţeles. Trebuie să existe o cauză, dar încă nu ne dăm seama despre ce e vorba. în această perioadă a anului, în nordul Pacificului, balenele erau de obicei cu duiumul şi puteau fi pescuite până la mijlocul lunii noiembrie… iar noi nu zărim niciuna. şi, în acelaşi timp, ca şi cum ar fi fugit din aceste locuri, nu se văd nici baleniere, parcă au pierit odată cu suflătorii.

— Totuşi, interveni doctorul Filhiol, dacă cetaceele nu sunt aici. se află probabil în altă parte, căci nu cred că aţi ajuns să credeţi că a dispărut întreaga specie.

— In afară de cazul când monstrul a înghiţit toate balenele până la ultima, răspunse locotenentul Allotte…

— Pe legea mea, continuă domnul Filhiol, când am părăsit Petropavlovsk nu credeam în existenţa acestui animal extraordinar şi nici acum nu cred! Pescarii au fost victimele unei iluzii… Au văzut probabil vreo caracatiţă la suprafaţa apei şi, înspăimântaţi, i-au atribuit dimensiuni fantastice! Un şarpe de mare lung de 300 de picioare este o legendă care trebuie trimisă unui ziar ca vechiul Constitutionnel.

Totuşi nu asta era părerea celorlalţi de la bordul lui Saint-Enoch. Elevii şi cea mai mare parte din mateloţi îl ascultau pe dogar, care nu înceta să-i îngrozească cu nişte poveşti care-ţi făceau părul măciucă… cum spunea dulgherul Ferut. Şi totuşi, prin faptul că nu vedeau nimic, nu vor sfârşi prin a nu-l mai crede pe dogar?

Jean-Marie Cabidoulin nu se dădea bătut. După părera sa, pescarii din Petropavlovsk nu se înşelaseră. Monstrul marin exista în realitate şi nu în imaginaţia bieţilor oameni. Dogarul nu avusese nevoie de această nouă întâlnire pentru a se fi lămurit definitiv şi, când câţiva îl luară peste picior, răspunse:

— Chiar dacă de pe Saint-Enoch nu s-a zărit animalul şi nu-l vom găsi în drumul nostru, asta tot nu schimbă nimic.

Pescarii din Kamciatka l-au văzut şi alţii îl vor mai vedea şi poate că nu vor scăpa atât de uşor… Şi sunt convins că şi noi…

— Când? întrebă meşterul Ollive.

— Mai curând decât crezi, declară dogarul, şi va fi nenorocire…

— Pun rămăşag pe o sticlă de rachiu, bătrâne, că noi nu vom vedea nici măcar vârful cozii marelui tău şarpe înainte de sosirea lui Saint-Enoch la Vancouver.

— Poţi să pariezi pe două… trei şi chiar o jumătate de duzină de sticle…

— De ce?

— Pentru că nu vei ajunge niciodată să le plăteşti, nici la Victoria^ şi nici în altă parte…

În mintea căpăţânosului de Jean-Marie Cabidoulin, răspunsul său însemna că Saint-Enoch nu se va mai întoarce din această călătorie.

În dimineaţa de 13 octombrie cele două nave se pierdură din vedere. De 24 de ore încoace nu mai urmau aceeaşi direcţie, iar Repton se găsea pe o latitudine mai înaltă. Vremea era tot frumoasă şi marea calmă. Vântul bătea din sud-vest spre nord-est şi, prin urmare, era prielnic mersului spre ţărmurile Americii. Calculele făcute de domnul Bourcart arătau că se găseau la 400 de mile de litoralul asiatic, adică la aproximativ o treime din traversare. Pacificul era cu desăvârşire pustiu de când baleniera engleză pornise spre nord. Cât vedeai cu ochii, nimic nu se ivea pe tot întinsul apelor abia tulburate de dâra lăsată de navă. Păsările călătoare nu ajungeau la o asemenea distanţă de coastă. Dacă vântul nu se oprea, Saint-Enoch nu va întârzia să ajungă la Aleutine.

Trebuie spus că în năvoadele aruncate de la pupa navei nu se prinsese nici un peşte de la plecare până acum. în felul acesta, hrana se reducea numai la proviziile de la bord. De obicei, totuşi. în această parte a oceanului navele pescuiesc mult. Năvoadele se umpleau de sute de bonite, ţipari,

rechini, dorade şi alte specii de peşti. Navigau chiar în mijlocul bancurilor de rechini, marsuini, delfini şi peşti sabie. Părea aşadar cu totul bizar că orice fiinţă vie fugise din aceste regiuni.

Oamenii de veghe nu semnalară prezenţa vreunui animal fabulos prin forma şi dimensiunile sale. Oricum, apariţia lui n-ar fi scăpat ochilor vigilenţi ai lui Jean-Marie Cabidoulin. Aşezat pe călcâiul bompresului, cu mâna streaşină la ochi ca să vadă mai bine, scrutând marea fără întrerupere, nu răspundea nimănui care-i adresa vreo vorbă. Mateloţii îl auzeau murmurând printre dinţi, dar numai pentru sine, nu pentru alţii.

Către orele trei, în după-amiaza zilei de 13, spre marea mirare a ofiţerilor şi a echipajului, iată că un strigăt răsună din înaltul arborelui mare:

— Balenă la tribord înapoi!

Harponerul Durut zărise un cetaceu în zona lui Saint-Enoch. într-adevăr, în direcţia nord-est, o masă negricioasă era legănată de unduirile hulei.

Harponerul nu se-nşela? Era vorba de o balenă sau de coca vreunui vas naufragiat? Se auziră diverse păreri.

— Dacă este o balenă, spuse locotenentul Allotte, ea pare abso- 'lut nemişcată…

— Poate, răspunse locotenentul Coquebert, se pregăteşte să se scufunde.

— Sau o fi adormit, replică domnul Heurtaux.

— în orice caz, reluă Romain Allotte, să vedem ce este. Căpitanul, dacă vrea să dea ordinul…

Domnul Bourcart tăcea şi nu înceta să observe animalul prin ochean.

Lângă el, rezemat de balustradă, doctorul Filhiol, care privea cu aceeaşi atenţie, zise în cele din urmă:

— S-ar putea să fie tot una din acele balene moarte, cum am mai întâlnit în drumul nostru…

— Moartă? exclamă locotenentul Allotte…

— Şi chiar nici să nu fie o balenă… adăugă căpitanul Bourcart.

— Atunci ce-ar putea să fie? întrebă locotenentul Coquebert.

— O epavă… o navă părăsită…

Era greu de ştiut adevărul, căci masa plutea la nu mai puţin de şase mile de Saint-Enoch.

— Domnule căpitan, reluă locotenentul Allotte.

— Da, răspunse domnul Bourcart, care înţelegea nerăbdarea tânărului ofiţer.

Şi comandă numaidecât să se cârmească într-acolo şi să se strângă mai tare scotele. Nava, schimbându-şi uşor direcţia, o luă spre nord-est.

Înainte de ora patru, Saint-Enoch ajunsese la o distanţă de o jumătate milă marină de ţintă.

Imposibil să te mai înşeli, nu era o cocă în derivă, ci chiar un cetaceu foarte mare, despre care însă nu se putea spune dacă-i mort sau viu.

Atunci domnul Heurtaux, lăsând ocheanul deoparte, spuse:

— Dacă această balenă a adormit, nu ne va fi greu s-o împungem.

Baleniera secundului şi cele ale locotenenţilor fură lansate spre animal. Dacă era viu, vor începe să-l vâneze, dacă era mort, urma să fie remorcat până la Saint-Enoch. Avea să dea fără-ndoială o sută de butoaie, căci domnul Bourcart întâlnise rar o balenă de o asemenea dimensiune.

Cele trei ambarcaţiuni porniră în timp ce nava se opri. De data aceasta ofiţerii, lăsând la o parte amorul lor propriu, nu căutară să se-ntreacă. Cu pânza întinsă, balenierele mergeau împreună şi nu traseră la rame decât cu un sfert de milă înainte de a acosta balena. Se despărţiră atunci pentru a putea să-i taie drumul, în cazul când ar vrea să fugă.

Atâtea măsuri de prevedere nu păreau necesare şi-1 făcură pe secund să exclame imediat:

— N-are de ce să ne fie teamă că va fugi sau se va scufunda.

— Nici că se va deştepta din somn! adăugă locotenentul Coquebert. E moartă!

— Bineînţeles, replică Romain Allotte, în aceste regiuni nu există decât balene sfârtecate!

— S-o legăm, totuşi, răspunse Heurtaux, merită osteneala!

Era un mamifer enorm, care nu părea să fie într-o stare de descompunere avansată şi moartea sa nu putuse surveni decât cel mult cu 24 de ore înainte. Această masă plutitoare nu răspândea nici un miros de putrefacţie.

Din nefericire, când balenierele înconjurară animalul, observară că are o rană mare pe partea stingă. Intestinele pluteau la suprafaţa apei. O bucată de coadă lipsea. Capul prezenta urmele unei izbituri puternice şi din gura larg deschisă lipseau fanoanele care, desprinse din gingie, căzuseră în adânc. Cât priveşte grăsimea acestui trup sfârtecat şi îmbibat de apă, ea nu mai avea nici o valoare.

— Păcat, zise domnul Heurtaux, că nu se poate lua nimic din această carcasă!

— Atunci, întrebă locotenentul Allotte, nu merită s-o remorcăm?

— Nu, răspunse harponerul Kardek, se află într-o asemenea stare, ^că vom pierde jumătate pe drum!

— înapoi spre Saint-Enoch! comandă domnul Heurtaux. Oamenii din cele trei baleniere începură să tragă la rame cu vântul în faţă. Cum nava, după ce îşi aşezase pânzele în bătaia vântului, se apropiase, bărcile o ajunseră curând şi fură ridicate la bord. După ce domnul Bourcart auzi raportul secundului, zise:

— Era deci un mamifer'.'

— Da, domnule Bourcart.

— Şi nu fusese împuns?

— Nu, declară domnul Heurtaux, harpoanele nu fac asemenea răni. Mai degrabă aş zice că animalul a fost strivit.

— De cine?

Nu lui Jean-Marie Cabidoulin trebuia să-i fie pusă o asemenea întrebare. Ceea ce ar fi răspuns, se înţelege de la sine. Nu avusese el dreptate împotriva tuturor şi aceste regiuni nu erau pustiite de un monstru marin de dimensiuni extraordinare şi de o putere nemaipomenită?

Navigaţia continuă şi domnul Bourcart nu se putea plânge de starea timpului. Niciodată traversarea nu fusese atât de favorizată de vânt, făgăduind să fie de scurtă durată. In cazul în care condiţiile atmosferice nu se schimbau, Saint-Enoch nu avea nevoie, ca să ajungă la Vancouver, decât de trei sferturi din timpul folosit ca să se ducă în Kurile. Dacă ar fi avut noroc la pescuit în aceste regiuni, ar fi sosit la momentul potrivit să-şi vândă uleiul pe piaţa din Victoria.

Din nefericire campania nu fusese deloc bună, nici în Marea Ohotsk, nici după plecarea din Petropavlovsk. Oamenii nu aprinseseră niciodată cuptorul şi două treimi din butoaie rămăseseră goale.

Dar n-aveai decât să faci haz de necaz şi să te resemnezi cu speranţa că, după câteva luni, te vei despăgubi în regiunile din Noua Zeelandă.

De aceea, meşterul Ollive se adresa deseori elevilor, care nu aveau încă experienţa mateloţilor.

— Vedeţi voi, băieţi, aşa e meseria asta! într-un an reuşeşti, în alt an nu reuşeşti şi nu trebuie nici să te miri şi nici să-ţi pierzi încrederea! Nu balenele aleargă după balenieră, ci nava aleargă după ele şi, când au fugit în larg, totul e să ştii unde să le găseşti. Dar înarmaţi-vă cu răbdare, băgaţi-o în desaga voastră, puneţi-vă basmaua deasupra… şi aşteptaţi!

Ce cuvinte înţelepte! Şi era mai bine să-l asculţi pe meşterul Ollive decât pe meşterul Cabidoulin. cu care primul termina totdeauna discuţia zicând:

— Mai ţii rămăşagul cu sticla de rachiu?

— Da! replica dogarul.

Într-adevăr, cu trecerea timpului, părea că evenimentele îi dădeau dreptate lui Jean-Marie Cabidoulin. Dacă Saint-Enoch nu întâlnise în drum nici o balenă, în schimb se văzură câteodată la suprafaţa mării resturi de baleniere sfărâmate şi cocile unor nave în derivă. Şi demn de notat era că epavele păreau să fie urmarea unor ciocniri… Dacă navele fuseseră părăsite de echipajele lor, însemna că nu mai puteau pluti.

În ziua de 20 octombrie, monotonia acestei traversări fu întreruptă, în sfârşit se ivi ocazia ca Saint-Enoch să-şi mai umple o parte din butoaiele din cală.

Vântul, slăbind puţin din ajun, domnul Bourcart trebui să întindă vela strai urile şi bonetele. Un soare minunat lumina cerul fără nori şi linia orizontului se vedea clar pe întreaga ei întindere.

Pe la trei, căpitanul Bourcart, doctorul Filhiol şi ofiţerii stăteau de vorbă sub tenda dunetei, când se auzi strigătul:

— Balenă… balenă!

Strigătul fusese scos de harponerul Ducrest, care se afla pe vergile arborelui mare.

— în ce direcţie? îl întrebă numaidecât şeful echipajului.

— La trei mile, sub vânt.

De data aceasta nu mai încăpea nici o îndoială, căci un jet de apă ţâşnea deasupra mării. Ridicându-se la suprafaţă după ce se scufunda, Ducrest zărise limpede în chiar acea clipă coloana de aer şi de apă pe care o scosese animalul. Un al doilea jet nu întârzie să urmeze celui dintâi.

Nu era de mirare că locotenentul Allotte făcu pe loc următoarea remarcă:

— în fine, asta trăieşte!

— Da, replică domnul Heurtaux, şi nici nu pare rănită, căci coloana de apă este curată!

— Coborâţi cele trei baleniere! ordonă domnul Bourcart. Niciodată nu începuseră vânătoarea în împrejurări mai favorabile.

Marea era liniştită, un vânt uşor sufla să le umfle pânzele şi mai aveau câteva ore de lumină a zilei, care îngăduiau o eventuală prelungire a urmăririi. în câteva minute, bărcile secundului şi locotenenţilor fură coborâte la apă cu armamentul lor obişnuit. în ele luară loc domnii Heurtaux, Coquebert, Allotte, cu un matelot la cârmă, patru la rame şi harponerii Kardek, Durut şi Ducrest în faţă. Apoi se-ndreptără repede spre nord-est. Domnul Heurtaux recomandă celor doi locotenenţi să fie foarte prevăzători. Era important să nu sperie animalul, ca să-l poată ataca prin surprindere. Balena părea să fie mare şi, câteodată, apa biciuită de o puternică lovitură de coadă ţâşnea la mare înălţime.

Saint-Enoch, cu velatura redusă, se apropia încetişor. Cele trei baleniere mergeau pe aceeaşi linie şi, după recomandările stăruitoare ale domnului Bourcart, nu trebuiau să se depăşească una pe alta. Era mai bine să fie alături în momentul atacării animalului.

Deci locotenentul Allotte trebui să-şi stăpânească nerăbdarea. O făcea cu greutate şi domnul Heurtaux era din când în când obligat să-i strige:

— Nu atât de repede... nu atât de repede, Allotte, rămâi în rând! Când zăriseră balena, animalul ieşea la suprafaţă la aproximativ trei mile de navă, distanţă pe care bărcile o străbătură uşor într-o jumătate de oră.

Strânseră pânzele, culcară catargele sub bănci, în aşa fel încât să nu stânjenească manevra. Fiecare harponer avea la dispoziţia sa două harpoane, câte unul de schimb. Lăncile bine ascuţite, ca şi toporiştile, erau puse la îndemână. Se asigurară ca parâmele încolăcite în lădiţe să nu se încurce în gaura cetluită cu plumb de la prova şi că vor putea fi uşor răsucite pe tachetul din spatele teugii. Dacă animalul, odată harponat, fugea la suprafaţa mării sau se scufunda adânc, atunci îi vor da parâmă.

Era un mamifer care măsura nu mai puţin de 28-29 metri, făcând parte din specia culammak. Cu înotătoarele

pectorale lungi de trei metri şi o coadă triunghiulară de şase până la şapte metri, trebuia să cântărească aproape 100 de tone. Culammakul, fără să dea semne de nelinişte, se lăsa legănat de hulă cu capul său uriaş întors spre ambarcaţiuni. Cu siguranţă că Jean-Marie Cabidoulin ar fi declarat că se va putea obţine din animal un minim de 200 de butoaie de ulei.

Cele trei baleniere, câte una de fiecare parte a balenei şi una în spatele ei – gata să treacă la dreapta sau la stânga – ajunseseră fără a atrage atenţia animalului.

Durut şi Ducrest, în picioare pe teugă, balansau harpoanele, aşteptând momentul să le lanseze deasupra înotătoarelor balenei, în aşa fel încât s-o rănească mortal. Dacă era atinsă de o lovitură dublă, capturarea ar fi fost cu atât mai sigură. în cazul când una din parâme s-ar rupe, va fi ţinută de cealaltă, fără teama de a o pierde în timpul scufundării.

Dar, în momentul când baleniera locotenentului Allotte voia să-l acosteze, culammakul, înainte ca harponul să-l fi putut împunge, se-ntoarse brusc, mai-mai să sfarme ambarcaţiunea, apoi se scufundă, după ce dădu o lovitură de coadă atât de violentă, încât apa ţâşni până la o înălţime de douăzeci de metri.

Mateloţii începură să strige:

— A naibii balenă!

— Uite-o că fuge!

— Şi nici măcar nu i-am dat o lovitură bună de lance!

— Şi nici n-am agăţat-o de parâmă!

— Când o să iasă din nou la suprafaţă?

— Şi unde?

Sigur era că balena nu va ieşi din apă înainte de o jumătate de oră, timp egal cu acela care trecuse de la prima ei suflare.

După ce învolburarea stârnită de lovitura de coadă se linişti, marea redeveni calmă. Cele trei bărci se alăturară

din nou. Domnul Heurtaux şi cei doi locotenenţi erau foarte hotărî ţi să nu abandoneze o pradă aşa de frumoasă.

Acum nu mai aveau decât de aşteptat ca balena să revină la suprafaţă, de vreme ce nu reuşiseră s-o urmărească folosind parâmă. Era de dorit să iasă sub vânt, pentru ca balenierele s-o poată urmări cu vela întinsă şi cu oamenii trăgând totodată la rame.

De altfel nici un alt cetaceu nu se arătă în aceste regiuni. Era puţin după ora patru, când culammakul reapăru la suprafaţă. Scoase două jeturi enorme, care şuierară ca gloanţele. Numai o jumătate de milă despărţea animalul de balenierele aflate sub vânt.

— Pânzele sus şi la rame! strigă domnul Heurtaux.

După un minut, ambarcaţiunile se-ndreptară cu iuţeală spre balenă.

Între timp, animalul continua să se depărteze spre nord-est şi, cu spinarea ieşită din apă, înota cu o anumită viteză. Briza înteţindu-se puţin, bărcile se apropiau de el văzând cu ochii. La rândul lui, căpitanul Bourcart, temându-se ca balenierele să nu fie antrenate prea departe, orienta pânzele pentru a nu le scăpa din vedere. Drumul pe care-l va face spre nord-est îl va scuti de pierdere de timp şi oboseală atunci când ambarcaţiunile vor căuta să ajungă la bordul navei cu animalul la remorcă. Urmărirea continuă în aceste condiţii. Culammakul fugea şi harponerii nu reuşeau să ajungă suficient de aproape pentru a-l împunge.

Dacă s-ar fi tras numai la rame, bărcile n-ar fi putut menţine această viteză multă vreme. Din fericire, vântul le veni în ajutor, iar marea se preta la o lunecare rapidă. Totuşi, noaptea nu-i va obliga oare pe domnul Heurtaux şi pe oamenii săi să revină la bordul lui Saint-Enoch? Nu aveau nici măcar destule provizii pentru a putea rămâne în larg până a doua zi dimineaţa. Dacă nu vor ajunge mamiferul până la căderea nopţii, atunci vor fi siliţi să renunţe să-l mai urmărească.

Părea că aşa se va întâmpla şi era aproape ora şase şi jumătate când harponerul Durut, care se afla în picioare pe teugă, strigă:

— Navă la prova!

Domnul Heurtaux se ridică în momentul când locotenenţii Coquebert şi Allotte căutau să zărească nava semnalată.

O corabie cu trei catarge, mergând cât mai în bătaia vântului, apăru la distanţă de patru mile, din direcţia nord-est. Că era o balenieră nu încăpea nici o îndoială. Posibil ca oamenii de veghe ai acestei nave să fi zărit culammakul, care se găsea la jumătate drum între bărci şi corabie.

Deodată Romain Allotte strigă, lăsând deoparte ocheanul:

— E Re pion!

— Da, este Repton! răspunse domnul Heurtaux. Se pare că vrea să ne taie drumul…

— Cu murele la babord… adăugă Yves Coquebert.

— Poate vine să ne salute! replică ironic locotenentul Allotte. Opt zile trecuseră de când nava engleză şi cea franceză se despărţiseră după ce părăsiseră în acelaşi timp Petropavlovskul. Repton o luase ceva mai spre nord, probabil cu intenţia de a ajunge la Marea Bering, şi iată-l că reapărea fără a fi ocolit capătul Aleutinelor.

Căpitanul King voia oare şi el să ajungă animalul pe care balenierele lui Saint-Enoch îl urmăreau de peste trei ore nesfârşite?

Lucrul acesta deveni cert când harponerul Kardek se adresă domnului Heurtaux:

— Au coborât bărcile la apă…

— Bineînţeles, ca să captureze balena, zise locotenentul Coquebert.

— N-o vor avea! răspunse hotărât Romain Allotte. Şi toţi îi ţinură isonul, ceea ce nu era de mirare.

Intre timp, cu toate că marea începea să se-ntunece, balenierele navei Repton mergeau ca săgeata spre culammakul care rămăsese nemişcat, ca şi cum nu ştia încotro să fugă, spre est sau spre vest. Cât despre mateloţii

lui Saint-Enoch, vâsleau din răsputeri pentru a-şi depăşi rivalii, căci, vântul încetând, trebuiseră să strângă pânzele.

— Hai, copii, hai! repeta domnul Heurtaux şi locotenenţii îşi îndemnau oamenii cu vorba şi cu fapta. Aceştia, vâslind vârtos, strigau:

— Nu! n-o vor avea… n-o vor avea!

De fapt distanţa pe care trebuiau s-o străbată era aproape aceeaşi. Se putea crede că toate balenierele vor ajunge la mamifer în acelaşi moment, dacă acesta nu va dispare scufundându-se iar.

Acum, se înţelege de la sine, nu mai era cazul să înainteze alături, aşa cum ordonase domnul Heurtaux. Fiecare ambarcaţiune înainta pe cont propriu. Ca de obicei, locotenentul Allotte se afla în frunte şi nu înceta să rejjete:

— Hai, băieţi! înainte!

Englezii, ia rândul lor, mergeau repede şi chiar culammakul parcă voia să se apropie de ei.

De altfel, în zece minute chestiunea avea să fie rezolvată: sau vor împunge animalul, sau acesta va dispărea sub apă.

Câteva clipe mai târziu, balenierele se găseau faţă în faţă la mai puţin de un cablu depărtare. Ce se va întâmpla, ţinând seama de starea în care se aflau amândouă echipajele?

— Animalul ăsta vrea să-şi ducă uleiul la English! exclamă un matelot din barca lui Coquebert, văzând că balena o ia spre Repton. Nu; culammakul se opri când^ ambarcaţiunile nu mai erau decât la vreo 300 de picioare de el. în fine, pentru a fi mai sigur că va scăpa, poate că se pregătea să se scufunde…

În această clipă, Ducrest, din baleniera Allotte, ridicând harponul, îl lansă, în timp ce harponerul din baleniera Strok, aparţinând navei Repton, îl lansa pe al său.

Culammakul fu atins. Un jet cu sânge îi ţâşni pe nări. Suflă roşu. izbi marea cu o ultimă lovitură de coadă şi, după ce se-ntoarse cu burta în sus, rămase nemişcat.

Dar, din această dublă lovitură, care din cei doi harponeri reuşise să rănească mortal balena?

Sentimentul de pică pe care şl-1 purtau unul altuia echipajele de pe Repton şi Saint-Enoch nu putu găsi o mai bună împrejurare ca să izbucnească făţiş.

Că balena fusese mai întâi zărită de oamenii de veghe de pe Saint-Enoch, că francezii începuseră primii urmărirea ei, erau lucruri de netăgăduit. Cu trei ore înainte bărcile secundului şi locotenenţilor francezi fuseseră coborâte pentru a porni în urmărirea culammakului. Dacă ar fi fost lovit pe locul unde fusese văzut, nu ar fi putut fi semnalat niciodată de pe nava engleză, care încă nu apăruse la orizont. Dar animalul fugise spre nord-est, acolo unde, după două ore, avea să răsară Repton. Deşi căpitanul King văzuse că balena era urmărită de ambarcaţiunile franceze, ordonase să se coboare balenierele la apă.

Totuşi, dacă cele două harpoane se-nfipseşeră în acelaşi timp în trupul balenei, cel al englezului nu atinsese eulammakul decât în partea posterioară, acolo unde începea coada, în timp ce harponul lui Ducrest atinsese înotătoarea din sfânga şi pătrunsese până la inima animalului, care începu să sufle cu sânge.

În rest, admiţând că ar fi fost drept să se atribuie câte o parte egală celor două nave, fiecare din ele putea să se felicite de această captură. Nici Saint-Enoch şi nici Repton nu prinseseră în acest ultim sezon un mamifer care să se poată compara cu acesta.

Se înţelege de la sine că nici francezii, nici englezii nu înţelegeau să facă o astfel de împărţire. Fără-ndoială, unul din cele două harpoane făcuse rana din care i se trăsese animalului moartea – lovitură fericită şi rară, dar şi celălalt atinsese balena.

Ca urmare, în momentul când oamenii domnului Heurtaux se pregăteau să remorcheze animalul, trecându-i parâma în jurul cozii, oamenii domnului Strok se pregăteau să facă acelaşi lucru.

Englezii, într-o franceză stâlcită, pe care cei de pe Saint-Enoch o înţeleseră foarte bine, strigară:

— în larg bărcile de pe Saint-Enoch, în larg! Locotenentul Allotte replică fără întârziere:

— în larg să plecaţi voi!

— Această balenă ne aparţine de drept, declară secundul de pe Repton.

— Nu!

— Nouă, căci noi am capturat-o, declară domnul Heurtaux.

— Legaţi! comandă domnul Strok,.ordin care fu dat în aceeaşi clipă şi de către secundul de pe Saint-Enoch.

Pe loc, baleniera locotenentului Allotte aborda uriaşul animal şi-l legă, ceea ce făcură şi mateloţii de pe Repton. Dacă cele trei baleniere ale englezilor şi cele trei baleniere ale francezilor ar fi început să tragă, nu numai că animalul n-ar fi fost dus nici la Saint-Enoch, nici la Repton, dar cu siguranţă că remorcile n-ar fi întârziat să se rupă din cauza acestei duble tracţiuni în sens invers.

Aşa se-ntâmplă, după câteva eforturi simultane.

Atunci, lămurite în această privinţă, balenierele renunţară să mai tragă. Apoi manevrară pentru a se-ntâlni aproape bord la bord.

În starea de spirit în care se aflau, se putea întâmpla ca echipajele să ajungă să se bată. Armele nu lipseau – harpoane de schimb, lănci, toporişti, fără a mai pune la socoteală cuţitul de care nu se desparte nici un matelot. Conflictul ar li degenerat într-o încăierare. Ar fi fost vărsare de sânge până când navele ar fi luat fiecare apărarea bărcilor sale.

În acel moment, secundul Strok, cu un gest ameninţător şi o voce mânioasă, adresându-se domnului Heurtaux, a cărui limbă o vorbea foarte bine, zise:

— Aveţi oare pretenţia să contestaţi că această balenă trebuie să ne aparţină? Vă previn că nu vom tolera…

— Şi pe ce vă bazaţi pretenţiile? replică domnul Heurtaux, după ce făcu un semn locotenenţilor să-l lase să vorbească.

— Mă întrebaţi pe ce se bazează? reluă secundul de pe Repton.
— Da, vă întreb!
— Pe faptul că balena venea spre noi şi n-aţi fi putut s-o ajungeţi dacă nu-i baram drumul…
— Iar eu afirm că balenierele noastre au urmărit-o mai mult de două ore…
— Nu! exclamă domnul Strok.
— în orice caz, a fost semnalată în primul rând la bordul lui Saint-Enoch, atunci când Repton nici nu se ivise la orizont.
— Ce importanţă are, dacă n-aţi fost în stare să vă apropiaţi de ea ca să aruncaţi harponul!
— Toate astea-s vorbe! reluă domnul Heurtaux, care începea să se-nfurie. La urma urmei, balena nu este a celui care o vede, ci e a celui care o ucide…
— Harponul nostru, nu uitaţi, a fost lansat înainte de al vostru, afirmă domnul Strok.
— Da, da! strigară englezii cu armele ridicate.
— Nu, nu! ripostară francezii, ameninţând la rândul lor pe oamenii de pe Repton.
De data aceasta, domnul Heurtaux n-ar mai fi putut să-i facă să tacă. Poate nici să-i împiedice să-şi verse mânia. într-adevăr, oamenii erau gata să sară unii asupra celorlalţi. Domnul Heurtaux, voind să facă o ultimă încercare, zise secundului de pe Repton:
— Chiar dacă, ceea ce nu este cazul, harponul vostru ar ii fost primul, el n-a putut răni mortal, al nostru a provocat moartea animalului.
— Uşor de spus, greu de dovedit!
— Deci nu vreţi să cedaţi'?
— Nu! urlară englezii.
Mateloţii, fiind înfuriaţi la culme, nu mai rămânea decât să sară la bătaie.
Întâmplarea făcea ca în acea clipă cei de pe Repton să fie în stare de inferioritate, dacă nu pentru a începe, cel puţin

pentru a continua lupta. Dacă se ajungea la încăierare, francezii ar fi sfârşit prin a-i^ sili să bată în retragere.

Într-adevăr, Repton, împins sub vânt, n-ar fi putut să se apropie cu briza uşoară care sufla. Era încă la o depărtare de o milă şi jumătate, în timp ce Saint-Enoch se afla la câteva cabluri de bărcile sale. Domnul Strok, dându-şi seama de acest lucru, nu se hotăra să declanşeze o ciocnire. Şi, cum englezii sunt oameni practici, înţeleseră că nu ar putea obţine o victorie în aceste condiţii dezavantajoase. Tot echipajul de pe Saint-Enoch s-ar fi năpustit asupra lor şi ar fi fost bătuţi înainte ca Repton să le poată veni în ajutor. De altfel, căpitanul Bourcart coborî la apă şi cea de-a patra balenieră, ceea ce însemna că francezilor le veneau întăriri, numărul lor fiind sporit cu alţi zece oameni.

Atunci domnul Strok comandă mateloţilor săi, care văzură că intraseră în încurcătură:

— La bord!

Totuşi, înainte de a abandona balena, adăugă cu un glas în care se-mpleteau furia şi dezamăgirea:

— Las' că ne mai întâlnim noi!

— Cu cea mai mare plăcere! răspunse domnul Heurtaux. Iar tovarăşii săi repetau batjocoritor: „Vi s-a-nfundat... English, vi s-a-nfundat!”

Balenierele domnului Strok se-ndreptară spre Repton, care se găsea la o depărtare de cel puţin o milă, oamenii vâslind vârtos.

Rămânea de văzut dacă domnul Strok proferase nişte ameninţări zadarnice sau cearta va duce la înfruntare între cele două nave.

Căpitanul Bourcart, care se îmbarcase şi el pe a patra balenieră, sosi în acel moment. Fu imediat pus la curent cu cele întâmplate şi, după ce aprobă conduita domnului Heurtaux, se mulţumi să răspundă:

— Dacă Repton vine să ne dea lecţii, Saint-Enoch îi va arăta ce poate. Până atunci, prieteni, remorcaţi balena!

Aceste cuvinte satisfăcură în aşa măsură sentimentul general, încât echipajul răspunse cu urale, pe care englezii putură să le audă. Ah! Repton nu i-a salutat! Ei bine, îl saturau ei acum cu nişte glume mai sărate decât apele Pacificului!

Mamiferul fu remorcat şi avea o greutate atât de mare, încât mateloţii celor patru ambarcaţiuni trebuiră să vâslească din răsputeri ca să-l ducă până la Saint-Enoch. Meşterul Ollive, dulgherul Ferut şi fierarul Thomas se aflau pe puntea de la prova. Jean-Marie Cabidoulin fu de părere că se vor obţine 200 de butoaie de ulei de la acest culammak. Cu ceea ce mai avea Saint-Enoch în cală însemna că realizase o jumătate din carie.

— Ei bine, ce zici, bătrâne? îl întrebă meşterul Ollive pe dogar.

— Zic că va fi destul ulei ca să se scurgă în mare la viitoarea furtună… replică meşterul Cabidoulin.

— Haida-de!… n-o să ne lipsească nici un singur butoi când vom ajunge la Vancouver… Mai ţii rămăşagul?

— Ba bine că nu.

Unul din elevi tocmai bătu clopotul pentru ora şapte şi jumătate seara. Era prea târziu pentru a întoarce balena. Se mulţumiră deci s-o lege Ungă bordul navei. A doua zi, în zori, echipajul o va tăia în bucăţi, apoi va topi grăsimea. Aveau nevoie de două zile întregi pentru a duce totul la bun sfârşit. De fapt se puteau felicita. Traversarea de la Petropavlovsk la Victoria îi va permite domnului Bourcart să se înapoieze cu o jumătate de carie. Mai mult decât puteau spera în aceste împrejurări. Cum, probabil, preţurile nu scăzuseră pe piaţa din Victoria, această a doua campanie le va mai aduce beneficii destul de însemnate.

Pe de altă parte, Saint-Enoch nu întâlnise nimic rău în cale. în loc să se lupte cu monstrul marin văzut de pescarii din Kamciatka, fusese prins acest minunat culammak!

În timpul nopţii, cu pânzele strânse, corabia nu mai avea altceva de făcut decât să aştepte răsăritul soarelui.

Odată cu căderea serii, briza de-abia se mai făcea simţită. Marea era liniştită cât vedeai cu ochii, iar ruliul neînsemnat. N-aveai deci a te teme că balena se va putea dezlega. Ce pierdere şi ce regrete în cazul când, în timpul nopţii, ar fi fost smulsă şi s-ar fi scufundat în adâncul oceanului. Totuşi, trebuiau luate câteva măsuri de prevedere sau cel puţin de pază. Cine ştie, poate căpitanul King va vrea să dea curs ameninţărilor rostite de secundul său şi va încerca să pună mâna pe culammak – atacându-l pe Saint-Enoch.

— O asemenea agresiune este realmente posibilă? întrebă doctorul Filhiol.

— Ştiu eu? zise domnul Heurtaux. Cei de pe Repton au plecat foarte furioşi…

— Nu-i de mirare! exclamă locotenentul Allotte, să le scape o pradă aşa frumoasă!

— Aşa că, reluă domnul Heurtaux, n-aş fi deloc surprins dacă ar veni…

— Să poftească, răspunse căpitanul Bourcart. Vom fi gata să-i primim!

Vorbea în felul acesta, pentru că avea o încredere oarbă în întreg echipajul său. N-ar fi fost pentru prima oară că asemenea dispute aveau loc între baleniere pentru o aruncare de harpon contestată – dispute deseori agravate de acte de violenţă foarte regretabile.

Se institui deci o pază severă la bordul lui Saint-Enoch şi oamenii de cart erau cu ochii în patru. Dacă din cauza lipsei de vânt Repton ar ajunge cu greu la Saint-Enoch, putea să-şi trimită ambarcaţiunile şi nu se cădea să se lase surprinşi în timpul nopţii.

De altfel pe la orele 10 seara se lăsă o ceaţă destul de deasă asigurând securitatea navei franceze. Era foarte dificil să descoperi locul unde se oprise Saint-Enoch.

Orele trecură fără nici un incident. Când se făcu ziuă, negura, care nu se risipise, oricum l-ar fi ascuns pe Repton privirii, chiar la o distanţă de jumătate de milă. Dar poate că englezii nu renunţaseră să-şi pună ameninţările în

aplicare şi vor încerca să atace nava îndată ce se va ridica ceaţa. Dar vântul nu-i va ajuta. Nici o adiere nu străbătea văzduhul şi starea atmosferică nu se schimbă toată dimineaţa. Echipajul de pe Saint-Enoch putu deci să-şi reia lucrul la bord fără nici o teamă.

În zorii zilei de 21 octombrie, domnul Bourcart dădu ordin să se treacă la întoarcerea balenei, recomandând să se accelereze lucrul. Seamuncea fără întrerupere şi oamenii făcură cu schimbul la vinci.

În prealabil, meşterul Ollive, ajutat de câţiva mateloţi, înfăşurase cu un lanţ înotătoarea exterioară şi animalul se roti, ceea ce avea să uşureze tăierea. Capul fu despărţit de trup şi nu fără mare efort îl ridicară şi -l depuseră pe punte. Apoi îi tăiară buzele, limba şi fanoanele, lucru mai lesnicios, după ce-l desfăcură în patru.

Se încinse cuptorul, lemnele nelipsind, datorită proviziilor făcute la Petropavlovsk, şi bucătarul putu să întreţină focul sub ambele cazane.

În aceste căldări fu topită mai întâi grăsimea rămasă din cap, limbă şi buze, care este mai fină. Apoi tăiară trupul în bucăţi de câte 8-9 braţe, reduse apoi la câte două picioare, pentru a putea fi băgate în cuptor.

Toată dimineaţa şi o parte din după-amiază fură întrebuinţate pentru această operaţie. Abia pe la orele trei ceaţa se risipi puţin. Vaporii formaţi din stropi de apă împiedicau privirea să pătrundă la mai mult de o jumătate de milă împrejurul lui Saint-Enoch.

Despre Repton nici urmă. N-ar fi putut să se apropie, din lipsă de vânt, decât numai dacă ar ti fost remorcat de ambarcaţiunile sale. ceea ce ar fi însemnat o trudă nemaipomenită.

Totuşi, domnul Bourcart nu se culcă pe-o ureche. Trimise chiar în recunoaştere spre nord-est barca locotenentului Allotte. Ea reveni fără a fi avut nimic de semnalat, deoarece nu se-ndepărtase la mai mult de o jumătate de leghe spre nord.

Lucrul continua în condiţii excelente. Domnul Bourcart socotea că jumătate din grăsime va fi topită în timpul acestei zile. Spera deci, dacă vântul se înteţea, să poată să plece peste două zile cu două sute de butoaie în plus în cală.

O dată, totuşi, pe la orele patru, se dădu alarma. Fierarul Thomas se afla în barca cea mică, fiind pe cale să consolideze cârma, când i se păru că aude un clipocit dinspre vest.

Era oare un zgomot de vâsle, care vestea apropierea balenierelor de pe Repton'.' Englezii descoperiseră poziţia navei Saint-Enoch'.'

Fierarul urcă imediat şi-l preveni pe domnul Bourcart. Cine ştie dacă nu sosise momentul să ia puştile din rastelul careului şi să fie gata de apărare?

Lucrul se întrerupse şi oamenii, ocupaţi cu tăierea animalului, trebuiră să se pregătească pentru orice eventualitate. Deoarece ochii nu le slujeau să vadă prin ceaţă, toţi ciuliră urechile. O tăcere deplină domnea la bord. Lăsară chiar să se stingă focul de la cuptor, care duduia. S-ar fi auzit şi cel mai mic zgomot venit din larg. Se scurseră câteva minute. Nu se ivi nici o barcă. Din partea căpitanului King ar fi fost o mare îndrăzneală să încerce atacarea lui Saint-Enoch în aceste condiţii.

Ceaţa, deşi pe de o parte îi împiedica să vadă, pe de alta, dacă localizau nava franceză, le-ar ii îngăduit să se apropie fără a fi zăriţi. Dar trebuiau să-şi închipuie că domnul Bourcart e cu ochii în patru.

Curând îşi dădură seama că era o alarmă falsă. Clipocitul nu putea să vină decât de la vreo briză uşoară, care trecuse prin ceaţă, fără să aibă puterea s-o risipească. Observară chiar că vântul voia să se înteţească, dar prin pale intermitente şi fără o direcţie precisă. Dacă nu începea să bată mai tare, cerul avea să rămână înceţoşat până la răsăritul soarelui. După o astfel de acalmie, destul de rară în acest sezon şi în această parte septentrională a oceanului

Pacific, va urma probabil o vreme foarte proastă. Se putea ca navigaţia să nu mai fie atât de favorabilă ca de la Petropavlovsk până aici. Totuşi, cum corabia cu trei catarge ţinuse întotdeauna bine la furtună, fără a suferi avarii grave, Jean-Marie Cabidoulin ar fî făcut mai bine dacă n-ar fi răspândit poveştile lui ameninţătoare la bordul lui Saint-Enoch din Le Havre, care era comandat de căpitanul Evariste-Simon Bourcart!

La urma urmei, de ce nava n-ar avea din nou noroc, ca în prima campanie şi nu ar întâlni balene ca să-şi completeze caricul înainte de a ancora la Vancouver? Probabil că noaptea va fi tot aşa de întunecoasă ca cea precedentă. Oricum, se luaseră din nou toate măsurile de prevedere sus, la bord.

În definitiv, pentru ceea ce mai rămânea de făcut, ar fi fost mai bine ca Saint-Enoch să stea pe loc încă 24 de ore, cu condiţia ca apoi un vânt prielnic să-l împingă spre coasta americană.

Deodată, puţin înainte de ora cinci, şuierături puternice şi ascuţite străbătură văzduhul. în acelaşi timp marea se tulbură până în adâncuri. Un imens covor de spumă o albi pe întreaga întindere. Saint-Enoch, ridicat pe coama unui val enorm, fu scuturat de un ruliu şi un tangaj din cele mai violente. Pânzele, care atârnau pe vergi, erau plesnite cu mare zgomot şi echipajul se temea să nu se prăbuşească toate catargele. Noroc că trupul balenei, bine legat de-a lungul bordului, ca prin minune, nu se desprinse cu toate că nava se aplecase aproape de tot pe o parte.

— Ce se-ntâmplă? exclamă domnul Bourean, ieşind repede din cabină. Apoi se urcă pe dunetă, unde secundul şi locotenenţii săi se grăbiră să vină şi ei.

— Trebuie să fie un val seismic, zise domnul Heurtaux, şi am văzut momentulcând Saint-Enoch era să…

— Da, un va! seismic, repetă meşterul Ollive, căci vântul nu suflă nici cât să mişte o frunză.

— Dar, cum ar putea fi însoţit de furtună, răspunse domnul Bourean, dă ordin, domnule Heurtaux, să se strângă toate pânzele. Nu trebuie să ne lăsăm luaţi pe nepregătite^.

Aşa era prudent, oportun şi chiar grabnic. într-adevăr, după câteva minute vântul bătea destul de tare pentru a mâna o parte din ceţuri spre nord,

— Navă la babord, la pupa!

Acest strigăt, scos de unul din mateloţi, căţărat pe şarturile velei foc, făcu toate privirile să se-ndrepte într-acolo. Nava semnalată să fie Repton…?

Da, era nava engleză, la vreo trei mile depărtare de Saint-Enoch.

— E tot pe acelaşi loc, observă locotenentul Coquebert.

— Ca şi noi, răspunse domnul Bourean.

— S-ar zice că se pregăteşte să-ntindă pânzele, remarcă locotenentul Allotte.

— Nici o îndoială… va porni… declară domnul Heurtaux.

— împotriva noastră? întrebă doctorul Filhiol.

— Ar fi în stare! exclamă meşterul Ollive.

— Vom vedea, se mulţumi să mormăie căpitanul Bourean.

Şi, cu luneta la ochi, nu înceta să privească spre baleniera engleză. Avea toate motivele să creadă că Repton voia să profite de vântul care bătea acum din est, pentru a se apropia acum de Saint-Enoch. Se vedea cum oamenii legau velele pe vergi. Curând, gabierele, vela foc şi brigantina fură întinse cu murele la tribord, apoi marele şi micul foc menite să-i uşureze navei intrarea sub vânt.

Întrebarea era dacă-şi va continua ruta spre est, mergând în bătaia vântului, cu scopul de a ajunge într-un port al Columbiei britanice.

Nu, nu aceasta era intenţia căpitanului King şi în curând îşi dădură seama că Repton, în loc s-o ia spre est, pornise să taie drumul lui Saint-Enoch.

— Vrea să dea peste noi! exclamă Allotte. Să-şi ia partea lui de balenă! Ei bine, nu va primi nici măcar un vârf de coadă!

Echipajul repetă ceea ce spusese locotenentul. Dacă Repton avea de gând să-l atace pe Saint-Enoch, va avea cu cine să stea de vorbă' 1 se va răspunde aşa cum se cuvine – cu focuri de puşcă şi de pistol şi cu lovituri de topor!

Era ora şase şi câteva minute. Soarele ajungea repede spre orizontul din sud-est. Cerul se limpezi de ceţuri în partea de unde bătea ♦ intui. Nu pierdeau din ochi nici o mişcare pe care o făcea Repton, Marea începu să fiarbă, se acoperi de spumă, se denivela care înainta cu o viteză mijlocie. în mai puţin de o jumătate de oră avea să fie bord la bord cu Saint-Enoch, dacă nu-şi schimba direcţia, în vederea unui atac, se dădu ordinul de a pregăti armele. Se încărcară cele două aruncătoare de pietre, cu care balenierele sunt dotate în mod obişnuit. în cazul când căpitanul King ar trage nişte ghiulele de câte 5-6 livre, căpitanul Bourcart îi va răspunde cu tot atâtea ghiulele de aceeaşi greutate.

Repton se afla la o distanţă de trei sferturi de milă, când starea mării se modifică pe neaşteptate, fără nici o schimbare în condiţiile atmosferice. Vântul nu se înteţise şi cerul nu se acoperise. Nici un nor ameninţător nu se ridica la orizont. Un calm desăvârşit domnea în straturile înalte şi joase ale văzduhului. Fenomenul extraordinar care se pregătea trebuia să se localizeze numai în această parte a oceanului. Deodată, în mijlocul unor mugete îngrozitoare, a căror natură sau cauză nu o recunoscu nimeni la bordul lui Saint-Enoch, marea începu să fiarbă, se acoperi de spumă, se denivela, ca şi cum o erupţie submarină ar fi dislocat-o în adânc.

Fenomenul se produse exact pe locul unde se afla baleniera engleză, în timp ce baleniera franceză nu simţea încă efectele acestei inexplicabile dezlănţuiri.

Căpitanul Bourcart şi tovarăşii săi, surprinşi la început, se uitau la Repton şi, ceea ce văzură, după ce le trecu uimirea, îi înfiora de groază.

Repton fu înălţat pe creasta unui val imens şi apoi dispăru în spatele acestuia. Din uriaşul talaz ţâşneau puternice jeturi de apă, aşa cum ar fi putut să iasă din nara unui gigantic monstru marin care şi-ar fi vârât capul sub navă şi coada ar fi biciuit marea la o jumătate de cablu distanţă, adică la aproape o sută de metri…

Când nava se ridicase, era dezechilibrată, cu catargele rupte, cu greementul distrus, cu coca aplecată spre babord şi izbită de apele furioase. Un minut mai târziu, rostogolit pentru ultima oară de un val monstruos, Repton fu înghiţit de abisurile Pacificului.

Căpitanul Bourcart, ofiţerii şi echipajul scoaseră un strigăt de spaimă, uluiţi de acest inexplicabil şi groaznic cataclism. Dar, poate că oamenii de pe Repton n-au pierit cu toţii împreună cu nava! Poate că unii din ei au putut fugi cu barca la timp şi n-au fost târâţi în hău? Poate că ar putea salva pe câţiva din aceşti nefericiţi înainte ca marea să fie învăluită de întunericul nopţii? Toate cauzele de duşmănie se uită în faţa unor asemenea catastrofe! Trebuiau să-şi îndeplinească datoria de om şi şi-o vor îndeplini!

— La apă toate ambarcaţiunile! strigă căpitanul Bourcart.

Nu trecuseră nici două minute de la dispariţia lui Repton şi mai era încă timp să vină în ajutorul supravieţuitorilor naufragiului.

Deodată, înainte ca balenierele să fie coborâte, avu loc o ciocnire nu prea puternică. Saint-Enoch, ridicat la pupa cu vreo 7-8 degete, ca şi cum s-ar fi izbit de o stâncă, se-nclină spre tribord şi rămase nemişcat.

EŞUARE.

Vântul, ce sufla din est pe la cinci după-amiază şi de care voise să profite Repton, se potoli. După apusul soarelui slăbi şi apoi încetă cu totul. Dezlănţuirea mării se reduse la un clipocit uşor, la suprafaţă. Dar reveniră negurile dese, care stăruiau de 48 de ore în această parte a Pacificului.

Cât despre Saint-Enoch, în momentul când echipajul încerca să coboare ambarcaţiunile la apă, nava s-a izbit de

ceva. Era un accident de aceeaşi natură cu cel căruia i se atribuia pierderea lui Repton1. Mai puţin norocoasă decât Saint-Enoch, nava engleză s-a sfărâmat, lovindu-se de o stâncă?

Oricum a fost, chiar-dacă nu s-a scufundat, Saint-Enoch eşuase. Şi, cum risca în fiecare moment să fie înghiţit de ape, nu putu să-şi întrebuinţeze balenierele pentru salvarea marinarilor englezi.

La început, pe domnul Bourcart şi pe tovarăşii săi îi încercă un simţământ de uluire. Cărei cauze se datora eşuarea? Saint-Enoch abia începuse să simtă acţiunea brizei uşoare care pornise să bată pe la orele cinci după-amiază. Pentru a ajunge să se izbească de o stâncă fusese dus fără să-şi dea seama, de un curent, a cărui existenţă n-o bănuia nimeni?

Se întâmplaseră anumite lucruri inexplicabile şi de altfel nu era momentul să cauţi explicaţii. Zdruncinătura, cum s-a mai spus, fusese destul de slabă. Dar, după două izbituri care nu stricaseră nimic din cârmă, nava fu măturată de un val puternic. Din fericire, catargele nu se prăbuşiră, iar straiurile şi şarturile rezistară. Dacă nu suferise avarii pe fundul navei, nu părea ameninţată de naufragiu ca Repton. Poate că nu-i lipseau decât câteva degete de apă pentru a putea pluti din nou, ceea ce se va întâmpla la venirea fluxului. Totuşi, izbitura avu ca primă urmare ruperea legăturilor care ţineau balena şi curentul luă cu el trupul animalului. Dar aveau altceva de făcut decât să se îngrijoreze de pierderea unei sute de butoaie de ulei. Trebuiau să facă nava să meargă.

După accident, meşterul OUive se feri să-! întrebe ceva pe Jean-Maric Cabidoulin. Dogarul i-ar fi răspuns cu oarecare satisfacţie; „Stai, ăsta nu-i decât începutul sfârşitului!” între timp, domnul Bourcart şi secundul se sfătuiau pe dunetă.

— Există deci un fund de mare ridicat în această parte a Pacificului! zise domnul Heurtaux.

— Nu ştiu ce să cred, declară domnul Bourcart. Sigur e că nici o hartă nu indică vreunul între Kurile şi Aieutine.

Într-adevăr, cele mai moderne hărţi nu arătau nici terenuri ridicate, nici stânci în această parte a oceanului. Este adevărat că de 60 de ore încoace ceţurile ti împiedicaseră pe căpitanul Bourcart să caiculeze înălţimea. Dar ultima stabilire de poziţie îl situase la mai mult de 200 de mile de arhipelagul Aleutinelor. Or, nu era posibil ca de la ultimul calcul, din 19 octombrie, vântul sau curenţii să fi dus nava la această distanţă. Totuşi nu se putea ca Saint-Enoch să fi eşuat altundeva decât pe stâncile din faţa Aleutinelor.

După ce coborî în careu, domnul Bourcart întinse hărţile pe masă, le studie, punctă cu compasul poziţia pe care vasul o ocupa, evaluând drumul parcurs în trei zile. Chiar extinzându-l până la 200 de mile în această direcţie, adică până la insulele Aleutine, nu întâlnea vreun indiciu despre stânci.

— Totuşi, observă doctorul Filhiol, nu s-ar putea ca, după ce au fost tipărite hărţile, să se fi produs o ridicare de teren pe locul acesta?

— O ridicare a fundului mării… răspunse domnul Bourcart, care nu excludea o astfel de ipoteză.

Şi în lipsă de alta, era oare ilogic s-o accepţi? De ce printr-o presiune înceată sau o dezlănţuire neaşteptată, datorită forţelor vulcanice, solul submarin să nu se fi putut ridica până la suprafaţa mării? Nu există oare exemple de asemenea fenomene telurice în regiunile unde mai au loc erupţii? Şi meleagurile pe care se aflau nu erau vecine cu un arhipelag vulcanic? Cu două luni şi jumătate înainte, trecând pe aici, nu se observaseră în nord flăcările lui Chihaldinskoi de pe insula Oumamak?

Cu toate că această explicaţie părea, într-o oarecare măsură, demnă de crezare, majoritatea echipajului o respingea, cum se va vedea în curând.

La urma urmei, oricare ar fi fost cauza, eşuarea lui Saint-Enoch era un fapt limpede. Făcând sondaje la prova, apoi la pupa, meşterul Ollive nu găsi mai mult de 4-5 picioare de apă sub chilă. Prima grijă a căpitanului Bourcart a fost să cerceteze cala. Jean-Marie Cabidoulin şi dulgherul Ferut îşi dădură seama că marea nu pătrunsese prin bordaj şi nici o spărtură prin care să intre apă nu se observase în urma ciocnirii. Se putea deci aştepta ziua de mâine pentru a se stabili natura acestei stânci submarine necunoscute din Pacific. Cine ştie, poate vor reuşi, înainte de venirea vremii proaste, să scoată nava de acolo!

Noaptea le păru nesfârşită. Nici ofiţerii nu se duseră în cabinele lor şi nici oamenii echipajului în post. Trebuiau cu toţii să fie gata pentru orice eventualitate. Câteodată chila se freca de recif. Nu se putea ca, sub influenţa unui curent, nava să fie desprinsă de stânci? Nu se putea întâmpla să alunece într-o parte, ieşind din albia de piatră, şi să-şi regăsească linia de plutire? De altfel, prevăzător, căpitanul Bourcart coborâse bărcile la apă, încărcate cu câte merinde se putea, pentru cazul că ar fi fost nevoiţi să părăsească vasul. Cine ştie dacă nu vor trebui să se îmbarce cu toţii ca să ajungă până la coasta cea mai apropiată. Şi uscatul avea să fie una din insulele Aleutine, în afară de cazul când, ca urmare a unor împrejurări cu totul inexplicabile, nava n-a fost deviată din drum. Altminteri, corabia nu era ameninţată să se scufunde, ceea ce s-ar fi putut întâmpla dacă balena ar fi rămas suspendată încă de coasta corăbiei.

Între alte eventualităţi, care puteau contribui la degajarea lui Saint-Enoch, domnul Bourcart se mai bizuia şi pe venirea fluxului. Mareele sunt în general slabe pe toată întinderea Pacificului şi el ştia acest lucru. Dar dacă o ridicare a apei de câteva degete ar contribui la repunerea navei pe linia de plutire? Nu părea că săltase prea mult pe stâncă, pe care se afla numai cu pupa.

Fluxul începu să se facă simţit la ora 11 şi marea va fi înaltă pe la două noaptea. Căpitanul şi ofiţerii săi urmăreau

deci cu atenţie progresul mareei, anunţat de un clipocit care se auzea în mijlocul acestei nopţi atât de liniştite.

Din nefericire, când sosi momentul, nu se simţi nici o schimbare. Saint-Enoch se clătină doar un pic, iar chila alunecă uşor pe ridicătura submarină. La această dată din octombrie, după ce trec mareele de echinox, şansele de degajare vor scădea în nopţile cu lună plină.

Şi acum, când jefluxul se accentua, nu aveau a se teme că situaţia se va înrăutăţi? înclinarea nu se va mări, pe măsură ce apele se vor retrage şi vasul nu risca să se scufunde la mare joasă?

Acest grav motiv de nelinişte nu încetă să-i frământe decât la ora patru şi jumătate dimineaţa. De altfel, în vederea prevenirii oricărei primejdii, căpitanul Bourcart dădu ordin să se pregătească proptele din vergile velei mari, dar nu fu nevoie de ele.

Puţin înainte de ora şapte, o lumină înroşi ceţurile spre est. Soarele, care apăru la orizont, nu putu să le destrame şi greementul se umezi.

Se-nţelege de la sine că ofiţerii de pe dunetă şi mateloţii de pe bastingajul de la prova căutau să străpungă cu privirea prin ceaţă în zona unde zăcea nava, până când bărcile îi vor putea da ocol. Fiecare voia să afle poziţia recifelor submarine. Stâncile se-ntindeau pe o suprafaţă mare? Formau o ridi^ătură de teren unică? Vârfuri de stâncă se observau în larg, când marea era joasă?

Dar era imposibil să vezi măcar la câţiva metri de bastingaj. Totuşi, nu se auzea cum se izbesc valurile de stâncile ieşite la suprafaţa mării. Deci nu era nimic de făcut înainte ca ceaţa să se fi risipit şi poate că ea nu se va ridica, ca şi în zilele precedente, decât odată cu amiaza. Atunci, dacă împrejurările o vor permite, domnul Bourcart va încerca să calculeze poziţia cu sextantul sau cu cronometrul.

Se gândiră apoi să facă o cercetare mai amănunţită a calei. Meşterul Cabidoulin şi dulgherul Ferut se convinseră

din nou, după ce deplasară o serie de butoaie din spate, că apa nu pătrunsese în cală. Nici coastele, nici bordajul vasului nu cedaseră în momentul eşuării. -Dar, manevrând butoaiele, dogarul îşi spunea în sinea lui că vor trebui neapărat urcate pe punte şi aruncate în mare atât cele pline cât şi cele goale, pentru a uşura nava.

Între timp, dimineaţa trecea, dar cerul nu se limpezea. O recunoaştere făcută de domnul Bourcart şi de secund în jurul lui. Saint-Enoch pe o rază de jumătate de cablu nu lămuri cu nimic natura şi poziţia stâncii submarine. înainte de toate ar fi trebuit să ştie dacă se aflau în apropiere de uscat, unde ambarcaţiunile ar putea să acosteze, în cazul când ar trebui părăsită nava. Domnul Bourcart nu putea admite că s-ar găsi vreun continent sau un arhipelag în aceste regiuni. Doctorului, care îl întrebase despre o astfel de posibilitate, îi răspunse cu siguranţă în glas:

— Nu, domnule Filhiol, nu! acum câteva zile, repet, am putut stabili bine poziţia… mi-am revăzut acum calculele, sunt exacte şi trebuie că ne găsim la cel puţin 200 de mile distanţă de capătul Kurdelor.

— Revin deci la explicaţia mea, reluă doctorul Filhiol. Trebuie că s-a produs o ridicare a solului submarin, de care s-a ciocnit Saint-Enoch.

— Posibil, replică domnul Bourcart şi refuz să cred că o eroare sau o deviere ne-a aruncat la o atare distanţă spre nord.

Era în adevăr un mare ghinion că vântul nu voia să bată mai tare. Mai întâi ar fi risipit ceaţa şi ar fi limpezit orizontul. Apoi, dacă ar fi suflat din vest, echipajul, întinzând toată velatura, ar fi putut, poate, să smulgă nava de pe pragul stâncos.

— Să aşteptăm… să aşteptăm, prieteni! repeta căpitanul Bourcart, care simţea cum creşte nerăbdarea şi neliniştea oamenilor săi. Sper că ceaţa se va ridica în această după-amiază; ne vom lămuri atunci care-i situaţia şi cred că vom ieşi din impas fără mari daune!

Dar când mateloţii şi elevii îl priveau pe Jean-Marie Cabidoulin şi-1 vedeau clătinând din capul lui mare şi zbârlit, în semn că nu împărtăşea acest optimism, n-aveau cum să se liniştească.

Între timp, ca să împiedice mareea, care venea din est, să împingă şi mai mult nava pe stâncă, domnul Bourcart, de acord cu secundul, hotărî să arunce o ancoră la pupa.

Meşterul Ollive şi doi mateloţi pregătiră una din baleniere, pentru a duce la bun sfârşit această delicată operaţie, sub comanda locotenentului Allotte.

Baleniera porni, în timp ce parâma ancorei era desfăşurată de pe Saint-Enoch.

Executând ordinele căpitanului Bourcart, locotenentul aruncă o sondă când se află la o distanţă de vreo cincizeci de picioare de navă. Spre marea lui mirare, chiar după ce cercetă locul până la douăzeci de braţe adâncime, nu găsi nici un fund de mare.

Operaţia, reluată în mai multe puncte de această parte, dădu acelaşi rezultat şi plumbul nu întâlni nicăieri altceva decât apă. în aceste condiţii n-avea rost să arunci o ancoră, pentru că ea n-ar fi putut să se prindă de ceva. Trebuia dedus că feţele stâncii erau abrupte, cel puţin pe latura cercetată. Când barca reveni, locotenentul Allotte raportă căpitanului situaţia. Domnul Bourcart se arătă destul de surprins. în mintea sa, stânca trebuia mai curând să aibă pante laterale foarte alungite, deoarece eşuarea se produsese aproape fără zdruncinare, ca şi cum nava ar fi alunecat pe o suprafaţă lină şi puţin înclinată. *

Trebuiră atunci să efectueze sondaje în jurul corăbiei pentru a putea determina, pe cât posibil, mărimea stâncii şi adâncimea apei la suprafaţa ei. Căpitanul Bourcart se îmbarcă pe balenieră împreună cu secundul, şeful echipajului şi doi mateloţi. Duceau cu ei o sondă, a cărei coardă măsura două sute de braţe. După ce reluară operaţia locotenentului Allotte, văzură şi ei că în nici un fel capătul sondei nu atinge fundul. Renunţară aşadar la

aruncarea unei ancore la pupa, ceea ce ar fi putut să permită desprinderea navei, manevrând cu vinciul.

— Căpitane, zise domnul Heurtaux, am face bine să sondăm puţin la mică distanţă de carenă.

— Sunt de aceeaşi părere, răspunse domnul Bourcart. Meşterul Ollive prinse cangea de unul din port-sarturi, în aşa fel încât să înconjoare coca vasului la o depărtare de cel mult 5-6 picioare. Din trei în trei metri, secundul arunca sonda. Nicăieri ea nu întâlni fundul, nici chiar la 200 de braţe adâncime.

Prin urmare, stânca ocupa o întindere foarte mică, la o adâncime de unul sau doi stânjeni. Se putea presupune că Saint-Enoch eşuase pe vârful unui con submarin care nu era indicat pe hărţile acestor regiuni.

Intre timp orele treceau şi nimic nu anunţa ridicarea cetii. Atunci, domnul Bourcart voi să încerce, în momentul când marea atingea cea mai mare înălţime, să desprindă nava cu ajutorul bărcilor. Trăgând-o pe la pupa, era posibil s-o repună pe linia de plutire. Această manevră se execută în condiţiile cele mai favorabile. Cele şase bărci se reuniră într-un efort comun şi mateloţii vâsliră din răsputeri. Nava făcu oare o uşoară mişcare înapoi? Abia un picior. Asta-i tot ce se obţinu şi până la urmă echipajul îşi pierdu speranţa să smulgă corabia de pe stânca.

Dar, ceea ce nu putură face ambarcaţiunile, dacă nu o va face vântul, ce se va întâmpla cu Saint-Enoch la prima dezlănţuire a unei furtuni? Va fi răsturnat pe suprafaţa acestei ridicături a fundului de mare şi nu vor rămânc din el decât nişte rămăşiţe de nerecunoscut… Şi în această perioadă a anului cât vor întârzia furtunile care se dezlănţuie cu atâta furie în această parte a Pacificului?

Le mai rămânea să încerce încă o operaţie pentru a pune nava pe linia de plutire. Căpitanul Bourcart, după ce reflectă multă vreme şi după ce discută cu ofiţerii şi meşterii, trebui să se hotărască s-o întreprindă, dar amânând-o cu câteva ore, pentru că nu părea să fie de

temut o schimbare a timpului. Operaţia despre care era vorba avea ca scop să uşureze nava, azvârlind încărcătura în mare. Descărcat, după aruncarea a 800-900 de butoaie de ulei, poate s-ar ridica suficient pentru a pluti la suprafaţa mării.

Mai aşteptară, socotind că în această zi. ca şi în ajun, ceaţa se va risipi în cursul după-amiezii. Era una din cauzele pentru care domnul Bourcart nu-şi puse imediat în aplicare planul de a sacrifica încărcătura. In adevăr, dacă nava s-ar fi ridicat, putea fi manevrată în mijlocul cetii? Din cele arătate de sondaje despre marile adâncimi din jurul stâncii, însemna oare că nu mai existau în apropiere alte stânci pe care Saint-Enoch risca să eşueze din nou? Oare Repton, la mai puţin de o milă depărtare, nu se izbise de recife şi încă atât de tare, încât se scufundase aproape numaidecât?

Aceste gânduri care frământau pe fiecare aduseră din nou vorba despre soarta balenierei engleze. Se punea întrebarea dacă n-au supravieţuit câţiva oameni naufragiului? Bărcile corăbiei engleze nu încercaseră să ajungă la Saint-Enoch! Atunci domnul Bourcart şi echipajul începură să ciulească urechile. Nu se auzi nici un strigăt şi nu încăpea îndoială că niciunul din mateloţii de pe Repton nu putuse să scape din această groaznică catastrofă…

Se scurseră alte trei ore. Mareea se retrăgea şi prin urmare puteau spera ca nava să se desprindă singură. De altfel diferenţa între flux şi reflux era foarte mică. Stânca nu ieşea probabil niciodată din mare decât, eventual. în timpul refluxului de lună plină. Domnul Heurtaux putuse chiar constata, după reperele trasate pe bordaj, că apa nu scăzuse simţitor şi, oricât cercetai în jur, lăncile atingeau fundul ei zgrunţuros la adâncimea constantă de cinci picioare.

Asta era situaţia. Care va fi deznodământul? Saint-Enoch îşi va relua oare cursul navigaţiei? Oamenii nu vor fi obligaţi să-l părăsească înainte ca o furtună dezlănţuită să-l nimicească? Erau 33 la bord şi puteau găsi loc în

ambarcaţiuni, luând cu ei şi provizii pentru câteva zile. Dar la ce distanţă vor putea găsi coasta cea mai apropiată? Şi dacă erau de parcurs sute de mile?

Domnul Bourcart se decise să sacrifice încărcătura. Poate că nava, uşurată de câteva sute de tone, se va ridica destul pentru ca echipajul s-o poată trage spre larg.

După luarea acestei hotărâri, oamenii se puseră pe treabă, nu fără să blesteme ghinionul care-i făcea să piardă beneficiile acestei ultime campanii.

Meşterul Ollive îi îndemna cu vorba şi cu fapta. Cu ajutorul unor macarale instalate peste cele două panouri ale calei, butoaiele fură ridicate pe punte, apoi aruncate în mare. Unele se duceau imediat la fund. Altele, sfărâmate în căderea pe stânci, se goleau de conţinutul lor, care urca la suprafaţă. Saint-Enoch fu curând înconjurat de un strat de grăsime, ca şi cum ar fi vărsat ulei în apă pentru a linişti valurile în timpul unei furtuni. Niciodată marea nu fusese mai calmă. Nici cea mai mică încreţitură nu se putea observa pe întinderea ei sau pe perimetrul terenului unde fundul se-nălţase, cu toate că domnul Heurtaux constatase existenţa unui curent venind din nord-est. Fluxul trebuia să-nceapă curând. Totuşi, efectul uşurării navei nu se va vedea decât în momentul când mareea va atinge înălţimea maximă. Cum mai erau de aşteptat trei ore până atunci, operaţia va fi terminată la momentul potrivit. Deci nu aveau vreme de pierdut sau Saint-Enoch va rămâne împotmolit până în noaptea următoare şi era mai bine dacă putea să se depărteze de stâncă în plină zi. Să scoţi din cală aproape opt sute de butoaie cerea ceva timp, fără să mai vorbim de oboseală.

Pe la cinci terminaseră jumătate din treabă. Mareea urcase cu 3-4 picioare şi Saint-Enoch, uşurat în parte, ar fi putut să înceapă să se mişte. Dar rămase la fel de înţepenit.

— La naiba! S-ar zice că nava noastră-i ţintuită pe acest loc, spuse meşterul Ollive.

— Şi nu vei fi tu acela care-o va scoate de aici! murmură Jean-Marie Cabidoulin.

— Ce mormăi… bătrâne?

— Nimic… replică dogarul aruncând un butoi gol în mare.

Pe de altă parte, speranţa de care se agăţau, ca ceaţa să se risipească după-amiază, nu se împlini. Noaptea urma să fie înnegurată. Dacă deci nava nu se va desprinde decât la mareea viitoare, căpitanul Bourcart va avea mari greutăţi pentru a o scoate din aceste regiuni primejdioase.

Puţin după ora şase, atunci când semiobscuritatea cuprindea văzduhul, auziră strigăte dinspre vest, unde mai pâlpâia o lumină pa- ' lidă.

Meşterul Ollive, aflat pe teugă la prova, veni imediat la căpitanul Bourcart, care se găsea în faţa dunetei.

— Căpitane, ascultă… ascultă… acolo… parcă…

— Da, strigă cineva, adăugă locotenentul Coquebert. Se stârni o oarecare rumoare în rândurile echipajului.

— Tăcere! ordonă domnul Bourcart. Şi toţi ciuliră urechile.

Într-adevăr, strigăte de ajutor, încă îndepărtate, ajungeau până la bord. Fără nici o îndoială, se adresau lui Saint-Enoch. De pe navă. la un semn al căpitanului, li se răspunse.

— Ohe… ohe… pe aici…

Erau oare nişte băştinaşi de pe coastă sau de pe vreo insulă din apropiere care veneau cu ambarcaţiunile lor? Nu puteau fi mai curând supravieţuitori de pe Repton? Bărcile lor nu căutau din ajun în mijlocul negurii dese să ajungă la baleniera franceză?

Această ipoteză, cea mai demnă de crezare, se dovedi întemeiată. Câteva minute mai târziu, călăuziţi de strigăte şi de câteva focuri de armă. două ambarcaţiuni veniră să se alăture lui Saint-Enoch.

Erau balenierele de pe Repton, în care se aflau 23 de oameni, inclusiv căpitanul King. Sărmanii, zdrobiţi de oboseală, erau şi nemâncaţi. deoarece nu avuseseră timp să

îmbarce provizii, atât de neaşteptată fusese catastrofa, După ce rătăciseră 24 de ore, mureau de foame şi de sete.

Supravieţuitorii de pe Repton fură primiţi de domnul Bourcart cu acea politeţe care-l caracteriza întotdeauna. Cu toate că purtarea lor de până acum lăsase de dorit, înainte de a afla de la căpitanul King ce se întâmplase, înainte de a întreba în ce împrejurări pierise nava şi înainte de a-i relata în ce situaţie se găsea Saint-Enoch, domnul Bourcart dădu ordin să se servească de mâncare şi de băut noilor pasageri.

Căpitanul King fu poftit în careu, iar mateloţii coborâră în post. Treisprezece oameni lipseau din echipajul căpitanului King, treisprezece înghiţiţi de ape în naufragiul lui Repton.

XIII.

O STÂNCĂ MIŞCĂTOARE.

Când căpitanul King şi tovarăşii săi abordaseră lângă Saint-Enoch, ceaţa era atât de deasă, încât, dacă strigătele celor de pe baleniere nu s-ar fi auzit, aceştia ar fi trecut mai departe de stâncă. Coborând spre sud, englezii nu ar fi putut să ajungă nici la coasta asiatică şi nici la cea americană. Admiţând chiar că vântul ar li risipit ceaţa, cum ar fi navigat sute de mile spre est sau spre vest? Şi de altfel fără pesmeţi, care să le astâmpere foamea, fără apă dulce ca să le potolească setea, n-ar fi rămas, după 48 de ore, nici un om viu dintre naufragiaţii lui Repton.

Numărul celor de pe Repton – ofiţeri şi mateloţi – era de 36 de oameni. Numai 23 dintre ei au sărit în ambarcaţiuni şi, adăugându-se personalului de pe Saint-Enoch, redus după moartea matelotului Rollat, se obţinu cifra de 56 de oameni. în cazul când ar putea desprinde nava, care va fi soarta căpitanului Bourcart, a oamenilor săi vechi şi a noilor săi tovarăşi? Chiar în ipoteza că uscatul, continent sau insulă, n-ar fi prea departe, ambarcaţiunile de la bord n-ar putea să-i ducă pe toţi! La prima furtună, şi ele sunt frecvente în aceste regiuni ale Pacificului, Saint-Enoch, asaltat de valurile imense care se vor izbi de această

stâncă, ar fi sfărâmat în câteva minute! Vor trebui deci să părăsească nava. Dar atunci proviziile, pe care domnul Bourcart spera să le completeze la Vancouver, nu se vor sfârşi, trebuind să hrănească un echipaj ajuns aproape dublu de la sosirea naufragiaţilor de pe Repton']

Ceasurile de la bord arătau ora opt. Nici un semn de vânt nu se simţise la apusul soarelui sub perdeaua groasă a cetii. Noaptea, care se lăsa încetişor, va fi calmă şi totodată neagră. N-aveai de ce să tragi vreo nădejde că nava s-ar putea degaja în plinul fluxului, viitoarea maree fiind mai puţin înaltă decât cea dinainte; în plus nu se mai putea arunca din balast decât sacrificând arborada.

Toate acestea le află căpitanul King, când se găsi în careu cu domnul Bourcart, domnul Heurtaux, doctorul Filhiol şi cu cei doi locotenenţi. Faptul că el şi tovarăşii săi găsiseră un adăpost la bord nu însemna că salvarea le era asigurată. în scurt timp, viitorul nu-i rezerva lui Saint-Enoch soarta care-l lovise pe Repton1.

Era important de ştiut în ce condiţii se produsese naufragiul navei engleze, lată ce le povesti căpitanul King:

Repton se oprise în mijlocul cetii, când în ajun o înseninare parţială le permise să-l vadă pe Saint-Enoch la distanţa de trei mile sub vânt. De ce se îndrepta Repton spre el? Cu o intenţie mai mult sau mai puţin ostilă de a tranşa chestiunea balenei harponată de ambele echipaje? Căpitanul King nu răspunse la această întrebare. De altfel nu era acum momentul învinuirilor. Se mărgini să spună că Repton, atunci când doar o singură milă despărţea cele două nave, simţi deodată o izbitură, din cele mai puternice. Coca se crăpă pe fund la babord şi marea năvăli înăuntru. Secundul Strok şi doisprezece oameni din echipaj fură unii aruncaţi peste bord, alţii striviţi sub arborada care se prăbuşi. Căpitanul King şi ceilalţi ar fi pierit şi ei dacă nu s-ar fi urcat în două baleniere care se aflau la-apă. Rămăseseră 23. Timp de mai mult de 24 de ore, supravieţuitorii lui Repton rătăciseră la întâmplare, fără

nici un fel de provizii, încercând să-l descopere pe Saint-Enoch şi, în cele din urmă, hazardul îi duse spre locul unde eşuase nava franceză.

— Dar, adăugă căpitanul King, care vorbea curent limba franceză, ceea ce nu-mi pot explica, este că există stânci submarine în aceste regiuni. Eram sigur de poziţia mea în latitudine şi longitudine.

— Ca şi mine, de poziţia mea, răspunse domnul Bourcart, şi în afară de cazul că o ridicare de fund nu s-a produs recent…

— Este într-adevăr singura ipoteză admisibilă, declară domnul Heurtaux.

— în tot cazul, reluă domnul King, Saint-Enoch a fost mai puţin lovit de această nenorocire.

— Fără-ndoială, mărturisi domnul Bourcart, dar cum şi când va putea porni din nou?

— Nu are avarii grave?

— Nu, şi coca este intactă. Dar se pare că-i ţintuit pe această stâncă şi, chiar după ce am sacrificat toată încărcătura, nu l-am putut aduce la linia de plutire.

— Ce hotărâre ar trebui luată? întrebă căpitanul King, a cărui privire se aţinti întâi asupra domnului Bourcart, apoi asupra ofiţerilor săi.

Această întrebare rămase fără răspuns. Ceea ce echipajul încercase până acum pentru a-l repune pe Saint-Enoch pe linia de plutire nu dăduse nici un rezultat… Oare elementele naturii vor putea face ceea ce n-au putut face oamenii? Cât despre soluţia de a se îmbarca în baleniere, nu însemna pieire curată? Atât spre nord, cât şi spre est, sute de mile îi despărţeau de pământ, fie de Kurile, fie de Aleutine. Sfârşitul lui octombrie se apropia… Vremea rea va veni în curând. Micile ambarcaţiuni fără punte ar fi la cheremul ei. N-ar rezista nici la prima vijelie. De altfel, 56 de oameni nu vor încăpea cu toţii în ele. Şi cei rămaşi ce şansă de salvare ar avea? Doar să spere că i-ar lua vreo navă, dacă ar trece prin această parte a Pacificului?

Doctorul Filhiol adresă deodată căpitanului King următoarea întrebare:

— Când am părăsit împreună Petropavlovsk, aţi auzit fără îndoială că pescarii semnalaseră în larg prezenţa unui monstru marin, de care fugiseră în grabă mare?

— Da, răspunse căpitanul King şi mărturisesc că echipajul lui Repton a rămas înspăimântat.

— Credea în existenţa acestui monstru? reluă domnul Heurtaux.

— Credea că era o sepie, un kraken sau o caracatiţă gigantică şi nu văd de ce n-ar fi crezut…

— Din raţiune, răspunse doctorul, pentru că asemenea caracatiţe, krakeni sau şerpi nu există, căpitane…

— Să nu fim aşa de siguri, domnule Filhiol, zise Romain Allotte.

— Stai să ne înţelegem, dragă domnule locotenent. S-au găsit în adevăr specimene de astfel de monştri, au fost urmăriţi câţiva dintre ei, unii au fost ridicaţi la bord. Dar nu aveau dimensiunile colosale ce li se atribuiau şi care sunt doar rodul închipuirii… Giganţi din aceste specii, dacă vreţi – hai să zicem – ar fi putut să distrugă o ambarcaţiune, dar să tragă în adâncul mării o navă de câteva sute de tone mi se pare cu neputinţă.

— Aşa cred şi eu, întări domnul Bourcart şi monştrii cu asemenea putere sunt de căutat numai printre animalele legendare.

— Totuşi, insistă locotenentul Coquebert, pescarii din Petropavlovsk vorbeau despre un şarpe de mare enorm, pe care-l zăriseră…

— Şi, adăugă căpitanul King, aşa de mare le-a fost spaima, încât au fugit în grabă spre port.

— Ei bine, de la plecarea dumneavoastră din Petropavlovsk, întrebă doctorul Filhiol, v-a apărut în faţa ochilor acest Briareu cu 50 de capete şi 100 de braţe, descendent al faimosului gigant din antichitate, care,

fiindcă a ameninţat cerul, a fost închis de Neptun sub muntele. Etna?

— Nu. domnule, declară căpitanul King. Totuşi, atât Repton cât şi Saint-Enoch au întâlnit, desigur, la suprafaţa mării epave şi resturi de bărci, sau trupuri de balene care nu păreau a fi harponate; nu se poate ca vreun monstru marin să fi făcut acel prăpăd prin partea locului?

— Nu numai că este posibil, dar este şi foarte probabil, declară locotenentul Allotte, nu le fie cu supărare căpitanului Bourcart şi doctorului Filhiol…

— Ce vrei, domnule locotenent, replică doctorul; cât timp nu-l voi vedea cu ochii mei, nu voi crede.

— n orice caz, reluă domnul Bourcart adresându-se căpitanului King, nu cred că atribuiţi pierderea lui Repton vreunui atac al unei sepii, şarpe de mare sau caracatiţe?

— Nu, răspunse căpitanul King, nu, şi totuşi – după unii din oamenii mei – biata noastră corabie a fost apucată de nişte braţe gigantice cu cleşti formidabili, care au răsturnat-o şi apoi au tras-o în adâncuri… Despre asta vorbeau mereu în timp ce bărcile noastre îl căutau pe Saint-Enoch.

— Ei! zise domnul Bourcart, să ştii că spusele mateloţilor de pe Re ton vor găsi mare răsunet la bord… în marea lui majoritate, ech pajul nostru este convins că acest monstru există… Dogarul n-a încetat o clipă să-i împuie capul cu tot soiul de poveşti pe această teriă… După părerea sa, distrugerea lui Repton se datorează unui ui.imal extraordinar, care ar avea înfăţişare deopotrivă de şarpe şi caracatiţă. E drept că, până la proba contrarie, eu aş afirma că i< vele noastre au eşuat pe nişte stânci de formaţiune recentă, care ir;ă nu sunt indicate în hărţile actuale ale Pacificului.

— După părerea mea, este absolut sigur şi să-l lăsăm pe Jean-Marie Cabidoulin să ticluiască tot soiul de istorii de crezut sau de necrezut.

Se făcuse nouă seara. Trebuiau să-şi piardă nădejdea că Saint-Eoch se va desprinde la noapte. Creşterea fluxului, cum se ştie, avea ă fie mai mică decât la mareea

precedentă. Cu toate acestea, ne- /rând să lase nimic neîncercat, căpitanul Bourcart ordonă să fie lansate toate ambarcaţiunile, după ce încarcă în ele cele mai lungi şi grele bucăţi de lemn din arboradă, care să servească eventual drept catarge. N-avea rost să se mai gândească să uşureze nava, în afară de cazul că ar fi demontat arborii gabieri şi arboretul împreună cu greementul, cu pânzele şi cu cergile lor. Acest lucru ar fi cerut o muncă foarte mare şi, admiţând că Saint-Enoch ar ajunge să se desprindă, ce s-ar întâmpla dacă vreo furtună l-ar surprinde când va ii lipsit de aceste piese atât de necesare? în fine, a doua zi, dacă ceaţa se va ridica, dacă soarele va permite calcule bune, care să determine cu precizie poziţia navei, se va vedea ce este de făcut mai departe.

Nici căpitanul Bourcart şi nici ofiţerii săi nu se gândeau să se ducă să se odihnească. Oamenii se întinseră pe punte, în loc să se culce în post. îngrijorarea nu-i lăsa să închidă ochii. Numai câţiva elevi după ce se luptaseră în zadar împotriva somnului adormiră buştean. Nici bubuitul tunului nu i-ar fi putut trezi pe aceşti tineri şi pe cea mai mare parte a mateloţilor de pe Repton, zdrobiţi de oboseală. Meşterul Ollive umbla cu paşi mari de colo-colo pe dunetă, în timp ce un grup de 5-6 oameni, strânşi în jurul dogarului, ascultau cum Jean-Marie Cabidoulin povestea ceea ce lesne vă puteţi închipui.

Convorbirea care continua în careu trebuia să ducă la obişnuitul rezultat şi anume că fiecare se încăpăţâna mai tare în ideile sale despre existenţa sau inexistenţa monstrului marin. Schimbul de cuvinte între doctorul Filhiol şi locotenentul Allotte începuse chiar să devină tăios.

Deodată, un incident curmă discuţia.

— Atenţiune, atenţiune! exclamă domnul Heurtaux, care sări de pe scaun.

— Nava este pusă pe linia de plutire, adăugă locotenentul Coquebert.

— Va pluti… pluteşte! rosti Romain Allotte, al cărui scaun, dat deoparte, alunecă pe podea gata să se răstoarne.

Câteva scuturături urniseră coca lui Saint-Enoch… Chila se degajase parcă, răzuind suprafaţa ascuţită a stâncii. O oarecare legănare se produse de la tribord la babord şi aplecarea pe care o avusese nava nu mai era atât de mare.

Într-o clipă domnul Bourcart şi tovarăşii săi ieşiră din careu.

În mijlocul acestei nopţi întunecoase, pe care ceaţa o făcea şi mai neagră, nu se zărea nici o licărire, nici o sclipire! Nu se simţea nici

0 boare de vânt! Marea se umflase şi forma o hulă domoală, iar valul^ nu clipocea deloc trecând peste povârnişul stâncii submarine.

Înainte ca domnul Bourcart să fi ajuns pe punte, mateloţii se treziseră în grabă. Şi ei, simţind zguduiturile, îşi spuneau că nava se despotmoleşte. Legănat încolo şi-ncoace de ruliu, Saint-Enoch se-ndreptase uşor… Cârma se clinti deodată în aşa fel, încât meşterul Ollive trebui să lege roata.

Şi atunci strigătele echipajului se uniră cu cele ale locotenentului Allotte:

— Pluteşte!… pluteşte!

Căpitanul Bourcart şi căpitanul King, aplecaţi deasupra bastingajului, căutau să cerceteze întinderea neagră a mării. Şi, ceea ce-i miră, ceea ce mira pe toţi cei care stăteau să se gândească, era că se aflau în acest moment în plin reflux. Deci ridicarea navei pe chilă nu putea fi atribuită mareei.

— Ce s-a petrecut? îl întrebă domnul Heurtaux pe meşterul Ollive.

— Nava s-a uşurat probabil, răspunse acesta, şi mi-e teamă să nu

1 se fi demontat cârma…

— Şi acum?

— Acum, domnule Heurtaux, suntem tot aşa de înţepeniţi ca înainte!

Domnul Bourcart, doctorul Filhiol şi locotenenţii urcară pe dunetă şi un matelot aduse două felinare aprinse, care le îngăduiau să se vadă cel puţin unul pe altul.

Căpitanul se gândise poate să trimită oameni în ambarcaţiuni, pentru a încerca printr-un nou efort să-l degajeze pe Saint-Enoch. Dar nava, rămânând din nou nemişcată, el înţelese că manevra ar fi inutilă. Mai bine să aştepte următoarea maree şi, în plină zi, să încerce să desprindă corabia, dacă zguduirile ar urni-o iar din loc. Cât despre cauza acestor mişcări şi urmarea pe care au avut-o, cum să le lămureşti? Chila navei se desprinsese de pe fundul stâncos, sau i se înfundase şi mai mult călcâiul – ceea ce explica oarecum demontarea probabilă a cârmei?

— Asta trebuie să fie, îi zise domnul Bourcart secundului, şi noi ştim că marea este adâncă în jurul stâncii…

— Atunci, căpitane, răspunse domnul Heurtaux, ar fi suficient poate să dăm nava înapoi cu câteva picioare pentru ca să plutească. Dar cum am putea face această manevră?

— Sigur e, reluă domnul Bourcart, că poziţia navei s-a modificat şi cine ştie dacă în noaptea asta sau mâine, când marea va fi staţionară, nava nu se va degaja singură?

— Nu îndrăznesc să sper, căci mareea, în loc să crească, va scădea! Şi dacă trebuie să aşteptăm până la lună plină?

— Ar fi să stăm încă o săptămână în aceste condiţii, Heurtaux. Pe o mare calmă Saint-Enoch este ferit de mari primejdii. Adevărat că timpul nu va întârzia să se schimbe şi de obicei se dezlănţuie vijelii puternice după o ceaţă atât de densă.

— Cel mai rău, spuse secundul, este că n-avem habar unde ne aflăm…

— Dacă soarele s-ar arăta mâine dimineaţă, chiar dacă numai pentru o oră, zise domnul Bourcart, voi calcula poziţia şi vom şti unde suntem! în orice caz, fii sigur, scumpe domnule Heurtaux, ne aflam pe drumul bun când am eşuat… Nu! curenţii nu ne-au împins mai la nord decât

trebuia… Revin deci la explicaţia care mi se pare cea mai demnă de crezut… Deoarece nu-i cu putinţă ca hărţile să nu fi menţionat poziţia acestei stânci submarine, înseamnă că s-a format recent.

— Şi eu gândesc la fel, căpitane, şi ghinionul a vrut ca Saint-Enoch să treacă exact deasupra ei şi să eşueze.

— Ca şi Repton, care a dat peste o stâncă de aceeaşi natură, zise domnul Bourcart. Din fericire, nava noastră nu s-a scufundat şi trag nădejdea s-o pot scoate de aici.

Aceasta era explicaţia pe care o dădea domnul Bourcart şi la fel de convinşi de ea erau şi domnul Heurtaux, doctorul Filhiol, şeful echipajului şi poate şi căpitanul King. Cei doi locotenenţi nu se pronunţară în această chestiune. Cât despre echipaj, părerea lui se vădi în următoarele împrejurări.

Oamenii stăteau de vorbă lângă arborele mare. Nu ţineau seama decât de un singur lucru, şi anume că zdruncinăturile n-au putut fi provocate nici de apa mării, care era foarte calmă, nici de flux. Apoi, aceste zdruncinături încetaseră cu desăvârşire şi, dacă Saint-Enoch se ridicase puţin la babord, acum rămăsese absolut nemişcat. Harponerul Pierre Kardek, după ce aminti faptele, încheie astfel:

— Trebuie că stânca… da… stânca a fost cea care s-a mişcat…

— Stânca? exclamară doi sau trei oameni.

— Lasă, Kardek, replică fierarul Gille Thomas, ne iei drept nişte ageamii gata să înghită o astfel de gogoaşă?

Cuvintele batjocoritoare ale fierarului îşi atinseră ţinta. O stâncă ce se mişcă precum o geamandură, sau care se clatină ca o corabie pe hulă! Iată ceea ce nu se putea spune unor bravi marinari, cunoscători ai tainelor mării! Niciunul dintre ei n-ar fi putut crede că o mişcare submarină ar fi tulburat acest loc al Pacificului.

— Spune altora aceste baliverne! exclamă dulgherul Ferut. Am văzut de toate ca fost maşinist, dar nu suntem

aici pe scena Operei sau a Teatrului Chatelet! Nu găseşti nici o echipă care să pună o stâncă în mişcare, dacă nu-i de carton sau de pânză vopsită…

— Bun răspuns… adăugă harponerul Louis Thiebaut şi nici măcar un elev de la bord n-ar înghiţi asemenea poveşti!

Nu, desigur, şi decât să accepţi această explicaţie, destul de naturală la urma urmei, toţi erau gata să-şi închipuie mai curând cele mai mari bazaconii.

În acest moment, harponerul Jean Durut vorbi destul de tare, încât domnul Bourcart să-l poată auzi de pe dunetă, pe care tocmai se afla.

— Nimic nu se alege din toată vorbăria asta. Fie că stâncă s-a mişcat sau nu, am vrea să ştim dacă vom ajunge din nou pe linia de plutire.

Aceste cuvinte oglindeau ce-i frământa pe toţi. Dar, cum este lesne de înţeles, nu se putea da nici un răspuns.

— Hei, prieteni… reluă Ferut rânjind, să nu vorbim toţi odată! Oare Saint-Enoch va rămâne veşnic agăţat de stâncă, precum o stridie?

— Nu! răspunse o voce pe care echipajul o cunoştea bine.

— Tu ai spus nu, meştere Cabidoulin? întrebă Jean Kardek.

— Eu…

— Vrei să ne asiguri că nava va sfârşi prin a pleca de aici?

— Da!

— Când?

— Când va voi monstrul.

— Care monstru? exclamară mai mulţi mateloţi şi novici.

— Monstrul care l-a apucat pe Saint-Enoch şi care-l înlănţuie cu braţele sau îl ţine cu cleştii, monstrul care-l va duce la capătul călătoriei poate chiar în adâncurile Pacificului!

Trecuse vremea când echipajul îşi bătea joc de Jean-Marie Cabidoulin cu privire la krakeni sau alţi şerpi de mare. Credea chiar că dogarul avea dreptate, în pofida căpitanului, secundului, doctorului Filhiol şi tuturor celor care până atunci refuzau să-i împărtăşească vederile.

Meşterul Ollive exclamă supărat:

— N-ai terminat odată, flecar bătrân?

Dar un murmur se ridică şi era limpede că echipajul ţinea partea dogarului.

Dai pentru toţi cei care-i ascultau, acesta era adevărul adevărat. Un monstru gigantic pusiia meleagurile Pacificului şi fără-ndoială că nu altul decât cel semnalat de pescarii din Petropavlovsk. El sfărâmase ambarcaţiunile şi coca navelor ale căror epave le întâlniseră pe drum! El sfârtecase balenele ce pluteau moarte pe suprafaţa mării! El se aruncase asupra lui Repton şi-1 trăsese în adâncul apelor! Şi tot el îl apucase pe Saint-Enoch şi -l ţinea într-o încleştare formidabilă!

Domnul Bourcart, auzindu-l pe meşterul Cabidoulin, se întreba dacă vorbele sale nu vor stârni panică. Coborî cu secundul şi ofiţerii săi de pe dunetă.

Era şi timpul, sau poate că venise chiar prea târziu! Da! groaza îi făcea pe oameni să-şi piardă sângele rece… Gândul că se găseau la cheremul acestui animal înspăimântător îi îmboldea să nu asculte de observaţiile şi ordinele căpitanului. Nu mai voiau să audă nimic şi căutau să se arunce în ambarcaţiuni! Câţiva dintre meşteri, care nu mai erau stăpâni pe ei, dădeau exemplu!

— Opri ţi-vă!… opriţi-vă, strigă căpitanul Bourcart. Primul care va încerca să părăsească bordul îi zbor creierii.

Şi, întinzând mâna prin fereastra deschisă a cabinei sale, apucă un revolver care se găsea pe masă.

Domnul Heurtaux, locotenentul Coquebert şi Allotte se alăturară şefului lor. Meşterul Ollive se repezi în mijlocul marinarilor pentru a menţine ordinea. Cât despre căpitanul King, nici el nu mai era ascultat de mateloţii de pe Repton.

Cum să opreşti oamenii înnebuniţi la gândul că monstrul putea să-i tragă în abisurile oceanului?

Dar deodată noi zdruncinături clintiră nava. Oscilaţiile se simţeau când la babord, când la tribord. Coca părea că se deplasează. Catargele gemură în călcâiele lor bine înfipte.

Câteva pataraţine se desprinseră. Bara cârmei fu împinsă înapoi atât de brusc, încât una din troţe se rupse pe loc şi roata se-nvârti în direcţia inversă cu o asemenea forţă, încât doi timonieri n-ar fi putut s-o ţină pe loc.

— La ambarcaţiuni! la ambarcaţiuni!

Acesta fu strigătul care izbucni din toate piepturile; şi totuşi n-ar fi avut loc în ele toţi câţi erau.

Domnul Bourcart înţelese că nu va mai putea stăpâni bordul dacă nu-l va pedepsi pe autorul acestei dezordini. Prin urmare, îndreptându-se spre dogar, care era în picioare, sprijinit de arborele mare, zise:

— Cabidoulin, tu eşti vinovat de ceea ce se-ntâmplă!

— Eu… domnule căpitan?

— Da… tu!

Şi, adresându-se meşterului Ollive, zise:

— Pune-l.în lanţuri şi du-l în fundul calei!

Se ridicară câteva proteste. Atunci dogarul se adresă căpitanului cu o voce calmă:

— Eu… în lanţuri, căpitane! Asta pentru că am spus adevărul'.'

— Adevărul? exclamă domnul Bourcart.

— Da! adevărul! repetă Jean-Marie Cabidoulin.

Şi, ca şi cum ar fi vrut să-i întărească spusele, nava se ridică de la prova spre pupa într-o puternică mişcare de tangaj. în acelaşi timp, mugete teribile se auziră dinspre sud, la câteva cabluri depărtare. Apoi un val imens se înălţă în faţa lui Saint-Enoch şi, prin beznă, nava fu smulsă şi dusă cu o viteză de necalculat pe suprafaţa Pacificului.

XIV SPRE NORD încotro se-ndrepta astfel Saint-Enoch sub acţiunea unui motor de o putere nemaipomenită, aflat în coastele sale, luând-o când spre nord-est, când spre nord-vest?

În întunericul de nepătruns nu se putea desluşi nimic.

Căpitanul Bourcart şi ofiţerii săi căutau în zadar să recunoască direcţia. Echipajul era în culmea spaimei. Nu mai rămăsese nici o ambarcaţiune în care s-ar fi putut

refugia, deoarece parâmele cu care erau legate se rupseseră în momentul când nava se pusese în mişcare.

Între timp, Saint-Enoch mergea cu o repeziciune atât de mare, încât oamenii,stând în picioare, ar fi fost trântiţi jos de rezistenţa aerului. Trebuiră să se-ntindă pe Ungă pereţi, să se culce la poalele catargelor, să se prindă de tacheţi şi să părăsească duneta pentru a nu fi aruncaţi peste bord. Cei mai mulţi dintre mateloţi se buluciră în post sau se refugiară sub teuga de la prova. Cât despre domnul Bourcart, căpitanul King, doctorul Filhiol, secundul şi locotenenţii, se adăpostiră cu toţii în careu. Era primejdios să ieşi pe punte, căci arborada amenința să se prăbuşească.

Şi apoi ce ar fi putut face? în mijlocul acestei nopţi întunecate nu se vedea om cu om, ba nici măcar nu se auzeau unul pe altul. Văzduhul răsuna de vuiete neîncetate, la care se adăugau şuierăturile aerului prin greement, cu toate că afară nu bătea nici un vânt. Dacă vântul s-ar fi dezlănţuit cu o asemenea furie, ar fi risipit ceaţa şi pe petecele de cer ivite printre norii destrămaţi s-ar fi zărit câteva stele

— Nu… zise domnul Heurtaux, timpul n-a încetat să fie liniştit şi rafalele puternice nu sc datorează decât vitezei!

— Trebuie că forţa acestui monstru e extraordinară, adăugă locotenentul AUotte.

— Monstru… monstru! repetă domnul Bourcart.

Şi, în pofida celor ce se petreceau şi păreau de netăgăduit, ca şi doctorul Filhiol, secundul şi meşterul OUive, căpitanul refuza încă să admită existenţa unui animal, şarpe gigantic sau şopârlă colosală, capabilă să poarte cu sine, cu o iuţeală năvalnică, o navă de 500 de tone. O ridicare bruscă de teren provocată de un cutremur submarin, un val seismic care ar avea o putere nesfârşită, în fine, orice îşi putea închipui, dar nu credea în absurdele poveşti ale lui Jean-Marie Cabidoulin. Noaptea trecu în aceste condiţii. Nici direcţia şi nici poziţia navei nu se schimbară. La primele licăriri ale zorilor, ^căpitanul Bourcart şi tovarăşii săi voiră

să constate starea mării, în cazul în care dogarul ar fi avut dreptate, cine ştie dacă animalul nu-şi arăta anumite părţi ale trupului? Şi atunci l-ar putea răni mortal scoţând astfel nava din înlănţuirea lui formidabilă. Aparţinea oare acelei specii de cefalopode cunoscute sub numele de caracatiţe, cu cap de ca! cioc de vultur şi tentacule, care s-au încolăcit strâns în jurul cocii lui Saint-Ettock? Ori făcea mai curând parte din clasa vertebratelor acoperite cu o carapace groasă, ca ihtiosaurii, plesiosaurii sau crocodilii gigantici? Ori poate era vreunul din şerpii, krakenii sau mantele cu dimensiuni de neînchipuit din anumite regiuni ale Atlanticului sau Pacificului?

Se lumină de ziuă; o lumină palidă răzbătea prin perdeaua de ceaţă. Nimic nu prevestea că negurile se vor risipi sau vor mai pierde din desime. Viteza lui Saint-Enoch era aşa de mare, încât aerul biciuia feţele tăios ca briciul. Nu se putea sta pe punte. Domnul Bourcart şi ofiţerii săi fură nevoiţi să intre din nou în careu. Meşterul Ollive încercă să se târască până la bastingaj, dar nu putu să ajungă şi fu aruncat înapoi cu atâta violenţă, încât era gata să se izbească de scara dunetei.

— La naiba! exclamă el, când cei doi locotenenţi îl ridicară, am crezut că nu voi mai fi în stare să plătesc sticla de rachiu acestui dobitoc bătrân de Cabidoulin.

Totuşi, căpitanul Bourcart constată că Saint-Enoch părea gata să se răstoarne. Se-nţelege de la sine că echipajul nu părăsise postul sau teuga de la prova. Era de altfel foarte greu, mai ales pe o astfel de ceaţă, să comunici de la prova la pupa. Din fericire, cambuza conţinea destule provizii – pesmeţi şi conserve, pentru a se putea asigura hrana la bord.

— Ce este de făcut? zise secundul.

— Vom vedea, Heurtaux, răspunse domnul Bourcart. Această situaţie nu se poate prelungi prea mult.

— Numai să nu fim duşi până la Marea Arctică! replică locotenentul Allotte.

— Şi Saint-Enoch să poată rezista, adăugă locotenentul Coquebert.

În acest moment urletele, care păreau că ies din fundul oceanului, fură însoţite de o trosnitură îngrozitoare.

Îndată meşterul Ollive, care se târî spre uşa dunetei, strigă:

— Arborada s-a prăbuşit!

Noroc că nimeni nu se putuse aventura pe punte. Şarturile, pataraţinele şi straiurile se desprinseseră din cauza scuturăturilor, tangajului şi ruliului. Arboretul şi arborii gabieri se prăbuşiseră cu vergi cu tot. Unele dintre ele fuseseră menţinute în afară de greement şi riscau să năruie bordajul. Nu mai rămăseseră decât coloanele arborilor cu gabiile lor izbite de pânzele desfăcute care se făcură curând fâşii-fâşii. Nava dezechilibrată nu pierdu nimic din viteză şi toate aceste rămăşiţe o urmau în necurmata-i goană spre nordul Pacificului.

— Ah! sărmanul meu Saint-Enoch!

Aceste cuvinte disperate scăpară de pe buzele căpitanului Bourcart. Până atunci nu pierduse speranţa că nava îşi va putea relua navigaţia, când se va afla iar în condiţii normale.

Într-adevăr, dacă admiteai existenţa unui monstru marin, era evident că acest monstru, oricât de puternic ar fi fost, nu avea forţa să-l tragă pe Saint-Enoch în abis. Ar fi făcut-o până acum. Deci va sfârşi prin a obosi ducând asemenea povară şi nu se va zdrobi odată cu ea de litoralul coastei asiatice sau americane.

Da! Domnul Bourcart sperase până acum că nava va scăpa teafără şi nevătămată. Dar în prezent iat-o fără catarge şi pânze. Puşi în imposibilitatea de a-i drege avariile, la ce le-ar mai servi?

Situaţie, în adevăr, neobişnuită! Jean-Marie Cabidoulin avea dreptate să spună:

— Nu poţi niciodată zice că ştii totul despre mare, întotdeauna mai rămâne ceva de aflat.

Totuşi, căpitanul Bourcart şi ofiţerii săi nu erau oameni pe care deznădejdea să-i copleşească. Atâta timp cit vor avea coca sub picioare, nu credeau c-au pierdut orice şansă de salvare. Dar vor putea oare stăvili groaza care cuprinsese echipajul?

Cronometrele arătau ora opt dimineaţa.

Evident, forţa de tracţiune – oricare ar fi fost ea – trebuie că era uimitoare, nu mai puţin uimitoare ca viteza imprimată navei. Anumiţi savanţi au calculat – dar ce n-au mai calculat şi câte nu vor mai calcula în viitor! – puterea marilor cetacee. O balenă lungă de 23 de metri, cântărind circa 70 de tone are 140 de cai putere, adică forţa a 42 de cai de ham, pe care nu au dobândit-o încă locomotivele cele mai perfecţionate. Aşa cum zicea doctorul Filhiol, poate că într-o zi navele vor putea fi remorcate de un atelaj de balene şi balenele de un atelaj de vulturi, condori sau de acvile. Ţipând seama de aceste cifre, închipuiţi-vă care putea fi valoarea mecanică a unui monstru marin care trebuie că măsura 400-500 picioare lungime!

Când doctorul Filhiol îl întrebă pe căpitanul Bourcart cu ce viteză socotea că merge Saint-Enoch, viteză care de altfel părea constantă, acesta răspunse:

— Nu poate fi mai mică de 40 de leghe pe oră.

— Atunci înseamnă că am parcurs aproape 500 de leghe în 12 ore?

— Da, aproape 500 de leghe!

Cu toate că pare surprinzător, există exemple de viteză şi mai mare. Chiar în Oceanul Pacific, iată fenomenul care a fost semnalat cu câţiva ani în urmă de un comandant de port:

După un cutremur puternic pe coasta Perului, o imensă ondulaţie a oceanului s-a întins până pe litoralul australian. Cu salturi repezi, valul lung de două leghe parcursese aproape un sfert de glob cu o viteză vertiginoasă, apreciată la 183 de metri pe secundă, adică cu 658 de kilometri pe oră. Izbindu-se de numeroase arhipelaguri ale Pacificului,

precedată de o depărtată oscilaţie submarină, sosirea lui se anunţa printr-un mare freamăt în apropierea uscatului; şi, după ce trecea sau înconjura obstacolul, valul se deplasa cu o viteză şi mai mare. Faptul a fost relatat în Journal de Havre şi domnul Bourcart îl cunoştea; după ce aminti de el tovarăşilor săi, adăugă:

— Nu m-ar mira prea tare să fim şi noi martorii şi victimele unui asemenea fenomen. O erupţie vulcanică a avut loc probabil pe fundul oceanului şi acolo trebuie căutată originea acestei stânci necunoscute pe care a eşuat Saint-Enoch. Apoi, la fel ca după cutremurul din Peru, a luat naştere un val enorm, un extraordinar val seismic, care ne-a smuls de pe stâncă şi acum ne duce spre nord.

— Da, declară domnul Heurtaux, văzând că şi căpitanul King încuviinţează din cap, pare mult mai demn de crezut decât existenţa unui monstru marin.

— Şi ce monstru! adăugă domnul Filhiol. Unul care este în stare să transporte nava noastră cu o viteză de 400 de leghe pe oră!

— Bine, răspunse meşterul Ollive, duceţi-vă de-i explicaţi acest lucru lui Jean-Marie Cabidoulin şi veţi vedea dacă-şi va părăsi şopârla, krakenul sau şarpele de mare!

În fond, n-avea însemnătate că dogarul se încăpăţâna în poveştile sale fantastico-marine. Important, chiar esenţial, era să ştii la ce latitudine putea să fi ajuns Saint-Enoch până la această dată. Domnul Bourcart luă harta şi încercă să stabilească poziţia navei. Mai mult ca sigur că se-ndreptaseră spre nord. Se putea deci presupune că nava, după ce trecuse de lungul lanţ al insulelor Kurile, traversase Marea Bering. Altfel s-ar fi sfărâmat de mult, fie izbindu-se de unul din pământurile acestui arhipelag, fie de cel al Aleutinelor, situat mai la est. La suprafaţa apei nu se găsea însă acum nici un uscat care i-ar fi putut sta în cale. Probabil că, dat fiind viteza navei, Saint-Enoch depăşise strâmtoarea lată de numai 15 leghe. Trecând de ea, ar fi fost suficient ca imensul val să-şi schimbe direcţia cu câteva

mile spre est sau spre vest, pentru a-i arunca pe Capul Orient din. Asia sau pe Capul Prince Wales din America. Dar, pentru că această deviere nu se produsese, nu mai încăpea îndoială că Saint-Enoch a şi ajuns în plin Ocean Arctic.

Doctorul Filhiol îl întrebă aşadar pe domnul Bourcart:

— La ce distanţă se află marea polară de stânca submarină'.'

— La aproximativ 17 grade, răspunse căpitanul, ceea ce, socotind 25 de leghe de fiecare grad, ne arată că se găsea la circa 425 leghe depărtare.

— Prin urmare, declară domnul Heurtaux, suntem, probabil. în preajma paralelei 70!

Paralela 70 mărgineşte Oceanul Arctic şi în această perioadă a anului banchiza polară trebuia să fie aproape.

Cei 56 de oameni îmbarcaţi pe Saint-Enoch erau expuşi la cea mai îngrozitoare catastrofă. Nava lor avea să se piardă în mijlocul pustietăţilor polare. La această latitudine vor întâlni de pe acum sloiurile imobilizate dincolo de strâmtoarea Bering, câmpurile de gheaţă, aisbergurile şi banchiza arctică, care este de netrecut.

Ce se va întâmpla cu echipajul, în cazul când nu va fi înghiţit de ape în urma unei puternice ciocniri? Ce soartă îl aştepta, dacă se va refugia pe un câmp de gheaţă, pe unul din arhipelagurile acestor regiuni ca Noua Siberie, Ţara lui Vranghel sau oricare alt grup insular, situat la mai multe sute de mile de coastele Asiei şi ale Americii, pe una din acele insule nelocuite şi de nelocuit, fără provizii şi fără adăpost, expus la gerurile teribile, care din luna octombrie se lasă peste regiunile Mării Arctice? Nu va putea ierna acolo şi nici să ajungă în provinciile Siberiei sau Alaskăi.

E drept că, la ieşirea din strâmtoarea Bering, enorma undă, având un spaţiu mai larg unde să se-ntindă, trebuia să piardă din forţă şi viteză. Şi apoi nu se cădea să ţină seama şi de scăderea pe care o arăta coloana barometrică? In mijlocul rafalelor, pe o mare dezlănţuită, când vântul se

preschimbă în vijelie, gândeau că, poate, odată cu epuizarea puterii stihiilor i se va reda lui Saint-Enoch libertatea. Totuşi, dezechilibrată şi avariată, cum să reziste nava furtunilor în acest început de iarnă arctică şi ce se va alege din ea? Şi ce perspective îngrozitoare pentru căpitanul Bourcart şi tovarăşii săi pe nava pe care nu o vor mai putea stăpâni, rătăcind în aceste îndepărtate meleaguri!

Iată care era situaţia şi nici energia, nici inteligenţa, nici curajul nu puteau s-o schimbe.

Toată dimineaţa Saint-Enoch fu purtat în aceeaşi goană nebună, când spre travers, când spre pupa sau spre prova, ca o epavă în voia toanelor mării. Ceea ce făcea şi mai înfricoşătoare această situaţie era că privirea nu putea răzbate prin perdeaua de ceaţă. Dată fiind imposibilitatea de a sta pe punte, domnul Bourcart şi ofiţerii săi n-aveau cum să cerceteze largul mării altfel decât prin ferestrele înguste ale careului. Nu ştiau dacă nava trecea pe lângă o coastă, pe lângă unul sau celălalt mal al strâmtorii Bering, sau dacă se ivea vreo insulă a arhipelagurilor arctice, de care avea să se izbească formidabilul val şi Saint-Enoch împreună cu el!

În orice caz, sfârşitul nu putea fi decât un naufragiu care va avea loc în scurt timp şi nimeni nu va scăpa cu viaţă.

— Risipeşte-te odată, ceaţă blestemată! exclamă locotenentul Allotte.

Ceaţa se destramă după-amiază datorită scăderii barometrului. Vaporii ei se ridicară în zonele înalte şi, dacă tot nu se putea zări soarele, cel puţin se vedea până la orizont.

Către orele patru, viteza lui Saint-Enoch începu să scadă. Se va desprinde în sfârşit? N-ar mai fi rămas din el decât o navă dezechilibrată, dar în cazul când căpitanul Bourcart ar fi reuşit să întindă vreo pânză, poate ar fi ajuns totuşi să se întoarcă spre sud.

— Orice… zise domnul Heurtaux, orice ar fi mai bine decât să ne izbim de banchiză.

În acest moment meşterul Ollive încercă să iasă din careu. Rezistenţa aerului, fiind mai puţin puternică, izbuti. Domnul Bourcart, căpitanul King, doctorul Filhiol şi locotenenţii îl urmară şi, ţinându-se de tacheţi, ajunseră la bastingajul de la tribord, de care se rezemară.

Jean-Marie Cabidoulin, dulgherul şi fierarul, harponerii şi doisprezece mateloţi englezi şi francezi ieşiră din post şi se aşezară, ca să poată cerceta marea, pe cursiva dintre parapet şi cuptor.

Saint-Enoch se-ndrepta atunci spre nord-nord-est, dus de îa pupa de val, a cărui înălţime scădea în timp ce-i descreştea şi viteza.

Împrejurul lor nu se vedea nici un uscat.

Cât despre monstrul marin, care înhăţase de vreo 20 de ore nava, după câte credeau, nu se zărea nicăie'ri, orice ar fi spus dogarul.

Cu toţii începură să spere şi să prindă curaj, ascultând cuvintele de îmbărbătare rostite de căpitanul Bourcart. Meşterul Ollive socoti chiar potrivit să-l ia peste picior pe Jean-Marie Cabidoulin pe seama crocodililor, caracatiţelor şi tuturor monştrilor marini.

— Ai pierdut sticla… bătrâne! îi zise el bătându-l pe umăr.

— Am câştigat-o, replică meşterul Cabidoulin, dar nici tu nici eu nu vom mai ajunge s-o bem!

— Ce? pretinzi că monstrul tău…

— E tot aici şi, dacă te uiţi cu atenţie, îi zăreşti când coada, când capul!

— Toate astea sunt închipuiri ieşite din căpăţâna ta afurisită!

— Şi ne ţine în cleşti… şi nu ne va da drumuî… şi ştiu bine unde ne duce…

— Ne duce acolo de unde ne vom întoarce, bătrâne, ripostă meşterul Ollive. Şi, după sticla de rachiu, să mai

punem rămăşag şi pe o sticlă de rom că vom scăpa teferi şi nevătămaţi!

Jean-Marie Cabidoulin ridică din umeri şi aruncă meşterului Ollive o privire mai dispreţuitoare ca niciodată. Aplecat deasupra balustradei, avea credinţa de neclintit că vede capul monstrului, un fel de cap de cal cu un cioc enorm care ieşea dintr-o coamă deasă, apoi câteva sute de picioare mai încolo – coada sa monstruoasă bătând cu furie apele răscolite pe o mare întindere! Şi trebuie să mărturisim că elevii şi mateloţii vedeau şi ei toate acestea prin ochii încăpăţânatului dogar.

Între timp, dacă înspre nord nu zăreau uscatul, în schimb sloiurile se vedeau plutind pe o mare întindere. Nu încăpea îndoială că Saint-Enoch străbătea regiunile polare de dincolo de strâmtoare. Cu câte grade peste paralela 70 nu se putea stabili decât calculând poziţia, lucru cu neputinţă de făcut la această oră târzie.

În plus, peste mai puţin de zece minute, matelotul Gastinet, care se urcase în gabia arborelui trinchet, strigă cu o voce răsunătoare:

— Banchiză la babord prova!

Un câmp de gheaţă apărea la o distanţă de trei mile spre nord. Neted ca oglinda, el răsfrângea ultimele raze ale soarelui. în fund apăreau primele blocuri ale banchizei, a cărei creastă se profila la vreo sută de stânjeni deasupra nivelului mării. Pe întinderea de gheaţă se putea vedea o lume de păsări, pescăruşi, pinguini, gării, fregate, în timp ce perechi numeroase de foci se târau pe margini.

Banchiza se găsea la o depărtare de 3-4 mile şi vântul care se-nteţea bătea într-acolo. Marea era mai agitată decât ar fi trebuit după puterea brizei, din cauză că enormul val mai înainta în mijlocul sloiurilor, care se izbeau între ele. Fără îndoială, talazul avea să se spargă de neclintita barieră arctică.

Valurile mari măturau puntea lui Saint-Enoch, ai cărui parapeţi fură dărâmaţi pe la traversul arborelui trinchet. La

un moment dat se aplecă atât de mult, încât apa năvăli până la dunetă. Dacă n-ar fi rezistat bocaporturile, corabia s-ar fi scufundat.

Odată cu sosirea serii, vijelia creştea şi se dezlănţuiră rafale groaznice, amestecate cu fulgi de zăpadă.

În fine, pe la orele şapte, Saint-Enoch, ridicat de val pentru ultima oară, fu aruncat pe câmpul de gheaţă, pe care-l străbătu alunecând pe suprafaţa netedă şi sfârşi prin a se lovi de blocurile banchizei.

XV ÎNCHEIERE în ce parte a Mării Arctice fusese dus Saint-Enoch din momentul când se desprinsese de stânci, adică de vreo 24 de ore încoace? După ce se ridicase ceaţa, domnul Bourcart putuse constata că nava se îndrepta spre nord-nord-vest. Dacă nu deviase de la această direcţie la ieşirea din strâmtoarea Bering, el şi tovarăşii săi ar fi putut ajunge pe coasta Siberiei sau a insulelor învecinate. Repatrierea s-ar efectua mai uşor decât dacă ar trebui să străbată nesfârşitele întinderi ale Alaskăi americane.

Se lăsase noaptea – o noapte neagră şi îngheţată, cu o temperatură de minus zece grade.

Ciocnirea fusese destul de puternică pentru ca să se rupă toate catargele şi să se sfarme coca. Era o minune că n-aveau nici un rănit grav şi oamenii se aleseseră numai cu câteva contuzii. Mateloţii, izbindu-se de bastingaj, putură să coboare pe câmpul de gheaţă, unde domnul Bourcart şi ofiţerii săi îi ajunseră imediat din urmă. Nu le mai rămânea decât să aştepte să se lumineze de ziuă. Totuşi, decât să stea în aerul rece timp de mai multe ore, era mai bine să urce înapoi la bord. Căpitanul le dădu ordin s-o facă. Dacă nu le va fi cu putinţă să aprindă focul nici în careu nici în post, ambele fiind distruse aproape în întregime, echipajul va găsi cel puţin unde să^se adăpostească împotriva viscolului, care se dezlănţuise cu furie.

În zorii zilei domnul Bourcart va lua măsurile ce se cuveneau.

Şaint-Enoch se-ndreptase după ce se izbise de baza banchizei. Dar cu ce avarii de nereparat! Coca era spartă în mai multe locuri sub linia de plutire, puntea desfundată sau desfăcută, iar pereţii interiori ai cabinelor se dizlocaseră. Totuşi, ofiţerii putură – de bine, de rău – să se instaleze în interiorul dunetei, iar mateloţii în cală şi în post.

Iată deznodământul acestor împrejurări în ceea ce priveşte cel puţin fenomenul provocat de o irezistibilă mişcare seismică a pragului oceanic între paralelele 50-70.

Acum ce se va-ntâmpla cu naufragiaţii de pe Saint-Enoch şi Repton?

Domnul Bourcart şi secundul îşi putuseră regăsi hârtiile printre dărâmăturile careului. La lumina unui felinar căutau să stabilească poziţia navei.

— începând din seara de 22 până-n seara de 23 octombrie, zise domnul Bourcart, valul seismic a dus nava spre nord-vestul mării polare…

— Şi cu o viteză care nu poate fi estimată la mai puţin de 40 de leghe pe oră… rosti domnul Heurtaux…

— încât, declară căpitanul, n-aş fi surprins dacă am fi ajuns până-n regiunile Ţării lui Vranghel.

Dacă domnul Bourcart nu greşise, dacă banchiza se sprijinea pe acest pământ învecinat cu coasta siberiana, nu ar trebui decât să traverseze strâmtoarea De Long pentru a ajunge în Ţara Tchouktchis, al cărei capăt pe oceanul polar este Capul Nord. Dar poate că era păcat că Saini Enoch nu fusese aruncat ceva mai la vest, pe arhipelagul Noii Siberii. La gurile fluviului Lena, repatrierea s-ar fi putut face în condiţii mai bune, căci orăşelele nu lipsesc în ţinutul iacuţilor, prin care trece cercul polar.

La drept vorbind, situaţia nu era disperată. Naufragiaţii aveau destule şanse de a fi salvaţi. Este adevărat că trebuiau să îndure multe oboseli, lipsuri şi mizerie. Să parcurgi sute de mile pe aceste câmpuri de gheaţă, fără adăpost, expus la toate rigorile climei în plină iarnă! In plus, trebuia ca strâmtoarea De Long să fie acoperită cu un strat

gros de gheaţă pe toată lăţimea, pentru ca să se poată ajunge la coasta siberiana!

— Cea mai mare nenorocire, zise domnul Heurtaux, este că avariile lui Saint-Enoch nu se pot repara! Am fi săpat un canal prin câmpul de gheaţă şi nava noastră şi-ar fi reluat navigaţia.

— Şi, adăugă domnul Bourcart, nu mai avem nici măcar o singură ambarcaţiune! Ca să construim una cu rămăşiţele lui Saint-Enoch, în care să încapă vreo 50 de oameni, ar fi greu, căci proviziile ne vor lipsi înainte s-o fi terminat.

Se făcu ziuă şi soarele abia îşi arătă deasupra zării discul palid fără căldură şi aproape fără lumină. Câmpul de gheaţă se desfăşura cât vedeai cu ochii spre vest şi spre est.

La sud se afla strâmtoarea De Long. plină de sloiuri din care iarna va face o suprafaţă neîntreruptă până la litoralul asiatic.

Este adevărat că, atâta timp cât aceste regiuni vor fi îngheţate pe toată întinderea lor, domnul Bourcart şi tovarăşii săi nu le vor putea străbate pentru a ajunge până la continent. Toţi părăsiră bordul şi căpitanul începu să cerceteze starea lui Saint-Enoch.

Nimeni nu-şi putea face vreo iluzie. Coca se sfărâmase la ciocnirea cu banchiza, nava avea coastele rupte, bordajul crăpat, chila desprinsă la călcâi, cârma demontată, etamboul retezat – avarii imposibil de reparat, aşa cum declarară, după examinarea lor, dulgherul Ferut şi fierarul Thomas.

Nu le mai rămânea deci de ales decât între două soluţii: ori să pornească la drum în aceeaşi zi, luându-şi tot ce mai aveau din provizii şi să se îndrepte spre vest, către acea parte din mare care era, poate, îngheţată până la litoral, sub influenţa curentului polar, ori să ridice o tabără la poalele banchizei şi să rămână acolo aşteptând ca strâmtoarea De Long să devină practicabilă pentru a pietoni.

La ambele soluţii existau argumente pentru şi contra. In tot cazul, nu puteau ierna în acest loc până la venirea anotimpului cald. Chiar dacă ar fi săpat un adăpost dedesubtul banchizei, aşa cum au mai făcut oamenii de pe baleniere, cum să trăieşti aici încă şapte sau opt luni? Să nu uităm că trebuiau hrăniţi 56 de oameni, a căror alimentaţie nu era asigurată decât pentru vreo două săptămâni, cel mult trei, dacă raţia se reducea la strictul necesar. A te bizui pe vânătoare sau pescuit ar fi fost foarte nesigur. Apoi, cum să organizezi încălzirea dacă nu arzând toate rămăşiţele corăbiei? Şi după aceea ce se va alege de naufragiaţi?

Cât despre sosirea vreunei nave, care să ajungă până la banchiză, se vor scurge încă două treimi din an înainte ca aceste meleaguri să devină navigabile!

Căpitanul Bourcart hotărî deci să se plece imediat ce se va termina construirea câtorva sănii care, în lipsă de câini, vor fi trase de oameni.

Trebuie să spunem că acest proiect, făcut de echipajul lui Saint-Enoch, fu adoptat fără discuţii de oamenii de pe Repton.

Naufragiaţii nu ştiau exact poziţia câmpului de gheaţă. Aveau oare măcar certitudinea că se află în vecinătatea Ţării lui Vranghel?

Nimeni nu-şi putea face vreo iluzie.

Atunci când doctorul Filhiol îl rugă pe căpitan să-i dea câteva lămuriri, acesta răspunse:

— Nu pot să vă spun nimic sigur. Cu instrumentele mele aş ti stabilit poziţia, dar s-au stricat. Cred că acest câmp de gheaţă trebuie să fie în apropierea Ţării lui Vranghel, în caz că n-a suferit influenţa vreunui curent care să-l fi deplasat la vest sau la est de strâmtoarea Bering. Dar, fără puncte de reper, cum să afli, dacă întinderea de gheaţă este nemişcată sau în derivă, împreună cu banchiza?

Într-adevăr, două curente puternice străbat aceste regiuni, unul vine din nord-vest, ocolind Capul Orient al

peninsulei Tchouktchis. celălalt vine din nord pentru a se uni cu primul care urcă pe lângă coasta Alaskăi până la Point Barrow.

În orice caz, plecarea era hotărâtă. La ordinul căpitanului, meşterul Cabidoulin, dulgherul şi fierarul se puseră pe treabă. Voiau să construiască trei sănii din scândurile şi stinghiile scoase de pe Saint-Enoch, a cărui cocă le va sluji mai departe drept adăpost. Pentru combustibil, care trebuia luat în cantităţi cât de mari cu putinţă, vor folosi catargele şi vergile.

Îşi propuseră ca această operaţie să dureze trei zile, ceea ce era posibil dacă nu pierdeau timp. Englezii îşi oferiră şi ei serviciile şi domnul Bourcart se gândi să recurgă la ele mai ales în timpul mersului. Nici aşa nu vor fi destule braţe pentru a trage aceste sănii grele în cursul unui drum atât de lung.

În mai multe rânduri, cei doi căpitani, locotenenţii şi doctorul Filhiol urcară pe creasta banchizei, ale cărei pante puteau fi suite destul de lesne. De la această înălţime de 300 de picioare, raza de vizibilitate era de aproape cincizeci de kilometri. Nici un fel de pământ nu^ apărea în câmpul ocheanelor.

În direcţia sud se zărea aceeaşi mare presărată cu sloiuri şi nu un câmp de gheaţă neîntrerupt! Era de presupus că vor mai trece câteva săptămâni înainte ca strâmtoarea De Long să îngheţe pe toată întinderea ei… dacă într-adevăr cea care se vedea era strâmtoarea De Long.

Timp de trei zile cât lucrară la sănii tabăra nu fu tulburată de urşii albi.

Două sau trei din aceste animale, care sunt foarte primejdioase, după ce se arătară între sloiuri, se retraseră când se văzură urmărite.

În fine, la data de 26 octombrie, pe seară, terminară construcţia săniilor. Le încărcară cu lăzi de conserve, carne, legume şi pesmeţi, precum şi cu o mare cantitate de lemne

şi un balot de pânze pentru ridicarea corturilor în cazul când viscolul ar împiedica mersul convoiului.

A doua zi, după o ultimă noapte petrecută în post şi în careu şi după o ultimă masă luată la bord, domnul Bourcart cu tovarăşii săi şi căpitanul King cu mateloţii lui porniră la drum. Nu plecară fără o profundă emoţie şi strângere de inimă! Nu-şi desprinseră privirile de la epava care fusese odată Saint-Enoch, până când nu pieri în spatele banchizei înalte.

Meşterul Ollive, plin de încredere ca întotdeauna, îi spuse dogarului:

— Ei bine, bătrâne! Ne vom descurca până la urmă şi vom revedea cheul din Havre!

— Noi… cine ştie? Dar nu şi Saint-Enoch, se mulţumi să răspundă Jean-Marie Cabidoulin.

Nu este cazul să descriem în amănunt incidentele petrecute în timpul drumului pe suprafaţa câmpului de gheaţă. Cea mai mare primejdie era să le lipsească hrana şi combustibilul, dacă vor trebui să meargă prea mult.

Micuţa caravană păşea într-o ordine perfectă. Cei doi locotenenţi se găseau în frunte. Ei se depărtau câteodată în recunoaştere, pe o distanţă de una sau două mile, când blocurile de gheaţă barau drumul. Trebuiau atunci să înconjure aisberguri înalte, ceea ce lungea etapele.

Cât despre temperatură, ea oscila între 20 şi 30 de grade sub zero, media obişnuită la această latitudine în perioada începutului de iarnă.

Zilele treceau una câte una şi la sudul câmpului de gheaţă se arăta aceeaşi privelişte a mării acoperită de sloiuri plutitoare. Domnul Bourcart observă, de altfel, că un curent destul de rapid ducea aceste sloiuri spre vest, adică spre strâmtoarea De Long a cărei intrare de la apus fusese depăşită de sănii. Spre sud se desfăşura probabil braţul larg de mare care mărgineşte insulele Ljahov şi arhipelagul Noua Siberie.

Căpitanul Bourcart, când stătea de vorbă cu ofiţerii săi în privinţa eventualităţilor ce se puteau prevedea, îşi exprima teama de a fi obligat să meargă până la aceste insule, pe care le despart mai multe sute de mile de continentul asiatic.

Caravana străbătea abia douăsprezece mile în 24 de ore, din care 12 erau necesare, noaptea, pentru odihnă, şi cum zilele lui octombrie sunt destul de scurte la această latitudine înaltă, cum soarele nu mai descrie deasupra orizontului decât o curbă din ce în ce mai strânsă, mergeau aproape pe întuneric, cu preţul unor eforturi istovitoare.

Totuşi, aceşti oameni curajoşi nu se plângeau. Nu aveai nimic de spus despre englezi, care trăgeau la sănii cum se stabilise. Când domnul Bourcart dădea semnalul de oprire, se ridicau imediat corturile cu ajutorul pânzelor şi grinzilor, apoi se distribuia hrana, se aprindea maşina de gătit, se prepara câte o băutură caldă, grog sau cafea şi toţi adormeau până în momentul plecării.

Dar câte suferinţe, când rafalele se dezlănţuiau cu o violenţă nemaipomenită, când viscolul spulbera zăpada pe câmnul de gheaţă sau când mergeau împotriva vântului, în mijlocul unei pulberi albe.

dese şi orbitoare! Nu se vedea om cu om la câţiva metri depărtare. Direcţia nu putea fi stabilită decât cu busola, al cărei ac înnebunit nu mai indica ce trebuie. Domnul Bourcart – şi acest lucru nu-l încredinţa decât domnului Heurtaux – se simţea pierdut prin aceste imense pustietăţi… Era obligat să meargă la marginea câmpului de gheaţă de care se izbeau valurile în loc s-o pornească drept spre sud. Dar marea se-ntindea tot într-acolo… Va fi oare nevoit să se îmbarce pe aceste sloiuri în derivă şi să se lase în voia întâmplării ca să ajungă la coasta siberiana?… Nu, pe măsură ce temperatura va scădea, sloiurile, înghesuite unul într-altul, vor sfârşi prin a forma un câmp solid de gheaţă pe suprafaţa Bazinului polar. Dar dacă ar trece săptămâni înainte ca marea să îngheţe, proviziile de hrană,

cu toate economiile ce se făceau, lemnele, al căror consum se reducea numai la încălzirea alimentelor, nu se vor termina?

Şi acum mai mulţi elevi erau la capătul puterilor şi doctorul Filhiol îi îngrijea cum putea mai bine. Ah! de câte oboseli ar fi fost scutiţi dacă săniile ar fi avut atelaje de câini obişnuiţi cu câmpiile Siberiei şi Kamciatkăi! înzestraţi cu un admirabil simţ de orientare, aceste animale ştiu să găsească drumul prin viscolul turbat, atunci când stăpânii lor sunt reduşi la neputinţă.

În fine, s-a mers în felul acesta până la 19 noiembrie. Douăzeci şi patru de zile trecuseră din momentul plecării. N-a fost cu putinţă să coboare spre sud-vest, acolo unde domnul Bourcart spera să ajungă la capurile continentului din apropierea insulelor Ljahov.

Hrana era pe sfârşite şi în mai puţin de 48 de ore naufragiaţilor nu le va rămâne altceva de făcut decât să se oprească la ultima lor tabără şi să aştepte acolo cea mai groaznică moarte!

— Navă... navă...!

În fine se auzi acest^ strigăt scos de Romain Allotte în dimineaţa zilei de 20 noiembrie! în faţa tuturor privirilor se ivi corabia semnalată de locotenent.

Era o navă cu trei catarge, o balenieră care, cu toate pânzele întinse, pe un vânt bun din nord-vest, se-ndrepta spre strâmtoarea Bering.

Domnul Bourcart şi tovarăşii săi, părăsind săniile,avură încă destulă putere să alerge spre marginea câmpului de gheaţă. Făcură semne şi traseră focuri de puşcă.

Curând fură zăriţi şi auziţi. Corabia se opri imediat şi două ambarcaţiuni porniră spre ei.

După o jumătate de oră, naufragiaţii se aflau la bord, salvaţi de această intervenţie, pe drept cuvânt providenţială. Această navă, World, din Belfast, având căpitan pe domnul Morris, după ce-şi încheiase cu

întârziere campania de pescuit, se îndrepta acum spre Noua-Zeelandă.

De prisos să spunem că primirea făcută echipajului de pe Saint-Enoch, ca şi celui de pe Repton, fu din cele mai calde. Şi, când cei doi căpitani povestiră în ce împrejurări extraordinare se pierduseră navele lor, toată lumea abia îşi putea crede urechilor.

După o lună de zile, World îi debarca la Dunedin pe supravieţuitorii groaznicului naufragiu.

Căpitanul King zise căpitanului Bourcart, luându-şi rămas bun:

— Ne-aţi primit la bordul lui Saint-Enoch, şi vă mulţumim…

— Aşa cum şi noi mulţumim compatriotului dumneavoastră, căpitanul Morris, care ne-a primit la bordul navei World, răspunse domnul Bourcart.

— Aşadar suntem chit… declară englezul.

— Cum doriţi…

— Bună seara!

— Bună seara!

Şi asta a fost tot.

Cât despre monstrul marin – sepie, cefalopod, şarpe de mare sau cum vreţi să-l numiţi – World, în pofida prevestirilor cu care meşterul Cabidoulin nu se zgârcea, avu norocul să nu-l întâlnească în timpul traversării din marea polară în Noua Zeelandă. Pe de altă parte, nici domnul Bourcart şi tovarăşii săi nu zăriră fantasticul animal în timpul călătoriei lor din Noua Zeelandă până în Europa.

Locotenenţii Coquebert şi Allotte îşi dădură în sfârşit seama că fusese vorba de un val imens, având o viteză nemaipomenită, care dusese nava Saint-Enoch până la banchiză.

Cât despre Jean-Marie Cabidoulin, el tot mai credea că peripeţiile lor se datorau uriaşului şarpe al mării.

În orice caz, nu avem nici o dovadă că oceanele ar adăposti asemenea animale. Astfel, până când ihtiologii vor

constata că există şi vor decide în ce familie, gen sau specie să le clasifice, mai bine să punem ceea ce se povesteşte despre ele pe seama legendelor.

Căpitanul Bourcart şi tovarăşii săi ajunseră apoi teferi la Le Havre. Din păcate de data aceasta nu la bordul navei cu care plecaseră. Totuşi, graţie vânzării primei încărcături la Victoria din Vancoyver, campania le aduse destule beneficii.

În ce-l priveşte pe Saint-Enoch, pierderea lui fu acoperită de societatea de asigurări. Dar căpitanului îi veneau lacrimi în ochi când se gândea la nefericita lui navă, părăsită la poalele banchizei arctice!

Meşterul Ollive şi meşterul Cabidoulin îşi oferiră unul altuia sticlele de rachiu şi rom pe care puseseră rămăşag în cursul călătoriei, după cum le pierduseră şi le câştigaseră pe rând fiecare. Primul spuse celui de-al doilea:

— Ei bine, bătrâne, tot mai crezi în prezicerile tale? Tnr acesta răspunse:

— Cum să nu cred după tot ce ni s-a întâmplat!

— Prin urmare susţii că ai văzut animalul?

— Cum te văd pe tine în carne şi oase!

— Vrei să spui cu alte cuvinte că seamănă cu mine?

— Da… pentru că nu vrei să mă crezi!

— Mulţumesc.

Cum se vede, dogarul nu şi-a schimbat părerea. El e mai departe încredinţat de existenţa monstrului şi în veşnicele lui poveşti aminteşte fără încetare de peripeţiile lui Saint-Enoch. Dar puteţi fi siguri că această campanie de pescuit a fost ultima la care a luat parte Jean-Marie Cabidoulin.

SFÂRŞIT